



SUBOTIČKA DANICA

**KALENDAR
2015.**



SUBOTIČKA DANICA

**Kalendar
za 2015. godinu**



SD

Subotica, 2014.

SUBOTIČKA DANICA
kalendar za 2015. godinu
godište XCIV.

Uredničko vijeće:

dr. sc. Andrija Anišić, Stjepan Beretić, mr. sc. Ervin Čeliković,
Katarina Čeliković, Franjo Ivanković, Vesna Huska,
Dragan Muharem, mr. sc. Mirko Štefković i Željka Zelić

Objavljuje:

Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost
„Ivan Antunović“, Subotica

Glavni i odgovorni urednik:

Stjepan Beretić
24000 Subotica, Harambašićeva 7

Lektura i korektura:

Katarina Čeliković

Tehnički urednik:

mr. sc. Ervin Čeliković

Tisak:

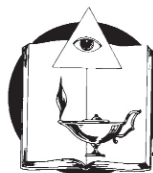
Štamparija „Printex“
24000 Subotica, Segedinski put 86

Subotica, 2014.



*Papa Franjo,
poglavar Katoličke crkve*

zfvh.org.rs



Siječanj – Januar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

Č 1 NOVA GODINA; Marija Bogorodica
 P 2 Bazilije, Grgur Nazijanski
 S 3 Ime Isusovo; Genoveva, Anastazija S.
N 4 2. BOŽIČNA; Dafroza, Angela F.
 P 5 Telesfor, Emilijan, Miljenko ○
 U 6 **BOGOJAVLJENJE (Tri kralja);** Gašpar
 S 7 Rajmund P., Rajko, Zoran
 Č 8 Gospa od brze pomoći; Severin, Bogoljub
 P 9 Julijan, Miodrag, Živko, Bl. Alix, Jadran
 S 10 Agaton, Dobroslav, Grgur X.
N 11 KRŠTENJE ISUSOVO; Honorat, Neven
 P 12 Ernest, Tatjana Rimska
 U 13 Hilarije, Veronika, Radovan ☾
 S 14 Feliks, Srećko, Veco
 Č 15 Pavao pust., Mavro, Anastazija, Stošija
 P 16 Honorat, Marcel, Oton, Mislav
 S 17 Antun op., Leona, Vojmil, Lavoslav
N 18 2. N.K.G.; Margareta Ug., Priska
 P 19 Mario Kanut, Ljiljana, Marta
 U 20 Fabijan, Sebastijan ●
 S 21 Agneza, Janja, Neža, Ines
 Č 22 Vinko đakon i muč., Anastazija, Irena R.
 P 23 Emerencijana, Ema, Vjera, Milko
 S 24 Franjo Saleški, Bogoslav
N 25 3. N.K.G.; OBRAĆENJE SV. PAVLA ap.
 P 26 Timotej i Tit, Bogoljub, Tješimir
 U 27 Anđela Merici, Pribislav, Živko ☽
 S 28 Toma Akvinski, Tomislav
 Č 29 Valerije, Konstancije, Zdeslav
 P 30 Martina, Gordana, Darinka
 S 31 Ivan Bosco, Saturnin, Marcela

JANUAR 2015. / DECEMBAR 2014. - pravoslavni
 Č 1 19 Sveti mučenik Bonifacije
 P 2 20 Sv. Ignjatije Bogon.; (Pret. Rožd.)
 S 3 21 Sv. m. Julijana i sv. Petar Kijevski
N 4 22 30. po D. - Oci; Sv. velikomuč. Anastasija
 P 5 23 Sv. 10 m. Kritskih; (Tucindan)
 U 6 24 Sv. ppm. Evgenija - Badnji dan
S 7 25 Roždestvo Hristovo - BOŽIČ
Č 8 26 Sabor Presv. Bogorodice
P 9 27 Sv. prvomučenik i arhiđakon Stefan
 S 10 28 Sv. 20.000 m. Nikomidijskih
N 11 29 31. po D. - Bogootaca
 P 12 30 Sv. m. Anisija, pp. Teodora Kesarijska.
 U 13 31 Pp. Melanija, (Odanije Roždestva)
S 14 1 JAN Obrez.G.I.Hr.; sv. Vasilije V., Nova g.
 Č 15 2 Sv. Silvestar, (Pret. Bogojavljenja)
 P 16 3 Sv. pr. Malahije, sv.m. Gordije
 S 17 4 Sabor 70 sv.ap.,sv. Jevstatiije
N 18 5 32. po D. - Pred. Bogojav.; - Krstovdan
P 19 6 Bogojavljenje
U 20 7 Sabor sv. Jovana Krst. - Jovanjdan
 S 21 8 Svm. Julijan Vasilisa, Pp. Georgije Hozevit
 Č 22 9 Sv.m. Polievkt, sv. Filip Moskovski
 P 23 10 Sv. Grigorije Niski, pp. Dometijan
 S 24 11 Pp. Teodosije V., pp. Mihailo
N 25 12 33. po D. Po Bogojavljenju; Svm. Tatijana
 P 26 13 Sv.m. Ermil i Stratonik(Odan.Bogojav.)
U 27 14 Sv. Sava prvi Arhiep. srpski -Savindan
 S 28 15 Pp. Pavle, pp. Gavriilo Lesnovski
 Č 29 16 Časne verige ap. Petra
 P 30 17 Pp. Antonije Veliki
 S 31 18 Sv. Atanasije Veliki

Sunce u siječnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	07	39	16	20
10.	07	37	16	30
20.	07	32	16	43
31.	07	21	16	58

Mjesečeve mijene u siječnju:

	Dan:	h	m
Uštap (pun mjes.):	05.	05	54
Posljednja četvrt:	13.	10	48
Mlađak:	20.	14	15
Prva četvrt:	27.	05	49



Veljača – Februar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

N 1 4. N.K.G.; Sever, Brigita, Miroslav
P 2 SVIJEČNICA; Marijana, Marin, Marija
U 3 Blaž, Vlaho, Tripun, Oskar, Dubravko
S 4 Veronika Jeruz., Andrija Corsini ○
Č 5 Agata, Jagoda, Dobrila, Silvan, Goran
P 6 Pavao Miki i dr., Doroteja, Dorica
S 7 Bl. Pio IX. papa, Držislav, Rastimir
N 8 5. N.K.G.; Jeronim Em., Jozefina B.
P 9 Apolonija, Sunčana, Borislava
U 10 Bl. Alojzije Stepinac; Skolastika
S 11 Gospa Lurdska, Mirjana
Č 12 Eulalija, Zvonka, Zvonimir ○
P 13 Katarina Ricci, Božidarka, Kastor
S 14 Valentin, Zdravko, Valentina
N 15 6. N.K.G.; Klauđije Col., Georgija
P 16 Julijana, Miljenko, Đula
U 17 7 utemelj. Reda slugu BDM; Donat
S 18 ČISTA SRIJEDA (Pepelnica) post i nemrs ●
Č 19 Bonifacije, Konrad, Blago, Ratko
P 20 Leon, Lav, Lea
S 21 Petar Damijani, Eleonora, Damir
N 22 1. KORIZ.(Čista); Katedra sv. Petra
P 23 Polikarp, Grozdan, Romana
U 24 Montan, Modest, Goran
S 25 Viktorin, Valpurga, Hrvoje (*kvatre*) ○
Č 26 Aleksandar, Sandra, Branimir
P 27 Gabriel od Žalosne Gospe (*kvatre*)
S 28 Roman, Teofil, Radovan (*kvatre*)

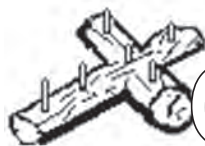
FEBRUAR / JANUAR - pravoslavni
N 1 19 0 mitaru i fariseju; Pp. Makarije E.
P 2 20 Pp. Jevtimije Veliki
U 3 21 Pp. Maksim Isp., sv.m. Neofit
S 4 22 Sv.ap.Timotej, ppm. Anastasije
Č 5 23 Sv. svm. Kliment Ankirski
P 6 24 Pp. Ksenija Rimljanka, svm Vavila
S 7 25 Sv. Grigorije Bogoslov
N 8 26 0 bludnom sinu; Pp. Ksenofont i Marija
P 9 27 Prenos mošt. sv. Jovana Zlatousta
U 10 28 Pp. Jefrem Sirin
S 11 29 Prenos mošt. sv. Ignatija
Č 12 30 Sveta tri Jerarha
P 13 31 Sv. besrebrenici Kir i Jovan (pretpaz. Sret.)
S 14 1 FEB; Sv.m. Trifun - Zadušnice
N 15 2 Mesopusna; Sretenje Gosp. (mes. poklade)
P 16 3 Sv. Simeon i Ana, sv. Jakov arhiep.
U 17 4 Pp. Isidor Pelusiot
S 18 5 Sv. mučenica Agatija, sv. Polievkt
Č 19 6 Sv. Fotije Carig. i sv. Vukol Smir.; (Odanije sret.)
P 20 7 Sv. Partenije Lampsakijski
S 21 8 Sv. Teodor Stratilat, sv. Sava II
N 22 9 Siropusna; Sv. muč. Nikifor; (Bele poklade)
P 23 10 Sv. svm. Haralampije; (Početak posta)
U 24 11 Sv. svm. Vasilije, sv.m. Đorđe Kratovac
S 25 12 Sv. Meletije Antiohijski
Č 26 13 Prep. Simeon Mirotočivi
P 27 14 Pp. Avksentije, sv. Kirilo Slovenski
S 28 15 Sv. ap. Onisim (Teodorova subota)

Sunce u veljači:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	07	20	17	00
11.	07	07	17	15
21.	06	51	17	29
28.	06	39	17	39

Mjesečeve mijene u veljači:

	Dan:	h	m
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	4.	00	10
Posljednja četvrt:	12.	04	51
Mlađak:	19.	00	48
Prva četvrt:	25.	18	15



Ožujak – Mart

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

N 1 2. KORIZ. (Pačista); Albin, Hadrijan
 P 2 Janja Pr., Lucije, Iskra, Čedomil
 U 3 Marin, Kunigunda, Kamilo, Zvezdan
 S 4 Kazimir, Eugen, Natko, Miro
 Č 5 Euzebij, Teofil, Vedran, Lucije ○
 P 6 Marcijan, Viktor, Zvezdana
 S 7 Perpetua i Felicita, Tereza
N 8 3. KORIZ. (Bezimeni); Ivan od Boga
 P 9 Franciska Rimska, Franjka, Franika
 U 10 Emil, Makarije, Krunoslav
 S 11 Eutimije, Kondid, Firmin, Tvrtko
 Č 12 Maksimilijan, Teofan, Bernard, Budislav
 P 13 Kristina, Rozalija, Modesta, Ratka (C)
 S 14 Matilda, Miljana, Borislava
N 15 4. KORIZ. (Sredoposna); Klement, Veljko
 P 16 Agapit, Smiljan, Hrvoje
 U 17 Patrik, Domagoj, Patricija, Hrvoje
 S 18 Ćiril Jeruzalemski; Cvjetan, Ćiro
 Č 19 JOSIP, zaručnik BDM; Joso, Josipa
 P 20 Niceta, Dionizije, Vladislav, Klaudija ●
 S 21 Serapion, Vesna, Kristijan
N 22 5. KORIZ. (Gluha); Oktavijan, Jaroslav
 P 23 Turibije, Oton, Pelagije, Dražen
 U 24 Latin, Simeon, Javorka, Katarina, Karin
 S 25 BLAGOVJEST; Marija, Maja, Marijan
 Č 26 Emanuel, Sabina, Montan i Maksima
 P 27 Lidija, Rupert, Lada (D)
 S 28 Priska, Sonja, Nada, Polion
N 29 CVJETNICA; Bertold, Jona, Eustazije
 P 30 Kvirin, Viktor, Vlatko
 U 31 Benjamin, Amos, Ljubomir, Ljubo

MART / FEBRUAR - pravoslavni
N 1 16 1. posta - Čista - Pravoslavlja
 P 2 17 Sv. vm. Teodor Tiron
 U 3 18 Sv. Lav Rimski, Teodor Komolovinski
 S 4 19 Sv. ap. Arhip. Filimon i Aptija
 Č 5 20 Sv. Lav Katanski
 P 6 21 Pp. Timotej, sv. Evstatije
 S 7 22 Sv. mučenici u Evgeniji
N 8 23 2. posta - Pačista; Sv. svm. Polikarp Smim.
 P 9 24 I i II obret. glave sv. Jovana Krstitelja
 U 10 25 Sv. Tarasije Carigradski
 S 11 26 Sv. Porfirije, Episkop Gaski
 Č 12 27 Pp. Prokopije Dekapolit
 P 13 28 Pp. Vasilije Ispovednik
 S 14 1 MAR; Sv. ppm. Evdokija
N 15 2 3. posta - Krstopoklona; Sv. svm. Teodot K.
 P 16 3 Sv.m. Evtropije, Kalinik, Vasilisk
 U 17 4 Pp. Gerasim Jordanski
 S 18 5 Sv.m. Konon, pp. Marko Podvižnik
 Č 19 6 Sv. 42 mučenika iz Amoreje
 P 20 7 Sv. 7 svm. Hersonskih
 S 21 8 Sv. Teofilakt Ispovednik
N 22 9 4. posta - Sredopos.; Sv. 40 m. sev. - Mladenci
 P 23 10 Sv. mučenik Kordat Korintski
 U 24 11 Sv. Sofronije Jerusalimski
 S 25 12 Sv. Grigorije Dvojeslov (Prvo bdenije)
 Č 26 13 Prenos mošt. sv. Nikifora Carigradskog
 P 27 14 Pp. Benedikt Nursijski; (Drugo bdenije)
 S 28 15 Sv. mučenik Agapije i drugi s njim
N 29 16 5. posta - Gluvna; Sv. ap. Aristovul
 P 30 17 Pp. Aleksije - čovek Božji
 U 31 18 Sv. Kiril Jerusalimski

Sunce u ožujku:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	06	37	17	41
10.	06	20	17	53
20.	06	01	18	07
31.	05	40	18	21

Mjesečeve mijene u ožujku:

	Dan:	h	m
Uštap (pun mjes.):	5.	19	07
Posljednja četvrt:	13.	18	49
Mlađak:	20.	10	37
Prva četvrt:	27.	08	44



Travanj – April

KATOLIČKI

S 1 Hugo, Teodora, Božica
 Č 2 **VELIKI ČETVRTAK**; Franjo Paulski
 P 3 **VELIKI PETAK** (post i nemrs)
 S 4 **VELIKA SUBOTA**; Izidor, Žiga ○
 N 5 **USKRS (VAZAM)**; Vinko Fer., Berislav
 P 6 **USKRSNI PONEDJELJAK**; Vilim, Celzo
 U 7 Ivan de la Salle, Herman, Gizela
 S 8 Dionizije Kor., Alemka
 Č 9 7 srijem. mučenica; Marija Kleofina
 P 10 Ezekijel, Apolonija, Sunčica
 S 11 Stanislav, Stana, Radmila
 N 12 2. **USKRSNA (Bijela)**; Julije, Viktor ◐
 P 13 Martin I. papa, Ida
 U 14 Maksim, Tiberije, Valerijan
 S 15 Damjan, Anastazija, Bosiljka
 Č 16 Josip Benedikt Labre, Bernardica
 P 17 Rudolf, Robert, Inocent, Šimun, Paula
 S 18 Eleuterije, Amadej ●
 N 19 3. **USKRSNA**; Konrad, Ema, Rastislav
 P 20 Marcijan, Teotim, Bogoljub
 U 21 Anzelmo, Goran, Fortunat
 S 22 Soter i Kajo, Teodor
 Č 23 Juraj, Bela, Đuro, Đurđica, Adalbert
 P 24 Fidelis, Vjera, Vjerko
 S 25 Marko ev.; Ervin, Maroje
 N 26 4. **USKRSNA**; Kieto i Marcelin ◑
 P 27 **Bl. Ozana Kotorska**; Jakov Zadr.
 U 28 Petar Chanel, Euzebije
 S 29 Katarina Sijenska, Kata
 Č 30 Pio V. papa, Josip Cottolengo, Benedikt

Sunce u travnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	05	38	18	22
11.	05	20	18	36
21.	05	02	18	49
30.	04	47	19	00

PRAVOSLAVNI

APRIL / MART - pravoslavni
 S 1 19 Sv. m. Hrizant, Darija i dr.
 Č 2 20 Pp. oci pobijeni u manast. Sv. Save
 P 3 21 Pp. Jakov Ispovednik
 S 4 22 Sv. svm. Vasilije Ank. (Lazareva sub. Vrbica)
 N 5 23 6. **posta - Cvetna - Cveti - Ulazak GIH u Jer.**
 P 6 24 Pp. Zaharije (Pretpraz. Blagovesti)
 U 7 25 **Blagovesti**
 S 8 26 **Sabor sv. arh. Gavrila** (Odan. Blagovesti)
 Č 9 27 **Veliki četvrtak (Veliko bdenije)**
 P 10 28 **Veliki petak**
 S 11 29 **Velika subota**
 N 12 30 **Vaskrsenje Gospoda Isusa Hrista - VASKRS**
 P 13 31 **Vaskrsni ponedjeljak**
 U 14 1 **APR - Vaskrsni utorak**
 S 15 2 Pp. Tit Čudotvorac
 Č 16 3 Pp. Nikita Ispovednik
 P 17 4 Pp. Josif Himmograf; (Istočni petak)
 S 18 5 Sv. m. Agatopod, sv. Teodul
 N 19 6 2. **Vaskrsna - Tomina; Sv. Evthije Carigr.**
 P 20 7 Pp. Georgije Mitilinski; (Pobusani poned.)
 U 21 8 Sv. ap. Irodion, Agav, Ruf
 S 22 9 Sv. m. Evpsihije
 Č 23 10 Sv. m. Terentije, Pompije i dr.
 P 24 11 Sv. svm. Antipa Pergamski
 S 25 12 Pp. Vasilije Ispovednik
 N 26 13 3. **Vaskrs. - Mironosica; Sv. svm. Artemon L.**
 P 27 14 Sv. Martin Ispovednik
 U 28 15 Sv. ap. Aristarh, Pud i Trofim
 S 29 16 Sv. m. Agapija, Hionija i Irina
 Č 30 17 Pp. Simeon Persijski

Mjesečeve mijene u travnju:

	Dan:	h	m
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	4.	13	07
Posljednja četvrt:	12.	04	46
Mlađak:	18.	19	58
Prva četvrt:	26.	00	56



Svibanj – Maj

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

P 1 Josip radnik; Sigismund, Žiga, Jeremija
 S 2 Atanazije, Eugen, Boris
N 3 5. USKRŠNA; Filip i Jakov ap., Mladen
 P 4 Florijan, Cvjetko, Cvijeta, Iskra ○
 U 5 Anđelko, Irena, Maksim, Silvana
 S 6 Dominik Savio, Dinko, Nedjeljko
 Č 7 Duje, Gizela, Boris, Ivan
 P 8 BDM Posrednica Milosti, Bratoljub
 S 9 Pahomije, Herma, Mirna
N 10 6. USKRŠNA; Bl. Ivan Merz, Gospa Trsat.
 P 11 Mamerto, Franjo Hieronym ☾
 U 12 **Leopold Mandić**; Bodgan, Pankracije
 S 13 BDM Fatimska; Servacije, Ema, Vjerko
 Č 14 **SPASOVO (UZASAŠĆE)**; Matija ap.
 P 15 Izidor, Sofija, Sonja, Jakov
 S 16 Ivan Nepomuk, Ubald, Nenad
N 17 7. USKRŠNA; Paskal, Paško, Bruno, Sara
 P 18 Ivan I. papa, Kristijan A. ●
 U 19 Celestin, Teofil, Rajko, Ivan
 S 20 Bernardin Sijenski, Zvezdan
 Č 21 Andrija B., Dubravka
 P 22 Helena, Jagoda, Riša, Eugen
 S 23 Deziderije, Željko, Željka
N 24 DUHOVI; BDM Pomoćnica
 P 25 Marija Majka Crkve; Beda Časni ☽
 U 26 Filip Neri, Zdenko
 S 27 Augustin Canter., Vojtjeh (*kvatre*)
 Č 28 German, Vilim, Velimir, Ana Marija P.
 P 29 Ervin, Euzebije, Polion (*kvatre*)
 S 30 Ivana Arška, Ferdinand, Srećko (*kvatre*)
N 31 PRESVETO TROJSTVO; Pohod BDM

MAJ / APRIL - pravoslavni

P 1 18 Pp. Jovan
 S 2 19 Pp. Jovan Vethopeščernik
N 3 20 4. Vaskrsna - Raslab.; Pp. Teodor Trihina
 P 4 21 Sv. svm. Januarije
 U 5 22 Pp. Teodor Sikeot
S 6 23 Sv. vm. Georgije - Đurđevdan (Prepolovljenje)
 Č 7 24 Sv. Sava Stratilat
 P 8 25 Sv. ap. i jevanđelist. Marko - Markovdan
 S 9 26 Sv. svm. Vasilije Amasijski
N 10 27 5. Vaskrsna - Samarjan.; Spalj. mošt. Sv. Save
 P 11 28 Sv. ap. Jason i Sosipatar
U 12 29 Sv. Vasilije Ostroški Čudotvorac
 S 13 30 Sv. ap. Jakov Zevedejev; (Odan. prepovol.)
 Č 14 1 MAJ - Sveti pr. Jeremija
 P 15 2 Sv. Atanasije Veliki, Sv. Mihail
 S 16 3 Sv. m. Timotej i Mavra
N 17 4 6. Vaskrsna - Slepoga; Sv. m. Pelagija Tar.
 P 18 5 Sv. velikomučenica Irina
 U 19 6 Pp. Jov, prenos mošt. Sv. Save
 S 20 7 Pojava časnog Krsta u Jer. (Odanije Pashe)
Č 21 8 Vaznesenje Gospod. - Spasovdan
 P 22 9 Prenos moštiju Sv. Nikolaja
 S 23 10 Sv. ap. Simon Zilot, pp Isidora
N 24 11 7. Vaskrsna - Sv. Otaca; Sv. Kirilo i Metodije
 P 25 12 Sv. Epifanije, sv. German
 U 26 13 Sv. m. Glikerija
 S 27 14 Sv. mučenik Isidor, Svm. Maksim
 Č 28 15 Pp. Pahomije Veliki
 P 29 16 Svm. Teodor Osvećeni; (Odan. vaznesenja)
 S 30 17 Sv. ap. Andronik i sv. Junija - Zadušnice
N 31 18 DUHOVI - Pedesetnica - Trojice

Sunce u svibnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	46	19	02
10.	04	33	19	13
20.	04	21	19	25
31.	04	12	19	36

Mjesečeve mijene u svibnju:

	Dan:	h	m
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	4.	04	43
Posljednja četvrt:	11.	11	37
Mladak:	18.	05	14
Prva četvrt:	25.	18	20



Lipanj – Juni

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

P 1 Justin, Mladen
 U 2 Marcelin i Petar, Blandina, Eugen ○
 S 3 Karlo Lwanga i drugovi, Dragutin
 Č 4 **TIJELOVO; Kvirin S., Predrag, Optat**
 P 5 Bonifacije, Valerieje, Darinka
 S 6 Norbert, Neda, Paulina
 N 7 **10. N.K.G.; Robert, Sabinijan, Radoslav**
 P 8 Medard, Vilim, Žarko
 U 9 Pelagija, Efre, Ranko ☾
 S 10 Margareta, Greta, Biserka, Bogumil
 Č 11 Barnaba ap.; Borna, Borko
 P 12 Presveto srce Isusovo; Ivan F., Bosiljko
 S 13 Bezgr. srce Marijino; Sv. Antun Padovanski
 N 14 **11. N.K.G.; Rikard, Rufin, Elizej**
 P 15 Vid, Jolanka, Ferdinand, Amos
 U 16 Franjo Regis, Zlatko, Borko, Zlata ●
 S 17 Emilija, Laura, Bratoljub, Inocent
 Č 18 Marko i Marcelijan, Ljubomir, Grgur
 P 19 Romuald, Rajka, Bogdan
 S 20 Naum Ohrid., Goran, Margareta
 N 21 **12. N.K.G.; Alojzije G., Vjekoslav**
 P 22 Ivan Fisher, Toma M., Paulin Nol.
 U 23 Sidonija, Josip Cafasso, Sida, Zdenka
 S 24 Rođenje Ivana Krstitelja; Krsto ☽
 Č 25 Vilim, Henrik, Adalbert, Eleonora
 P 26 Ivan i Pavao, Vigilije, Zoran
 S 27 Ladislav Ugarski, Ćiril Aleks., Ema
 N 28 **13. N.K.G.; Irenej, Mirko, Smiljan**
 P 29 **PETAR I PAVAO;** Krešimir, Krešo, Beata
 U 30 Rimski prvomučenici, Ernest Praški

JUN / MAJ - pravoslavni

P 1 19 Duhovski ponedjeljak
 U 2 20 Duhovski utorak
 S 3 21 Sv. Car Konstantin i carica Jelena
 Č 4 22 Sv.m. Jovan Vladimir kralj srpski
 P 5 23 Pp. Mihailo Ispovednik
 S 6 24 Pp. Simeon Divnogorac; (Odan. Pedesetnice)
 N 7 25 1. po D. - Svih Svetih (Petrove. poklade)
 P 8 26 Sv. apostol Karp; (početak posta)
 U 9 27 Sv. svm. Terapont
 S 10 28 Pp. Nikita Ispovednik
 Č 11 29 Pp. m. Teodosija Tirska
 P 12 30 Pp. Isakije Dalmatski
 S 13 31 Sv. ap. Jerma i mučenik Ermije
 N 14 1 JUN - 2. po D.; Sv. m. Justin Filozof
 P 15 2 Sv. Nikifor, Sv. svm. Erazmo Ohridski
 U 16 3 Sv. m. Lukijan i drugi
 S 17 4 Sv. Mitrofan, sv. miron. Marta i Marija
 Č 18 5 Sv. svm. Dorotej
 P 19 6 Pp. Visarion i Ilarion Novi
 S 20 7 Sv. svm. Teodot Ankirski
 N 21 8 3. po D.; Sv. vm. Teodor Stratilat
 P 22 9 Sv. Kirilo Aleksandrijski
 U 23 10 Sv. svm. Timotej Bruski
 S 24 11 Sv. ap. Vartolomej i Varnava
 Č 25 12 Pp. Onufrije Veliki i Petar Atonski
 P 26 13 Sv. m. Akilina i sv. Trifilije L.
 S 27 14 Sv. prorok Jelisej
 N 28 15 4. po D.; Sv.vm. car Lazar - Vidovdan
 P 29 16 Sv. Tihon Amatunski - Čudotvorac
 U 30 17 Sv. m. Manuil, Savel i Ismail

Sunce u lipnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	11	19	37
11.	04	07	19	44
21.	04	07	19	48
30.	04	11	19	48

Mjesečeve mijene u lipnju:

	Dan:	h	m
Uštap (pun mjes.):	2.	17	20
Posljednja četvrt:	9.	16	43
Mladak:	16.	15	06
Prva četvrt:	24.	12	04



Srpanj – Juli

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

S 1 Estera, Aron, Šimun, Predrag
 Č 2 Oton, Matinijan, Višnja, Bernardin ○
 P 3 Toma apostol; Tomo, Leon
 S 4 Elizabeta Portugalska, Jelica, Neven
N 5 14. N.K.G.; Ćiril i Metod, Antun M.
 P 6 Marija Goretti, Bogomila
 U 7 Vilibald, Klaudija, Vilko, Lovre
 S 8 Akvila i Priscila, Hadrijan, Eugen ○
 Č 9 **Bl. Marija Petković;** Kraljica mira
 P 10 Amalija, Ljubica, Veronika, Vjerka
 S 11 Benedikt opat, Benko, Dobroslav
N 12 15. N.K.G.; Mohor, Suzana C., Ivan G.
 P 13 **Majka Božja Bistrička;** Henrik, Hinko
 U 14 Kamilo, Katarina, Miroslav
 S 15 Bonaventura, Vladimir K., Roland
 Č 16 Gospa Karmelska, Elvira, Karmela ●
 P 17 Andrija, Branko, Nadan, Marcela
 S 18 Fridrik, Jadviga, Natko, Miroslav
N 19 16. N.K.G.; Aurelija, Zora, Zlatka
 P 20 Ilija prorok, Iljko, Margareta
 U 21 Lovro Brindiz., Danijel, Danica
 S 22 Marija Magdalena, Manda, Lenka
 Č 23 Brigita zašt. Europe, Apolinar, Ivan Cas.
 P 24 Kristina, Mirjana, Kunigunda ○
 S 25 Jakov st. ap.; Kristofor, Krsto
N 26 17. N.K.G.; Joakim i Ana roditelji BDM
 P 27 Klement Ohridski i dr., Natalija
 U 28 Viktor, Beato, Nevinko, Inocent
 S 29 Marta, Flora, Blaženka, Mira, Olaf
 Č 30 Petar Krizolog, Rufin, Anđa
 P 31 Ignacije Loyol., Zdenka, Vatroslav ○

JUL / JUN - pravoslavni

S 1 18 Sv. m. Leontije, Ipatije i Teodul
 Č 2 19 Sv. ap. Juda i pp. Pajsije Veliki
 P 3 20 Sv. svm. Metodije, pp. Naum Ohrid.
 S 4 21 Sv. m. Julijan Tarsijski
N 5 22 5. po D.; Sv. svm. Jevseviije
 P 6 23 Sv. m. Agripina
U 7 24 Rođ. sv. Jovana Krst. - Ivanjdan
 S 8 25 Sv. ppm. Fevronija
 Č 9 26 Pp. David Solunski
 P 10 27 Pp. Sampson Stranoprimec
 S 11 28 Prenos mošt. sv. Kira i Jovana
N 12 29 6. po D.; Sv. ap. Petar i Pavle - Petrovdan
 P 13 30 Sabor svetih 12 apostola - Pavlovdan
 U 14 1 JUL - Sv. m. besrebr. Kozma i Damjan
 S 15 2 Polaganje rize Presv. Bogorodice
 Č 16 3 Sv. m. Jakint i pp. Anatolije
 P 17 4 Sv. Andrej Kritski i pp. Marta
 S 18 5 Pp. Atanasije Atonski
N 19 6 7. po D.; Pp. Sisoje Veliki
 P 20 7 Pp. Toma Malein, sv.m. Nedelja
 U 21 8 Sv. vm. Prokopije
 S 22 9 Sv. svm Pankratije, sv. Teodor
 Č 23 10 Sv. 45 mučenika iz Nikopolja
 P 24 11 Sv. vm. Efimija i Blažena Olga
 S 25 12 Sv. m. Proklo i Ilarije
N 26 13 8. po D.; Sabor sv. Arhangela Gavrila
 P 27 14 Sv. pa. Akila, Pp. Nikodim
 U 28 15 sv. m. Kirik i Julita
 S 29 16 Sv. svm. Atinogen, sv.m. Julija
 Č 30 17 Sv. vm. Marina - Ognjena Marija
 P 31 18 Sv. m. Emilijan i Jakint

Sunce u srpnju:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	11	19	48
10.	04	17	19	45
20.	04	27	19	38
31.	04	39	19	25

Mjesečeve mijene u srpnju:

	Dan:	h	m
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	2.	03	21
Posljednja četvrt:	8.	21	25
Mladak:	16.	02	26
Prva četvrt:	24.	05	05
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	31.	11	44



Kolovoz – August

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

S 1 Alfons de Liguori, Vjera, Nada
N 2 18. N.K.G.; Gospa od anđela
P 3 **Bl. Augustin Kažotić;** Lidija, Aspren
U 4 Ivan Marija Vianney, Dominika
S 5 Gospa Snježna; Nives, Snježana
Č 6 Preobraženje Gospodnje; Predrag
P 7 Siksto papa, Darko, Donat (C
S 8 Dominik, Nedjeljko, Dinko, Neda
N 9 19. N.K.G.; Edith Stein, Roman, Firmin
P 10 Lovro đakon, Lovorko, Erik, Laura
U 11 Klara, Jasna, Ljiljana, Suzana
S 12 Anicet, Hilarija, Veselka, Ivana Fr. Ch.
Č 13 Poncijan i Hipolit, Ivan B., Kasijan
P 14 Maksimilijan Kol., Euzebije, Alfred ●
S 15 **UZNESENJE BDM - Vel. Gospa; Marija**
N 16 20. N.K.G.; Sv. Rok; Stjepan Kralj (opća Crkva)
P 17 Hijacint, Liberat, Miron, Jacek
U 18 Jelena Križarica, Jelka
S 19 Ivan Eudes, Ljudevit, Tekla, Donat
Č 20 Sv. Stjepan kralj, Krunoslav
P 21 Pio X. papa, Hermogen, Anastazija
S 22 BDM Kraljica, Vladislava, Mavro D
N 23 21. N.K.G.; Ruža Lim., Filip B., Zdenko
P 24 Bartol apostol; Bl. Miroslav Bulešić
U 25 Ljudevit kralj, Josip Kalasan, Lajčo
S 26 Sv. Bernard, Branimir, Aleksandar
Č 27 Monika, Honorat, Časlav
P 28 Augustin, Tin, Gustav, Pelagije, Zlatko
S 29 Glavosjek Ivana Krstitelja O
N 30 22. N.K.G.; Feliks i Adaukt, Radoslava
P 31 Rajmud, Rajko, Optat, Željko

AVGUST / JUL - pravoslavni
S 1 19 Sv. Stefan i pp. Evgenija
N 2 20 9. po D.; Sv. prorok Ilija
P 3 21 Sv. prorok Jezekij
U 4 22 Sv. Marija Magdalena (Blaga Marija)
S 5 23 Sv. m. Trofim, Teofil i drugi s njima
Č 6 24 Sv. mučenica Hristina
P 7 25 Uspenije sv. Ane
S 8 26 Ppm. Paraskeva (Petka)
N 9 27 10. po D.; Sv. vm. Pantelejmon
P 10 28 Sv. Prohor i Nikanor, Timon i Parmen
U 11 29 Sv.m. Kalinik i Serafima
S 12 30 Sv. svm. Valentin, pp. Angelina
Č 13 31 Sv. Evdokim i sv.m. Julita; (Gospoj. poklade)
P 14 1 AVG - Izn. Časnog Krsta, Makaveji (Poč. posta)
S 15 2 Prenos mošt. sv. pm. i arh. Stefana
N 16 3 11. po D.; Pp. Isakije, Dalmat i Faust
P 17 4 Sv. 7 mučenika u Efesu
U 18 5 Sv.m. Evsignije (Pretrp. Preobraženja)
S 19 6 Preobraženje Gospodnje
Č 20 7 Sv. ppm. Dometije i pp. Or
P 21 8 Sv. Emilijan Ispovednik
S 22 9 Sv. ap. Matija i sv. m. Antonije
N 23 10 12. po D.; Sv. m. arhidakon Lavrentije
P 24 11 Sv. m. i arhandel Evplo
U 25 12 Sv. m. Fotije i Anikita
S 26 13 Sv. m. Ipolit (Odanije Preobraženja)
Č 27 14 Sv. prorok Mihej (Pretrpaz. Uspenija)
P 28 15 Usp. presv. Bogorodice - Velika Gospojina
S 29 16 Sv. Jevstatije, pp. Roman
N 30 17 13. po D.; Sv. m. Miron i Patroklo
P 31 18 Sv. m. Flor, pp. Jovan Riiski

Sunce u kolovozu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	04	40	19	24
11.	04	52	19	10
21.	05	04	18	54
31.	05	16	18	36

Mjesečeve mijene u kolovozu:

	Dan:	h	m
Posljednja četvrt:	7.	03	04
Mlađakt:	14.	15	55
Prva četvrt:	22.	20	32
Uštap (pun mjes.):	29.	19	36



Rujan – Septembar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

U 1 Egidije, Branimir, Tamara
 S 2 Kalista, Maksima, Divna, Veljka
 Č 3 Grgur Veliki, Gordana
 P 4 Ruža Viterpska, Rozalija, Dunja, Ida
 S 5 **Bl. Majka Terezija**; Lovro Just.
 N 6 **23. N.K.G.; Zaharija, Boris, Davor**
 P 7 **Marko Križevčanin**; Blaženko
 U 8 **ROĐENJE BDM (Mala Gospa)**; Maja
 S 9 Petar Claver, Strahimir
 Č 10 Nikola Tolentinski, Tara, Pulherija
 P 11 Hijacint, Cvjetko, Miljenko
 S 12 Ime Marijino, Gvido, Dubravko
 N 13 **24. N.K.G.; Ivan Zlatousti, Zlatko** ●
 P 14 Uzvišenje sv. Križa; Višeslav
 U 15 Gospa Žalosna; Melita, Dolores
 S 16 Sv. Eufemija, Kornelije i Ciprijan (*kvatre*)
 Č 17 Robert Belarmin, Rane sv. Franje
 P 18 Josip Kupertinski, Sonja, Irena (*kvatre*)
 S 19 Januarije, Suzana, Emilija (*kvatre*)
 N 20 **25. N.K.G.; Andrija Kim, Svjetlana**
 P 21 Matej ap. i ev.; Matko, Mato ☾
 U 22 Toma Vilanovski, Mavro, Žarko
 S 23 Sv. Pio iz Pietrelcine, Lino, Tekla
 Č 24 Gospa od Otkupljenja, Mirko
 P 25 Firmin, Zlata, Kleofa, Rikarda
 S 26 Kuzma i Damjan, bl. Pavao VI., Justina
 N 27 **26. N.K.G.; Vinko P., Gaj, Berislav**
 P 28 Vjenceslav, Većeslav, Veco
 U 29 Mihael, Gabriel i Rafael; Milan
 S 30 Jeronim, Jerko, Jere, Honorije

SEPTEMBAR / AVGUST - pravoslavni
 U 1 19 Sv. m. Andrej Stratilat
 S 2 20 Sv. prorok i svm. Samuil
 Č 3 21 Sv. ap. Tadej, sv. m. Vasa sa decom
 P 4 22 Sv. mučenik Agatonik
 S 5 23 Sv. svm. Irinej i m. Lup (Odan. Uspenija)
 N 6 **24 14. po D.; Sv. svm. Evthije, sv. m. Sira**
 P 7 25 Sv. ap. Vartolomej, Sv. ap. Tit
 U 8 26 Sv. m. Adrijan i Natalija
 S 9 27 Pp. Pimen Veliki
 Č 10 28 Pp. Mojsije Murin i Sava Pskovski
 P 11 **29 Usekovanje glave Sv. Jovana Krstitelja**
 S 12 30 Prenos moštiju Sv. Aleksandra Nevskog
 N 13 **31 15. po D.; Polag. pojasa Presv. Bogorodice**
 P 14 1 SEP-Pp. Simeon Stolpnik - Crkvena nova g.
 U 15 2 Sv. m. Mamant, sv. Jovan Postnik
 S 16 3 Sv. svm Antim, sv. Joanikije
 Č 17 4 Sv. svm Vavila, sv. pr. Mojsej Bogovidac
 P 18 5 Sv. pr. Zaharija i sv. Jelisaveta
 S 19 6 Čudo sv. arhangela Mihaila
 N 20 **7 16. po D.; Sv. m. Sozont (Pret. Rod. Psv. Bog.)**
 P 21 **8 Rožd. presv. Bogorodice - M. Gospojina**
 U 22 9 Sv. pravedni Joakim i Ana
 S 23 10 Sv. Minodora, mitrodora i Nimfodora
 Č 24 11 Pp. Teodora Aleksandrijska
 P 25 12 Sv. svm. Avtonom - (Od. Rožd. Presv. Bog.)
 S 26 13 Sv. svm. Komilije - (pretrp. Vozdviženja)
 N 27 **14 17. po D.; Vozdviž. Časnog Krsta - Krstovdan**
 P 28 15 Sv. m. Nikita
 U 29 16 Sv. vm. Jefimija, pp. Dorotej
 S 30 17 Sv. m. Vera, Nada i Ljubav i majka im Sofija

Sunce u rujnu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	05	18	18	34
10.	05	29	18	17
20.	05	41	17	57
30.	05	54	17	38

Mjesečeve mijene u rujnu:

	Dan:	h	m
Posljednja četvrt:	5.	10	55
Mlađak:	13.	07	43
Prva četvrt:	21.	10	00
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	28.	03	52



Listopad – Oktobar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

Č 1 Terezija od Djeteta Isusa
 P 2 Anđeli Čuvari, Anđelko, Anđelka
 S 3 Kandid, Maksimilijan, Gerhard
N 4 27. N.K.G.; Franjo Asiški, Franka C
 P 5 Flavijan, Placid, Miodrag, Gala
 U 6 Bruno, Fides, Verica, Vjera
 S 7 BDM od Krunice (Ružarija); Rosario
 Č 8 Demetrije i dr., Zvonimir, Šime
 P 9 Dionizije Areop., Ivan Leonardi, Denis
 S 10 Franjo Borgia, Daniel, Danko
N 11 28. N.K.G.; Sv. Ivan XXIII., Emilijan
 P 12 Serafin, Maksimilijan, Makso
 U 13 Eduard, Hugolin, Edo, Magdalena ●
 S 14 Kalist papa, Divko, Divna
 Č 15 Sv. Terezija Avilska; Zlata, Rezika
 P 16 Hedviga, Marija Margareta Alacoque
 S 17 Ignacije Antiohijski, Vatroslav
N 18 29. N.K.G.; Luka ev.; Lukša, Svjetlovid
 P 19 Pavao od Križa, Ivan Br. i Izak Jogues D
 U 20 Vendelin, Irena, Miroslava
 S 21 Uršula, Zvezdan, Hilarija
 Č 22 Sv. Ivan Pavao II.; Marija Sal., Dražen
 P 23 Ivan Kapistran, Borislav, Severin
 S 24 Antun M. Claret, Jaroslav
N 25 30. N.K.G.; Krizant i Darija, Katarina Kot.
 P 26 Demetrije, Dmitar, Zvonko
 U 27 Šabina Avilska, Gordana ○
 S 28 Šimun i Juda ap. Tadej; Siniša, Tadija
 Č 29 Narcis, Donat, Darko, Ida
 P 30 Marcel, Marojko, Ferdinand, German
 S 31 Alfons Rodriguez, Wolfgang, Vuk

OKTOBAR / SEPTEMBAR - pravoslavni
 Č 1 18 Sv. Evmenije Korintski i sv. m. Ariadna
 P 2 19 Sv. m. Trofim, Savatije i Dorimedont
 S 3 20 Sv. vm. Jevstatije
N 4 21 18. po D.; Sv. ap. Kodrat - (Od. Vozdviženja)
 P 5 22 Sv. svm. Foka i sv. prorok Jona
 U 6 23 Začeće sv. Jovana Preteče i Krstitelja
 S 7 24 Sv. pm. Tekla
 Č 8 25 Pp. Efrosinija i Sv. Sergije Radonješki
 P 9 26 Sv. ap. i jevandelist Jovan Bogoslov
 S 10 27 Sv. m. Kalistrat - Zadušnice
N 11 28 19. po D.; Pp. Hariton Ispovednik
 P 12 29 Pp. Kirijak Otšelnik - Miholjdan
 U 13 30 Sv. svm. Grigorije i sv. Mihail Kijevski
 S 14 1 OKT - Pokrov presvete Bogorodice
 Č 15 2 Sv. svm Kiprijan
 P 16 3 Sv. svm. Dionisije Areopagit
 S 17 4 Sv. Stefan i Jelena Štijiyanović
N 18 5 20. po D.; Sv. m. Haritina i svm. Dionisije
 P 19 6 Sv. apostol Toma - Tomindan
 U 20 7 Sv. m. Sergije, Vakho - Srdevdan
 S 21 8 Pp. Pelagija. Taisa
 Č 22 9 Sv. ap. Jakov, sv. Stefan Slepi
 P 23 10 Sv. m. Evlampije i Evlampija
 S 24 11 Sv. ap. Filip, sv. Teofan Načertani
N 25 12 21. po D.; Sv. m. Tarah, Prov i Andronik
 P 26 13 Sv. m. Karp, nm. Zlata Maglenska
U 27 14 Pp. mati Paraskeva - Sv. Petka
 S 28 15 Sv. svm. Lukijan, pp. Jevtimije
 Č 29 16 Sv. m. Longin Sotnik
 P 30 17 Sv. prorok Osija, Ppm. Andrej Kritski
 S 31 18 Sv. ap. i jevandelist Luka

Sunce u listopadu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	05	55	17	36
11.	06	08	17	17
21.	06	22	16	59
31.	06	35	16	43

Mjesečeve mijene u listopadu:

	Dan:	h	m
Posljednja četvrt:	4.	22	07
Mlađak:	13.	01	07
Prva četvrt:	20.	21	32
Uštap (pun mjes.):	27.	13	06



Studeneni – Novembar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

N 1 31. N.K.G.; SVI SVETI; Svetislav, Sveto
 P 2 Dušni dan; Dušica, Duško
 U 3 Martin P., Hubert, Silvija ☾
 S 4 Karlo Boromejski, Dragutin, Drago
 Č 5 Emerik, Mirko, Elizabeta, Srijemski mučenici
 P 6 Leonard, Sever, Vedran
 S 7 Engelbert, Anđelko
N 8 32. N.K.G.; Gracija Kotorski, Bogdan
 P 9 Posveta lat. Bazilike, Ivan Lateranski
 U 10 Leon Veliki, Ivan Skot, Lav, Lavoslav
 S 11 Martin biskup, Davorin ●
 Č 12 Jozafat, Emilijan, Milan
 P 13 Stanislav Kostka, Stanko, Didak
 S 14 **Nikola Tavelić; Ivan Trogirski, Zdenko**
N 15 33. N.K.G.; Albert Vel., Leopold, Berto
 P 16 Margareta, Gertruda, Agneza As.
 U 17 Elizabeta Ug. (za opću Crkvu), Igor
 S 18 Posveta bazilike sv. Petra i Pavla
 Č 19 Elizabeta Ug., Krispin, Severin ☽
 P 20 Feliks Valois, Srećko, Edmund, Veco
 S 21 Prikazanje BDM, Gospa od Zdravlja
N 22 KRIST KRALJ; Cecilija, Cilika
 P 23 Klement, Milivoj, Blagoje
 U 24 Krizogon, Krševan, Andrija, Firmin
 S 25 Katarina Aleksandrijska, Kata ○
 Č 26 Konrad, Leonard, Dubravko
 P 27 Maksim, Severin, Virgilije
 S 28 Sosten, Jakov Markijski, Držislav
N 29 1. N.DOŠAŠĆA; Iuminata, Svjetlana
 P 30 Andrija apostol; Hrvoslav

NOVEMBAR / OKTOBAR - pravoslavni

N 1 19 22. po D.; Sv. prorok Joil
 P 2 20 Sv. vm. Artemije
 U 3 21 Pp. Ilarion, Sv. Ilarion Meglinski
 S 4 22 Sv. ravnoap. Averkije Jevropoljski
 Č 5 23 Sv. ap. Jakov, prvi episkop Jerusalimski
 P 6 24 Sv. vm. Areta
 S 7 25 Sv. m. Markijan i Martirije - Zadušnice
N 8 26 23. po D.; Sv. vm. Dimitrije Sol. - Mitrovdan
 P 9 27 Sv. mučenik Nestor
 U 10 28 Svm. Terentije
 S 11 29 Sv. Avramije, Ppm. Anastasija
 Č 12 30 Sv. kralj Milutin, Teoktist i Jelena
 P 13 31 Sv. ap. Stahije, Alimpije, Urvan i dr.
 S 14 1 NOV - Sv. Kozma i Damjan - Vračevi
N 15 2 24. po D.; Sv. m. Akindin, Pigasije i dr.
 P 16 3 Obn. hrama sv. Georgija - Đurđić
 U 17 4 Pp. Joanikije V., sv. svm. Nikandar
 S 18 5 Sv. ppm. Galaktion i Epistima
 Č 19 6 Sv. Pavle Ispovednik
 P 20 7 Sv 33 m. u Melitini, pp. Lazar
S 21 8 Sabor sv. arhan. Mihaila - Arandjelovdan
N 22 9 25. po D.; Sv. m. Onisifor i Porfirije
 P 23 10 Sv. ap. Olimp, Erast Rodion i dr
 U 24 11 Sv. kralj Stefan Dečanski, svm. Mina
 S 25 12 Sv. Jovan Milostivi
 Č 26 13 Sv. Jovan Zlatousti (Božićne poklade)
 P 27 14 Sv. ap. Filip
 S 28 15 Sv. m. Gurije, Samon i Avir; (Početak posta)
N 29 16 26. po D.; Sv. ap. i jevandelist Matej
 P 30 17 Sv. Grigorije Čudotvorac

Sunce u studenom:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	06	37	16	42
10.	06	50	16	30
20.	07	04	16	19
30.	07	17	16	12

Mjesečeve mijene u studenom:

	Dan:	h	m
Posljednja četvrt:	3.	13	25
Mlađak:	11.	18	48
Prva četvrt:	19.	07	29
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	25.	23	45



rosinac – Decembar

KATOLIČKI

PRAVOSLAVNI

U 1 Elegije, Natalija, Božena
 S 2 Bibijana, Živka, Blanka, Lara
 Č 3 Franjo Ksaverski, Klaudije ☾
 P 4 Barbara, Ivan Damašč., Kristijan
 S 5 Saba, Krispina, Dalmatin, Slavka
N 6 2. N.DOŠAŠČA; Nikola biskup, Nikša
 P 7 Ambrozije, Dobroslava, Agaton
 U 8 **BEZGREŠNO ZAČEĆE BDM; Imakulata**
 S 9 Valerija, Petar F., Zdravka, Abel (*kvatre*)
 Č 10 Gospa Loretska, Judita, Julija
 P 11 Damaz, Damir, Sabin (*kvatre*) ●
 S 12 Ivana Franciska de Ch., Franjica (*kvatre*)
N 13 3. N.DOŠAŠČA - Materice; Lucija
 P 14 Ivan od Križa, Špiro
 U 15 Drinske mučenice; Kristijana G., Irenej
 S 16 Adela, Etela, Zorka
 Č 17 Lazar, Florijan, Zrinka
 P 18 Gracijan, Bosiljko, Dražen ☽
 S 19 Urban, Tea, Božica, Vladimir
N 20 4. N.DOŠAŠČA - Oci; Amon
 P 21 Petar Kanizije, Snježana
 U 22 Honorat, Časlav, Zenon
 S 23 Ivan Krakovski, Viktorija, Vita
 Č 24 Badnjak; Adam i Eva, praroditelji
P 25 BOŽIC; Anastazija, Božidar ○
 S 26 **SV. STJEPAN;** Krunoslav
N 27 SVETA OBITELJ; Ivan ap. i ev.
 P 28 Nevina dječica, Mladen, Nevenka
 U 29 Toma B., Davor, David
 S 30 Trpimir, Sabin, Liberije
 Č 31 Silvestar papa; Silvije, Goran

DECEMBAR / NOVEMBAR - pravoslavni
 U 1 18 Sv. m. Platon, Roman i Varul
 S 2 19 Sv. pr. Avdija, pp. Varlaam i Joasaf
 Č 3 20 Pp. Grigorije - (Pretrp. Vavedenja)
P 4 21 Vavedenje Presvete Bogorodice
 S 5 22 Sv. ap. Filimon, sv. m. Kikilija
N 6 23 27. po D.; Sv. Amfilohije, sv. Grigorije
 P 7 24 Sv. vm. Ekaterina
 U 8 25 Sv. svm. Kliment (Odanije Vavedenja)
 S 9 26 Sv. Alimpije Stolpnik
 Č 10 27 Sv. mučenik Jakov Persijanac
 P 11 28 Sv. ppm. Stefan Novi
 S 12 29 Sv. mučenik Paramon i Filumen
N 13 30 28. po D.; Sv. ap. Andrej Prvozvani
 P 14 1 DEC - Sv. prorok Naum i sv. Filaret
 U 15 2 Sv. car Uroš, pp. Joanikije D.
 S 16 3 Sv. prorok Sofonija i pp. Jovan Čutljivi
 Č 17 4 Sv. vm. Varvara, pp. Jovan Damask
 P 18 5 Pp. Sava Osvećeni
S 19 6 Sv. Nikola - Nikoljdan
N 20 7 29. po D. - Detinjci; Sv. Amvrosije,
 P 21 8 Pp. Patapije; sv.ap. Sosten, Apolos i dr.
 U 22 9 Začće svete Ane (kada začće Bogorodicu)
 S 23 10 Sv. m. Mina; sv Jovan despot
 Č 24 11 Pp. Danilo Stolpnik
 P 25 12 Sv. Spiridon Čudotvorac
 S 26 13 Sv. m. Evstratija; sv. Gavriilo i Nikodim
N 27 14 30. po D. - Praotaca - Materice
 P 28 15 Sv. svm. Elvterije, pp.Pavle
 U 29 16 Sv. prorok Agej, sv. Teofanija carica
 S 30 17 Sv. prorok Danilo, ppm. đ. Avakum
 Č 31 18 Sv. m. Sevastijan; sv. Modest i dr.

Sunce u prosincu:

Dan:	Izlazi:		Zalazi:	
	h	m	h	m
1.	07	18	16	12
11.	07	28	16	10
21.	07	36	16	12
31.	07	39	16	19

Mjesečeve mijene u prosincu:

	Dan:	h	m
Posljednja četvrt:	3.	08	42
Mlađak:	11.	11	30
Prva četvrt:	18.	16	15
Uštap (<i>pun mjes.</i>):	25.	12	13

ASTRONOMSKI I VREMENSKI PODACI ZA 2015. GODINU

Proljeće počinje 20. ožujka (marta) u 23 sata i 45 minuta; **ljet**o 21. lipnja (juna) u 17 sati i 38 minuta; **jesen** 23. rujna (septembra) u 9 sati i 20 minuta; a **zima** počinje 22. prosinca (decembra) u 5 sati i 48 minuta.

POMRČINE SUNCA I MJESECA TIJEKOM 2015. GODINE

Godine 2015. bit će vidljive četiri pomrčine od kojih po dvije Sunca i Mjeseca.

Sunca: 20. III. potpuna (totalna); sredina: 09:46:47 UT; faza: 1,045; vidljivost: Island, Europa, sjever Afrike i Azije; trajanje: 2 m i 47 s; totalna je vidljiva: sjever Atlantika, Faerovo i Svalbardovo otočje;

Sunca: 13. IX. djelomična; sredina: 06:55:19 UT; faza: 0,788; vidljivost: sjever Afrike i sjever Indije te Antarktik;

Mjeseca: 4. IV. potpuna (totalna); sredina: 12:01:24 UT; faza: 1,001; vidljivost: Azija, Australija, Pacifik, obje Amerike; trajanje: 3 sata 29 m / totalitet: 00 sati 05 m.

Mjeseca: 28. IX. potpuna (totalna); sredina: 02:48:17 UT; faza: 1,276; vidljivost: istok Pacifika, obje Amerike, Europa, Afrika i zapad Azije; trajanje: 3 sata 20 m / totalitet: 1 sat 12 m.

Svi su podaci prikazani u SEV-u, to jest srednjoeuropskom vremenu, po kojem se računa i vrijeme u Hrvatskoj. Od proljeća do jeseni, dok je na snazi ljetno (ukazno ili službeno) vrijeme, ovim podacima treba dodati po jedan sat. Ove kalendarske godine to je u razdoblju od nedjelje 28. ožujka do nedjelje 25. listopada. U nedjelju 28. ožujka kazaljke sata pomičemo sat unaprijed, s 2 na 3 sata, a u nedjelju 25. listopada vraćamo kazaljke sata unazad, pa tada 3 sata postaju 2 sata ujutro.

/sastavio: Gustav Kren. Zvezdarnica ZAS, 10001 Zagreb,
Danica 2015., hrvatski katolički kalendar/

ZAPOVJEDNI BLAGDANI

Zapovjedni blagdani su **sve nedjelje** u godini (ovamo, naravno, spadaju i **Uskrs** i **Duhovi**), **Tijelovo (Brašančevo)**, **Velika Gospa**, **Svi Sveti i Božić**. Više **nisu zapovjedni** blagdani: Sveta tri kralja (Bogojavljenje), Svijećnica, Sv. Josip, Blagovijest, Spasovo (Uzašašće), Sv. Petar i Pavao, Mala Gospa, Bezgrješno začeće BDM, drugi dan Uskrsa te Božića i Nova godina, ali katolici ih i dalje rado svetkuju.

OBVEZATNI POST I NEMRS

Katolici su prema sadašnjim crkvenim propisima dužni obdržavati **post i nemrs** na *Pepelnicu* (Čistu srijedu) i na *Veliki petak*. **Zakon nemrsa** obvezuje i na **sve petke u godini**, osim onih kad bude svetkovina, ali u izvan-korizmene petke može se umjesto nemrsa odabrati **drugo djelo pokore** ili **kakvo karitativno djelo**.

Nemrs (kad je zabranjeno jesti meso) obvezuje sve vjernike koji su navršili **14 godina** pa **do konca života**, a **post** sve one koji su navršili **18 godina** i još nisu započeli **60. godinu**. *U posne dane smije se uzeti samo jedan pun obrok.*

Župnici u pojedinim slučajevima mogu iz opravdanih razloga osloboditi pojedine osobe ili obitelji obveze posta ili nemrsa, ili ih zamijeniti drugim oblicima pokore.

KATOLIČKA CRKVA U SVIJETU

Sjedište: GRAD VATIKAN (RIM)

PAPA FRANJO

Vodi Crkvu od 13. ožujka 2013.

SVETA STOLICA naziv je za vrhovnu upravu Crkve na čelu sa Sv. Ocem, papom.

PRVI OPĆI CRKVENI SABOR (KONCIL) održan je 321. godine u Niceji. Posljednji opći koncil održan je u Vatikanu od 1962. do 1965. pod papama Ivanom XXIII. i Pavlom VI. To je II. vatikanski koncil.

SINODA BISKUPA užu je sabor biskupa u koji biskupske konferencije iz svih država, na svakih 25 biskupa, šalju po jednog predstavnika. Prvi put takva se sinoda sastala 29. rujna 1967. Otad se ona održava obično svake treće godine.

BISKUPSKA KONFERENCIJA skup je katoličkih biskupa u pojedinoj zemlji, u kojoj oni združeno vrše svoju pastirsku službu među njezinim vjernicima.

RIMSKA KURIJA

P a p a je na čelu vrhovne uprave Katoličke Crkve (Sveta Stolica).

K a r d i n a l i su najviši Papini savjetnici. U svijetu ima više od 150 kardinala koji, kad papa umre, ako nisu navršili 80 godina, biraju njegova nasljednika.

D r ž a v n i t a j n i k (kardinal Pietro Parolin) najbliži je Papin suradnik. On vodi središnju ustanovu Svete Stolice – Državno tajništvo, koje ima dva odjela: I. Odjel za opće poslove i II. Odjel za odnose s državama.

DEVET ZBOROVA (KONGREGACIJA)

1. Zbor za nauk vjere; u njezinu sastavu nalaze se Središnja teološka komisija i Papinska biblijska komisija, a na čelu joj je pročelnik – kardinal Gerhard Müller; 2. Zbor za istočne Crkve; 3. Zbor za bogoštovlje i stegu sakramenata; 4. Kongregacija za proglašavanje svetih i blaženih; 5. Zbor za biskupe; 6. Zbor za evangelizaciju naroda (misije); 7. Zbor za klerike; 8. Zbor za redovnike i svjetovne ustanove; 9. Zbor za katolički odgoj.

PAPINA SUDIŠTA

1. Sudište rimskog kotača (rota), 2. Vrhovno sudište apostolskog potpisa (signatura), 3. Apostolska pokorničarna

PAPINSKA VIJEĆA

1. Vijeće za laike, 2. Vijeće za promicanje jedinstva kršćanstva, 3. Vijeće za obitelj, 4. Vijeće za pravdu i mir, 5. Vijeće za karitativnu djelatnost (*Cor unum*), 6. Vijeće za pastoral migranata i ljudi na putovanju, 7. Vijeće za pastoral osoblja u službi bolesnika, 8. Vijeće za tumačenje crkvenih zakona, 9. Vijeće za dijalog među religijama, 10. Vijeće za kulturu, 11. Vijeće za sredstva društvenoga priopćavanja, 12. Vijeće za novi navještaj Evanđelja.

UREDI DOBARA

1. Apostolska zbornica (komora), 2. Uprava dobrima Apostolske Stolice, 3. Prefektura za gospodarske poslove Svete Stolice.

OSTALA TIJELA I INSTITUCIJE RIMSKE KURIJE

Prefektura papinske kuće; Služba za Papina liturgijska slavlja; Tiskovni ured Svete Stolice; Središnji statistički ured Crkve; Vatikanski tajni arhiv; Vatikanska tajna knjižnica i dr.

KATOLIČKA CRKVA U HRVATSKOJ

ZAGREBAČKA METROPOLLIJA obuhvaća: Zagrebačku nadbiskupiju, Varaždinsku, Sisačku i Bjelovarsko-križevačku te Križevačku eparhiju. Zagrebački nadbiskup i metropolit: kardinal JOSIP BOZANIĆ; pomoćni biskupi: msgr. VALENTIN POZAIĆ, msgr. IVAN ŠAŠKO, msgr. MIJO GORSKI. Varaždinski biskup: msgr. JOSIP MRZLJAK. Sisački biskup: msgr. VLADO KOŠIĆ. Bjelovarsko-križevački biskup: msgr. VJEKOSLAV HUZJAK. Vladika križevački: msgr. NIKOLA KEKIĆ.

ĐAKOVAČKO-OSJEČKA METROPOLLIJA obuhvaća: Đakovačko-osječku nadbiskupiju, Srijemsku i Požešku biskupiju. Nadbiskup metropolit đakovačko-osječki: msgr. ĐURO HRANIĆ; nadbiskup u mirovini msgr. MARIN SRAKIĆ. Biskup srijemski: msgr. ĐURO GAŠPAROVIĆ. Biskup požeški: msgr. ANTUN ŠKVORČEVIĆ.

SPLITSKA METROPOLLIJA obuhvaća: Splitsko-makarsku nadbiskupiju, Dubrovačku, Hvarsku i Šibensku biskupiju. Nadbiskup metropolit splitski: msgr. MARIN BARIŠIĆ. Biskup dubrovački: msgr. MATE UZINIĆ. Biskup hvarski: msgr. SLOBODAN ŠTAMBUK. Biskup šibenski: msgr. ANTE IVAS.

RIJEČKA METROPOLLIJA obuhvaća: Riječku nadbiskupiju, Krčku, Porečko-pulsku i Gospičko-senjsku biskupiju. Nadbiskup metropolit riječki: msgr. IVAN DEVČIĆ. Biskup krčki: msgr. VALTER ŽUPAN. Biskup porečko-pulski: msgr. DRAŽEN KUTLEŠA, biskupi u mirovini: msgr. IVAN MILOVAN i msgr. ANTUN BOGETIĆ. Biskup gospičko-senjski: msgr. MILE BOGOVIĆ.

ZADARSKA NADBISKUPIJA: msgr. ŽELIMIR PULJIĆ, nadbiskup zadarski.

VOJNI ORDINARIJ U RH: msgr. JURAJ JEZERINAC, biskup.

CRKVA U BOSNI I HERCEGOVINI I MAKEDONIJI

VRHBOSANSKA METROPOLLIJA obuhvaća: Vrhbosansku (Sarajevsku) nadbiskupiju, Banjalučku, Mostarsko-duvanjsku, Trebinjsko-mrkansku i Skopsko-prizrensku (*ad instar*) biskupiju. Kardinal VINKO PULJIĆ nadbiskup je i metropolit vrhbosanski; msgr. PERO SUDAR, pomoćni biskup. Biskup banjalučki: msgr. FRANJO KOMARICA; msgr. MARKO SEMREN,

pomoćni biskup. Biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski msgr. RATKO PERIĆ. Biskup skopski i egzarh za katolike istočnog obreda u Makedoniji: msgr. KIRO STOJANOV. Kosovska apostolska administratura: msgr. DODE GJERGJI. Egzarh za katolike istočnog obreda u Srbiji i Crnoj Gori: dr. ĐURO DŽUDŽAR.

VOJNI ORDINARIJ U BIH: msgr. TOMO VUKŠIĆ, biskup.

CRKVA U CRNOJ GORI

BARSKA NADBISKUPIJA: msgr. ZEF GASHI, nadbiskup barski.
KOTORSKA BISKUPIJA: msgr. ILIJA JANJIĆ, biskup kotorski (Splitska metropolija).

CRKVA U SRBIJI

BEOGRADSKA METROPOLJA

BEOGRADSKA NADBISKUPIJA: nadbiskup i metropolit msgr. STANISLAV HOČEVAR.

SUBOTIČKA BISKUPIJA: msgr. JÁNOS PÉNZES.

ZRENJANINSKA BISKUPIJA: msgr. LÁSZLÓ NÉMET.

Bivša Biskupska konferencija Srbije i Crne Gore od 22. prosinca 2004. nosi ime Međunarodna biskupska konferencija sv. Ćirila i Metoda. Sjedište joj je u Beogradu, predsjednik je msgr. ZEF GASHI, nadbiskup barski, a podpredsjednik msgr. STANISLAV HOČEVAR, nadbiskup beogradski. Članovi su joj još: apostolski veleposlanik u Beogradu msgr. ORLANDO ANTONINI; mons. JÁNOS PÉNZES, biskup subotički; msgr. LÁSZLÓ NÉMET, biskup zrenjaninski; msgr. ILIJA JANJIĆ, biskup kotorski; msgr. ĐURO GAŠPAROVIĆ, biskup srijemski; msgr. KIRO STOJANOV. Biskup skopski i egzarh za katolike istočnog obreda u Makedoniji; msgr. DODE GJERGJI. Apostolski upravitelj prizrenski; msgr. ĐURO DŽUDŽAR, egzarh za katolike istočnog obreda u Srbiji i Crnoj Gori.

Ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu je dr. TOMISLAV MARKIĆ.

Papa Ivan Pavao II. odobrio je Statut Hrvatske biskupske konferencije (HBK), u čijem su sastavu svi biskupi s područja Republike Hrvatske, dok biskupi s područja Bosne i Hercegovine imaju svoju biskupsku konferenciju. Predsjednik je Hrvatske biskupske konferencije msgr. Želimir Puljić, a bosanskohercegovačke msgr. Franjo Komarica.

APOSTOLSKE NUNCIJATURE

Apostolski nuncij (izaslanik Papin) u Srbiji i Crnoj Gori: nadbiskup msgr. ORLANDO ANTONINI.

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj: nadbiskup msgr. ALESSANDRO D'ERRICO.

BISKUPI HRVATI IZVAN DOMOVINE

Msgr. NIKOLA ETEROVIĆ, apostolski nuncij u Njemačkoj.

Msgr. PETAR RAJIĆ, apostolski delegat na Arapskom poluotoku.

Msgr. BERISLAV GRGIĆ, biskup u Tromsou (Norveška)

Msgr. MARTIN VIDOVIĆ, apostolski nuncij u Bjelorusiji.

Msgr. STANISLAV KARLIĆ, kardinal, umirovljeni nadbiskup grada Paraná (Argentina).

Msgr. EMILIO OGNJENOVIĆ, umirovljeni nadbiskup u gradu Mercedesu (Argentina).

Msgr. ALEKSANDAR GOIĆ KARMELIĆ, biskup u Rancaque (Čile), predsjednik Čileanske biskupske konferencije.

Msgr. TOMISLAV KOLJATIĆ-MAROEVIĆ, biskup linaireske biskupije (Čile).

Msgr. PEDRO OSSANDON BULJEVIĆ, pomoćni biskup nadbiskupije Concepción (Čile).

Msgr. BLAŽ ČUPIĆ, biskup u Rapid Cityju (SAD).

Msgr. GERARD ŽERDIN, biskup u Peruu.

Msgr. SALVADOR PINERIO-CALDERON NESANOVIĆ, vojni ordinarij države Perua.

Msgr. JORGE CARRION PAVLIĆ, biskup u Punu (Peru, jezero Titicaca).

Msgr. JOSE ANTONIO EGUREN BRESANI, nadbiskup grada Piere (Peru).

VAŽNI DATUMI IZ ŽIDOVSKOG KALENDARA 2015. godina = 5775./5776. židovska godina

PURIM (izbavljenje od pokolja u perzijskom zatočeništvu): . . .	5. III.
PASHA (izlazak iz egipatskog sužanjstva):	4. IV. – 11. IV.
JOM HAŠOA (spomen na holokaust):	23. IV.
ŠAVUOT (Deset zapovijedi – njihova objava na Sinaju):	24. i 25. V.
ROŠ HAŠANA (Nova, 5775. godina):	14. i 15. IX.
JOM KIPUR (pomirenje naroda s Bogom):	23. IX.
SUKOT (Blagdan sjenica, hodočasnički blagdan):	28. i 29. IX.
SIMHAT TORA (svršetak godišnjega liturgijskog čitanja Tore): . .	6. X.
HANUKA (pobjeda Jude Makabejca i ponovno posvećenje Hrama):	7. – 14. XII.

VAŽNI DATUMI U HIDŽRETSKOM (MUSLIMANSKOM) KALENDARU TLJEKOM 2015. godine Mubarek dani i noći 1435. H. G.

ROĐENJE MUHAMEDA a. s. (Mevlud):	13. I.
LEJLETUL-BERAT (noć oprosta grijeha):	12. VI.
POČETAK ISLAMSKOG POSTA:	28. VI.
RAMAZANSKI BAJRAM:	28. VII.
KURBAN-BAJRAM:	4. X.
NOVA HIDŽRETSKA, 1436. GODINA:	25. X.

ZNAČAJNI DATUMI U SUBOTIČKOJ BISKUPIJI

Obraćanje sv. Pavla:	25. I. (Zaštitnik biskupije)
Obljetnica smrti biskupa Lajče Budanovića:	16. III.
Obljetnica smrti biskupa Matije Zvekanovića: . .	24. IV.
Obljetnica posvete biskupa dr. Ivana Pénzesa: . .	18. VI.
Dan o. Gerarda Tome Stantića:	24. VI. (Sombor – karmelićani)
Blagoslov svijeća od groma:	26. VI. (Bač – Sombor)
Dužijanca:	9. VIII. (Subotica)
Bunaričko proštenje:	29. i 30. VIII.
Hodočašće Majci Božjoj Bistričkoj:	26. i 27. IX.
Obljetnica posvete katedrale:	14. X.
Sv. Terezija Avilska – zaštitnica katedrale i grada Subotice:	15. X.

KATOLIČKE NOVINE I ČASOPISI (izbor)

HKD SV. JERONIMA (sv. Ćirila i Metoda) izdaje časopis:

- HKR „MARULIĆ“, dvomjesečnik za književnost i kulturu

Periodične publikacije drugih naših nakladnika:

- ALOJZIJE STEPINAC, glasilo postulare, Zagreb
- BETANIJA, časopis za bolesnike, Zagreb (5 puta godišnje)
- BILTEN PETRA BARBARIČA, list vicepostulare, Zagreb
- BLAŽENI AUGUSTIN KAŽOTIĆ, povremeni vjesnik, Zagreb
- BOGOSLOVSKA SMOTRA, časopis Bogoslovnog fakulteta, Zagreb
- BRAČKA CRKVA, list župa na otoku Braču, Supetar
- BRAT FRANJO, dvomjesečnik, list franjevačkih zajednica, Zagreb
- CRKVA NA KAMENU, informativni list hercegovačkih biskupija, Mostar
- CRKVA U SVIJETU, časopis za vjersku kulturu, Split
- DOBRI OTAC ANTIĆ, list vicepostulare, Zagreb
- DON BOSCO DANAS, Zagreb
- GLAS KONCILA, katolički tjednik, Zagreb
- GLASNIK HRVATSKOG KATOLIČKOG LJEČNIČKOG DRUŠTVA, Zagreb
- GLASNIK SRCA ISUSOVA I MARIJINA, mjesečnik, Zagreb
- GLASNIK SV. JOSIPA, izdaje Svetište sv. Josipa, Karlovac
- IKA - Bilten Informativne katoličke agencije, Zagreb
- IVAN MERZ, glasilo postulare, Zagreb
- KAČIĆ, zbornik, Split
- KANA, kršćanska obiteljska revija, Zagreb
- KATEHEZA, časopis za katehezu i pastoral, Zagreb
- KATOLIČKI TJEDNIK, Sarajevo
- KRIŽ, glasilo Velikoga križarskog bratstva, Zagreb
- KRŠNI ZAVIČAJ, hercegovački zbornik za vjerska i društvena pitanja, Drinovci
- LADONJA, vjerski informativno-kulturni list, Pazin
- LJUDIMA PRIJATELJ, list sv. Leopolda Mandića, izdaje Hr. kap. prov., Zagreb
- MALI KONCIL, mjesečnik „Glasa Koncila“ za djecu, Zagreb
- MARIJA, mjesečnik, Split
- MARIJIN TRSAT, Rijeka
- MI, list mladih, mjesečnik, Zagreb
- MOSTOVI, list Slunjskog dekanata, Slunj
- NAŠA OGNJIŠTA, katolički mjesečnik, Tomislavgrad
- NOVI SVIJET, mjesečnik Pokreta fokolara
- OBNOVLJENI ŽIVOT, tromjesečnik, Zagreb
- POLJICA, list Poljičkog dekanata, Gata
- RADOSNA VIJEST, misijski časopis, Sarajevo
- RIJEČKI TEOLOŠKI ČASOPIS, Rijeka
- SLUŽBA BOŽJA, liturgijski časopis, dvomjesečnik, Makarska
- SVETA BAŠTINA, informativni list, Tomislavgrad
- SVJETLO RIJEČI, mjesečnik, izdaje franjevački provincijalat u Sarajevu
- VERITAS, mjesečnik, ZAGREB
- VJESNIK BISKUPA LANGA, Zagreb
- VJESNIK BISKUPIJE ZAGREBAČKE, Zagreb
- VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE, mjesečnik, Đakovo
- ZVONA, mjesečnik za kršćansku kulturu, Rijeka
- ZVONIK, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica
- ŽIVA ZAJEDNICA, izdaje Hrvatski dušobrižnički ured u Frankfurtu
- ŽIVO VRELO, glasilo Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral, Zadar
- ŽUMBERAČKI KRIJES - godišnjak Žumberačkog vikarijata

(Preuzeto iz „Danica 2014. – hrvatski katolički kalendar“, str. 38)



Msgr. dr. Ivan Pénzes, subotički biskup

Dragi Štioče!

Subotička Danica je kao i njezina posestrima Danica, koja svijetli i iza oblaka. Danica je uvijek na svom mjestu. Jutarnja Danica je navještaj Sunca. Kad se pojavi na obzoru Danica – blizu je izlazak Sunca. Svojim šaljivim prilozima i ova *Danica* zove na smijeh i radost. Blažena Majka Terezija veli: „Nađi vremena za smijeh, to je melodija duše“. *Danica* mjeri vrijeme. *Danica* znade kad su blagdani. Kalendarski dio *Danice* kao da nosi savjet: „Živite dan po dan i obavljajte posao po posao. A zatim produžite prema onome što dolazi poslije. To ima smisla. Ne pokušavajte živjeti u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti sve u isti čas. Uspješan je čovjek koji se naučio živjeti samo u sadašnjosti, ali se uvijek kreće prema onome što dolazi poslije“ (Norman V. Peale). Ne možemo u isto vrijeme živjeti i u prošlosti i sadašnjosti i u budućnosti. Mogli bismo proći kao čovjek koji reče: „Dok sam razmišljao o prošlosti i sanjao o budućnosti, nisam ni primijetio da je sadašnjost prošla pored mene“. A budući da vrijeme leti, u pravu je Einstein kad kaže: „Svi smo mi u kratkom posjetu na Zemlji“.

Dok čitamo o našoj Katoličkoj crkvi, zajedno s papom Franjom „molimo Gospodina da nam dadne da budemo sve više ujedinjeni, da ne budemo nikada oruđe podjele; da se trudimo, kao što kaže jedna lijepa franjevačka molitva, da nosimo ljubav tamo gdje je mržnja, da nosimo oprostjenje tamo gdje je uvreda, da nosimo jedinstvo tamo gdje vlada nesklad“. Drag nam je naš Papa i zbog njegove zauzetosti za progonjene kršćane. „Želio bih se danas približiti vama koji podnosite tu patnju, biti vam blizak... I pomišljam na svetu Tereziju od Djeteta Isusa, koja je govorila da je Crkva poput trske: kada dođe vjetar, oluja, trska se savija, ali se ne lomi! Vi ste u ovome trenutku ta trska, vi se s bolom savijate, ali ste postojani u vjeri, što je nama svjedočanstvo. Vi ste danas Božje trske! Trske koje se priginju pod ovim žestokim vjetrom, ali koje će se poslije uzdignuti! Molim Duha [Svetoga] koji sve obnavlja, da svakome od vas podari snagu i ustrajnost. To je dar Duha Svetoga. Osim toga, snažno tražim veću usredotočenost međunarodnih napora u rješavanju sukoba koji uzrokuju krvoproliće u vašim domovima“.

Je li istina što reče Tolstoj: „Sretne obitelji sve su slične; ali svaka nesretna obitelj nesretna je na vlastiti način“ – čitajte u rubrici posvećenoj obitelji. Čitajte i o tome kako su mladi voljeli Crkvu prije Drugoga svjetskog rata. *Danica* se obraća djeci, a Ludwig von Beethoven savjetuje: „Djeci preporučite krjepost i vrline; samo ih to može usrećiti, a ne zlato“.

500 godina je od rođenja svete Terezije Avilske. Što su današnje redovnice? „Većina ljudi zaboravlja da su katoličke časne sestre i poduzetnice i lideri. Ove žene vode bolnice i škole i među prvim ženama bile su predsjednice sveučilišta. Cijelo proteklo stoljeće su na menadžerskim pozicijama. Sestre su suradnice, delegatori i timski igrači“.

Što su vjerovali župljani župe Bač? Tko se sjeća omladinskih radnih akcija?

Što je novoga u Daničinoj kuhinji?

Djeca će uživati u *Maloj Danici*. Možda će doznati kako je nebo bilo malo, pa je naraslo. Što je sanjao betlehemski magarčić... Što djeca znaju o ocu Gerardu Stantiću?

Mladi su i ove godine sami uredili svoju rubriku. Pročitajte je, jer „samo mladi vjeruju da je cio život lijep i svi ljudi dobri“ (Dučić). Uostalom „Mladost je bogatstvo koje se može imati u svako doba, čak i onda kad smo mladi“ (Goldoni). Možda i vi krenete za mladima, koji se u mladosti oblače u duge, a idu hrabro kao zvijezde.

Piše li se u našoj Bačkoj?

Subotičani se nadaju da će njihov kip Presvetog Trojstva doći na svoje mjesto. Hoće li se to dogoditi i u Somboru? Čitajte i o Albi Vidakoviću. Posebno je zanimljiv pogled na Albu Vidakovića iz obiteljskoga kutka. Naši su svećenici mladi. Čitajte o jednom zlatnom misniku. A *Danica* zna i za jednoga koji je u službi Crkve 40, a drugi 30 godina. Što bilježi kroničar *Subotičke Danice*. Lijepa je naša je *Danica*. Protkana je stihovima. Nije ni čudo, jer „svi su ljudi pjesnici u srcu“. Naš pjesnik Antun Branko Šimić pjeva: „Pjesnici su čuđenje u svijetu. Oni idu zemljom i njihove oči velike i nijeme rastu pored stvari. Naslonivši uho na ćutanje što ih okružuje i muči pjesnici su vječno treptanje u svijetu“. Čitajte stihove naših pjesnika. Neki su se prvi put okušali u pjesništvu.

Dragi čitatelji, neka vam *Danica* bude ona zvijezda koja prva zaszvijetli u predvečerje, a onda na zvjezdanom nebu ostane budna sve do zore. Neka vam pomogne do mirnog sna. Neka vas osvježi svojim mirom i životnošću brojnih svojih suradnika. I ovoga puta su *Danicu* stvorili djeca, mladi i od mladih mlađi – sve ljudi koji vole Crkvu i našu lijepu Bačku zemlju. Ne zamjerite za nedostatke. Za novu *Danicu* pošaljite još ljepših i radosnijih priloga. Uzmite i čitajte.

Papa govori Crkvi i svijetu

Papa Franjo

EVANGELII GAUDIUM – RADOST EVANĐELJA

**Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja
u današnjem svijetu**

Papa Franjo objavio je 24. studenog prošle godine svoju prvu pobudnicu koju je naslovio *Evangelii gaudium* (Radost Evanđelja), a uputio ju je biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu. U ovom prikazu služio sam se prijevodom Kršćanske sadašnjosti, Zagreb 2013. Enciklika osim uvodnog dijela ima još pet poglavlja. U uvodnom dijelu Papa obrađuje sljedeće teme: Radost koja se obnavlja i dijeli s drugima; Blaga i okrepljujuća radost evangelizacije; Nova evangelizacija za prenošenje vjere.

Prvo poglavlje nosi naslov: MISIJSKA PREOBRAZBA CRKVE. A u tom poglavlju su



sljedeći podnaslovi: 1. Crkva koja izlazi: Preuzeti inicijativu, uključiti se, pratiti, davati ploda i radovati se; 2. Pastoralni rad u preobrazbi: Neodgodiva crkvena obnova; 3. Iz srca evanđelja; 4. Poslanje protkano ljudskim ograničenjima; 5. Majka otvorena srca.

U drugom poglavlju Papa ističe da se nalazimo U KRIZI ZAJEDNIČKOG ZAUZIMANJA. U tom poglavlju obrađuje neke goruće izazove današnjega svijeta a napose izazove inkulturacije i izazov gradskih kultura. Zatim govori o iskušenjima s kojima se suočavaju pastoralni djelatnici a to su: „Da“ izazovu misijske duhovnosti; „Ne“ egoističnoj mlitavosti; „Ne“ sterilnom pesimizmu; „Da“ novim odnosima koje je donio Krist; „Ne“ duhovnoj svjetovnosti; „Ne“ ratu među nama a na kraju govori o još nekim crkvenim izazovima.

Treće poglavlje nosi naslov NAVIJEŠTANJE EVANĐELJA i ima sljedeće podnaslove: 1. Čitav Božji narod naviješta evanđelje; Narod za sve; Jedan narod s mnogo lica; Svi mi smo učenici misionari. Napose govori o evangelizacijskoj snazi pučke pobožnosti te o važnosti evangelizacije „od osobe do osobe“. I na kraju ovoga prvoga dijela ovoga poglavlja osvrće se još na karizme u službi evangelizacijskog zajedništva te na svijet kulture, znanosti i naobrazbe. Drugi dio ovoga poglavlja posvetio je Homiliji, što je osobito značajno za navjestitelje evanđelja kojima je to dužnost po sakramentu svetoga Reda. U tom smislu govori o liturgijskom ozračju naviještanja evanđelja te potiče da navještaj evanđelja bude poput majčinskog razgovora i da bude satkano od „riječi od kojih plamti vatra u srcima“. Papa u razglabanju problema homilije posebnu pozornost posvećuje pripremi za homiliju koja mora biti u službi istine a treba sadržavati osobni odnos s Božjom riječju i duhovno čitanje te proteći u osluškivanju naroda i promatranju odgojnih sredstava.

U četvrtom dijelu trećega poglavlja Papa govori o Evangelizacija za produbljanje kerygme tumačeći pojmove kerigmatske i mistagoške kateheze te važnost osobnog praćenja u procesima duhovnog rasta zadržavajući se posebno na značaju same Božje riječi.

U četvrtom poglavlju pobudnica govori o SOCIJALNOJ DIMENZIJI EVANGELIZACIJE. To je svakako tema osobito značajna za djelovanje pape Franje. Ovo poglavlje sadrži sljedeće podnaslove: 1. Zajedničarski i socijalni učinci kerygme (Ispovijedanje vjere i socijalna zauzetost; Kraljevstvo koje nas poziva; Učenje Crkve o socijalnim pitanjima); 2. Uključivanje siromašnih u društvo (U jedinstvu s Bogom poslušajmo vapaj; Vjernost evanđelju da ne bismo uzalud trčali; Povlašteno mjesto siromašnih u Božjem narodu; Gospodarstvo i raspodjela prihoda i Briga za ranjive); 3. Opće dobro i socijalni mir (Vrijeme je važnije od prostora; Jedinstvo prevladava nad konfliktom; Stvarnost je važnija od ideje; Cjelina nadilazi dio; Socijalni dijalog kao doprinos miru i u tom smislu napose Dijalog između vjere, razuma i znanosti; Ekumenski dijalog; Odnosi sa židovstvom i važnost Među-

religijskog dijaloga i na kraju Socijalni dijalog u kontekstu vjerske slobode).

Završno, peto poglavlje ove enciklike nosi naslov: DUHOM ISPUNJENI EVANGELIZATORI sa sljedećim temama: Motivacija za novi misionarski polet (Osobni susret s Isusovom ljubavlju koja spašava; Duhovno zadovoljstvo što smo narod; Tajanstveno djelovanje Uskrsloga i njegova Duha). U drugom dijelu ovoga poglavlja Papa govori o Mariji kao majci evangelizacije ističući da je ona i zvijezda nove evangelizacije.

Neke važne napomene

U ovoj svojoj prvoj pobudnici papa Franjo govori o radosti Evanđelja i novoj evangelizaciji uključujući u nju radove Biskupske sinode iz 2012. godine, ali se ne ograničava samo na rezultate te sinode.

Ova pobudnica predstavlja i svojevrsni program pontifikata pape Franje kojim on želi potaknuti istinsku obnovu Crkve prema zahtjevima II. vatikanskog koncila.

U pobudnici Papa govori tvoreno o problemima u Crkvi koji su zapreka Evanđelju, vjeri i obraćenju, a onda i naviještanju vjere u današnjem svijetu. Posebno se zalaže za vjerodostojnu i poniznu Crkvu koja izlazi iz sebe i služi ljudima, prepoznatljivu po milosrdnoj ljubavi prema svakom čovjeku, na poseban način prema najslabijima te iznosi crkveni nauk o socijalnoj dimenziji vjere.

U nastavku ovoga prikaza prenosimo u cijelosti prvih osam brojeva ove pobudnice.

RADOST EVANĐELJA

/odlomak iz Apostolske pobudnice pape Franje/

1. RADOST EVANĐELJA ispunja srce i čitav život svakog onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja oslobođeni su grijeha, žalosti, duhovne praznine i osamljenost. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa. U ovoj se pobudnici želim obratiti kršćanskim vjernicima i pozvati ih na novu etapu evangelizacije označenu tom radošću i pokazati put kojim Crkva treba ići u godinama koje su pred nama.

Radost koja se obnavlja i dijeli s drugima

2. Velika opasnost u današnjem svijetu s pregršt njegovih potrošačkih dobara koja guše čovjeka, jesu pustoš i tjeskoba koje se rađaju iz samodopadnog i gramzivog srca, grozničavog traženja površnih užitaka i izolirane savjesti. Kada je duhovni život zaokupljen isključivo vlastitim interesima i



Papa Franjo



EVANGELII GAUDIUM

RADOST EVANĐELJA

KRŠĆANSKA SADAŠNJOST

brigama, u njemu nema više prostora za druge, nema mjesta za siromašne, Božji se glas više ne sluša, ne uživa se više slatka radost njegove ljubavi, ne osjeća se zanos za činjenjem dobrih djela. Vjernici su također, nesumnjivo i trajno, izloženi toj opasnosti. Mnogi podliježu toj opasnosti i pretvaraju se u ogorčene, nezadovoljne osobe u kojima nema života. Na taj se način zasigurno ne živi dostojanstvenim i ispunjenim životom, to nije ono što je Bog želio za nas, to nije život u Duhu koji izvire iz srca Krista uskrsloga.

3. Pozivam sve vjernike, u kojem god da se mjestu ili situaciji nalazili da već danas obnove svoj osobni susret s Isusom Kristom ili, bar, da donesu odluku da će se otvoriti i dopustiti mu da se susretne s njima, da će ga tražiti svakoga dana bez prestanka. Neka nitko ne misli da se taj poziv ne odnosi na njega, jer nitko nije isključen iz radosti koju donosi Gospodin. One koji poduzmu taj rizik Gospodin neće razočarati. I kada netko učini mali korak prema Isusu, tada shvati da je on već unaprijed raširenih ruku očekivao njegov dolazak. To je trenutak da se kaže Isusu Kristu: „Gospodine, dao sam se prevariti. Na bezbroj sam načina bježao od tvoje ljubavi, ali evo me sada ovdje ponovno da obnovim svoj savez s tobom. Trebam te. Spasi me, Gospodine, još jednom. Primi me još jednom u svoje otkupiteljske ruke“.

Kako je lijepo vratiti mu se svaki put kada se izgubimo! Ponavljam još jednom: Bog se nikada ne umara opraštati, mi smo ti koji se umaramo tražiti njegovo milosrđe. On koji nas je pozvao oprostiti „sedamdeset puta sedam“ (Mt 18,22) daje nam primjer: on oprašta sedamdeset puta sedam. Uvijek iznova diže nas i stavlja na svoja ramena. Nitko nam ne može oduzeti dostojanstvo koje nam daje ta bezgranična i neiscrpa ljubav. Nježnošću koja nas nikada neće razočarati i koja nam uvijek može vratiti radost on nam omogućuje podići glavu i ponovno krenuti ispočetka.

Nemojmo bježati od Isusova uskrsnuća, nikada ne smijemo odustati, ma što god da se dogodilo. Nitko nas ne može tako nadahnuti kao njegov život koji nas tjera da idemo dalje!

4. U starozavjetnim je knjigama najavljena radost spasenja koja će se obilno izliti u mesijanska vremena. Prorok Izaija obraća se iščekivanom Mesiji pozdravljajući ga s klicanjem: *Ti si radost umnožio, uvećao veselje* (Iz 9,2). On potiče stanovnike Siona da ga dočekaju s pjesmama: *Kličite i radujte se!* (Iz 12,6). One koji su ga ugledali već izdaleka, prorok poziva da poruku prenesu drugima: *Na visoku se uspnj goru, glasniče radosne vijesti, Sione! Podigni snažno svoj glas, glasniče radosne vijesti, Jeruzaleme!* (Iz 40,9). Čitavo stvorenje sudjeluje u toj radosti spasenja. *Kličite nebesa, veseli se zemljo, podvikujte planine, od veselja: jer Jahve tješi narod svoj, on je milosrdan nevoljnima* (Iz 49,13).

Zaharija, gledajući dan Gospodnji, poziva naroda da klicanjem pozdravi Kralja koji dolazi ponizan jašući na magarcu: *Klikni iz sveg grla, Kćeri sionska! Viči od radosti Kćeri jeruzalemska! Tvoj kralj se evo tebi vraća: pravičan je i pobjedonosan* (Zah 9,9). Ali možda je najzujbudljiviji poziv onaj proroka Sefanije, koji predstavlja Boga s njegovim narodom usred slavlja ispunjenog radošću spasenja. Dirne me kada ponovno čitam ovaj tekst: *Jahve, Bog tvoj, u sredini je tvojoj, silni spasitelj! On će se radovati tebi pun veselja, obnovit će ti svoju ljubav, klikat će nad tobom radosno* (Sef 3,17).

To je radost koja se živi u malim stvarima svakodnevnog života, kao odgovor na usrdni poziv Boga našeg Oca: *Sine moj, imaš li štogod, priuštiti sebi... Ne uskrađuj sebi sadašnje sreće* (Sir 14,11.14). Kolika se sam očinska nježnost nazire iza tih riječi!

5. Evanđelje, u kojem blista slavni Kristov križ, neprestano nas poziva na radost. Anđelov pozdrav Mariji glasi: *Raduj se* (Lk 1,28). Prilikom Marijina posjeta Elizabeti, Ivan je zaigrao od radosti u utrobi svoje majke (usp. Lk 1,41). U svojem himnu Marija svečano izjavljuje: *kličće duh moj u Bogu, mome Spasitelju*“ (Lk 1,47). Kada Isus započinje svoju službu, Ivan kliče: *Ta se moja radost upravo ispunila* (Iv 3,29). Sam Isus uskliknu... *u Duhu Svetom* (Lk 10,21). Njegova je poruka izvor radosti: *To sam vam govorio da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna* (Kv 15,11). Naša se kršćanska radost napaja na vrelu njegova prepunog srca. On obećava učenicima: *Vi ćete se žalostiti, ali žalost će se vaša okrenuti u radost* (Iv 16,20). A zatim dodaje: *Ja ću vas opet vidjeti; i srce će vam se radovati i radosti vaše nitko vam oteti neće* (Iv 16,22). Učenici se „obradovaše“ kada ugledaše Uskrsloga (Iv 20,20). U Djelima apostolskim čitamo da su prvi kršćani *u radosti... uzimali hranu* (Dj 2,46). Gdje god su učenici prolazili, nastajala bi *velika radost* (Dj 8,8), a oni, usred progona, *ispunjali su se radošću* (Dj 13,52). Jedan etiopski dvoranin, netom je kršten, *radosno nastavi svojim*

putem (8,39), tamničar *se zajedno sa svim domom obradova što je povjerovao Bogu* (Dj 16,34). Zašto ne bismo i mi ušli u tu rijeku radosti?

6. Ima kršćana čiji život izgleda kao korizma bez Uskrsa. Razumijem, naravno, da se radost ne izražava uvijek na isti način u svim životnim okolnostima, posebno u časovima kada čovjeka snađe velika nevolja. Ona prolazi kroz prilagodbe i mijene, ali uvijek ostaje, bar poput tračka svjetla koje izbija iz našega osobnog uvjerenja da smo, bez obzira na sve, beskrajno ljubljani. Razumijem osobe obuzete tugom i žalošću zbog teških nedaća koje moraju trpjeti, no polako ali sigurno moramo dopustiti da se radost počne buditi, poput tajnog ali čvrstog povjerenja, čak i usred najtežih tjeskoba: *Duši je mojoj oduzet mir i više ne znam što je sreća!... To nosim u srcu i gajim nadu u sebi. Dobrota Jahvina nije nestala, milosrđe njegovo nije presušilo. Oni se obnavljaju svako jutro: tvoja je vjernost velika! ... Dobro je u miru čekati spasenje Jahvino* (Tuž 3,17.21-23.26).

7. Često smo u napasti da tražimo izgovore i optužbe, ponašajući se kao da ćemo biti radosni tek kada se ispuni bezbroj uvjeta. To se događa zato što „tehnološko društvo nudi mnoštvo prigoda za zadovoljstvo, ali teško uspijeva pobuditi radost“. Mogu reći da su najljepši i najprirodniji izrazi radosti koje sam vidio u svom životu bili oni u vrlo siromašnih osoba koje imaju malo toga na što se mogu navezati. Pamtim također istinsku radost osoba koje su, i u sred velikih profesionalnih obveza, znale sačuvati gorljivo, velikodušno i jednostavno srce. Ti se izrazi radosti, na različite načine, napajaju na izvoru sve veće ljubavi Boga koji nam se objavio u Isusu Kristu. Neću se umoriti ponavljati one riječi Benedikta XVI. koje nas uvode u samu srž evanđelja: „Biti kršćanin nije rezultat neke etičke odluke ili neke velike ideje, već je to susret s događajem, s Osobom, koja u životu daje novi obzor i time konačni pravac“.

8. Samo Zahvaljujući tom susretu – ili obnovljenom susretu – s Božjom ljubavlju, koja se pretvara u radosno prijateljstvo, bivamo izbavljeni iz svoje skučenosti i autoreferencijalnosti. Postajemo u punini ljudi kad se izdignemo iznad svoje ljudskosti, kada dopustimo Bogu da nas povede onkraj nas samih kako bismo doprli do najveće istine o svom biću. Ondje se krije izvor i nadahnuće svega našega evangelizacijskog djelovanja. Jer ako je netko prihvatio tu ljubav koja mu ponovno daje smisao života, kako može obuzdati želju da je podijeli s drugima?

Križarska organizacija u Subotici

Piše: Stjepan Beretić

Otkud križarski pokret

Kristova Crkva živi u svim svojim članovima. I u svećenstvu i u laicima. Između dva svjetska rata mladi su katolici u Bačkoj bili iznimno aktivni. Udruživali su se u različite udruge. Ipak, jednu od najjačih udruuga činili su križari. U križarskoj organizaciji svećenici su imali samo ulogu duhovnika. Mladi su sami vodili svoje bratstvo odnosno sestrinstvo. Po uzoru na njemački pokret Katholischer Verein iz 19. stoljeća, krčki biskup Mahnič je prije svoga nastupa u Krku pokrenuo katolički pokret u Sloveniji. U Zagrebu je 1906. godine osnovan akademski klub „Domagoj“ kako bi okupljao studentsku i srednjoškolsku omladinu. Godine 1910. osnovan je Hrvatski katolički savez. Već 1914. godine je bilo dvadesetak takvih katoličkih društava. U Češkoj i Slovačkoj mladi su bili organizirani u orlovske saveze. Kako bi se rad hrvatskih i slovenskih katoličkih društava objedinio, nastala je 1920. godine Jugoslavenska katolička đačka liga i prvi Orlovi u Sloveniji i Hrvatskoj. Orlovi su bili gimnastička društva čiji su članovi nastupali na sletovima. Njegovali su kršćanski odgoj, djelovali su na polju kulture, ali i u socijalnim pokretima. Godine 1923. osnovan je Hrvatski orlovski savez, kojemu je na čelu stajao Ivo Protulipac i blaženi Ivan Merz, a oni su u orlovskom savezu pojačali duhovni i crkveni karakter u duhu Katoličke akcije. Geslo orlova će kasnije postati i križarsko geslo: žrtva – euharistija – apostolat (ŽEA). Križarski pozdrav je bio „Bog živi!“.

Kako je nastalo križarsko bratstvo

Godine 1929. proglasio je kralj Aleksandar I. takozvanu šestosiječanjsku diktaturu, kojom je zabranjen rad svih društava i organizacija „na plemenskoj i vjerskoj osnovi“. Zbog toga je koncem 1929. prestala djelovati i organizacija Hrvatskog orlovskog saveza. Lav Znidarčić piše da su vodeći

Ljudi iz Hrvatskog orlovske saveza u tome vidjeli veliku opasnost za katoličku vjeru..., pa su radi okupljanja mladeži odmah u siječnju 1930. osnovali križarsku organizaciju u okviru „Apostolata molitve“. Pri tome se jako pazilo da nova organizacija bude strogo crkvena, bez ikakvog utjecaja državnih vlasti. Osnivači i organizatori križarske organizacije bili su: zagrebački župnik msgr. dr. Milan Beluhan, isusovac Josip Vrbanek, odvjetnik dr. Ivo Protulipac, liječnik dr. Avelin Čepulić, pravnik dr. Drago Cerovac, prof. Slavko Šarić, Franjo Gložinić i prof. Ivan Oršanić. Zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer prvi je odobrio pravila KRIŽARA 6. siječnja 1930. godine. Uz ostale hrvatske biskupe pravila je odobrio i biskup Lajčo Budanović.

Evo u najkraćem: „Križari su udruga hrvatske katoličke mladeži sa središtem u Zagrebu (1930.-45.). Nastala je nakon zabrane Orlovske saveza (1929.) po uzoru na francuske euharistijske križare... Križari su crkveno vjersko-prosvjetno udruženje. Udruženja se osnivaju odobrenjem crkvene vlasti. Spadaju u Katoličku Akciju.“ Udruga Veliko križarsko bratstvo okupljala je muški ogranak: križarsko bratstvo i ženski: križarsko sestinstvo. Križari su se bavili kulturnom djelatnošću (priredbe, glazba), športom i planinarenjem. Organizirali su duhovne vježbe i tečajeve za svoje članove. Izdavali su časopise *Križarska straža*, *Za vjeru i dom*, *Socijalni rad*. Godine 1937. su imali 40.000 članova. Udrugu su predvodili Ivan Protulipac i Avelin Čepulić (*Opći religijski leksikon*, Zagreb, 2002., str. 477).

Križari djeluju i danas

Veliko križarsko bratstvo (Križari) osnovano je kao nastavak ukinute orlovske organizacije (Hrvatski orlovski savez). Hrvatsko križarsko bratstvo je obnovljeno 16. prosinca 1993. godine. Na čelu križarskog bratstva stoji: kongres, skupština, predsjednik, potpredsjednik, tajnik, blagajnik i duhovnik. Bratstvo okuplja zajednice seljačke, radničke i đačke križarske omladine, te zajednice malih križara.

Čemu križari

Svrha križarskog pokreta je okupiti i preko omladine odgojiti zdrave katoličke snage za rad na vlastitom posvećenju i općoj vjerskoj i prosvjetnoj obnovi narodnog života po načelima Evanđelja. „Križari su crkveno vjersko-prosvjetno udruženje. Osnivaju se odobrenjem crkvene vlasti. Spadaju u Katoličku Akciju. Cio križarski rad ide za tim da u prvom redu izgradimo sebe i omladinu. Da od nje stvorimo ljude na svom mjestu. Baš stoga je križarska organizacija bila usredotočena na odgojni i prosvjetni rad križarstva tj.: odgoj srca, uma i volje, opću naobrazbu, organizacijsku spremu.“ U vrijeme kad su se počela organizirati križarska bratstva, sa svih strana su pljuštali napadi na Crkvu. Protiv Crkve se djelovalo i preko škole, kroz kazališne predstave. Neprijatelji Crkve su na svakom koraku otvoreno pozi-

vali u boj protiv nje i na otpad od Rima. Tim nastojanjima trebalo se oduprijeti i okupiti katoličku mladež da se lakše odupre tim nasrtajima Zloga.

Križarsko sestrinstvo stiglo u Bačku (22. srpnja 1930.)

Samo nekoliko mjeseci nakon osnutka Velikog križarskog sestrinstva u Zagrebu, skupina djevojaka iz subotičke četvrti Gat je Viti Križanović predložila osnutak križarskog sestrinstva. Taj osnutak je podupirala i Vilka Švigir, referentica za prosvjetu Velikog križarskog sestrinstva iz Zagreba. U subotičkom sestrinstvu su bile najbrojnije djevojke iz Gata. Vilka Švigir je osobno došla u Suboticu te je apostolskom administratoru Bačke apostolske administrature, biskupu Lajči Budanoviću predala pravila križarske organizacije. Biskup je odmah dopustio osnutak križarskog sestrinstva u Subotici, jer je želio da križarstvo bude žarište vjerničkog života među katoličkim djevojkama. Duhovnikom sestrinstva je imenovao svog tajnika Andriju Moulliona. Činilo se teško organizirati križare jer je državni liberalni tisak vrvio od napada na vjeru, Crkvu i Rim. Uoči samog osnutka sastalo se sedam subotičkih djevojaka u prostorijama „Katoličkog kruga“ u Subotici. Bile su oduševljene. Kata Čović je tada zabilježila: „Nismo se... bojale, jer smo držale da je pun odvažnosti onaj koji se bori za Boga i Božju stvar“ (Referat K. Čović, str. 7).

Osnivačka skupština prvog bačkog križarskog sestrinstva je održana 22. srpnja 1930. godine. Na skupštini je bio i duhovnik Andrija Moullion, izaslanica Vrhovnog križarskog sestrinstva Vilka Švigir te dvanaest članica subotičkog sestrinstva. Bit križarstva mora biti vjerski odgoj mladeži, ali također i rad na nacionalnom, kulturnom, društvenom i socijalnom planu. Na kraju skupštine duhovnik je proglasio da je pristankom biskupa Lajče Budanovića osnovano Križarsko sestrinstvo u Subotici. Za voditeljicu je izabrana Marija Cindrić, za tajnicu Vita Križanović, za blagajnicu Kata Čović. Za male križarice je bila zadužena Vita Križanović. Osnivački zapisnik su potpisale: Marija Cindrić, Mara Pavluković, Stana Rudić, Ilka Baraković, Eržika Baraković i duhovnik sestrinstva Andrija Moullion. Na čelu župnog križarskog sestrinstva radnica iz subotičke župe svetoga Roka stajala je predsjednica Ružica Sekelj, potpredsjednica Manda Pejić, tajnica Katarina Zvekanović, blagajnica Vica Šimić, knjižničarka Marica Bertuš, a dvije nadglednice: Jelica Zomborčević i Marica Šiška. (*Subotičke novine*, 47/40. str. 4).

Križari u subotičkom kraju

Poneseni primjerom subotičke mladosti i oko Subotice su djelovala križarska sestrinstva. *Subotička Danica* za 1939. godinu pokazuje na 71. stranici sliku sa 75 članica sestrinstva. O njihovom djelovanju je znalo

Veliko križarsko sestrinstvo u Zagrebu, a spominje ih Marica Stanković u svojoj knjizi *Mladost vedrine* (str. 243). I Tavankut je imao svoje sestrinstvo. Rad toga sestrinstva je prerastao u Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec“, koje djeluje i danas. I na Šebešiću (danas Mala Bosna) djelovalo je križarsko sestrinstvo. Na fotografiji u *Subotičkoj Danici* za 1937. godinu razabiremo 19 djevojaka iz toga sestrinstva.

Križari diljem Bačke

Općenito o križarima piše *Hrvatska opća enciklopedija* iz 2003. u 5. svesku na 573. stranici. Ono što znamo o križarskom pokretu u Subotici i u Bačkoj znamo na osnovu izvještaja Kate Čović od 1. prosinca 1940. godine. O križarima je pisala i Tona Kujundžić 1984. u svom izvještaju: „Život i rad vjerskih društava u Subotici između I. i II. svjetskog rata“. Ono što se danas može reći o križarskom pokretu zasniva se na dva spomenuta teksta, te na onodobnim izdanjima, kao što su *Subotičke novine*, *Subotička Danica*, ali i časopis *Kolo mladeži* u izdanju „Bačkog okružja križara“ u Subotici (1939. i 1940). Svećenik Lazar Ivan Krmpotić je prikupio veliki dio do tada sačuvane građe o križarima. Krmpotićev tekst o križarima je objavljivan u nastavcima u *Glasniku Pučke kasine 1878*. Taj mi je tekst ustupio tehnički urednik *Glasnika* Ljudevit Vujković Lamić. Između ostalog, Krmpotić spominje i podatak objavljen na 4. stranici *Subotičkih novina* 43/1940. da je tada šesnaestogodišnja Leona Benja bila potpredsjednica somborskog križarskog sestrinstva. Radi se o mojoj mami. I u Somboru je djelovalo križarsko sestrinstvo. Djelovalo je ono i u Bačkom Monoštoru s pedesetak članova (*Subotička Danica* 1935., str. 47). O sončanskom sestrinstvu nije ostalo ništa zabilježeno. Križarska sestrinstva su djelovala i u Plavni, Bođanima i Vajskoj. Najaktivnije je bilo ono u Bođanima (*Subotičke novine*, 44./1940., str. 4). Ipak nigdje u Bačkoj križari nisu bili aktivni kao u Subotici.

Djelatnost križara

Subotičko sestrinstvo je imalo svoje sastanke dva puta mjesečno. Slušala su se predavanja o životu, ponašanju, o prosvjetnim temama, tumačila se sv. Misa, sakramenti, obredi, sveto znakovlje. Govorilo se o obiteljskom životu, odnosu obitelji prema vjeri, o Crkvi, državi, mješovitim brakovima, o Kristu – vodi obitelji, o ženi itd... Govorile su uglavnom same članice. Čitala se poezija i meditativni tekstovi. Našlo se vremena i za vježbu u recitiranju stihova. Sastanak se završio riječju duhovnika. Za deset godina svoga postojanja Sestrinstvo je održalo 298 redovitih sastanaka, s 307 različitih predavanja.

Sekcija za službenike oltara

Godine 1933. godine osnovana je sekcija sestrinstva „za službenike oltara“ na čelu s pročelnicom Tonom Kujundžić. Njene su članice bile

dužne moliti za svećenički stalež. Sekcija je imala 12 sastanaka i 9 predavanja, a svaka je članica za svakoga mladomisnika prikazala barem četiri svete Pričesti. Ova akcija još i danas živi u molitvenoj akciji za svećenike i svećenička zvanja subotičke župe Isusova Uskrsnuća.

Sastanci o kulturi

Na općoj skupštini 1938. godine uvedeni su tzv. kulturni sastanci; održavali su se svakog prvog petka u mjesecu. Obrađivale su se teme s nacionalnog, kulturnog i socijalnog područja života, o komunizmu, feminizmu, o ženi i njezinom utjecaju u povijesti, o hrvatskoj književnosti, ... Teme s područja odgoja su bile najposjećenije. Tu je bilo riječi o djevojaštvu, ljubavi prema istini, dobroti, uređenju doma, o ručnim radovima,... Dobro su bili posjećeni sastanci o temi: moja duša, moj ideal, moja drugarica, odmor, ples, knjiga, kazalište, izbor zvanja, moja budućnost, moj stalež, rastanak od kuće, stara gospojica, miraz, kad ću se udati...

Živa djelatnost subotičkog križarskog sestrinstva

Prvi veliki javni nastup Križarstva u Subotici bio je Euharistijski kongres održan 1931. godine, kad je sestrinstvo organiziralo euharistijsku procesiju. Tada je još više porastao broj članstva. Važnu je ulogu križarstvo odigralo na Euharistijskom kongresu u Odžacima.

Euharistijska sekcija sestrinstva

Godine 1933. osnovana je Euharistijska sekcija unutar Križarskog sestrinstva na čelu s Etelom Vojnić Purčar. Svaka članica sestrinstva bila je dužna sve poticati na ljubav prema presvetoj Euharistiji. Članice su se mjesечно pričesćivale, a odlazile su po dvije sestre u određeni sat na klanjanje. Godine 1939. uvedena je svagdanja pričest za potrebe Križarstva. „Sveta Pričest je barometar svake Križarske duše“ piše Kata Čović u svom referatu. Uz redovite mjesečne pričesti, bilo je još trinaest izvanrednih. U deset godina djelovanja ovoga sestrinstva bilo je 2245 zajedničkih pričesti. Članice sudjeluju na Euharistijskim procesijama u gradu. Cijelo sestrinstvo ide na Veliki petak zajednički na Kalvariju. Ova sekcija je održala devet sastanaka i obradila sedam euharistijskih tema.

Misijska sekcija

Okrenutost k misijama je jedna od bitnih odlika Križarske duhovnosti. Zato je 1933. godine osnovana misijska sekcija na čelu s pročelnicom Stanom Križanović. Održano je osam sastanaka sa šest predavanja o temi misije. Ova je sekcija uspjela osigurati od 50 do 70 pretplatnika časopisa *Katoličke misije*. Godine 1936. održan je „Misijski bazar“ ručnih radova u korist misija. Od 1938. do 1940. godine skupljeno je 300 dinara godišnje za putovanja misionarima.

Karitativna sekcija sestrinstva

U Subotici je djelovala „Dobrotvorna zajednica Bunjevaka“, a križarice su osnovale karitativnu sekciju sestrinstva s pročelnicom Kristom Križanović. Ova je sekcija skrbrila više za potrebe siromašnijih članica sestrinstva. Skupljali su se prilozi za drva da se malim Križaricama mogu zagrijati prostorije za rad, da prvopričesnice dobiju pristojne haljinice, da se pokriju troškovi putovanja siromašnih članica. Za velike blagdane nabavljaju potrebne živežne namirnice. Iz ovog fonda je sanirano šest „divljih“ brakova, gdje je uz ostalo, i financijska strana bila zaprekom.

Duhovne vježbe

Svakako bitan doprinos podizanju katoličke svijesti ženske mladeži u Subotici i Bačkoj, bila je organizacija zatvorenih duhovnih vježbi kolovoza 1939. godine u samostanu sestara „Naše Gospe“ u Subotici (na današnjem Trgu Jakaba i Komora 21.). Sudjelovalo je oko 120 djevojaka od kojih je tridesetak bilo Križarica.

Vrhunac Križarske djelatnosti u Subotici bile su duhovne vježbe i Križarski tečaj za cijelu državu održan u budućem sjemeništu Paulinum u ulici Matije Gupca. Te su vježbe bile od 17. do 27. srpnja 1940. godine. Sudjelovalo je oko 150 djevojaka. Od subotičkih Križarica sudjelovalo ih je 27. Subotičko križarsko sestrinstvo je sudjelovalo u organizaciji „omladinskih dana“ u Srijemskim Karlovcima 1937., u Petrovaradinu 1938., opet u Srijemskim Karlovcima 1939., i u Somboru 1940. godine.

Uskrsna borba

Poseban vid Križarskog apostolata je bila „uskrsna borba“. Od 1937. godine svaki član križarskih organizacija je trebao nekoga iz svoje okoline privesti uskrsnoj ispovijedi te bi tu osobu poslije pričesti redovito pozivali na doručak u svoj dom. Obično je to bivalo na Cvjetnicu. Kata Čović u svom izvještaju spominje da je subotičko sestrinstvo privelo četrdesetak duša na uskrsnu ispovijed i pričest (str. 15).

Krist Kralj i Papin dan

Papa Pio XI. je 1925. godine uveo svetkovinu Krista Kralja. Križarice su svečano slavile tu svetkovinu. Prije podne se slavila sveta misa a u posljedopodnevnim satima bivala je svečana akademija bogatog sadržaja. Biskup Lajčo Budanović svečano je 31. listopada 1937. blagoslovio barjak Križarskog sestrinstva „Bunjevka“ iz Subotice. Isti dan je bilo veliko zborovanje u domu katoličkih udruženja (Harambašićeva 5). Križarski je pokret zaslužan što se svečano slavio Papin dan. Taj blagdan je snažno promicao blaženi dr. Ivan Merz, a kasnije je tu praksu prihvatilo cijelo Križarstvo.

Majčin dan

Na drugu nedjelju svibnja križari su organizirali proslavu majčinog dana. Osim svete mise održavane su i prigodne akademije. Križarice su organizirale i „dan borbe protiv psovke“. Toga bi se dana držali nagovori protiv psovke i molitve zadovoljštine u vidu klanjanja presvetom Sakramentu.

Progonstvo

Kad je poslije Drugoga svjetskog rata zabranjen križarski pokret, izbio je i nemili policijski i sudski progon svih katoličkih udruga. Nije čudo što o križarskom pokretu nema sačuvanih dokumenata. Članovima katoličkih organizacija je bila za petama tajna policija, pa su i same članice sestrinstva uništavale dokumente. Ono što je došlo u ruke policiji, nakon procesa, uništavala je sama policija. O svojoj djelatnosti, o sudskim procesima nekadašnji križari nisu smjeli govoriti.

Tona Kujundžić

Križarsko sestrinstvo se na čelu s Tonom Kujundžić uključilo u proslavu 250. obljetnice doseobe jedne veće skupine bunjevačkih Hrvata u Bačku (1686.-1936.). Obljetnica se slavila u Subotici od 15. do 17. kolovoza 1936. godine. Tona je bila članica organizacijskog odbora proslave.

Sestrinstvo je bilo posebno aktivno oko sprovoda velike bunjevačke pjesničke nade svećenika + Alekse Kokića (1940. godine). Kroz deset godina postojanja Križarsko sestrinstvo održalo je 25 akademija različitim prigodama, a eventualni prihod uvijek je išao u dobrotvorne svrhe. Organizirana su dva hodočašća i petnaestak izleta, a na svakom je bivalo po stotinjak djevojaka. Održana su četiri javna sijela za širi krug prijatelja i znanaica a internih je bilo sedam. Priređeno je osam čajanki sa zabavnim programom a bilo je ponekad i plesa. Ono što je važno istaknuti o križarskom pokretu je činjenica da je bio laički pokret. Tako je subotičko sestrinstvo od svećenika imalo samo duhovnika, a i on je bio njemačke narodnosti. Sve su priredbe organizirale djevojke, a duhovnik je bio nazočan više kao gost, nego kao djelatnik sestrinstva.

Sveti Eugen – nepoznati svetac u Futogu

Piše: Antun Kopilović, župnik

Malo je onih prolaznika kroz Futog, pa i vjernika naše biskupije, koji su imali priliku otkriti i upoznati relikviju mučenika iz prvokršćanskih vremena – sv. Eugena, koja se nalazi i časti u župnoj crkvi u Futogu još od 1779. godine.

U poslijeratnim godinama, zbog odlaska glavnice futoških vjernika – Nijemaca, svi drugi župljani koji su pristigli iz raznih krajeva Jugoslavije, ponajviše iz Bosne, nisu bili upoznati sa štovanjem ovog sveca i tako je ova relikvija polako pala u zaborav.



U jubilarnoj godini okupljenja 2000., biskupovom odlukom ponovno je uveden spomendan svetog Eugena u direktorij naše biskupije i to na dan 2. svibnja svake godine.

Ovu relikviju je u 18. stoljeću darovao papa Pio VI., s nakanom *da bude poticaj vjericima na okupljanje i hodočašće... javno štovanje i postizanje potpunog oprostata...*, jer je nakon turskih ratova Južna Bačka ostala pusta, sela nenastanjena: Futog je tako 1767. godine imao samo 214 katolika i oko 800 pravoslavaca, a zatim je započela kolonizacija – Nijemaca, Mađara, Slovaka, Srba, Bugara itd.



Za vrijeme župnika Adalberta Vojnića, rodom iz Subotice, uz pomoć patrona Futoga kao i župne crkve – grofa Andrije Hadika, prenesena je ova relikvija u novosagrađenu crkvu Presvetog Trojstva, a papa Pio VI. je odobrio prijenos 3. VII. 1777. godine. Papina darovnica govori: ... *svi vjernici koji iskreno raskajani, ispovjeđeni i pričješćeni, pobožno posjete spomenutu župnu crkvu na svetkovinu sv. Eugena mučenika, na dan određen od mjesnog biskupa, ... postizu potpun oprost! ... neka ova Milost ostane važeća za sva buduća vremena...*! (usp. *Župna spomenica*, str.24)

Tijelo ovog mučenika počivalo je u Rimskim katakombama sv. Cyriaka, i odande po svetoj Kongregaciji za Indulgencije, ekshumirano, opremljeno u svečanu plemićku odoru i u stakleni sarkofag pohranjeno. U lijevoj ruci drži palmu, a u desnoj mali stakleni kalež sa spužvom natopljenom njegovom krvlju. Relikvija se danas nalazi ispod desnog bočnog oltara s ulazne strane u sadašnjoj crkvi. Ovako opremljena relikvija je donesena preko Beča i odande Dunavom pristigla u Futog 2. X. 1779. godine, a svečanost PRIJENOSA RELIKVIJE proslavljena je u župnoj crkvi 18. X. 1779. godine. Tadašnji nadbiskup Kalačko-bački Adam Patačić, odredio je

da se slavi kao *mjesni blagdan svetoga Eugena mučenika* na nedjelju u osmini Velike Gospe, a sadašnji biskup dr. Ivan Pénczes, kako stoji gore, odredio je spomendan 2. svibnja. Od jubilarne 2000. godine, župljani intenzivnije osjećaju zagovor sv. Eugena, jer je baš na spomendan u kalendaru, 2. svibnja 2001. prvi puta misionar Willi Klein održao duhovnu obnovu za župljane (nakon punih 70 godina), i od tada, providonosno svake godine upravo na taj dan dolaze misionari na duhovne obnove vjernika. U okviru proslave STOGODIŠNJICE futoške crkve Presvetog Srca Isusova, 2. svibnja 2008. godine, pozvan je ponovno misionar Willi Klein koji je održao duhovnu obnovu za svećenike a poslije i za vjernike.

U župnoj zajednici, osim na duhovnom području, osjećamo zagovor sv. Eugena i na pastoralnom i kulturnom području. Prije petnaest godina je mala grupica vjernika sa župnikom započela molitvu, na ovakvu nakanu: „Sveti Eugene, pomози nam u duhovnoj obnovi župe!“ Tako dolazak misionara osjećamo kao plod zagovora sv. Eugena. Iako je 24. II. 2007. godine provalnik provalio u crkvu, oskrnavio svetohranište i relikvije svetoga Eugena, provala je samo pomogla da se dočuje za sv. Eugena. Provalnik je odmah drugi dan pronađen i sveto posuđe iz crkve kao i dijamantni ukrasi iz sarkofaga sv. Eugena – su vraćeni. Nakon tog događaja je šira crkvena i kulturna javnost Novog Sada i okolice svratila pozornost na ovog sveca i na ovu lijepu crkvu Srca Isusova. Prilikom posvete novog oltara, koja je obavljena za blagdan Srca Isusova, 30. svibnja 2008. godine, ugrađena je čestica moći sv. Eugena u novi oltar, a jedna čestica ostavljena u moćnik s kojim će se dijeliti pojedinačni blagoslov. Od 2011. godine spomendan sv. Eugena mučenika je, po odredbi mjesnog biskupa Ivana Pénczesa, ponovno uzdignut na rang „mjesne svetkovine“. Prilikom velike štete na plafonu crkve, župljani su dugo čekali na materijalnu pomoć, a onda su 2013. godine obavili devetomjesečnu pobožnost sv. Eugenu i tek tada su počele stizati donacije za popravku. Radovi su dovršeni do blagdana sv. Eugena 2014. godine. Tako ovaj svetac mučenik Eugen, polako izlazi iz zaborava, pomažući duhovni napredak vjernika župe Futog i evangelizaciju mjesne Crkve.



Privredio: dr. sc. Andrija Anišić

Izvanredna sinoda biskupa za Katoličku crkvu je svakako bio jedan od najvažnijih događaja ove godine. Puno se o toj sinodi govorilo i u godini pripreme za nju. Mnogi su, osobito iz „svijeta“ očekivali dramatične promjene u stavovima Crkve glede braka i obitelji dok su drugi tvrdili da se ništa značajno neće promijeniti. Ovim prikazom čitateljima *Subotičke Danice* želimo u kratkim crtama prikazati ono bitno što se događalo na Sinodi. Izdvojili smo i nekoliko osvrta na stavove koji su izazvali najviše polemike na Sinodi. Izabrali smo i neke reakcije onih koji su se nadali velikim zaokretima, pa se razočarali.

Na kraju ovoga prikaza donosimo završno obraćanje pape Franje sinodalnim ocima. Uvjereni smo da to obraćanje najbolje osvjetljava „sjene i svjetla“ suvremene obitelji kao i onoga što se događalo na sinodi biskupa ove jeseni u Rimu.

Priprema za Sinodu

Godinu dana je trajala priprema za treću Izvanrednu sinodu biskupa. U tom periodu sve biskupske konferencije trebale su na temelju posebnog dokumenta i sastavljenih upitnika provesti ispitivanje „na terenu“ i „snimiti“ stanje u bračnim i obiteljskim zajednicama. Nakon što je to učinjeno,



sastavljen je radni dokument na temelju kojega su biskupi od 5. do 19. listopada 2014. godine u Vatikanu, na sinodi, razgovarali i raspravljali o aktualnim problemima i gorućim pitanjima vezanim uz suvremenu obitelj. Okvirna tema bila je „Pastoralni izazovi vezani uz obitelj u kontekstu evangelizacije“.

Svečani početak Sinode

Na bdijenju uoči svečanog početka Sinode Papa je vjernike potaknuo da mole za sudionike sinode da im Duh Sveti da tri dara: dar slušanja, duh otvorenosti u raspravama i da zadrže pogled na Isusu Kristu. *Sinoda biskupa o braku i obitelji providonosna je prilika za obnovu Crkve i društva. Neka vjetar Duhova zapuše na rad sinode, Crkvu i cijelo čovječanstvo.*

Sinoda je započela svečanom svetom misom u nedjelju, 5. listopada na Trgu sv. Petra u Rimu. Misu je predvodio **papa Franjo**. U svojoj propovijedi on je sudionike sinode pozvao da se ne gube u nepotrebnim raspravama. Sinodalne skupštine nisu zamišljene da bi diskutirale lijepe i pametne ideje i da bi se vidjelo tko je pametniji, nego da bi se skrbilo za obitelji i surađivalo u Božjem planu ljubavi za njegov narod. Bog ima vlastiti plan sa svojim pukom. Taj plan ne smije biti poremećen željom za posjedovanjem i prevlašću. Loši pastiri postavljaju ljudima nepodnošljive terete, koje oni sami ne mogu ni pomaknuti, rekao je Papa, i pojasnio, kako zasjedanja na sinodi ne služe za izlaganje originalnih ideja ili za natjecanje, već služe za bolje održavanje i očuvanje vinograda Gospodnjeg. Gospodin zahtijeva od nas da se brinemo za obitelj, koja je od početka bitna sastavnica njegova plana ljubavi prema čovjeku. *Ako ne dopustimo da nas vodi Duh Sveti, riskiramo poremetiti Božji plan*, rekao je Papa.

Tijek sinode

Biskupi kao predstavnici svih regija svijeta, s Papom i jedni s drugima, podijeli su svoje perspektive i iskustva vlastitoga naroda. Osim samih biskupa, u radu sinode sudjelovali su i bračni parovi, stručnjaci za posebna područja, te slušači i delegati.



Sinoda biskupa ne funkcionira na način parlamenta i nema njegovu svrhu. Ona predstavlja osluškiivanje svih sudionika, te podjelu informacija, savjeta i gledišta, nakon čega Sveti Otac, zajedno s biskupima, određuje smjer koji odgovara stvarnostima čitave Crkve.

Nakon završetka ove izvanredne sinode, biskupi će se vratiti u svoju biskupiju te će sa svojim zajednicama razmišljati o problemima i izazovima na vlastitom području. U Rim će se vratiti na sljedeću sinodu, 2015. godine. Po zaključenju te sinode, biskupi će Svetom Ocu očitovati svoje preporuke. Papa Franjo će naposljetku vrjednovati njihove prijedloge i donijeti odluke o usmjerenju i vođenju Sveopće crkve.

Sinoda je imala dva dijela. U prvom dijelu su bila izlaganja pojedinih biskupa, a u drugom dijelu rad se odvijao u manjim skupinama.

Ograničeni prostor ne dopušta nam opširnije pisati o samom tijeku sinode te o pojedinim interventima na zasjedanjima i u radnim skupinama. Ograničavamo se na završni dokument i poruku.

Službeni izvještaj sa Sinode

Izvještaj nakon rasprave (*Relatio post disceptationem*) sačinio je glavni relator, mađarski kardinal **Péter Erdő**. Taj dokument predstavljen je u Tiskovnom uredu Svete Stolice 13. listopada. Izvještaj se sastoji od tri dijela te uvoda i zaključka.

Donosimo samo naslove pojedinih dijelova i kratki sažetak svih poglavlja ovog dokumenta.

1. Slušanje: kontekst i izazovi s kojima se suočava obitelj
2. Pogled na Krista: evanđelje obitelji
3. Sučeljavanje: pastoralne perspektive



U svom izvještaju kardinal Erdő prvo je istaknuo temu Isusova odnosa prema ljudima, podsjećajući kako se on, koji je Istina, *utjelovio u ljudskoj krhkosti, ne da bi je osudio, već izliječio*. Isus je naučavao kako je brak neraskidiv, ali je pokazivao razumijevanje za one koji ne dostižu taj ideal. Također je istaknuta potreba prepoznavanja pozitivnih elemenata i u naravnom, nesakramentalnom braku između, primjerice, dvoje nekršćana ili krštene i nekrštene osobe. Kardinal Erdő govorio je i o potrebi misionarskog obraćenja koji ide dalje od puke teorije. U izvješću je istaknuto kako je Crkva osobito pozvana prepoznati patnje supružnika koji su bez svoje volje napušteni te kako su djeca istinske žrtve raspada obitelji.

Nadalje je istaknut prijedlog mnogih sinodskih otaca za pojednostavljenje i ubrzanje postupka proglašenja ništavnosti braka.

S obzirom na osobe s homoseksualnim sklonostima, istaknuta je potreba istinske pastoralne skrbi i pratnje, ostajući vjerni nauku o braku kao zajednici muškarca i žene. Nadalje je rečeno kako su neprihvatljivi pokušaji nametanja rodne ideologije uvjetovanjem financijske pomoći. U slučajevima gdje s partnerima u istospolnim vezama žive djeca, rečeno je kako se *potrebama i pravima malenih uvijek mora dati prednost*.

S obzirom na pitanje otvorenosti životu, istaknuto je da je ono bitan dio bračne ljubavi, te su sinodski oci potvrdili poruku enciklike **Pavla VI. *Humanae vitae***, s obzirom na dostojanstvo osoba te nemoralnost kontracepcijskih sredstava, podsjećajući da su mnogima gotovo nepoznate metode prirodnoga planiranja obitelji.

Temeljni izazov obitelji danas je bez sumnje odgoj, otežan teškim i složenim kulturološkim stanjem današnjega društva, rekao je kardinal Erdő. Važno je podržati roditelje u odgoju djece na način koji ih uvodi u puno značenje života, življenog u svjetlu evanđelja.

Papa odobrio objavljivanje zaključnog izvješća sa sinode o obitelji (*Relatio synodi*)

Papa Franjo odobrio je 18. listopada, objavljivanje zaključnog izvješća s Treće izvanredne opće biskupske sinode, tzv. *Relatio synodi*. Dokument je odobren na sinodi glasovanjem u kojem se glasovalo zasebno za svaki pojedini broj dokumenta, njih ukupno 62, kvalificiranom većinom. Za tri broja – vezana uz pričest za rastavljene i ponovno oženjene osobe i homoseksualnost – nije postignuta kvalificirana većina, već samo apsolutna. Prema riječima o. **Lombardija**, Papa je rekao kako želi da se *Relatio objavi, te da se, zbog transparentnosti i jasnoće, obznani koliko je glasova bilo 'za' a koliko 'protiv' za svaki pojedini broj, kako ne bi bilo konfuzija i nesporazuma u vezi s tim*. Dokument je po svojoj strukturi i glavnim sadržajima, u suštini, identičan Izvještaju nakon rasprave koji je sačinio kardinal Péter Erdő. U završni tekst su, međutim, uključeni mnogi od 470 amandmana koje su predstavili sinodski oci u radu u manjim skupinama. Posebno su proširena prva dva dijela kao odgovor na brojne reakcije manjih krugova. To je učinjeno radi veće uravnoteženosti cjeline kako se ne bi pretežito ili samo govorilo o izazovima i teškoćama, već da se više progovori o pozitivnom aspektu obitelji.

Oko brojeva 52, 53 i 54 nije postignuta dvotrećinska većina. Ta su poglavlja vezana uz različite stavove o pristupanju rastavljenih i ponovno oženjenih euharistiji, prijedlogu duhovnog zajedništva – za koje se upućuje na daljnje produbljivanje – i homoseksualnim zajednicama, premda se u dokumentu kaže da muškarce i žene s tim sklonostima treba prihvatiti s *poštivanjem i osjetljivošću*. U odnosu na prethodni Izvještaj, *Relatio synodi* ne govori više o zakonu stupnjevitosti, o djeci koja žive s osobama istog spola i snažnije potvrđuje da se homoseksualne zajednice ne mogu usporediti s brakom između muškarca i žene ističući da su neprihvatljivi pritisci na biskupe koji su vezani uz to pitanje.

Dodane su još neke teme kojih nema u prvom dokumentu: primjerice, želja da procesi za ništavost ženidbe budu besplatni, pozornost prema posvajanjima djece, snažno upozorenje na pornografiju, zlorabu interneta te na seksualno iskorištavanje žene i djece. Konačno, mnogim obiteljima koje su vjerne Kristu zahvalilo se na svjedočenju.

Evo i sadržaja tog dokumenta, o kojem će se godinu dana ponovno razmišljati, razgovarati i raspravljati u mjesnim Crkvama.

Relatio sadrži šezdeset i dva broja a osim uvoda i zaključka ima tri dijela. Donosimo sve naslove i podnaslove.

Prvi dio: Slušanje – Kontekst i izazovi vezani uz obitelj

- * Društveno-kulturni kontekst
- * Važnost afektivnog života
- * Izazovi za pastoral

Drugi dio: pogled na Krista – Evanđelje obitelji

- * Pogled na Krista i Božja pedagogija u povijesti spasenja
- * Obitelj u Božjem naumu spasenja
- * Obitelj u crkvenim dokumentima
- * Nerazrješivost ženidbe i radost zajedničkog života
- * Istina i ljepota obitelji i milosrđa prema ranjenim i krhkim obiteljima

Treći dio: Sučeljavanje – pastoralne perspektive

- * Naviještati evanđelje obitelji danas u različitim sredinama
- * Voditi zaručnike na putu pripreme za ženidbu
- * Pratiti prve godine bračnog života
- * Pastoralna skrb za osobe koje žive u građanskom braku ili izvanbračnoj zajednici
- * Liječiti ranjene obitelji (rastavljeni, rastavljeni neoženjeni, rastavljeni i ponovno oženjeni, jednoroditeljske obitelji)
- * Pastoralna pozornost prema osobama istospolne orijentacije
- * Prenošnje vjere i izazov denataliteta
- * Izazov odgoja i uloga obitelji u evangelizaciji

Iz Završne poruke Sinode

Mi, sinodski oci, okupljeni u Rimu zajedno s papom Franjom na Izvanrednoj općoj biskupskoj sinodi, obraćamo se svim obiteljima s različitih kontinenata i osobito svima onima koji slijede Krista, Put, Istinu i Život. Izražavamo svoje divljenje i zahvalnost za svakodnevno svjedočanstvo koje pružate nama iz svijeta svojom vjernošću, vjerom, nadom i ljubavlju, ističe se na početku Poruke.

Sama priprava, polazeći od upitnika upućenog Crkvama u čitavom svijetu, omogućila nam je čuti glas mnogih obiteljskih iskustava, a sam dijalog na sinodi nas je međusobno obogatio, pomogavši nam sagledati cjelokupnu stvarnost u kojoj obitelji žive.

U vašim domovima, primjećuju sinodski oci, postoje svjetla i sjene. Obitelj se suočava s izazovima, a ponekad i velikim kušnjama. Tama postaje gusta i duboka kada se zlo i grijeh uvuku u srce obitelji. Svjesni smo da je veliki izazov ostati vjeran u bračnoj ljubavi. Slabljenje vjere i ravnodušnost prema istinskim vrijednostima, individualizam, osiromašenje odnosâ, i stres uzrokovan ubrzanim načinom života u kojem čovjek nema mnogo vremena za razmišljanje ostavljaju traga na obiteljskom životu. Svjedočimo tako čestim bračnim krizama, kojima se često pristupa olako i bez hrabrosti strpljivosti i razmišljanja, preispitivanja, uzajamnog opraštanja, pomirenja i žrtve. Neuspjesi dovode do novih odnosa, novih parova, novih zajednica i novih brakova, stvarajući obiteljske situacije koje su složene te probleme glede kršćanskog opredjeljenja, pišu sinodski oci u svojoj Poruci.



Postoji međutim, nastavlja se u Poruci, i svjetlo koje sja iza prozorskih stakala u kućama gradova, siromašnih kuća u predgrađima i selima, pa čak i u pukim barakama, koje sja i grije tijela i duše. To svjetlo, u bračnom životu bračnih drugova, sja iz susreta između supružnika: to je dar, milost koja se izražava kada jedno drugo pomažu, ravnopravno i uzajamno. Ljubav muškarca i žene nas uči da oboje trebaju ono drugo da bi bili ono što jesu, premda oboje zadržavaju vlastiti identitet, koji se otvara i otkriva u uzajamnom daru.

U tome svjetlu bračna ljubav, koja je jedinstvena i nerazrješiva, opstaje unatoč mnogim teškoćama. To je jedno od najljepših čuda. Ta se ljubav širi preko plodnosti i rađanja, koja uključuje ne samo rađanje djece već i dar božanskog života u krštenju, odgoju i obrazovanju i katehezi djece. To uključuje sposobnost davati život, ljubav i vrijednosti, iskustvo moguće čak i za one koji nisu mogli imati djecu. Obitelji koje žive ovu svijetlu avanturu postaju svjedočanstvo za sve, a posebno za mlade ljude. Obitelj je autentična domaća Crkva koja se proširuje na obitelj obitelji koja je crkvena zajednica. Kršćanski supružnici su pozvani postati učitelji vjere i ljubavi za mlade parove.

Reakcije na Završni dokument i Poruku

Službeno izvješće kao i završna poruka Sinode izazvali su burne reakcije. Neki komentatori su ga opisali kao „pastoralni zemljotres“, dok ima onih koji su dokument opisali u potpuno negativnim bojama.

Jedan od njih, primjerice, jest čelnik Poljske biskupske konferencije **Stanisław Gądecki** koji je izjavio kako je dokument *neprihvatljiv za većinu biskupa*. Po njemu, Sinoda se umjesto u pronalaženje pastoralnog načina za pomoć obiteljima u nevolji pretvorila u isticanje „izvanrednih i teških situacija“ koje postoje, ali ne predstavljaju suštinu problema u kojoj se suvreme-

na obitelj našla. Gądecki je nadalje ustvrdio kako dokument predstavlja distanciranje od učenja sv. Ivana Pavla II. o ovim pitanjima, te da je čak u njemu moguće pronaći „tragove ideologije koja je suprotstavljena braku“.

Izvjestaji s radnih skupina na sinodi daju pravu sliku stajališta delegata, protivno „varljivom“ izvještaju sa sredine zasjedanja – rekao je kardinal **George Pell**, pročelnik Tajništva za gospodarstvo, u četvrtak, 16. listopada, u intervjuu za *Catholic News Service*. *Htjeli smo da katolici diljem svijeta znaju što se zapravo događa s razgovorima o braku i obitelji te mislim da će to ljude uvelike smiriti*, izvještava kardinal Pell.

Maria Madise, koordinator međunarodne koalicije pro-obiteljskih udruga *Glas obitelji*, rekla je: *Poruka sinode šalje slabe i nejasne signale o stavu Crkve o seksualnom moralu. Poruka je trebala sadržavati jasnu izjavu o odbijanju bilo kakvog otvaranja homoseksualnosti, kohatibaciji, takozvanom „drugom braku“, ili kontracepciji. Sinoda je obilježena zbuñenošću i manipulacijama. U ponedjeljak je nadbiskup Bruno Forte, posebni tajnik Sinode, izradio jedan od najgorih dokumenata u povijesti Crkve, što je izazvalo skandal i unutar i izvan sinode. Danas je Sinoda iznijela poruku kojoj u potpunosti nedostaje jasnoća. Ova poruka je izgubljena prilika da se obiteljima pruži snažno, jasno pastoralno vodstvo na temelju Kristovih riječi u Evanđelju.*

I kardinal **Raymond Burke**, kojeg smatraju vrlo konzervativnim, također se osvrnuo u intervjuu novinaru **Terenceu P. Jeffreyju** za Tv CNSNews na sporne stavove iznesene u tzv. Izviješću. Evo tih stavova, koji su u završnom dokumentu izmijenjeni, kao i njegove reakcije na njih.



Jeffrey: Mislite li da postoji opasnost ili rizik da se u skorij budućnosti Katolička Crkva među narodima Zapada ponovno nađe u sličnoj situaciji u kojoj bi predstavnici Crkve, odnosno neki biskupi odlučili stati uz Cezara, a ne uz Boga, te tako izabrati stranu koja se protivi crkvenoj istini?

Kardinal Burke: Mislim da to danas predstavlja pravi izazov, iako se to možda toliko ne nameće od strane same države koliko općenito od kulture u kojoj živimo. Naime, rastava i ponovni brak već su postali opće prihvaćene pojave, a sada se od Katoličke Crkve, koja je preostala kao praktički jedina institucija koja se zalaže za istinu o braku i njegovu nerazrješivost, traži da u tom smislu naprave kompromisi. Stoga, ako mi u Crkvi ne ustrajemo u obrani istine o braku, ili drugim riječima, ako ne ostanemo vjerni Kristovoj riječi, istini koju nam je Krist objavio o braku, ne znam hoće li nam ljudi moći vjerovati kada poučavamo o drugim vjerskim istinama. Morate shvatiti da je ovdje riječ o samim temeljima života Crkve, o samom početku našega života, o bračnom zajedništvu i zasnivanju obitelji. Ako ne podupremo svetost bračne veze, nismo samo napustili katoličku vjeru, nego smo napustili kršćansku vjeru u smislu da napuštamo načela samog prirodnog zakona.

Jeffrey: Vaša Uzoritosti, naveo bih ovdje izvadak iz tog prvotno objavljenog teksta koji se nalazio pod naslovom „Pozitivni aspekti građanskih brakova i izvanbračnih zajednica.“ Ondje piše: „Nova osjetljivost u današnjem pastoralu sastoji se u shvaćanju pozitivne stvarnosti građanskih vjenčanja i izvanbračnih zajednica, jasno ih razlikujući od bračnih zajednica. Uz jasno predstavljanje ideala, treba ukazati također na konstruktivne elemente tih situacija koje još uvijek ne odgovaraju tome idealu.“ Je li ova konkretna izjava sablažnjiva?

Kardinal Burke: Smatram da je sablažnjiva jer kako možemo reći da u činu koji je teški grijeh postoje pozitivni elementi, konkretno sudjelovati u bračnom činu izvan braka? U tome nema nikakvih pozitivnih elemenata. To se protivi božanskom, prirodnom i objavljenom zakonu. Jednostavno uvijek treba reći da ljubimo grešnika, a mrzimo grijeh, no također trebamo osobu koja je u grijehu izvući iz grijeha i privući je obraćenju života. Međutim, reći da postoje pozitivni elementi u njihovom načinu života je jednostavno proturječno. To nema nikakvog smisla. Nešto je smrtni grijeh ili nije. Naime, ovdje je riječ o načelu proturječnosti. To je osnovna logika. ♦

Jeffrey: Katekizam kaže da homoseksualni čini ni u kojem slučaju ne mogu biti odobreni. Također, Katekizam dalje nastavlja: „Nemali broj muškaraca i žena pokazuju duboke homoseksualne težnje. Ne biraju oni svoje homoseksualno stanje; ono za većinu njih predstavlja kušnju,“ te dalje čitamo da su homoseksualne osobe pozvane na čistoću.

Dakle, može li bilo koji svećenik, biskup ili papa promijeniti ono što Katekizam kaže o homoseksualnim činima, da ni u kojem slučaju ne mogu biti odobreni te da su oni u sebi neuredni? Može li se to promijeniti?



Kardinal Burke:

Ne, to nije moguće promijeniti jer to je dio prirodnog moralnog zakona, a time očito i Učiteljstva Crkve. Ne, to se ne može promijeniti.

Jeffrey: Vaša Uzoritosti,

u privremenom izvješću također stoji: „Homoseksualne osobe imaju darove i kvalitete koje mogu ponuditi

kršćanskoj zajednici: jesmo li spremni prihvatiti te osobe, jamčiti im bratsko prihvaćanje unutar naših zajednica? Oni žele Crkvu u kojoj će se osjećati dobrodošli. Jesu li naše zajednice spremne to pružiti, prihvatiti i cijiniti njihovu seksualnu orijentaciju bez da kompromitiraju katolički nauk o obitelji i braku? ... Ne poričući moralnu problematiku vezanu za takve seksualne veze, valja istaknuti da međusobno pomaganje koje može biti prava žrtva predstavlja dragocjenu potporu u životu partnera. Nadalje, Crkva polaže posebnu pažnju na djecu koja žive s istospolnim parovima naglašavajući da se *potrebama i pravima djece uvijek mora dati prvenstvo*. Može li Katolička Crkva naučavati da bismo trebali „cijiniti“ homoseksualnu orijentaciju?

Kardinal Burke: Ne, to nije moguće jer njeđujemo i cijenimo ono što je dobro, a homoseksualne veze to nisu. Takva veza nije dobra ni za koga. Iz svog osobnog pastoralnog iskustva, radeći s osobama koje osjećaju privlačnost prema istome spolu, to je upravo ono što Katekizam kaže: za njih to predstavlja kušnju. Oni trebaju pomoć dobrog svećenika. Oni prije svega trebaju pomoć u molitvenom smislu i u obliku redovitog pristupanja sakramentu ispovijedi kako bi nadvladali privlačnost koju osjećaju, a koja je neuredna.

Nadali se, pa se razočarali

Prenosim nekoliko naslova i kratkih komentara sa stranice www.24sata.hr iz kojih se vidi kakve nade i očekivanja su imali neki ljudi „iz svijeta“, a onda i njihovo razočarenje jer se to nije dogodilo.

Biskupi popustili:

Gay parove bi trebalo prihvatiti u zajednici

Iako i dalje osuđuje spolni homoseksualni čin i protivi se gay brakovima, Katolička crkva redefinira značaj i ulogu gay vjernika.

Homoseksualci imaju darove i kvalitete koje mogu ponuditi kršćanskoj zajednici: jesmo li spremni prihvatiti te ljude, jamčiti im prostor u našoj zajednici?, pitaju se biskupi u dokumentu temeljem kojega je nastavljena sinoda o obitelji u Vatikanu.

Više od 200 biskupa okupilo se na sinodi, a o ovoj temi raspravljaju u svjetlu milosrdnijeg pristupa homoseksualcima, bez da se pritom naruši katolička doktrina o braku i obitelji.

Bilo je riječi i o tretiranju ponovno vjenčanih vjernika. Katolička crkva vjerojatno će omogućiti da se razvedeni ipak pričešćuju, ali tek pošto se ispita slučaj svakog od vjernika i nakon što on prođe pokorničku praksu.



Benedikt odbio nezadovoljne kardinale te je podržao Franju

Biskupi su ostali bez zajedničkog stava o homoseksualcima i razvedenima u okrilju Crkve iako su usvojili dokument kojim su pokazali da razmišljaju otvorenije o budućnosti. Dio kardinala zatražio je potporu Benedikta, pape u miru, da bi negodovali protiv pape Franje.

– Nisam ja papa, nemojte se meni obraćati – navode talijanski mediji Benediktov odgovor koji je prijateljsku i teološku pomoć potom ponudio svom nasljedniku.

Kako bi mu zahvalio na potpori, papa Franjo je, zatvarajući sinodu, istaknuo da je mnogo ljudi zamišljalo Crkvu u sukobu, no Papina je zadaća jamčiti jedinstvo Crkve.



Ništa od zaokreta u Vatikanu: Biskupi ne žele biti liberalni

Završni dokument biskupske sinode o obitelji usvojen je večeras većinom glasova sinodalnih otaca, ali na određenim poglavljima nije postignuta kvalificirana većina od dvije trećine glasova od onih koji su glasovali, od prisutnih u dvorani, prenosi *Večernji list*.

Većina poglavlja dobila je više od dvije trećine glasova, dok oni koji obrađuju osjetljive teme, kao što je ona vezana za homoseksualne osobe i za rastavljene i ponovno oženjene, nisu dobili dvotrećinsku većinu.

– Ne postoji temelj za povezivanje ili stvaranje analogija između homoseksualnih „brakova“ i Božjeg plana o braku i obitelji. No, muškarci i žene s homoseksualnim tendencijama moraju biti prihvaćeni s poštovanjem i s osjetljivošću – stoji u 55. poglavlju dokumenta.

Čak 62 sinodalna oca od 183 nisu prihvatila poglavlje u kojem se govori o pažnji prema homoseksualnim osobama. No, još niži placet je dobilo poglavlje koje govori o davanju hostije rastavljenim i ponovno oženjenim parovima.

Završno obraćanje sinodalnim ocima pape Franje

TEMELJNE ISTINE SAKRAMENTA ŽENIDBE NEUPITNE SU

Mogu radosno reći kako smo – u duhu kolegijalnosti i sinodalnosti – dosta doživjeli iskustvo Sinode, put jedinstva, zajedničko putovanje. I to je putovanje, poput svakog putovanja, imalo brža razdoblja, kao da se htjelo pobijediti vrijeme i doći do cilja što je prije moguće; potom teška razdoblja, kao da se htjelo reći dosta, te razdoblja entuzijazma i žara, istaknuo je Papa.

Papa se otvoreno osvrnuo na napetosti i iskušenja koja su pratila Sinodu

– Jedna od kušnji bila je „neprijateljska nepopustljivost“, to jest, želja zatvoriti se u pisanu riječ, (pismo) i ne dopuštajući Gospodinu da nas iznenadi; zatvoriti se u okvir zakona, sigurnost onoga što znamo, a ne onoga što mi još uvijek trebamo naučiti i postići. Od vremena Krista, to je kušnja revnih, savjesnih, brižnih i – danas – takozvanih „tradicionalista“, a također i intelektualaca.

– kušnja „destruktivne dobronamjernosti“, koja u ime lažnog milosrđa povija rane bez da ih prije toga liječi; koja „tretira“ simptome, a ne uzroke i korijene. To je napast dobronamjernih, zabrinutih, ali i od takozvanih „progressivnih i liberala“.

– kušnja „pretvaranja kamenja u kruh“ kako bi se prekinuo dugi, teški i bolan post (Lk 4,1-4); te „pretvaranja kruha u kamen“ i bacanje na grešnike, nemoćne i bolesne (usp. Iv 8,7), odnosno, njegovo pretvaranje u „terete nepodnosive“ (Lk 11,46).

– „kušnja silaska s križa“ kako bi udovoljili narodu umjesto da se na križu ostane i vrši volja Očeva; tu govorimo o podlijeganju duhu vremena umjesto da ga pročišćavamo i podlegnemo Duhu Božjemu“.

– „kušnja zanemarivanja ‘Pologa vjere‘“ (*Depositum fidei*), kada sebe ne smatramo slugama već vlasnicima i gospodarima. Ili, pak, s druge strane, javlja se „kušnja zanemarivanja stvarnosti“ korištenjem sitničavog i ugladenog jezika kako bi se reklo mnogo, a zapravo ne reklo ništa; to su takozvani „Bizantinci“.

Sveti Otac pri tome je istaknuo da kušnje ne smiju Crkvu uplašiti, uznemiriti ili obeshrabriti, jer niti jedan učenik nije veći od svoga Učitelja. I sam Isus bio je kušan, stoga i Njegovi učenici imaju kušnje.



Govoreći o iskušenjima, Papa je naglasio kako bi bio zabrinut i tužan da ih nije bilo ili da se rasprava pretvorila u potpuno slaganje svih ili u lažni mir.

Osjetio sam da je pred očima dobro Crkve, obitelji

S radošću i zahvalnošću sam gledao i slušao govore i odgovore pune vjere, pastoralnog i doktrinarnog žara, mudrosti, iskrenosti, hrabrog izricanja istine. Osjetio sam kako je pred očima dobro Crkve, obitelji (usp. Kan. 1.752), bez dovođenja u pitanje temeljnih istina sakramenta ženidbe: nerazrješivosti, jedinstva, vjernosti i plodnosti te otvorenosti životu (Kan. 1055, 1056; GS 48), rekao je papa Franjo i dodao: To je Crkva, vinograd Gospodnji, Majka i Učiteljica, koja se ne boji zasukati rukave i zaviti rane ljudi uljem i vinom; koja ne gleda čovječanstvo iz staklene utvrde kako bi ga sudila ili dijelila ljude. To je jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva koju čine grešnici potrebni Njegovog milosrđa. Ovo je Crkva, prava zaručnica Kristova, koja želi biti vjerna svom Zaručniku i svom nauku. To je Crkva koja se ne boji jesti i piti s bludnicama i javnim grešnicima, Crkva koja ima širom otvorena vrata za potrebne i pokajnike, a ne samo pravedne ili one koji sebe smatraju savršenima. To je Crkva koja se ne srami svojeg palog brata i pretvara se da ga ne vidi, već se naprotiv osjeća sudionicom i dužnom podići ga i ohrabriti na put, te ga prati prema konačnom susretu sa svojim Zaručnikom, u Nebeskom Jeruzalemu.

To je Crkva, naša Majka! A kad Crkva, u svim svojim različitim karizmama izražava sebe u zajedništvu, ona ne može pogriješiti: to je ljepota i snaga 'sensus fidei', tog nadnaravnog osjećaja vjere darovanog nam po Duhu

Svetomu, tako da, zajedno, svi možemo 'ući' u srce Evanđelja i naučiti slijediti Isusa u našem životu. A to nikada ne treba promatrati kao izvor konfuzije i nesloge.

Mnogi komentatori koji su zamišljali kako će vidjeti Crkvu u svađi, gdje je jedna strana protiv druge, sumnjali su u Duha Svetoga koji je pravi pokretač i jamac jedinstva i sklada u Crkvi, no, upravo je Duh Sveti uvijek kroz povijest vodio lađu po svojim slugama, čak i kad je more bilo protivno i uzburkano, a sluge nevjerne i grešne, istaknuo je papa Franjo.

„I kao što sam već rekao, od početka Sinode, bilo je neophodno proživljavati sve to sa smirenošću i unutarnjim mirom jer se Sinoda događa cum Petro i sub Petro, a prisutnost Pape svima je jamstvo.

Prva zadaća pastira je pasti ovce i prihvaćati s ljubavlju izgubljene ovčice

Dakle, dužnost Pape je da jamči jedinstvo Crkve; to je onaj koji podsjeća vjernike da vjerno slijede Kristovo evanđelje; to je onaj koji podsjeća svoje pastire da je njihova prva zadaća pasti stado koje im je Gospodin povjerio te prihvaćati s očinskom ljubavi i milosrđem, izgubljene ovčice. Pronalaziti izgubljene..., rekao je Papa.

Njegova je dužnost podsjetiti da je vlast u Crkvi služenje, kao što je papa Benedikt XVI. isticao: Crkva je pozvana i obvezuje sebe da ostvari takvu



vlast koja je služenje i djelovanje ali ne u njezino vlastito ime, već u ime Isusa Krista... Krist pase svoje stado, u stvari: On je taj koji vodi, štiti i ispravlja ga, jer ga duboko ljubi. Gospodin dolazi do duše, upućuje, stražari i vodi ju. Pastiri Crkve, prema riječima pape emeritusa, pozvani su na bezgraničnu ljubav, poput one Dobrog Pastira, punog radosti, otvorena svima, pažorna prema onima blizu i brižnom prema onima daleko (usp. sv. Augustin, Govor 340, 1; Govor 46, 15), tankočutna prema najslabijima, najmanjima, jednostavnijima, grešnicima, kako bi očitovao beskrajno Božje milosrđe umirujućim riječima nade (usp. isti, Pismo 95, 1).

Pastiri – sluge a ne gospodari

Na kraju svoga govora papa Franjo je istaknuo kako je Crkva Kristova zaručnica – i svi biskupi, u zajedništvu s Petrovim nasljednikom, imaju zadaću i dužnost čuvati ju, služiti joj, ali ne kao gospodari već kao sluge. Papa, u ovom kontekstu, nije vrhovni gospodar nego vrhovni sluga – *sluga slugu Božjih*; jamac poslušnosti Crkve u vršenju Božje volje.

Pred nama imamo godinu u kojoj će predložene ideje sazrijevati kako bi se uz pomoć Duha Svetoga pronašla konkretna rješenja za tolike poteškoće i bezbroj izazova s kojima se danas suočavaju obitelji.

Neka nas Gospodin prati, i vodi u djelima koja činimo Njemu na slavu, uz zagovor Blažene Djevice Marije i Svetog Josipa. I molim vas, ne zaboravite moliti za mene! Hvala vam! – zaključio je papa Franjo.

Papa sazvaio Redovitu opću biskupsku sinodu

U tijeku opće kongregacije Biskupske sinode 13. listopada najavljeno je da je papa Franjo sazvaio XIV. redovitu opću biskupsku sinodu na temu „Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu“, koja će se održati u Vatikanu od 4. do 25. listopada 2015. godine.



Bračni par na Sinodi

Na sinodi je sudjelovalo i bračni par **Giuseppina i Franco Miano**. Oni su na jednom brifingu istaknuli da je danas nužno potrebno govoriti o pozitivnim događajima iz života obitelji, kako bi se istaknulo da ima mnogo obitelji koje se, unatoč teškoćama života, trude živjeti evanđelje. *To ne znači da treba suditi druge situacije, štoviše, upravo suprotno*, dodao je Franco te objasnio: *Nastojanje je sinode nastojanje oko praćenja, oko toga da se znamo približiti i brinuti se za teže situacije, uvijek ističući ljepotu obitelji*. Giuseppina se zadržala na „realizmu“ koji su sinodski oci očitovali u suočavanju s problemima suvremene obitelji; odnosno, drugim riječima, na izraženoj volji da se krene od slušanja života, a ne od teorijskoga naviještanja nekih načela.



Naši biskupi na Sinodi

U ime naše Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sudjelovao je predsjednik konferencije, nadbiskup barski **mons. Zef Gashi**.

Na Sinodi u ime Hrvatske biskupske konferencije sudjelovao je zagrebački nadbiskup kardinal **Josip Bozanić**, a u ime BK Bosne i Hercegovine banjolučki biskup **Franjo Komarica**.

/U ovom prikazu služio sam se objavljenim tekstovima na sljedećim web stranicama: www.ika.hr; www.laudato.hr; www.bitno.net; www.hr.radiovatican.va

Fotografije preuzete: www.quovadisecroatia.com/

TVOJA KRV

Vidim Te ovdje
sred žitnih polja
kad obuzme me modrina.

Zagrlim oblak
zazovem Te
i nebo boju Tvojih očiju ima

Kad operem koljena
i anđeli mi Tvoji ruke pruže
zagrli me

Nek me nema
nek me ima
tek dlanova tvojih prašina

Samo ti i ja.
Dok srca jad
u milost pretvaraš.

Kad sreća i tuga
i patnja i ljubav
su rajskog života nada.

Kad krv moja
pučka jednostavna
postane Kraljevski plava.

Josipa Dević

DUŠA I PRAH

Ti stvori me, Bože, od vode i praha,
udahnu dušu, Čovjekom nazva.
I posla Sina, da Imam Brata,
kad mi se zatvore zemaljska vrata.

Jednom, kad opet postanem prahom,
Živjet ću s Tobom, sretna li dana!
Jer si mi s Kristom, kao dahom,
žrtvom obrisi o trag suza, rana...

On hodi i sada u mojoj stopi
i srce drhtavo čuva na dlanu.
Vrč žuči sa mnom popola popi,
po mrklom, sivom, turobnom danu...

Zajedno hodimo sve do križa,
vodi me, jer dobro poznaje put!
Znamo da iza križeva niza,
vijuga mostić, do neba dug!

Srce mi putuje u onaj vis
da stana nađe, za vječnost cijelu!
Obriši, Bože, grijeha mi niz,
da vratim dušu Ti, kao snijeg bijelu!

Mirjana Jaramazović



2015. – Godina posvećenog života

Priredio: o. Mato Miloš, OCD

Na prvu nedjelju Došašća, 30. studenoga 2014., euharistijskim slavljem kojim je predsjedao kardinal João Braz de Aviz, prefekt Kongregacije za ustanove posvećenog života, i družbe apostolskog života, u Bazilici sv. Petra u Rimu, svečano je otvorena *Godina posvećenog života*. Koncelebrirali su kardinali, biskupi i nadbiskupi te više od 200 svećenika. Na početku euharistijskog slavlja nadbiskup José Rodríguez Carballo, tajnik Kongregacije pročitao je poruku pape Franje koji se nalazio na apostolskom putovanju u Turskoj. Papino pismo glasi:



* Golubica u letu jednim krilom pridržava stilizirani poliedarski globus, a drugim zaklanja tri zvijezde koje izranjanju iz vode.

Logo za Godinu posvećenog života, na simboličan način izražava temeljne vrijednosti posvećenog života. U njemu se prepoznaje *neprekidno djelo Duha Svetoga, koje tijekom stoljećâ tumači bogatstva prakse evanđeoskih savjeta kroz mnogovrsne karizme, te i na taj način Kristovu tajnu čini trajno prisutnom u Crkvi i svijetu, u vremenu i prostoru* (VC 5).

U linijama koje ocrtavaju lik golubice nazire se riječ „mir“ na arapskom čime se podsjeća da je posvećeni život pozvan biti primjer sveopćeg pomirenja u Kristu.



„Draga braćo i sestre posvećenog života. Žarko sam želio osobno biti među vama, kao što sam i bio planirao, no Božja volja odlučila je drugačije. Proglašenjem Godine posvećenog života, pedeset godina nakon objave saborskog dekreta *Perfectae caritatis* o obnovi redovničkog života, prvenstveno sam želio predstaviti cijeloj Crkvi ljepotu i dragocjenost ovakvog oblika nasljedovanja Krista; kojeg predstavljate svi vi koji ste odlučili sve ostaviti kako biste po evanđeoskim savjetima izbliza nasljedovali Krista. Kroz mnoge inicijative koje će se odvijati ovdje u Rimu, kao i u ostatku svijeta, vaše sjajno svjedočanstvo života bit će postavljeno poput svijeće na svijećnjak da obasja i ugrije cijeli narod Božji. I vama ovdje nazočnima ponavljam poziv kojeg sam uputio vrhovnim poglavarima prije godinu dana: probudite svijet, osvjetljujući ga svojim proročkim svjedočanstvom.

Kako ćete ostvariti ovaj poziv, ne samo u godini koja vam je posvećena, nego uvijek? Dajem vam tri smjernice: *Budite radosni!*. Pokažite svima da nasljedovanje Krista i življenje njegova Evanđelja ispunja vaše srce radošću. Podijelite ovu radost s onima koji su vam blizu, kako bi tolike osobe i same osjetile želju da vam se priključe u prekrasnom i uzbudljivom evanđeoskom izazovu.

Budite hrabri! Tko se osjeti voljen od Gospodina, znat će mu se i povjeriti. Tako su činili vaši utemeljitelji i utemeljiteljice, otkrivajući nove putove služenja Kraljevstvu Božjem. Snagom Duha Svetoga – koja je uz vas – idite među svijet i pokažite moć Evanđelja, koje i danas čini čudesa i može dati odgovor na sva ljudska pitanja.

Budite žene i muškarci zajedništva! Ukorijenjeni u osobno zajedništvo s Bogom, kojeg ste izabrali kao bolji dio svojega života (usp. LK 10,42), neumorni ste graditelji bratskog zajedništva; svjedočeci evanđeoski zakon uzajamne ljubavi među sobom, a potom prema svim ljudima, osobito najsiromašnijima. Svjedočite kako univerzalno bratstvo nije nikakva utopija, nego Isusova želja za čitavo čovječanstvo.

Drage osobe posvećenog života, hvala vam što ste došli ovdje obilježiti početak Godine posvećenog života. Posebno zahvaljujem kardinalu João Braz de Avizu, prefektu Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, koji u moje ime predsjedava euharistijom. Želim zahvaliti i mons. Jose Carballu i svim djelatnicima Kongregacije koji predano rade na svim predviđenim događajima za ovu godinu. Dok povjeravam Djevici Mariji – ljubljenoj Očevoj kćeri, koju je Duh Sveti obdario milosnim darovima i koja je vaš uzor – Godinu posvećenog života, pratim vas u svojoj molitvi i svima nazočnima podjeljujem svoj apostolski blagoslov.“

Papine riječi upućene osobama posvećenog života i svim nazočnima u Bazilici sv. Petra u Vatikanu prihvaćene su s oduševljenjem.

Za naše čitatelje izdvajamo tri glavna cilja što ih papa Franjo poručuje svim redovnicima i redovnicama u Crkvi

Prvi je: **sa zahvalnošću gledati na prošlost.** Tko ne poznaje svoju prošlost, taj ne živi ni svoju sadašnjost ni budućnost. Važno je gledati u nastanak i povijest redovničkih zajednica, kako su naši redovnički utemeljitelji i članovi živim održali vlastiti identitet u svim vidicima karizme i nama predali kao baštinu za sadašnjost i budućnost. Zahvaljivati Bogu što nam je dao utemeljitelje s posebnim darom Duha Svetoga, karizmi. Svaka redovnička zajednica je nezasluženi Božji dar Crkvi sa svojim karizmama. Sa zahvalnošću Bogu vraćati se na izvore svojih početaka.



Drugi je: **strasno živjeti sadašnjost**, živeći Evanđelje u duhu zajedništva. To je osobito danas važno kada u svijetu vlada individualizam i podijeljenost. Taj duh individualizma okužuje naše redovničke zajednice i trga nas od čokota Isusa Krista koji boravi u svakom našem bratu i sestri. Svjedočenje zajedništva, bratske ljubavi, solidarnosti i podjele materijalnih dobara snaži Crkvu i naše redovničke zajednice, koje trebaju biti proročke, kadre iščitavati znakove vremena, tumačiti zbivanja, osuđujući grijeh i nepravde svake vrste. Pokušajmo snop pruća prelomiti preko koljena. Nećemo moći, ali ako razriješimo snop pruća moći ćemo jedan po jedan slomiti. Tako je i s našim redovničkim zajednicama danas. Kada se držimo skupa, kao zajednica, nitko nas ne može slomiti.

I treći je: **s nadom prigrliti budućnost**. Kriza redovničkih zvanja, osobito u Europi, koja sve više postaje starica sa štapom u ruci, može ohrabriti najprije redovnike i redovnice koji po samostanima žive nedostatak novih zvanja. Papa Franjo potiče na kršćansku krepost nade. Ta kriza treba još više probuditi u nama vjeru i nadu da Bog može iz kamenja podići djecu svoju. Netko je od viših redovničkih poglavara, s obzirom na krizu duhovnih zvanja, rekao da nam valja prihvatiti umjetnost umiranja, kako bi iznikla nova zvanja. Unatoč teškoćama na koje danas nailaze redovnici i redovnice, papa potiče mlade redovnike i redovnice da ne popuštaju napasti broja i učinkovitosti članova u redovničkim zajednicama i da se ne oslanjaju samo na svoje vlastite snage. Kriza zvanja potiče sve redovnike i redovnice na još veću zaljubljenost u Isusa Krista, vjernost karizmi utemeljitelja i nadasve osobnu i zajedničku molitvu. Isus kaže: „Bez mene ne možete ništa učiniti“.



Bez Isusa ništa, s Isusom sve, kaže naš sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, OCD. Psalm također govori: *Ako Gospodin kuće ne gradi, uzalud se muče graditelji! Ako Gospodin grada ne čuva uzalud stražar bdi!* Bez molitve, bez intimnog sjedinjenja s Bogom po meditativnoj molitvi koja vodi u kontemplaciju i mistiku, nema nam života ni budućnosti redovništva. Maštovita ljubav ne poznaje granice. Potreban nam je polet, oduševljenje da se Evanđelje pronese u kulturu i razne društvene okvire. U redovničkim zajednicama, radosno življena vjera čini Crkvu i naše redovničke zajednice privlačnima za mladež koja se koleba kojoj redovničkoj zajednici pokucati na vrata da ih prime u svoje zajedništvo.

Papa Franjo očekuje od osoba posvećenog života da stvaraju mjesta gdje se živi evanđeoska logika dara, bratstva i sestrinstva u različitosti karaktera i uzajamne ljubavi. Idealno mjesto za takav način života jest redovnička zajednica okupljena na molitvi, euharistiji, zajedničkom radu, zajedničkom blagovanju i rekreaciji. Papa poziva redovničke zajednice, osobito one koje imaju poluprazne samostane, da otvore svoje prostore prihvatu izbjeglica, budu blizu siromasima i na taj način naviještaju Evanđelje i mole za njih. Dok Papa piše osobama posvećenog života, ne zaboravlja važnu ulogu obitelji i laika koji s posvećenim osobama dijele ideale, duh i poslanje te mogu biti rasadišta novih duhovnih zvanja. Sve u svemu, redovnici i redovnice su pozvani radosno živjeti svoju izvornu karizmu da u Crkvi zablista ljepota i svetost posvećenih osoba.

Na spomendan sv. Franje Ksaverskoga, 3. prosinca 2014.

O, Kriste, Isuse!

Koliko sam danas bila tužna,
koliko sam danas nesritna i slaba,
željna i gladna, a propustila sam gozbu tvoju.

Danas se nisam usudila
blagovati kruh i vino ponuđeno:
jer nisam dostojna odazvati se na - gozbu
Jaganjčevu.

Silno sam želila i potribna bila
ali nikako to nisam činiti smila.
Gorki ukus na ustima, bol na srcu
i gri' na duši, nisu mi dozvolili.

Stidim se prid drugima, prid sobom
i prid Tobom Kriste;
jer slatki zalogaj moram odbiti.
Molim se danas za sve moje drage,
žive i pokojne.

Molim za bolesne, patnike i umiruće.
Molim Te, oprosti mi, Kriste, i ne odbij
molitve moje, ne odbij me od sebe.

Kajem se za grihe i stavljam prid Tebe
svoje ranjeno srce i grišnu dušu.

Obećajem da ću oprati gorčinu usta,
očistiti srce i otvoriti dušu svoju
da mi nikada više ne bude ovako teško
da bih Te odbiti morala.

Ne ostavljaj me Ti, koji jedino pravo ljubiš,
pravo razumiš i praštaš.

Katarina Firanj

KRIST

U trenucima u tami
kad mislimo da smo sami
neka nas ruka potapše
i zagrije srce naše.

U trenucima tjeskobe
kad nam duša vodi borbe
netko nam patnje spriječi
i bolnu dušu liječi.

U trenucima odluke
kad potjeraju nas muke
netko nam sigurnost daje
jer čuje naše vapaje.

U trenucima nevolja
kada nas napušta volja
KRIST će nam putokaz biti
suze će naše otrti.

Tonka Šimić

Piše: o. Mato Miloš, OCD, vicepostulator

Sluga Božji
o. Gerard Tomo Stantić, OCD
u svjetlu jubilarne 500. obljetnice
rođenja sv. Terezije Avilske

Uvod

Nakon višegodišnje studijske i duhovne pripreve, Red bosonoge braće Blažene Djevice Marije od Gore Karmela, 14. listopada 2014. otvorio je jubilarnu 500. obljetnicu rođenja svoje obnoviteljice sv. Terezije od Isusa (Avilske). Svečanost je započela u 19 sati u samostanu i crkvi „La Santa“ u Avili, pjevanom prvom Večernjom, koju je predslavio o. Saverio Cannistra, general Reda OCD. U svečanosti su sudjelovali mons. Jesus Garcia Burillo, biskup Avile, generalni definatori OCD, provincijali Španjolske i Portugala i brojni karmelićani.

Na svetkovinu sv. Terezije Avilske, 15. listopada, na trgu „La Santa“ slavljen je svečana euharistija u 11 sati, koju je predvodio nadbiskup Valladolida i predsjednik Biskupske konferencije Španjolske, mons Ricard Blazquez, uz nazočnost dvojice kardinala i 20 biskupa. Sudjelovalo je oko 7000 vjernika, među njima i jedna grupa hodočasnika iz Hrvatske. U toku Jubilarne godine, na razini Reda održat će se razne duhovne manifestacije po karmelskim provincijama, među kojima izdvajamo „Put svjetla“, odnosno hodočašće koje je započelo 15. listopada u Albi de Tormes i obići će pet kontinenata svijeta, do Avile 28. ožujka 2015. Boravak relikvije sv. Terezije u Hrvatskoj predviđen je od 17. do 21. ožujka 2015. Za jubilarnu godišnjicu rođenja sv. Terezije Avilske predviđa se dolazak pape Franje 28. ožujka 2015. koji će predvoditi sv. misu. Članovi Hrvatske karmelske provincije sv. oca Josipa, hodočastit će u Avilu od 6 do 13. travnja 2015. godine.

Jubilej sv. Terezije Avilske nije samo karmelićanski. On ima svoj eklezijalni karakter, jer je sv. Terezija bila svjesna svoje pripadnosti otajstvenom Tijelu Crkvi: *Kći sam svete Majke Crkve*. Svoje sestre je poticala da sve njihove molitve, žrtve i postovi moraju ići za papu, svećenike, biskupe, profesore (letrados) i druge služitelje u Crkvi. Karmel je po zamisli sv. Terezije zatvoren u klauzuri, ali je iznutra otvoren širokom horizontu Crkve, koji svojom molitvom, žrtvom i postovima obuhvaća cijeli svijet i svakog pojedinog čovjeka stvorena na sliku Božju. Terezijini Karmeli su, kako sama kaže, „golubinjac“ u kojima žive sestre *mudre kao zmije, a bezazlene kao golubovi*, posvećene kontemplativnoj molitvi i sestrinskoj ljubavi, za Crkvu. Njezini Karmeli su i „utvrde“, „šančevi“ u kojima se hrabri vojnici vježbaju u svakoj vrsti duhovnog bojništva, za obranu svete Majke Crkve.

Blaženi papa Pavao VI., proglašavajući sv. Tereziju Avilsku prvom ženom naučiteljicom Crkve, ističe ju kao Učiteljicu duhovnoga života i molitve, u kojoj se ona odlikuje krepostima poniznosti, jednostavnosti, čovječnosti i zaljubljenosti u Isusa Krista. Terezija i nas poziva da svoj pogled usmjeravamo uvijek na Krista, zaljubimo se u njega i sjedinjujemo se s njime, bez navezanosti na sebe ili na stvorenja. Zaljubljenost i sjedinjenje s Isusom ostvaruje se kroz molitvu. Vrata za molitvu je Križ. Da bismo bili istinski molitelji, Terezija uči koji su uvjeti potrebni: *Prvi je ljubav jednih prema drugima, drugi je nenavezanost na sve što je stvoreno i treći je istinska poniznost, koja je, premda je navodim na kraju, glavna i sadržava sve* (Put savršenosti, 4,4).

1. Otac Gerard na izvorima učenja svete Terezije Avilske

U novicijatu u Grazu (Austrija) 1896. otac Gerard se susreće s pisanim djelima sv. Terezije Avilske i čita ih na latinskom, njemačkom i mađarskom jeziku. Na hrvatskom jeziku će tek 1931. izići djela sv. Terezije, koja je preveo dr. Fran Binički iz Ličkog Osika, u izdanju dominikanske izdavačke kuće „Istina“ u Zagrebu, zalaganjem o. Gerarda, poglavara samostana u Somboru. Došavši u Sombor 1904., otac Gerard će vjerno živjeti duh sv. Majke Terezije od Isusa i sv. Ivana od Križa i prenositi ga novim pokoljenjima koja će dolaziti u taj samostan, koja će kasnije postati kolijevka hrvatskog Karmela. U svojim bilješkama o. Gerard zapisuje: *Našeg Pravila tumačenje su knjiga sv. Ivana od Križa i sv. Terezije čitanje. To je duh pustinjački i karmelski, Isusovog kraljevstva. Sveti Ilija je Bogu revno služio i Bog ga je branio. Sveta Terezija je Isusu vjerno služila i sv. Ivan od Križa, pa ih je Isus čudesno hranio i u obnovi Reda pomagao. Što su radili i što su pisali, slijedimo, pa će i Bog nas pomoći* (O. Gerard, *Bilješke hrvatski*, 006890).



Iz ovog kratkog navoda, jasno se iščitava načelni stav duhovnog puta i rasta o. Gerarda *vjerno služiti i slijediti* ono što su pustinjaci Gore Karmela, sv. Ilija prorok, sv. Terezija i Ivan od Križa, govorili i živjeli. Biti *vjeran* karmelskom Pravilu i *slijediti* tradiciju karmelskih učitelja. Koja je bila svrha sv. Terezije u obnovi karmelskog Reda? Otac Gerard odgovara: *Svrha svete Terezije je bila da se Pravilo Gospe najsavršenije održava. Pa to se onda i dogodilo. A sada? I sada će tako biti ako je samostan najdivnijeg športa mjesto, gdje se nadmeću redovnici u stezi, u molitvi i u mrtvenju, međusobnoj ljubavi i odgovaraju Isusovoj želji i govoru i tako postaju odjekivanje Isusovog glasa* (O. Gerard, *Theologia pastoralis*, 003317). Za o. Gerarda živjeti u pokornosti Isusu Kristu i u stezi znači nasljedovati Isusa, kako uči sv. Terezija da *molitva i lagodan život ne idu skupa*. U knjizi *Put k savršenosti* Terezija govori da nam pogled treba uvijek biti usmjeren na Krista, zaljubiti se u Krista kako bismo došli do sjedinjenja s njime. Terezijino upiranje *pogleda* na Krista u Gerardovim zapisima znači: *Paziti na Isusa*. Ova uzrečica koju je skovao o. Gerard odnosi se na Utjelovljenu Riječ, koju Gerard neprestano motri, s njom razgovara, sad kroz otajstvo djetinjstva Isusova, kako bi bio malen i ponizan, potom s Kristom na križu kako bi mu se suobličio u poteškoćama i konačno, s Uskrslim Kristom i u Euharistiji, kako bi bio na raspolaganju Zaručniku duše za dobro drugih duša. To su Gerardovi neprestani čini razgovora puni ljubavi prema Isusu i braći ljudima. U Gerardovu izrazu *paziti na Isusa* otkriva se njegov kontemplativni stav i pogled.

Po tom izrazu on dolazi do *ljubavnog pogleda*, a to je kontemplacija *oslušivanja Isusovog šaptanja* (Isto, 002763). U izrazu *paziti na Isusa* o. Gerard kuša Božju blizinu koja motivira njegov djelatni život, želeći da *svako stvorenje više: pazi na lijepog Isusa* (O. Gerard, *Razgovor s Isusom*, 004014)! Gerardovo *paziti na Isusa* je zapravo ljubav, a ljubav je sve. *Ako me voliš na mene paziš. Jednako tako: Pazit ću na Tebe, na Tvoj posao, na Tvoju milost. Tvoju ću ljubav vraćati* (Isto, 003937). Gerardovo *paziti na Isusa* i sjedinjenje s njime nije neki intimistički čin, ja i moj Bog. Naprotiv, što je više kontemplativan, sjedinjen s Bogom, to više želi iskustvo ljubavi Božje prenijeti na duše, za spas duša.

2. Gerardova avantura prijateljstva s Bogom

Otac Gerard je ozbiljno shvaćao i upustio se u avanturu prijateljstva s Bogom kako uči sv. Terezija Avilska: *U našem prvotnom Pravilu stoji da molimo neprestano. Bude li se to činilo svom pozornošću, kojom budemo mogle, što je najvažnije, neće se prestati obdržavati postovi, trapljenja i šutnja, što nalaže naš Red, jer već znate da se time treba pomagati zato da molitva bude istinska, jer udobnost i molitva ne idu skupa* (Sv. Terezija Avilska, *Put k savršenosti*, 4, 2). Otac Gerard je u tom pogledu potpuno vjeran učenju sv. Majke Terezije. On ne smatra molitvu, post, trapljenje i šutnju nečim što uništava njegovo tijelo i biće, nego sredstvom da se *istinski moli, jer udobnost i molitva ne idu skupa*. Mi živimo danas u vremenu kada se u svemu traži *udobnost*, da nam je uvijek *lijepo* pa i u molitvi. Malo je onih koji prihvaćaju križ koji je vrata molitve. Zato su nam molitve neučinkovite i besplodne. Druga stvar na kojoj inzistira sv. Majka Terezija, osobito u molitvi, a koje se o. Gerard kao istinski molitelj drži, jest ljubav prema bližnjemu, nenavezanost na stvorenja i poniznost (*Isto*, 4, 4). Isus je središte kojemu se obraća molitelj i on ga uvodi u kontemplativnu i mističnu molitvu kako uči sv. Terezija. Poučen od svoje mistične učiteljice Terezije, o. Gerard se trsi u svom životu otkrivati Isusa u sebi i u bližnjima. Uspostavlja s Isusom razgovor na način kako prijatelj razgovara s prijateljem. Sva je njegova pozornost usmjerena na Isusa. Otac Gerard gleda Isusa u nutrini očima svoje duše. Govori mu svojim vlastitim srcem. Sluša njegov glas, a za slušanje je potrebna šutnja. Konačno, Isus je prisutan i treba mu omogućiti da me gleda. Omogućiti mu da dođe i nastani se u nama: *K njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti* (Iv 14,23). Ovaj nauk sv. Majke Terezije o. Gerard intenzivno živi i to ne samo za sebe. Otac Gerard Terezijin poziv na kontemplaciju shvaća u eklezijalnom smislu, duhovnim vodstvom svećenika, biskupa, redovnika, redovnica i laika, kroz duhovne vježbe, duhovne nagovore i sakrament pomirenja. Tako je, na primjer, o. Gerard prije ređenja za biskupe održao duhovne vježbe mons. Lajči Budanoviću i Matiši Zvekanoviću, u somborskom samostanu.

3. Vjeran terezijanskoj karizmi

Pred o. Gerardom je uvijek terezijanski ideal, spajati kontemplativni i apostolski život unutar Crkve otajstvenog Tijela Kristova. Od toga ne želi ni pedalj odstupiti, jer bi se smatrao izdajnikom terezijanske karizme. Svoju subraću u samostanu uvijek upućuje na ono što je srž Karmela; priprava za ulazak u kontemplativnu i mističnu molitvu, kako uči sv. Majka Terezija. *Premda smo sve mi koje nosimo ovu svetu odjeću Karmela, pozvane na molitvu i kontemplaciju, (jer to je bilo naše polazište iz tog roda dolazimo, od onih naših svetih otaca s gore Karmela, koji su u tako velikoj samoći i uz toliko preziranje ovoga svijeta tražili ovo blago, ovaj dragocjeni biser o kojem govorimo), malo nas se pripravi da nam ga Gospodin razotkrije* (Sv. Terezija Avilska, *Pete Odaje*, 1, 2). Ne da Gospodin ne bi dao milost kontemplativne i mistične molite, nego je uzrok u tome što se *malo nas pripravi da nam ga Gospodin razotkrije*. Nije krivnja na Gospodinu, nego na nama, što mu ne dajemo prostora da nam se razotkrije. Otac Gerard se oslobađao egoizma i davao prostora Bogu u srcu vježbom božanskih kreposti vjere, nade i ljubavi, kako sam zapisuje: *Ovako je sv. Terezija opisala život u Zamku duše: tko živi od vjere, taj ne mozga, nego samo gleda istine Boga. Dakle, čitajući, govoreći i radeći. Malen ne zna razmatrati, nego samo gledati, ipak može slijediti, hranu jesti. To će Bog sa mnom učiniti, ako ću biti malen. Hranit će me sada s mlijekom Njegovih istina, a pošlje smrti sa svog bića vrlinama. Majka ulijeva jelo djetetu u usta, a Bog kontemplaciju. Tko je malen postao, po toj je hrani kao progledao, da vidi tajne vjere. One pozlaćuju čovječanstvo. Bog ukida progonstvo. Crkva napreduje jer ovaj život najuspješnije djeluje za dobrobit Crkve. Djelatni život zida, ali i ruši. Ovakav pak (kontemplativno-djelatni) vazda koristi duši i miloj Majci Crkvi* (O. Gerard, *Theologia pastoralis*).

4. Mistična molitva dar Duha Svetoga

Kontemplativna i mistična molitva je čisti i nezasluženi Božji dar, za kojega se treba pripraviti. Možda nas sama riječ „mistika“ plaši i zbunjuje, a o. Gerard nas ohrabruje: *Mističnim životom živi duša koja je psihički zdrava, koja je ponizna, koja živi živom vjerom, pod Isusovim vodstvom*. Treba biti ustrajan u molitvi za dar mistike: *Sveti je život djetinje stanje. Isusu se sviđa ustrajnost kojom molimo za dar mistike, jer kao što djeca dobivaju hranu, dobit će (ovu milost) koji je prose. Ako netko učini što je do njega, Bog mu neće uskratiti milost* (Isto, 003501, 02).

Što se tiče mistike o kojoj govori o. Gerard, treba znati da to nije isto što i razni fenomeni koji mogu pratiti duhovni život, kako je to bilo kod sv. Terezije Avilske i drugih svetaca. Prema mističnim fenomenima o. Gerard

je bio vrlo oprezan. On više daje pozornosti vjeri, nadi i ljubavi, te vodstvu Duha Svetoga koji nas upućuje u svu istinu: *Što je duša tijelu, to je Duh Sveti za dušu* (O. Gerard, *Biser mišljenja*, 004253; 004255). Duša se po vjeri, nadi, ljubavi i poniznosti otvara djelovanju Duha Svetoga koji *čisti dušu od zlih nagnuća* (Isto). *Sigurno letim kad po Duhu Svetome djelujem kako bih Isusa zagrlio* (Isto). Duh Sveti ohrabruje dušu na putu kreposnog života i molitve, otklanja svaki strah, jer u strahu nema ljubavi a u ljubavi nema straha. *Isuse, primam Te. Primam sve. Ničega se ne bojim, jer ćeš me Ti u svemu ojačati... Ti čini sve da nas ne zaslijepe naše želje... Zato ni zdrav ni bolestan nemam odmora u odnosu na ljubav i na vrijeme* (O. Gerard, *Blago duše*, 008587; 008586). Sjedinjenje s Isusom se ostvaruje u volji, u htijenju: *Sasvim predati volju Bogu, jer to je sveza s Bogom; ako je ova potpuna, sjedinjenje je potpuno. Bog baš samo to čeka da kažemo: evo Ti Bože najveći dar što Ti mogu dati: evo Ti moja volja* (O. Gerard, *Sjedinjenje s Isusom*, 002361). Uskladiti svoju volju s Božjom voljom teško je, jer smo još uvijek navezani na svoj „ja“. Ipak, ne odustati od rada na započetoj unutarnjoj molitvi, hrabre nas sv. Terezija i o. Gerard: *Bolne operacije podnosimo za tjelesno zdravlje, iako ne znamo kakav će biti ishod. Pa zar nije vrednija od operacije tijela, operacija grešnih nagnuća kako bismo dobili divno slavno tijelo? Job je bio strpljiv pa je dva puta toliko dobio, koliko je prije imao; i mi ćemo sto puta veću tjelesnu slavu dobiti, ako ćemo se vjerom i pobožnim životom dati operirati* (O. Gerard, *Theologia pastoralis*, 003070).

Onima koji započinju mislenu molitvu sv. Terezija Avilska piše da se ne boje započeti moliti i ustrajati u molitvi unatoč poteškoća na koje nailazi molitelj: *Tko započinje, mora paziti na to da počinje praviti vrt na jako neplodnoj zemlji, koja je obrasla vrlo zlim travama, zato da bi se naslađivao Gospodin. Njegovo Veličanstvo čupa zle trave i sadi dobre... Uz pomoć Božju moramo nastojati, kao dobri vrtlari, da rastu te sadnice i brinuti se da ih zalijevamo zato da ne propadnu, već da procvjetaju cvjetovima koji će iz sebe ispuštati jak miris da bi pružali nasladu ovom našem Gospodinu, pa da se često puta dođe naslađivati u ovaj vrt i uživati među ovim krepovima* (Sv. Terezija Avilska, *Moj život*, 11, 6). Otac Gerard svojoj subraći i dušama koje je duhovno vodio, upućuje gotovo identične riječi: *Budimo i mi baščari... Sijmo lijepo cvijeće, zalijevajmo i kitimo Isusa i svaku dušu. Budimo ratari, orimo i sijmo, kosimo, vršimo, pecimo slatkog kolača Isusu i svakome* (O. Gerard, *Blago duše*, 008312; 0083, 14; 008342). Molitelj je, kao dobar vrtlar, pozvan učiniti sve što se tiče njega samoga, moliti i raditi, raditi i moliti, na gredici vrta svoje duše da procvjeta miris kreposti za Gospodina i za svaku dušu. U pozivu da *budemo i mi baščari*, o. Gerard jasno ističe eklezijalni vid molitve, za *Isusa*, otajstveno Tijelo Crkve, a to znači za *svaku dušu*.

5. Je li moguće spoznati i iskusiti Boga?

Otac Gerard, u svjetlu učenja sv. Terezije Avilske, postavlja pitanje samome sebi a time i nama, je li moguće spoznati Boga? Je li moguće iskusiti Boga? I odgovara: da, moguće je i to putem vjere koja je poput vrata kroz koja se čovjek približava spoznaji Boga koji uvijek ostaje zastrt velom otajstva i neshvatljivosti. Vjera, nada i ljubav vode k spoznaji i iskustvu Boga. S druge strane, o. Gerard uči da Boga spoznajemo i preko stvorenja koja ne možemo shvatiti odvojeno od Boga. Među svim stvorenjima Bog na poseban način ljubi čovjeka. Čovjek je u stanju spoznati Boga, njegovu narav u otajstvu Trojstva. U svjetlu Utjelovljenja i ljudskog života Sina Božjega, (misao vodilja o. Gerarda), otajstvo Trojstva postaje dostupno čovjekovoj vjeri i svijesti. Čovjek je stvorenje koje svojim glasom može odgovoriti glasu Stvoritelja putem slavlja liturgije i sakramenata, te kreposnim i svetim životom. Čovjek je obdaren razumom kojim može razlikovati dobro od zla. Obdaren je i voljom koja ga potiče na djelovanje, potiče ga vjerovati, nadati se i ljubiti. Čovjek je u svome hodu prema vječnoj domovini pozvan na borbu, na krepostan život, po primjeru Isusa Krista. Snaga kreposti dolazi od Duha Svetoga izlivena u srcima našim, koji nas čini kreposnima i omogućuje da već sada kušamo Isusovo savršenstvo.

Da bismo postigli savršenstvo, Isus je svojoj Crkvi darovao svete sakramente. Kršćansko savršenstvo se ne postiže samo našom voljom i hti-jenjem, nego darovima milosti koje Bog izlivena na Crkvu. Crkva je prvi sakrament koji Bog postavlja u svijet i ljudima priopćava spasenje po primanju svih sedam svetih sakramenata. Vrhunac je Euharistija koja nas okuplja oko jednog stola, hrani nas Božjom riječju i Isusovim tijelom i krvlju, te od nas čini živu zajednicu Crkvu. Sveta Terezija Avilska se radovala svakom osnutku svoga samostana, jer će se u crkvi, spojenoj sa samostanom, častiti Isus Krist u Presvetom oltarskom sakramentu i jer će se tu okupljati Božji narod, Crkva. Otac Gerard, revni djelatelj svetih sakramenata, osobito sv. Ispovijedi pomiruje ljude s Bogom i bližnjima, odrješuje ih od grijeha i po svetoj pričesti otvara im mogućnost sjedinjenja s Isusom. Iskustveni put Boga nalazi svoju puninu u sudjelovanju čovjeka u sakramentima. Dostojnim primanjem svetih sakramenata u čovjekovim venama struji božanski život, krijepi ljudsko tijelo i pripravlja ga za uskrснуće u posljednji dan i gledanje Boga licem u lice.

6. Krepost poniznosti i bratska ljubav vode nas spoznaji i iskustvu Boga

Za sudjelovanje čovjeka u Božjem životu, sv. Terezija Avilska inzistira na kreposti poniznosti i ljubavi prema bližnjemu. Glavna prepreka spoznaje

i iskustva Boga jest individualizam i oholost čovjeka. Terezijina poruka kao i poruka sluge Božjega o. Gerarda danas je iznimno aktualna. Individualizam i nedostatak poniznosti zahvatio je ne samo sekularizirani svijet, nego i crkvene osobe, koje bi trebale biti korektiv u svijetu: obraćenje srca u poniznosti, osjetljivosti za potrebe bližnjih, zaštita prirode čije zakone treba štiti. Sažetak terezijanske duhovnosti o. Gerarda zaključimo njegovim osobnim zapisima: *Poniznošću oružan, sačuvan je od svakoga zla. Više dobra uživa nego što je zaslužio... Ponizan je zadovoljan. Ponizan nema ništa, prazan je, lagan je, lako leti, lako moli, radi, iako griješi, jer ga vazda njegova nemoć tješi; što ne može, to ga ne uznemiruje. Što mogu neka činim, što ne mogu neka se ponizim... Moja poniznost: neka mi oči i želje budu podignute: da Vi (Isuse i Marijo), svako zlo mjesto mene popravite... Tko hoće Bogu služiti, mora Boga cijeniti, poštivati. Dakle, čestito se pred Bogom vladati, odmaknuti od sebičnosti (individualizam), svu nečistoću, da ne smeta Božjem oku. Ne smijemo pred Njega stati dok nismo od svega čisti... Tko se ne može tako popraviti na ovome svijetu a da ga Vi ne možete popraviti? Dakle, i najgori se može poboljšati, čim počne Vas (Isuse i Marijo) štovati, pred Vama se poniziti... Ponizan se ne bavi nevoljom, nego se zabavlja Vašom (Isuse Marijo) voljom. Vaša volja poniznome slava i ljubav trajna. Po vašoj volji sve, pa nestaju sve nevolje!... Tko ide nebeskom Ocu, neka se očisti, nakiti! Znači: baciti sa sebe sebičnost, obući se u milost, (upotrijebiti milost) (O. Gerard, *Blago duše*), 008569-70).*

Sažetak

U jubilarnoj 500. obljetnici rođenja sv. Terezije Avilske, kojoj je posvećena i naša prvostolnica u Subotici, potaknuti životom i učenjem sv. Terezije i našega sluge Božjega oca Gerarda Tome Stantića, vjernog učenika sv. Majke Terezije, neka bude trajan odabir dobra i kreposnog života, koji je svrha ljudskog postojanja. Iako smo slabi i grešni, u poniznosti srca nastavimo biti prijatelji Božje ljubavi, jer je ta ljubav bezuvjetna, te unatoč naše grešnosti ona i dalje ostaje licem Božjeg milosrđa. *Milosrđe Božje pjevat ću dovijeka*, pjeva sv. Majka Terezija. Neka nas miris kreposti sv. Terezije i sluge Božjega o. Gerarda, kojim ih je obdario Isus Krist, potiče da u vjernosti njihovim putem koračamo zemljom, noseći radosnu vijest Evanđelja cijelome svijetu.

Narodno blago

Šokački porodni običaji i vjerovanja u Baču

U Baču je nekada bilo mnogo više takvih običaja i vjerovanja nego danas. Danas se oni gotovo samo spominju, sasvim nestaju. Neke od njih sam zapisao, da se ne bi potpuno zaboravili.

* * *

Nekada je u Baču bilo mnogo više djece nego danas. Nije rijetko bilo naći obitelj s pet pa i više djece. Prije je i umirao mnogo veći broj djece. Danas svaka obitelj u Baču ima prosječno oko 1,75 djece.

Ako netko nije imao djece, ranije to nije bila nikakva sramota. Za mnoge je bila veća sramota ako su imali mnogo djece. Veoma bogati su ljudi obično imali jedno dijete. Ako je prvo dijete bilo žensko, onda su oni obično imali još jedno. Željeli su dobiti muško dijete, na kojem ostaje imanje. A ako je prvo dijete bilo muško, rijetko je koji bogatiji čovjek imao još djece.

Čovjek bi se, prema tome, nadao da ima raznih čarolija, koje će učiniti da prvo dijete bude muško. Međutim, danas za njih u Baču nitko ne zna. Priča se da ih je nekada bilo. I starije žene, pa čak i one koje vjeruju u nadnaravne stvari, sve po redu kažu da je tu samo molitva kadra pomoći. Isto tako nisam čuo niti za jednu čaroliju da se uopće dobije dijete ako je majka „nerotkinja“.

Pobačaji su se i ranije kao i danas u Baču obavljali. „Kvarila je“, kažu Bačlijci. Riječ pobačaj se rijetko upotrebljavao. Prije su „kvarile“ neke babe, koje su to znale, a danas se ide babicama i liječnicima.

Za noseću ženu se kaže „u drugom je stanju“. Njoj se mora sve udovoljiti, inače će joj dijete biti željno svega ili gladno. Žena u drugom stanju ne smije raditi neke stvari. Tako ne smije lupiti mačku, jer ako je lupi, dijete će uvijek raditi glavom kao mačka. Ako pak udari „kera“ bit će dijete gladno kao „ker“. Takva žena ne smije gledati nikakvu „komendiju“, a naročito ne majmune, jer će joj dijete biti „glumpavo“. Ne smije „jisti“ svinjske gubice,

da dijete ne bude „cunjavo“. Ne smije pojesti kravski jezik, da dijete ne bude lajavo. Ne smije gledati u „krilatice“, jer se tada dijete neće moći smiriti na jednom mjestu. Prije noseća žena nije smjela izvrćati crijeva (na pr. za kobasice). Pripovjedačica nije znala reći zbog čega. Ako vidi vatru, pa se uhvati za koji dio tijela, dijete će joj biti na tom dijelu crveno. Ako nešto ukrade, i dijete će joj krasti. Jednom je po Baču išao medvjed s razrezanim ustima. Trudnica mu se nasmijala. Zato je i rodila dijete s razrezanim ustima.

Ako netko jede i dođe mu noseća žena, mora ju ponuditi jelom.

Dvojke dobije ona trudnica koja se „zajekne“. (Je, vidi...)

Ako je lice trudnice čisto, porodit će muško dijete. Ako je lice „žlapavo“ („flekavo“), rodit će se curica.

Tri noći prije poroda treba da gori u sobi noseće svijetla. To je zato, da na nju „ne mož' niko doć“.

Žena rađa u kutu sobe, na krevetu. Kada počne rađati, zakuje se uzduž (ne poprijeko) „čaršap“. Na čaršapu se naprave 2-3 „guke“ (kao uzao), i u njih se stavi po komadić češnjaka. To je „od vištica“. Kada žena rađa zovu je „rotkinja“. Stari su kazali: „obabila se“.

Kod poroda su prisutni babica, mama roditelje a mogu biti drugi bliski ženski rodovi.

Kada žena rađa, dobro je zazivati svetu Anu.

Ako se dijete rodi u srijedu, bit će muško. (Srijeda je dan sv. Josipa.)

Ako se dijete rodi u nedjelju, bit će lijepo.

Ako se dijete rodi u petak, brzo će „umrt“.

Ako se dijete rodi na Badnjak nije dobro, jer se toga dana Isus rodio.

Ako dijete ima plavu crtu preko nosa, brzo će umrijeti.

Kad se dijete rodi, zasja mu na nebu zvijezda.

Maloj djeci se kaže da ih je donijela roda, a u zimi vrana.

Čim se dijete rodi, stavi se na okrenuti kožuh, da ima kuštravu kosu.

Dijete na porodu primi babica. Ona zaveže pupkovinu. Pupak se sveže u maramicu i stavi u sanduk. Kad je dijete staro sedam godina, mora razvezati uzicu, kojom je pupak zavezan. Ako uspije razvezati, kasnije će znati sve raditi. (Netko to radi samo sa ženskom djecom).

Dijete okupa babica. Ona ga i zaveže. Prije su zavezali djetetu i noge i ruke uz tijelo. Danas se to više ne čini. Djetetu se stavi u jastuk ili kolijevku rutvica, a oko vrata makar kakvo zrnje, no najbolje je crveno, da dijete ne može nitko ureći.

Najveće je za većinu ljudi veselje kad se rodi sin. Za žensko dijete se kaže: „Rodila se brašnara“.

Žena poslije poroda ne smije jesti grah, kiselo i papreno da dijete preko dojenja ne dobije „grižu“. Najbolje je jesti slatko, zato se porodilji često peku kolači.

Dijete, kome je prije poroda umro otac, nazivaju „siročće“. Ako rodi cura, dijete nazivaju „kopilčće“. Ako umre nekršteno dijete, sahrane ga pored groblja.

Žena koja se porodila veoma je podložna utjecaju vještica. Zato joj stavljaju u krevet češnjak i muške gaće, a na vrata metlu, s drškom prema dolje, da metla pokrije ključaonicu i vještrice ne mogu u sobu.

Rodilja šest tjedana iza poroda ne smije iz kuće. Iza zalaska sunca ne smije izići ispod krova. Po dvorištu se po danu može prošetati, samo ne smije ići na bunar.

Kada se opere rublje novorođenčeta, ne smije se prostrti na otvoreno dvorište, nego samo pod krov. Preko noći rublje se ne smije sušiti, nego ga se mora skupiti, makar je i mokro, i prostrti drugog dana. To je od „vištica“. Osušeno rublje ne smije se peglati, nego se samo presavije. Ako se rublje pegla, dijete će dobiti crveni kašalj.

Šest tjedana iza poroda, mama djeteta i babica nose novorođenčće u crkvu na „uvod“. To bude subotom, poslije mise. U crkvu ne smiju ući kroz glavna vrata, nego idu preko sakristije, gdje popa blagoslovi dijete. Poslije blagoslova prvo obiđu „veliki oltar“, zatim kleknu i izmole „Anđeo Gospodnji“. Babica predmoli, a mama odgovara. Poslije povratka iz crkve, mama ne smije toga dana više izlaziti iz kuće, da dijete kasnije ne hoda mnogo. Mama obično ide na uvod u crnini, a i dijete se pokrije crnom maramom.

Žene i ljudi koji dođu poslije poroda pregledati mamu i dijete, kad uđu u sobu, prvo ih poškrope svetom vodom, a zatim daruju dijete obično novcem, ali mogu i nečim drugim (na pr. tekstilom). Novac obično stave pod jastuk. Često se našale pa kažu: „Nek bude pijanac“ ili „Nek kupi kandžiju“ ili „Nek kupi kapicu“ ili za žensko dijete „Nek kupi heknodlu“.

Kada majka doji ne smije ništa preko djeteta raditi (na pr. uzeti hranu). Što je pored nje ili iza nje to smije uzeti.

Iza krštenja rodbina nosi „babinje“. „Idemo u babinje“, kažu rodovi, kad nose jelo, a uz jelo često koji komad tekstila i novac porodilji i djetetu. Rodovi se dogovore kada će nositi „babinje“. Prvi dan iza krštenja „babinje“ donosi kuma, a onda ostala rodbina, obično prvo bliža pa onda daljnja. Kuma često i prije poroda i krštenja donese košuljicu, kapicu, u kojoj će se dijete krstiti. Za „babinje“ se obično nosi: kolač (često tako zvane „mašefe“ ili „mafešnjak“, slično „listićima“), zatim supa, pa pečeno meso. Donese se i boca rakije ili vina. Boca se ne smije začepiti, da dijete uzmogne kasnije dobro govoriti. „Peškiri“, kojim je bila pokrivena košara s jelom, ostaje porodilji. „Peškiri“ sa „babinja“ objese se negdje u sobi, da se vidi koliko je bilo „babinja“. Ranije su u „babinje“ išle samo starije žene, a danas idu i ljudi. Djeca su uvijek mogla ići u „babinje“. Često se onaj koji donosi „babinje“ našali sa svojim djetetom, na pr. ovako: „Uzet ćemo ti pantalonice i dati našem momku“. Ili: „Uzet ćemo ti košuljicu i dati našoj curici“.

Muškarci ranije u selu kao da su van kuće izbjegavali svoju djecu. Rijetko je muškarac nosio dijete, prošetao se s njim. Pa i danas je to rijetkost. Nije red, da se ljubav pokaže pred drugim. Možda je to bilo i stoga što su očevi bili često stari od 16 do 18 godina, kaže pripovjedačica.

Kada mama počne poslije 6 tjedana s djetetom izlaziti iz kuće, dijete dobro zamota, da ga netko ne ureče. Kada prvi put dođe s djetetom u neku kuću, ukućani te kuće poklone djetetu jaje. To se jaje kasnije stavi u vodu u kojoj se dijete kupa, pa će dijete kasnije biti čisto kao jaje.

Kada se dijete rodi veoma slabo, babica ga krsti odmah na porodu. Onda obično dobije ime onog sveca koje se nalazi u kalendaru za onaj dan. Pravo krštenje je u crkvi, oko 8 dana iza poroda. Na krštenje idu, ako je dijete žensko, kuma i babica, a ako je dijete muško, kum, kuma i babica. Kum i kuma djetetu obično budu kum i kuma djetetovih roditelja, ili njihov sin odnosno kći. Krštenje obično bude u subotu, poslije jutarnje mise, ili u nedjelju, poslije večernje, ili bilo koje druge mise. Krštenje nikada nije u petak. Kuma, kad nosi dijete na krštenje, pokrije dijete svojom maramom. Dijete se prvo nosi u sakristiju. Dok nije kršteno, ne smije ući u crkvu na glavna vrata. Kod krštenja svećenik moli naprijed, a babica i kuma odgovaraju. Neki kažu da će dijete brzo umrijeti, ako plače pri krštenju. Poslije krštenja kuma ili babica nose dijete oko oltara, kleknu pred oltar pa se malo pomole, pa zatim kroz glavna vrata iznesu dijete iz crkve. Putem pokazuju dijete znatiželjnim ženama, koje odmah znaju na koga je.

Kad kum, kuma i babica dođu iz crkve kući, tamo ih dočeka rodbina, koja dariva dijete novcem.

Dijete je u Baču najčešće dobivalo ime kuma odnosno kume, no često se davalo i ime roditelja, odnosno „dide“ i bake. Ako umre dijete, njegovo ime nije dobro dati djetetu, koje se rodi iza njega, jer će i ono umrijeti.

Na dan krštenja bude veliki ručak u kući gdje se dijete rodilo. Na ručku budu uz ukućane kum, kuma, babica i rodbina, a često dođu komšije i najbolji prijatelji. Kada gosti idu kući, ponovno daruju dijete.

Ako mama ide s djetetom po selu, a dijete zaplače kad se ide kući, znači da je netko dijete urekao. Dijete se najlakše ureče ako se netko nad njim „zajekne“. Urečeno dijete treba oprati vodom i ugljenom.

Prije su djetetu zavijali i noge i ruke. Tek poslije 6 mjeseci su mu izvadili ruke. Košuljica se obično ne daje djetetu prvih 6 tjedana. Ako jednom dijete spava u košuljici, nije dobro da poslije toga spava bez nje.

Preko djeteta se ne smije prekoračiti. Ako se to učini, dijete neće više rasti.

Kolijevke su prije bile niske do 30 cm. Obično su je skupa s djetetom stavljali pod krevet. Na oba kraja kolijevke bio je luk. Lukovi su bili spojeni štapom koji je služio za dizanje kolijevke. Preko štapa se stavljao „čaršap“ koji je branio dijete od muha i komaraca. Kad se išlo na njivu raditi, uvijek su ranije nosili dijete sa sobom u kolijevci od „oplata“. To je zapravo bila lju-

ljačka, koju su zavezali za kola ili za 3 kolca, u nju stavili dijete, koje je neka stara ili dijete ljuljalo. Danas se više djeca ne nose na njivu i gotovo svako dijete ima moderna kolica.

Prva košuljica se sašije iz starog platna. To se čini zato jer novo platno jako žulja.

Prije su se djeca dulje dojila. Majke su i zato ranije puštale da djeca dulje sisaju da ponovno ne ponesu. Kada žena ponese, odmah odbije dijete od sise. Kada žena ne želi da dijete više sisa, a dijete to još želi, namaže grudi nekom pastom, koja ima miris, ili metne u grudi kefu ili sl. Prije, kada nije bilo gumene „cucle“, djetetu se stavila u usta velika krpa namočena u šećer. Trebala je biti velika, da ju dijete ne može uvući u usta.

Djetetu se nije smjela reći riječ žaba, jer ono neće toga dana rasti, pa će ostati malo kao žaba.

Kad dijete dugo vremena ne progovori, stavi mu se ključ u usta. Isto tako je dobro da otac u noći stavi dijete na leđa i nosi ulicom. Po dogovoru, oca dočeka neki čovjek nedaleko od kuće i upita: „Šta nosiš?“. Otac bi odgovorio: „Nosim riči.“

Prije su djeca dugo vremena nosila samo košuljicu, i muška i ženska. Gotovo uvijek su išli bos, neki i zimi. Nešto veća djeca, kad su išla na „toci-ljanje“ (klizanje), uz nogu bi stegli koru drveta. Baka se dobro sjeća pjes-mice koju su djeca zapjevala kada su se išla „sigrati“:

Ajte druge na ulice, namilice,

Navo, tija vodo ladna,

Misečina sjajna.

Čim bi druga djeca čula taj „poziv“, izašla su na ulicu i pošla „sigrati“ se.

Pripovjedačica, baka Marta Kubanović, r. Krempatić je ovako završila kazivanje: „Danas su se dica pogospodila. Već od godinu dana dobivaju čakširice. Zato su i uvijek bolesna i nisu tako zdrava, kao što smo mi bili.“

Bač, 1994.

Zabilježio:

Antun Kesejić

profesor u mirovini

Šokački agrarni običaji i vjerovanja u Baču

Danas takvih običaja i vjerovanja u Baču gotovo i nema. O njima se samo priča. Nekada ih je međutim bilo veoma mnogo. O nekima od njih, o onima iz početka 20. stoljeća, kazivali su mi pokojni dida Đuka i baka Manda Kasač (r. Gršić). Pripovjedači su mi još napomenuli da se većina običaja u Baču izgubila dolaskom Nijemaca u Bač.

* * *

ORANJE: Kao što se ništa u petak ne počinje raditi, tako se u petak ne počinje ni orati. Neki ljudi čak kažu da ni u utorak nije dobro početi orati. Prije polaska na oranje domaćica u kućnom dvorištu posveti orača, kola, konje i oraču spravu svetom vodom. Kao i kod mnogih drugih početaka radova, orač se prije početka oranja prekriži, izmoli molitvu, izrekne koju pobožnu formulu i počne raditi. Obično izmoli triput Anđeo Gospodnji i jedan Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu, ili samo jednu od tih molitava. Od pobožnih izreka su najčešće: „Bože pomози“, „Bože blagoslovi“ i „U ime Božje“. Orati se uvijek počinje na lijevoj strani, pa nastavlja na desnoj.

SJEME se čisti na taj način da se stavi u korito, i tako žene nekoliko dana vade nečistoću iz njega. Danas se sve više čisti „vitrenjačom“. Kad u kući leži mrtvac, a to je domaćin ili domaćica, sjeme se mora protresati, inače neće nići.

SIJANJE: Kad se sije, obično se stavlja u sjeme žito-zrnje iz vijenca sa prošlogodišnje „dožionice“. Taj vijenac je bio posvećen na svetog Matiju i čuvao se u kući na ormaru ili obješen na zidu, za taj dan. (Taj vijenac bude na stolu i na Badnjak.) Neki ljudi ne miješaju to posvećeno zrnje s ostalim sjemenom, nego ga posebno posiju na početku ili na kraju njive. Možda se boje, kaže pripovjedač, da će se ostalo sjeme od njega pokvariti. Neki još pomiješaju sa sjemenom ljljan, posvećen na svetog Antuna. Neki, koji nisu odnijeli u crkvu na svetog Matiju vijenac, nego su posvetili samo zrnje žita, pomiješaju sa sjemenom to zrnje, koje je posvećeno u crkvi na svetog Matiju.

Nekoliko dana prije sijanja ne smije se u kući ništa pržiti, osobito bugarke. Osobito nije dobro na sam dan sijanja staviti u kući šešir na stol

(to nikada nije dobro). Na sam dan sijanja se ne smije iz kuće ništa prodati niti dati u zajam. To se sve čini „radi sniti“.

Sijaču se na dan sijanja ispeče obična pogača. Ta pogača mora biti ispečena baš na taj dan prije izlaska sunca. Neki daju sijaču uz pogaču i kuhano jaje da brašno bude bijelo i gusto, žito kao jaje.

Prije odlaska iz kuće, domaćica posveti sjeme svetom vodom.

Sijač se prije početka sijanja na njivi prekriži, izmoli neku molitvu i nekom pobožnom izrekom (kao i prije oranja) počne sijati.

Mnogi ljudi poslije završetka sijanja bace još šaku zrnja i kažu: „Ajđ' malo za tice“.

Za vrijeme sijanja sijač po pravilu ne govori. To on čini samo onda ako baš mora.

Sijati se uvijek počinje na lijevoj strani.

Kod sijanja kudjelje skuhaju se sijačima jaja da konoplja bude bijela kao jaje.

Na kraju sijanja sijač se ponovo prekriži i izmoli neku molitvu.

Zabilježio:

Antun Kesejić

profesor u mirovini

Osiguranje rodnosti usjeva i priroda uopće i obrana od nedaća, nerodice, zlih sila, uroka i sličnoga i razna vjerovanja

O pokladama, na treći dan, i staro i mlado igra za dobar rod kudjelje. Igra se svugdje: u gostioni, na ulici, u kući. Ponegdje se nađe i gajdaš koji svira igračima. Obično stariji kažu mlađima: „Ajđ' malo zaigraj, da kudilja bude visoka“. Često i stariji zaigraju. Igraju i muškarci i žene.

Kad ptice navale na prirodu, stavljaju se na njive i u bašte strašila. Ima ih raznih, a to zavisi od umješnosti onoga koji ih napravi i postavi. Najčešće su to bijeli čaršapi nataknuti na štap, ali neki od slame i tekstila naprave i čovjeka.

Kad ptice navale na prirodu, najbolje je neopranim čaršapom od Badnjaka jedan put obići polje. Ako ptice jedu proju, treba na onaj dan, kad sa sije proja, ostaviti malo sjemena u vreći i to odnijeti kući na tavan i staviti na „pajantu“.

Ako vočka ne rodi, treba pod vočku ukopati prve mačiće što ih je mačka omacila. Važno je da mačići ne progledaju.

Neki kažu da je vočka „gluva“ i zato ne rodi. Zato se vočka treba probušiti i u nju zabiti drveni klin.

Da se osigura rod vočke, sveže se na vočku tri ili četiri dana poslije Božića svitak božićne slame.

Kad zanjeme zvona na Veliki četvrtak, pa kad dođu na Veliku subotu, na taj dan treba otići protresti vočke (u subotu). Tada će dobro roditi.

Ako „buvač“ kvari mlade žitarice, domaćin treba na mladu nedjelju odsjeći topolovu granu i otići prije izlaska sunca na njivu, prekriziti se, izmoliti Očenaš i vući granu od jednog kraja njive na drugi i natrag. Kada dođe, vraćajući se, do polovine zemljišta, ubode granu u zemlju i ne okrećući se više natrag, krene kući.

U Baču ljudi još na Badnjak „znaju“ kakvo će im biti žito. To se tako dozna da domaćin i ostali ukućani izvlače vlati slame ispod peškira sa stola. Ako domaćin izvuče dugačku vlat, i žito će biti takvo.

Na Badnjak legne čitava obitelj na slamu u jednu stranu sobe. Tada žito neće biti izmršeno.

Dobar će biti prirodu bugaraka, lubenica i bundeva kada se iznad posađenog sjemena sjedne na malu, napravljenu hrpicu zemlje, zvanu „kućica“.

Tada će biti i rod velik kao i tur dotične osobe, koja je sjela na „kućicu“.

Ako se hoće da budu mahune velike, treba obući kožuh kad se sadi grah.

Kad se mak sije treba šutjeti, da mak ne bude pušljiv. Također treba napuhnuti usta da budu glavice velike. Isto tako ne treba žena koja ima menstruaciju sijati mak, da ne bude pušljiv.

Kad se obere vinograd, zagrne se zadnji čokot odmah. Neki opet zagrću odmah dva čokota, unakrst njive. Tada će vinograd do godine dobro roditi.

Na Brašančevo se ne smije ništa raditi s brašnom. Ako se radi, žito će na njivi pocrniti.

Ukradena vočka iz tuđeg vinograda neće nikad dobro roditi u vinogradu onoga koji ju je ukrao.

I na kraju ovog odjeljka još nekoliko vjerovanja o stoci i živini:

Gazdarica ne smije prodati jaja dok sebi ne nasadi.

Kad se prvi put u proljeće pusti krava na pašu, gazdarica stavi kecelju između vratnica i posveti kravu. Ako krava pređe preko kecelje, ona će na povratku sa paše uvijek znati put do kuće.

Na Badnjak, kada se slama nosi u sobu, osoba koja je nosila slamu govorila bi: „pili-pili-ćok-ćok“ ili „gucane-gic-gic“. Tada će u sljedećoj godini biti mnogo pilića odnosno svinja.

Ako bi neka žena htjela da krava u tuđoj štali ne daje mlijeka, otišla bi u tu štalu i kravu uhvatila za vime. Krava poslije toga neće davati mlijeka. (Pripovjedačica nije sigurna je li pri hvatanju vimena dotična osoba nešto rekla, ali misli da nije.)

Kada se kupi prase, prije nego se pusti u kočak, na vrata kočaka izlije se voda. Prase prijeđe preko izliveno vode, i tada sigurno neće biti bolesno.

Kada se krava oteli ili kobilu oždrijebi, gazda čim se „porođaj“ završi skine u štali šešir, pomoli se (može bilo kakvu molitvu), zatim uzme svetu vodu i s njom posveti „i mamu i dite“. Prije posvete, od ukućana i ostalih seljana, nitko nije smio ući u štalu.

Prva osoba koja na Badnjak uđe u kuću, mora odmah sjesti čim uđe u kuću na bilo kakav predmet. Dok ne sjedne, ne smije progovoriti. Ako progovori prije nego što sjedne, u kući neće biti do godine pilića.

Suša

U doba suše, nastoje izazvati kišu dodole. Dodole su u prošlom stoljeću bile naše Šokice, no poslije dolaska „Švaba“ se taj običaj, kao i mnogi drugi, počeo malo po malo gubiti. Početkom ovog stoljeća samo su se ciganke oblačile u dodole. Starije ciganke obuku mlade ciganke u zelenilo od zove. To zelenilo ima dva dijela: jedan je kao suknja, koji se pričvrsti uz tijelo poput suknje, a drugi je kao košnica, koji se nabije na glavu. Zelenilo

je gusto spleteno, pa se ispod njega ništa ne vidi. Tako obučenu jednu ili više dodola vode ciganke od kuće do kuće u selu. Tako obučenu dodolu polijevaju ukućani pred kućom ili u dvorištu kuće vodom iz kabla ili bokala. Ona se otresa i s nje „pada kiša“. Ciganke koje vode dodolu ili dodole, naprave oko dodole kolo i igrajući oko nje pjevaju:

Naša doda moli Boga, oj dodole, oj dodole.

Da nam pada rosna kiša,

Da polije suve njive,

Da porosi rosno žito,

I uruze, kukuruze,

I u žicu, kudiljicu.

Čabar vode na dodole,

Polivajte, ne žalite.

Iza svakog retka se ponavlja: „oj dodole, oj dodole“. Sama dodola, ako hoće pjeva, ako neće, ne mora. Kad je pjevanje gotovo, dobiju ciganke dar u novcu ili u naravi, i krenu do druge kuće. U Baču su zadnje dodole išle selom 1948. godine.

U zadnje vrijeme, ako dugo nema kiše, u crkvi treba da devet udovica mole naglas za kišu.

Žetva

Ni žetva nikada ne počinje petkom. Ona počinje kao i oranje i sisanje: žeteoci se prekriže, izmole neku molitvu i pobožnom izrekom počnu žeti. Na prvi dan žetve žeteoci idu kući još za sunca da bude bijela lepinja.

Na završetku žetve žeteoci isprave zadnji snop, zabodu u njega sav alat, koji se upotrebljavao u žetvi. Svi se zatim okupe oko snopa, kleknu i izmole neku molitvu. Pošto se žetva obično završava uvečer, najčešće to bude Anđeo gospodnji. Moleći se, izvlače iz snopa vlati, od kojih zatim naprave kitice, od kojih kod kuće naprave vijenac, koji se posveti u crkvi na svetog Matiju. On se čuva do sljedeće žetve. Iza molitve, zapleše se kolo oko snopa. Zatim se s pjesmom krene kući. Pred kućom žeteoce dočekaju ukućani. Ulazeći u kuću, žeteoci dignu uvis kitice, a ukućani ih zalijevaju vodom iz bokala. Taj završetak žetve se naziva „dožionica“. Ona se završava u kući večerom.

Mjesec

Gotovo svi ljudi u Baču započinju poljske radove za puna mjeseca. To je zato da uroda bude puno, kao što je i mjesec pun. Nema mnogo običaja gdje mjesec ima veću ulogu. Čuo sam samo jedno vjerovanje. Ako se voćka ne zasadi za puna mjeseca, neće roditi toliko godina koliko dana nedostaje do punog mjeseca.

Vrijeme za razne agrarne poslove

Ono se uglavnom određuje svecima. Za oranje nema roka. Sijanje počinje od Miholja. Sama pšenica se najviše sije od svetog Matije. Narod kaže: „Sveti Matija-žitosija.“ Zob se sije od svetog Matije u veljači, a kukuruz se sije tjedan dana prije i poslije Đurđeva. Isto tako i kudjelja. Žetva je između našeg i „rackog“ Petrova, kaže pripovjedač. Ako je žetva prije našeg Petrova, bit će pšenica laka. Pripovjedač nastavlja: „A kad dođe racko Petrovo, nemoj više gledati kako je žito, samo idi pa kosi.“

Luk se sadi na sv. Benedikta. Vjerojatno je to naš narod primio od Nijemaca, koji su govorili: „Benedikt macht den Zwiefel dick.“

Peršun, šargarepa i pašternjak, siju se u jedan sat poslije podne, da imaju samo jedan korijen.

Salata se sije između Velike i Male Gospe.

Grašak baš na svetu Barbaru.

Krastavci baš na stoti dan u godini.

Krompir je najbolje saditi prvog aprila.

Nijedan rad nije dobro započeti u petak, a osobito ne na Veliki petak. Ako se to učini, rad neće donijeti plodova, a ako ih i bude, oni će biti loši. Tako, na primjer, ako se krastavci posiju u petak, neće dobro roditi, a ako urode, bit će gorki.

U Baču, 1994. godine.

Običaje i vjerovanja sakupio:

Antun Kesejić,

profesor u mirovini

/Rukopisi se nalaze među ostavštinom prof. Bele Gabrića u Bunjevačko-šokačkoj knjižnici „Ivan Kujundžić“ u Subotici./

ŽAMOR PRELA ŽIVOT ZIMI GONI

Snijeg sitan, bijel
skriva milo mrzlu
crnu zemlju cijelu...

Ciča je zima!
Život kruni, topi
ledna samost –
bespuća plam
ravnicom grmi...

Biljeg rodne Bačke –
salaš ko bunja nijem –
veljačom sunca
toplinu vapi, žudi.

Bunjevce sve
od dragosti gone
tiraju dalje, *naprid* vuku
žamori sjeta i čežnji
još *uvik* vrući
s *pladnjeva divana*
za *astalima prela*.

/pobjednička pjesma
Velikoga prela 2014./

Tomislav Žigmanov

Križ i ja

Pra sitan.
Vitar sâm.

Križ,
Čikerija,
strija i ja.

Pir *piska*.
Vitar jak.

Slam, stiska,
pisak i ja sâm.

Pustoš graji!
Križ stoji prav.

Miris nade
Plamti sav...

Tomislav Žigmanov

Zgoda na udarničkom radu

Alojzije Stantić

Di su moji kinci

Nisam mogo ni slutiti na kaku sam stazu životnog puta zakoracio, kad su me namistili (zaposlili) u državnu zvaniju 26. srpnja 1947.

Kad sam posto punolitan, naš komšija, *glavni mašinista* (tehnički rukovodilac) u PMS (Poljoprivredna mašinska stanica), Stipan Bašić Palković – *Pancika* namistio me na poso kod njeg u *tehnički sektor*. Počeli su me upućivat kako se rukuju, hasniraje, održavaje i repariraje (opravljaju) traktori, kasle (vršalice) i samovezačice. U to je spadalo i (za)primanje, popis i slaganje rezervni dilova i materijal za popravlanje ti mašina. Za svaki traktor i kaslu (vršalicu) vodila se obaška *tehička knjiga*, o učinku (šta je s njom urađeno), opis kvarova i *tehničko staranje* (briga, održavanje) i dr. Najprija sam zavolio poso o hasniranju i održavanju kasli (vršalice) i osobito dar UNRRA (UNRRA – skr. engl. *United Nations Relief and Rehabilitation Administration* – Uprava Ujedinjenih naroda za pomoć i obnovu, osnovana 1943. i djelovala do 31. III. 1949. pomažući hranom, lijekovima, odilom i drugim potribama (vučnim mašinama: lokomotivama, traktorima, kamionima i sl.) narode koji su nastradali u ratu. Na svakom daru vidno je pisalo najčešće bilim slovima UNRRA) američki traktora, onda tehničke novotarije. Nisam ni slutio da ću četrdesetak godina radit s traktorima i poljodilskim mašinama.

PMS je osnovana oma posli rata, u jesen 1945., za subatički okrug (Kanjiža, Senta, Bačka Topola), za čuvanje, održavanje i hasniranje poljodilski mašina: traktora, kasli, samovezačica (kosačica koja je žito pokosila, svezala u snop i spuštila na strniku), plugova i drugi vučni mašina za ratarški poso na njivama, al i za skidanje roda litine, uglavnom žitarica. PMS je bila misto di su najprija skupili poljodilske mašine (U to vrime vlast je dopuštala da su poljodilci smili imat samo ručne i vučne zaprežne (konjska i volovska) mašine i pomagala u radu (plugove, sijačice, drljače i sl.) konfiskovane od svi kulaka (imućniji poljodilaca, „neprijatelja naroda“), sve vučne: traktore, nekoliko saugasa i kazana (parni mašina). Njima su pridodali i nove traktore, koje je država fasovala (dobila) kao pomoć UNRRA. Kon-

fiskovane mašine su prigledali, izreparirali (izopravljali) i udesili za poso na njivi, a za kazane (samohodne vučne parne mašine) i saugase (samohodne vučne mašine s motorom pogona na gas od sagorilog koksa, drvenog uglja i sl.) nije bilo dilova (manometara, manesman civi i sl.) odvučene su na rpu u budžak avlije i posli skončale u starom gvožđu (Nestika Skenderović – Lešo na salašu na Verušiću sridinom devedeseti godina više puta mi izvadio iz šifunera i dično pokazivo u lipu salvetu spakovan manometar s njevog kazana. Čim je 1946. čuo da će konfiskovat i kazane, skinio je i sakrio manometar, pokazatelj pritiska pare čvrsto uvrčen u kazan. Brez te naprave parna mašina ne mož radit tj. upućen se ne bi usudio natirat paru na radni pritisak, nema ga čim izmirit, a od pritiranog radnog pritiska kazan bi eksplodiro i usmrtio gepesa (mašinara) i bliži okoliš. Kad su tili otirat kazan zahtivali su od Nestike da ga stavi u pogon otira di mu kažu. Nemož! Zašto? Manometar odneli Rusi – gotova pripovitka. Nestiku su natirali da volovima odvuče kazan, koji je posli brez manometra svršio u starom gvožđu. (Ako bi kogod tio silit gepesa on bi mu napunio kazan vodom, pokazo kako triba ložit vatru i natirat pritisak na 8 atm. On će gledat iz daljeg i kazat kad je natiran pritrisk, a ti ako smiš natiravaj pritisak. [Natiravanje pritiska pare brez manometra, jel se ne zna kad je dosta, svršilo bi se eksplozijom – a tog je bilo].)

Đumle (đuture) bilo je od šezdesetak do osamdesetak od više feli traktora, tridesetak kasli i više desetaka traktorski plugova, tanjirača i samovezačica, najvažniji vučni poljodilski mašina. Onda se još nisu pravile vučne traktorske sijačice za žito i kuruze, pa taki konfiskovani mašina nije bilo.

UNRRA je iz Amerike tušta krupnijeg pribora i sersama za mašine slala u klinecima (čavlima) okovanim drvenim kovčezima. Kovčega su raspricali, mašine sastavili, a klince i daske kovčega hasnirali za više namina. Od rasprcani (rastavljeni) kovčega daske su hasnirali za reparaciju stranica i unutrašnji dilova kasli (slamotres, plivotres), za obnovu dnołova i stranica vučni traktorski jednoosovinski prikolica i drugi drvenarija. Lom i škart od kovčega hasniro se za potpalu vatre u pećima radionica i u zvanijama PMS. Iskrivljene klince su skupili, ispravljali i jopet hasnirali.

Onda je uveliko bila *obnova zemlje*, kad su se posli rata opravljale fabrike oštećene u bombardiranjima i drugi rušenjima za vrime rata. Teško se dobavljala i galanterija od gvožđa, a med njom su najoskudniji bili klincci i drot (paljena žica).

Nuz stručni nauk česte su bile i tzv. *konferencije*, na kojoj su nas političari, često pridnjaci iz PMS, poticali na marniji rad, kao naš prilog obnovi zemlje (države). Uvedeno je u modu (u običaj) *takmičenje po brigadama* za nadmećanje ko će više, bolje i prija uradit svoje radne obveze za *obnovu zemlje*. U PMS su bile brigade, obaške grupe radnika koji su radili isti el nalik poso: automehaničari, mašinbravari (strojari), strugari, stolari, trak-

toristi i šoferi, uslužni radnici: autoelektričari, limari, tišljeri (stolari), bado-goši (limari), vulkanizeri, garažeri (vodili su računa da u garaži traktori i vozila budu samo ispravne i kompletne mašine), magacioneri dilova i materijala, dvorištar, kancelarija tehničkog sektora: glavni mašinista (tehnički direktor) i tehnički činovnik/evidentičar, poslovođa (pomoćnik glavnog mašiniste). Obaško je bila brigada direktor, sekretar, personalac, agronom, knjigovodstvo sa blagajnom, obezbeđenje: kuriri, portiri i stražari sa oružjem, spremačice. Radilo nas je *jedno na drugo* (oko) 200 - 250 duša.

Za poticaj se uzimo par meseci unaprid kaki važan dan, recimo za: 8. mart, 29. novembar, dan oslobođenja Subatice (10. X.) i sl. – bilo je motiva *pun vondir* (tušta), kako su znali kazat salašari. Čim smo se jednog takmičenja retosiljali, proslavili uspih, friško se pokazo na vidiku nov važan datum u čiju ćemo se čast nadmećat, (jedared smo se nedmećali i za rođendan Dolores Ibarruri la Pasionarija, španjolske komunistkinje). Često je na konferencijama podmetnut (nagovoren) kogod od „*svisni*“ *drugova* (iz USAOJ-a – Ujedinjeni savez omladine Jugoslavije), član el kandidat za člana partije (KPJ) po zadatku viknio: *Drugovi, očemol udarnički uradit to i to...* partiji bi uglas *Očemo*, dok su tušta nji ćutili i na svoj način u sebi mislili o udarničkom radu. Čim je odluka pala, portir bi zaključo kapiju da niko ne mož iz avlije napolje, kući, već da krenemo na poso za kojeg smo se složno obvezali.

Posli rata u državnim zvanijama i fabrikama radilo se svakog radnog dana, zimi – liti, utjru od 6 do 2 sata poslipodne, pride udarnički rad – dok se ne uradi, a učinak isprati političkom ocinom – političkim govorom.

* * * * *

Jednog lipog litnjeg dana, kad bi se poslipodne moglo koješta uradit kod kuće, bila je zakazana konferencija. Posli dva sata prošlo je još jedno po sata dok se svi nismo skupili kod kapije izlaza. Sekretar PMS (bio je i sekretar KPJ u PMS) u sebi „podizo nam je svist“ pod parolom: *dok traje obnova, nema odmora...*, pripovido nam štogod o partizanima u herojskoj NOB (narodno-oslobodilačkoj borbi), obavezno bi se osudila i agresija imperijalista onda u korejskom ratu, nije zaboravio ni spominit i dičnog druga Tita itd. Poruke su svršavane osudom fašizma poklikom: *Smrt fašizmu, na čeg smo radosno uzvknili – sloboda narodu!*, a katkad su omladinci otpivali često pivanu pismu: *Amerika i Engleska biće zemlja proleterska...* Posli oprosta s naukom u svisti nagrnili bi na otvorenu kapiju.

Tako je bilo osim kad je obično po zadaći kogod od *svisnih ljudi* ponudio da zajedno štogod uradimo udarnički, još jedan *dar za obnovu zemlje*. Da tog dana ne zgrajnsamo kući, najedared se prokljuvio suvonjav, vrimešan, sidi i oglاندžani (opušteni) husarski brkova bać Mate, portir. Dok nije posto portir dotleg je živio od nadničarenja. Valjda se tio pokazat: *Drugovi*,

predlažem da i mi damo prilog obnovi zemlje i da danas dva sata ispravljamo klince. Par svisni ljudi je kroz zube procidilo slažemo se, bilo je i onih koji su što god ne baš lipo promrmljali kroz zube, a sekretar je jedva dočekao pa ko iz topa, kad se slažete: *drugovi na poso.*

Časkom su iz magacina doneli kovčuge sa iskrivljenim klincima, podešan ručni sersam: kalapače, sikirice (vancage), podešni komadi gvožđa i sl. Svako je sebi našo što god na čeg je sio. Ženske i činovnici u kancelariji vratili su se na svoj činovnički poso, a svi drugi su dobili po plevan doboz u kojeg će mečat izupravljane klince. Dok poso nije krenio prošlo je više od po sata. Taj poso mi išo od ruke, naispravljao sam se klinaca na salašu.

Izostaviću gundanja, zanovetanje *zaslađeno* sočnim madžarskim husarskim (madžarski konjanik na glasu sa pcovanjem) vokabularom, prigovor bać Mati od oni drugova koji *nisu svisni* (većina). Na tušta novi riči načulili bi uši i posli ponoći nasteljisani (stelja = talog vina) kunčasti drumske mijane. Drug Kovač, pridratni gvožđarski majstor/trgovac je med zaostatutima tj. onima koji još nisu razvili društvenu svist, husarski u visokom stilu promadžaro poruku bać Mati. Toliko o oduševljenju udarničkog rada.

Nema druge, gladni ćemo poslipodne do pet sati ispravljat klince.

Lupali smo po klincima, ne toliko da se prikinemo na poslu i kad je isteklo vrime udarničkog rada, počeli smo nosit doboze sa ispravljenim klincima. Drug Kovač je prigledo da kogod nije podvalio i dao natrag i malo iskrivljeni klinaca.

Odjedared se bać Mate zajapureno prokljuvio: *di su moji klinci..., drugovi, di su moji klinci...* Nesto mu doboz s klincima. Muk. Svi čute. Podiko se osmihnio u brk. Bać Mate je zabadavad tražio klince, jel dok se okrenio nestali su mu klinci, a niko ništa nije vidio. Dok smo mi pridavali naše klince drugu Kovaču, a sekretar pomno nadziro učinak, tu i tamo su dobacivali bać Mati u brk:

– Jeto, nas ste natentali radit, a vi ste zabušavali...

– Bać Mate, kako vas nije sramota, vi niste radili, a nas ste *zaluckali* na poso i sl.

Bać Mate je poukunjen ćutio, osto je pod sramotom.

Kad smo pridali doboze sa klincima, a drug Kovač ih smistio u magacin, sekretar će: *drugovi, priđite bliže.* Kad smo se nevoljno učoporali, sekretar je namistio miciku (kapu), odrišio jezik; *drugovi, sad kad radni ljudi udarnički rade za obnovu zemlje med nama se našo nesvistan drug koji je sklonio el u svoj doboz dodo bać Matine klince.* To je za osudu itd. Drug sekretar se zano naukom o bać Matinim klincima da smo pognute glave čekali da mu što prija padne na pamet osuda fašizma, obično kraj političkog nauka.

Podiko je već cupko na nogama što mu se žuri kući, al smo morali do kraja odslušat ispiranje mozga, nauk o obnovi, poštenju, borcima u NOB o svemu čega se drug sekretar sitio. A i njemu je *pala kašika u med* jel je imo

dobar šlagvort da iskaže svoju govorničku vrlinu. To mu je bio najvažniji poso.

Razišli smo se kući gunđanjem na račun svisti bać Mate, što se *uwlači u guzicu* vlasti i sl. Još i danas kad se sitim, ne pada mi lako sve ono šta smo pribortali.

Da skratim.

Posli jedno tri miseca, kramfuter (klozetar) je čistio klozet (hajzlu) i odjedared se prodero u avliji: drugovi, jevo našo sam bać Matine klince. Vitlo je čerpakom (nalik kaloti plevan sud za grabljenje maltera i sl.) sa izgrabljenim dobozom bać Matini klinaca izmišani sa izmetom. Kogod je spapčio bać Matine klince i iz osvete negleduš bacio u hajzlu (klozet), u izmet. Biće da su šereti ne baš razgaljenog kramfutera podboli nek se u avliji dere i maše čerpakom – dok ga kogod od „svisni“ drugova nije učutko. I toliko je bilo dosta da se časkom po PMS raščuje šta se trevilo s bać Matinim klincima. „Zaostanuti“ (nesvisni) drugovi su se iz prikrajka slatko podsmijavali. Pokatkad još i danas, kad sam sâm sa sobom i padne mi na pamet ova zgoda ne možem je se otarasit brez osmiha.

Poslidnji dvadesetak godina radio sam i sa Kave Janošom, drugom iz PMS, dok nas nisu penzionisali. Često smo spominjali bać Matine klince.

Bać Mate je osto bać Mate. Nek otpočiva u miru Božjem. Na njemu smo se katkad i izivljavali, pokatkad smo bili neljudi naspram čovika koji od nas ni u čem nije bio drugačiji, samo se malo pono onadašnjim zanosom dodvoravanja. No, onda nas oblio bis na bać Matu.

Šta smo onda sve приметnili priko glave, ovo je samo jedan davež, kaki su u vrime *obnove zemlje* bili česti, najviše na dobrovoljnom zajedničkom udarničkom radu. To vrime pamtim i po bać Matinim klincima.

Danas na to vrime gledat ondašnjim očima: onda se novi klinci nisu mogli kupit, porušene fabrike su se obnavljale. Iz okovani veliki kovčega, u kojima su bili spakovani novi traktori, izvlačili smo klince, iskrivljene ispravljali i jopet hasnirali za repariranje drvenarije na kaslama (vršalicama). Kad je tribalo, onda smo pognute glave radili i udarnički, a to nam je bio cubok (privaga) na redovno obavljan poso. Plaću za redovan poso dobijali smo na vrime, a jel smo radili državi za obnovu zemlje imali smo cidulju R-1 po kojoj smo mogli kupit malo više kruva, od kojeg je doteklo drugima u obitelji.

* * * * *

Još jedna prilika:

Političari su se 1948. zaneli nakanom da u našoj varoši naprave mesokombinat. Tribali su ga napravit nadomak gvozdenog puta za Crvenku, di je danas gradsko đubrište. Kad su došli na red radni ljudi PMS, posli rada bi išli ravnat zemlju za buduće temelje mesokombinata. S gredice smo ašo-

vom iskopali zemlju i kolicima odgurati u doljaču, ravnali zemlju za temelj. Prid početak rada bi odslušali politički govor o značaju mesokombinata, o NOB itd., *svisni drugovi* bi odigrali *kozaračko kolo* i onda bi se za nekoliko sati latili posla kopanja, guranja i lopatom ravnjanja zemlje. (Po adetu a najčešće na početku, a često i na kraju, udarničkog rada našo se *svisni* omladinac (član USAOJ-a el kandidat za člana KP) koji je zapivo: *Širi kolo kozaračko lolo...* i časkom bi se oko njeg uvatili *svisni* omladinci, *pa i drugi svisni ljudi*, sa ... *širi veće, bolje se okreće...* i uvačeni za ruke laganim krećanjem ukруг bi otpivali koju poznatu partizansku pismu. Znak da će se radit el da se radilo s oduševljenjem.)

Kogod je natento bać Matu da nam tumači šta će se pravit u mesokombinatu: *na jednu kapiju će uć krmče, a na drugu će izlazit sve od salame do kefe* – četke (od čekinja [iz dlaka, najbolje iz vrata jarca i mangolice i dr.] pravile su se kojekake kefe).

Radili smo nekoliko miseci i nikom ništa, jel je onda počela politička bura iz koje se 1949. izrodila rezolucija Informbiroa. Umisto da tamo imamo mesokombinat, danas nam otaleg s gradskog smeća dolnjak dopuše vonj.

Posli desetak godina, malo dalje od tog mista uistinu je napravljen mesokombinat 29. novembar– dika mesne industrije Titove Jugoslavije.

Smrt fašizmu – sloboda narodu!

/Lektorirala: Hilda Heinrich/

80. Dužionica u Somboru

„Naša Dužionica!“ Velike su ovo riči! Kada imaš nešto svoje, ne znaš kad je počelo a ni kraja mu ne vidiš. To daje čoviku neku sigurnost i neki skriveni ponos, da ima nešto veliko, nešto što traje sa njim, zakriljuje sve svakodnevne brige i probleme, te pokazuje koliko su oni bez značaja u odnosu na prave vridnosti.

Sve će ovo proći, nestaćemo i mi, ali iza nas nešto ostaje, nešto što je važno, što ne može nikakvom odlukom ili dekretom prestati postojati. Nešto što ne prihvata ograničene vidike sustava u kojima smo živili i u kojem i danas živimo, nešto što je iznad toga. A to je naša Dužionica.

Velika je srića imati svoju Dužionicu iz koje zrače zahvalnost i zajedništvo koji izazivaju ponos u duši.

Ovo je proslava sviju nas koji ositimo to zajedništvo i lipotu koju ono pruža. Zato uživajte u ovom danu, pa i sićanje na Dužionicu neka vam izazove radost u duši, jer ona je blago sviju nas.

Živili!

Alojzije Firanj



Između oholosti i poniznosti

Oholost i poniznost – kako uobičajeno zvuči. Čini se da nemam što govoriti o ove dvije riječi. Odavno je sve već dobro poznato.

Tako mi je lako izgovoriti ove riječi, ali je teško priznati koju od ove dvije živim. Redovito posjećujem crkvu, idem na sakramente ispovijedi i pričesti, čini se, prava kršćanka. A zapravo živim oholost, možda i više od nekog tko je izvan crkve. Jedan od sedam glavnih grijeha. Ono što mi daje snagu i nadu za bolje sutra je predobri naš Isus Krist koji je umro za mene, moje grijeha, čak i one koje ću tek napraviti u životu. Na razmišljanje o ovoj temi potaknula me pjesma s interneta o Mariji Magdaleni iz koje ću podijeliti samo dio:

*Pružáš ruke, dižeš mi lice
tvoje oči mi govore:
„Ne gledaj svoje grijeha,
pogledaj u mene.“*

*O da te samo dotaknem
i dodirnem ti haljine,
moje srce bilo bi cijelo,
sve rane bi nestale.*

U ovim riječima vidjela sam sebe, kolika je moja potreba da ih svaki dan pjevam, govorim. Da se svaki dan ponovno obratim, izađem iz svoje oholosti i pogledam u onoga koji je tu da bi me vodio k poniznosti. Dugo sam nesvjesno zaboravljala ovaj grijeh oholosti, smatrajući da imam druge grijeha, ali oholost sigurno ne. Onda sam vidjela da nisam ponizna prema bližnjima, s onima koji su oko mene stalno. Pa čekaj malo, ako nisam skoro nikad ponizna, pa ja sam onda ohola. Oho, pojavio mi se novi grijeh s kojim je teško živjeti dan. To je ustvari svakodnevna borba između oholosti i poniznosti. Otvorim oči i pomislim – danas ću definitivno biti ponizna, jer ja tako biram. A onda vrebá oholost iza ćoška. Zašto baš danas ne mogu piti kavu bez prekidanja zbog potreba djece, zar mi muž nije mogao još jučer reći njegov plan za danas, još moram na poštu, a ova baba ima vremena na pretek, a gura se ispred mene, a vidi ovu ženu kako je obučena u po bijela dana, a čovjek iza priča o njegovoj bolesti, na svu muku prosjak traži da mu dam nešto, a ja toliko žurim. Ma vidi samo kako je sparno vrijeme. Kraj

dana, idem na misu, već pri ulasku u crkvu gledam film svoje oholosti toga dana. Čujem riječi: „Zaista, kažem vam, što god ne učinite jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učinite“ (Mt 25,45).

O moj Gospodine, bio si danas onaj prošnjak ili možda čovjek pun boli i tjeskobe zbog svoje bolesti, a ja sam mrmrljala na tebe. Poslao si mi obitelj da je ljubim, kako bih tako ljubila tebe. Nisam to vidjela, oprosti mi, ali si me ipak vodio prema sebi, i sada ću ponizno primiti tvoje tijelo u nadi da će me ono jačati i da će pasti ljuške s mojih duhovnih očiju, da već po izlasku iz crkve mogu živjeti poniznost, da mogu u svakom vidjeti tebe. Dakle, iako nezadovoljna dnevnim okolnostima, nalazim mir u pogledu na Isusa, koji upravo to govori Mariji Magdaleni. Važno je da ne zaboravim zahvaliti Gospodinu što mi je omogućio vidjeti vlastiti grijeh. On želi da ga pozovem da sa mnom živi svaku situaciju, da zajedno izguramo tu oholost iz mog srca. Posebno je teško biti ponizan u bolesti, kada svi pitaju: „Gdje ti je sad taj tvoj Bog da te ozdravi?“ I tu sam bila ohola i ljuta na Isusa zato što mi ne pomogne s lakoćom nositi križ bolesti, ali mi je on opet dao evanđelje: „Ti koji razvaljuješ Hram i u tri dana ga opet sagradiš, spasi sam sebe. Ako si sin Božji, siđi s križa“ (Mt 27,40).

I tako opet spoznah ljubav i vrijednost poniznosti i onda kada te napađaju. Mislim da je oholost tu da me odvuče od Boga, a poniznost je dar Božji, koji mi on daruje da mu se vratim. Tako ja i dan danas još uvijek živim između oholosti i poniznosti. Vjerujem, jednog dana Isus će pobijediti oholost moga srca. Do tada neiscrpno koristim neprocjenjivu vrijednost ispovijedi, pomirenja s Bogom, jer to je veza koja nas spaja s neizmjernom ljubavlju Oca Nebeskog.

Na Veliku Gospu 2014.

Nataša Firanj

PUT NAŠEG SPASA

Noć, drhtaj sasvim nov,
Kroz vrt – tuga... smrt...
Zemlju natapa krvav znoj,
Tužan je ptica noćnih poj.

Gorak kalež sad grudi bode,
Poljubac izdaje... gdje te to odvode?
Muklo uhićenje... isukan mač...
Sad počinje... jauk i plač.

Čete, stražari, svezane ruke.
Pisano je... to su te muke.
U mraku žamor, drhtaji svud,
Tjeraju Tebe, na ovaj sud.

Tko je od istine sluša Tvoj glas,
Netko traži smrt, a netko spas.
Ti mirno stojiš... ljepotu imaš,
Dok udarce, pogrde, sa svih strana primaš.

Pljuju te, psuju, uzimaš Križ na se,
Za otkup grijeha, za krivice naše.
Koračaš... padaš... ali se dižeš,
Koračaš... padaš... do Golgote stižeš.

Nepomičan na križu... o gorke li muke...
Probodene noge, probodene ruke...
Na grudima glava trnjem okrunjena,
Pod križem tvoj učenik... nekoliko žena...

Predaješ Majku svom ljubljenom sinu,
Dok Tijelo tone u san, u tišinu.
Žedan si... izopova trska... spužva
puna octa...
„Svršeno je“... predaješ duh... bi dosta.

Mrtvo Tijelo s križa skidaju,
Žalosnoj Majci u krilo predaju...
O, toliko jaka, Ti blažena ženo...
Majci cijelog svijeta... srce probodeno...

U vrtu nov grob... vjerni ti ljudi
polažu Tijelo...
Tu počivaš... umotan u platno bijelo...
Ali ne zadugo, to nije tvoja kuća.
Ptice navješčaju zoru Uskrsnuća!

I prođe muka, zov smrtnog časa...
Hvala Ti, Kriste, pute našeg spasa!
Za žrtvu hvala... želja nam vruća...
Ovo je jutro i našeg Uskrsnuća!

Zlatko Gorjanac

ZID

Šiban
Vitrovima iznutri
Tražiš svetu sliku
Jel misto na zidu
Di je tribala visit
Pitaš se
Jel više vridi okvir
Jel slika
Tražiš
Ne viruješ
Ni svojima očima
A zid ne možeš priskočit

Ivan Andrašić



Za dane nemrsa

Priredio: Stjepan Beretić

GANICA – jelo bez mesa

Ovo jelo vole i probirljiva djeca. Jednostavno i brzo se pripravlja, dobrog je okusa i hranljivo je jelo. Osim toga nije skupo! U siromaškim kućama se često jelo, jer što je za ganicu trebalo, sve se našlo u vrtu. Ganica je omiljeno jelo diljem Mađarske, ali se u pojedinim krajevima drukčije zove.

Količina brašna ovisi o vrsti krumpira.

Pripraviti treba:

0,5 kg krumpira,

0,25 kg brašna,

4 žlice masti (nikako ne maslinovo ulje!)

2 dobre glavice luka,

sol i mljevena paprika,

bar 0,25 l vrhnja (kajmaka)

Način pripreme: Oguljen i na kockice narezan krumpir kuhamo u toliko slane vode koliko je potrebno da pokrije narezani krumpir. U vodi u kojoj smo ga kuhali izgnječimo krumpir. Odmaknuti od vatre, tako da posuda ostane na toplom te da krumpir još omekša. Na kuhani krumpir valja usuti pšeničnog brašna za polovicu krumpira pa osoliti ako treba. Sada ćemo miješati masu sve dotle dok se brašno ne sjedini s krumpirom. Tada će već sve biti tako tvrdo, da se jedva daje mijesiti. Kažu da kuharicu dobro zagrije priprema ovog jela jer jača mišiće ruke!

Usitniti dvije velike glavice luka, propržiti ih na masti, posuti mljevenom paprikom. Isplati se upotrijebiti puno luka, jer luk daje dobar okus jelu. Kad je luk propržen, umočimo žlicu u mast, pa ćemo žlicom zahvaćati male valjuške iz pripravljene mase od krumpira i brašna. Valjuške uvajati u luk, da ih luk prekrije. Valjušci će biti uglavnom jednake veličine. Namastiti lim (tepsiju), pa u tepsiju slagati jedne pored drugih valjuške. Ostatak luka sta-

vimo na vrh valjušaka, a potom se sve peče na laganoj vatri, dok valjušci ne postanu hrskavi. Ako je ganica glavno jelo, jako je dobro zaliti valjuške vrhnjem, ali ganica je dobra i uz jelenji paprikaš.

Na stol se ganica postavlja svježa i vrela. Uz ganicu stavite i vrhnje. Kažu da je ganica ukusno jelo i kad se ohladi (ako išta od nje ostane).

Salata od kiselog kupusa liječi

Izuzetno ljekovita salata, posebno za reguliranje metabolizma i smanjenje masnih tvari i kolesterola u krvi.

Sastojci za 2 osobe:

- 250 g kiselog kupusa
- 1 jabuka srednje veličine
- 2 velike žlice grožđica ili brusnica (ili pola/pola)
- 1 velika žlica maslinovog (ili bučinog = bundevinog) ulja



Priprema:

Jabuku (zajedno s korom) naribajte na ribež i pomiješajte s kupusom. Dodajte grožđice (ili brusnice), žlicu ulja i lagano izmiješajte. Na kraju pospite s malo brusnica i grožđica za dekoraciju. Izuzetno kvalitetna i zdrava salata, malo neobičnog okusa, ali prija!

Budući da se ljekovitim svojstvima kupusa, premda su i znanstveno potvrđena, ne koristimo dovoljno, evo podsjetnika na neka od njih:



Sirovi i kiseli kupus sprečava avitaminozu, liječi sluznicu probavnih organa te štiti od raka dojke. Obilje mineralnih tvari i kalija potiče izlučivanje vode te liječi bolesti nastale poremećenom izmjenom tvari (giht i reumu), a sumpor kupusu daje antiseptično djelovanje. I kupus i blagi rasol pomažu kod kroničnog zatvora.

I svježi kupus je lijek

Svježi i zdravi listovi koriste se za obloge. Treba ih oprati, osušiti, ukloniti zadebljane dijelove, omekšati te prije stavljanja na bolno mjesto malo zagrijati. Listovi se učvrste zavojem. Oblozi pomažu kod bronhitisa i astme (treba ih držati preko noći), apscesa, čireva, dermatosa, rana, opekline, uboda kukaca te modrica. Prije stavljanja obloga ranu ili čir očistite blagim alkoholom ili čajem od kamilice. Oblozi se stavljaju i na područje trbuha kod različitih bolova, upala i proljeva. Korisni su i kod upale maternice i preobilnih menstruacija.

Sok od svježeg kupusa

Svježi sok kupusa pomaže kod bronhitisa (s medom), bolesti crijeva, čira na želucu, probavnih tegoba, kašlja, promuklosti, mamurluka, slabokrvnosti... Sok djeluje samo ako je svjež. Dobijemo ga tako da kupus (500 g) očistimo, naribamo, malo posolimo i stavimo da odstoji. Masu ocijedimo kroz dvostruku gazu i dodamo malo limunova soka. Uzima se između obroka.

Kiseli kupus

Kiseli kupus treba jesti nekuhan. Kuhanjem gubi veći dio ljekovite mliječne kiseline te može izazvati plinove i grčeve. Kiseli kupus obiluje kalcijem. Nekuhan, odličan je i protiv avitaminoza; kod krvarenja sluznice i kože te kod opće slabosti treba ga jesti svaki dan. Ljekovitiji je ako se pri kiseljenju doda lišće vinove loze, grožđe, kriške dunje i jabuka, kukuruz, kumin i komorač te malo soli.

Samo je u kiselom kupusu prisutan i vitamin U, blagotvoran kod čira na želucu.

Kiseli kupus, ima iznimna ljekovita svojstva poput:

- osvježava duh i djeluje na dobro raspoloženje, zahvaljujući boljem iskorištavanju bjelanjčevina
- organizam čini otpornim na stres
- aktivira izmjenu tvari u mozgu i živcima
- potiče izmjenu željeza u krvi
- pomaže stvaranju crvenih krvnih zrnaca
- stimulira rad stanica i djeluje pomlađujući
- pomaže kod izgradnje kostiju
- regulira i smanjuje količinu masnih tvari i kolesterola u krvi, a isto tako potiče i metabolizam masnih stanica
- jača imunitet i povećava snagu mišića
- doprinosi obnavljanju istrošenog vezivnog tkiva.

Kako izliječiti prehladu za jedan dan!

Evo zamjene za Coldrex i Fervex.

Prehlada i gripa spadaju u najčešća oboljenja respiratornog trakta, a prehlada se javlja češće nego sve ostale bolesti zajedno. Većina ljudi se prehladi nekoliko puta godišnje, obično u proljeće i u jesen. Ako osjećate da ćete se razboljeti, morate odmah početi poduzimati neophodne mjere. Počevši s borbom protiv prvih simptoma prehlade u početnoj fazi, moguće je spriječiti razvoj ozbiljnih oboljenja gripe, bronhitisa i tako dalje, kao i upalnih procesa u organizmu. Što ćete učiniti kad osjetite prve simptome prehlade i kako zaustaviti širenje bolesti i ojačati opće zdravstveno stanje?

Ova tri jednostavna, ali učinkovita i provjerena narodna recepta pomoći će vam da se izborite s početnim simptomima prehlade i gripe, da zaustavite i spriječite napredovanje bolesti.

Kako izliječiti prehladu za jedan dan?

1. spasonosni napitak (vrijedi bar koliko Coldrex ili Ferveks ili je još bolji). Kad osjetite prve simptome prehlade ili gripe, uradite sljedeće:

U 1,5 litra prokuhane i do sobne temperature ohlađene vode dodajte jednu žlicu krupne (ako može morske) soli, sok od jednog limuna i 1 gram askorbinske kiseline. Asksorbinska se kiselina nalazi u šumećoj tableti ili vitaminu C u prahu. Po želji možete zasladiti žlicom meda. Dobro promiješajte i popijte ovaj rastvor u roku od 1,5 sata. Po potrebi ponovite još jednom.

2. kod prvih simptoma prehlade dobro pomaže i ovaj recept. Ugrijte 100 ml crnoga vina, dodajte u njega 1/4 žličice mljevenog bibera i jednu žlicu meda. Promiješajte i popijte toplo pred spavanje.

3. i treći je recept 100% učinkovit. Poznati lijek protiv prehlade i kašlja: **vruće pivo s medom.** Ova mješavina nema neki ugodan okus, ali je vrlo učinkovita. Bocu piva od pola litre (tamnog ili svijetlog) ulijte u posudu i ugrijte, da bude vruće. Skinite s vatre i dodajte dvije žlice meda i prstohvat cimeta i klinčića i promiješajte. Pijte tijekom večeri pred spavanje u malim gutljajima. Poslije legnite u krevet. Ovaj napitak je prilično neprijatnog okusa, ali kod prehlade, gripe i kašlja djeluje vrlo učinkovito.

Ovaj napitak omekšava i smanjuje kašalj, dobro je anti inflamatornog djelovanja, potiče znojenje koje izvlači prehladu iz organizma. Jer znojenje kao i u slučaju recepta s vinom je odavno poznata i priznata metoda liječenja početnih simptoma prehlade i gripe, a uključuje obrambene mehanizme organizma, koji se bore s virusima.

Prirodno sredstvo za dezinfekciju svih prostorija

Uzmite običnu staklenu bocu za kompot od 800 ml. Možete i veću.

Bocu napunite do vrha koricama mandarine, naranče ili limuna. Možete uzeti i od sve tri vrste voća.

Bocu napunite do vrha 9% alkoholnim octom.

Dobro zatvorite bocu i ostavite ju 2 – 3 tjedna na tamnom mjestu.

Nakon toga rastvor valja procijediti kroz gazu ili na cjedilo.

Rastvor ulijte u raspršivač i vaša tekućina za brisanje, čišćenje i dezinfekciju prostorija je gotova.

Gdje ćete primjenjivati ovo sredstvo?

Za odstranjivanje

- bilo koje prljavštine na horizontalnoj površini;
- „miris slučajnih ispada“ vaših kućnih ljubimaca po tepihu ili u kutovima sobe;
- tragove hrđe i pljesnivih mrlja na kuhinjskim površinama;
- tragove kamenca na pločicama ili staklima tuš kabine u vašoj kupaonici;

– uporne mrlje na podu:

– prljavštinu sa čaša i drugih staklenih predmeta.

Ovo je jedinstveno rješenje za dezinfekciju pločica, lavaboa, wc školjke, ali je i dobar osvježivač zraka u zahodu i u kupaonici.

Može i ovako: nasjeckajte dva limuna u raspršivač pa sve zalijte octom. Kažu, da i s takvim sredstvom lako možete skinuti kamenac u tuš kabini i s pločica u kupaonici. U tom slučaju će prostorija imati miris octa, ali se to da lepo izvjetriti.

Ne napuštaj me

Bit ću Ti zvijezda. Podari mi sjaj.

Bit ću Ti anđeo. Obećaj mi raj.

Bit ću Ti Sunce. Nadu mi daj.

Neću Te napustiti, Bože, to znaj.

Čitam Tvoje misli. Slušam Tvoje riječi.

Prići ću Ti bliže. Neće biti nikoga da me spriječi.

Molitvom zahvalit ću Ti za sve što si dao,

O Bože, kako si samo voljeti znao.

I još voliš. I ja to znam.

Još ljubav Tvoju u sebi osjećam.

Jednom sam Te napustila i više neću.

Podarit ću Ti ljubav iskreniju i veću.

Kroz ispovijed priznat ću Ti grijeha svoje.

Tad srce bit će sretnije moje.

Ne napuštaj me, Bože, ni u dobru ni u zlu.

Hvala Ti, što si bio i uvijek ćeš biti tu.

Elena Kopilović

Obitelj

Razgovarali: Vesna i Ladislav Huska

obiteljski razgovori

Obitelj Marije i Danijela Mandića – aktivna ljubav

TATA: Danijel Mandić (36) iz Subotice, od oca Zdravka i majke Mande, rođene Ivanković, ima mlađe sestre Ivanu Stanojević i Marijanu Ivković, koje žive u Subotici sa svojim obiteljima. Diplomirani inženjer elektrotehnike, odsjek telekomunikacije, zaposlen u Tehničkoj školi „Ivan Sarić“ kao nastavnik elektro stručnih predmeta; strastveni veslač maratona lađa na Neretvi i sudionik planinarskih maratona na Tari, Fruškoj gori, Matri sa zapaženim uspjehom, koji svoju ljubav prema prirodi prenosi i na svoju djecu.

MAMA: Marija Mandić (36), rođ. Matarić, iz Sombora, od oca Pavla i majke Stane, rođene Par-



četić, ima mlađeg brata Gašpara Matarića i mlađu sestru Anu Keresteš koji žive u Somboru sa svojim obiteljima. Po profesiji liječnica, specijalizantica interne medicine za DZ Subotica, završila diplomske akademske studije i obranila završni rad na IKVBV, Klinika za kardiologiju; (neplanski) i spisateljica kuvara za bebe knjige *Kuvarski dnevnik bebe Marte*, priručnika o uvođenju čvrste hrane bebama i ishrani bebe do prvog rođendana koja je pisana kao dnevnik ishrane kćerke Marte.

DJECA: Antonija (5), Petar (3,5) i Marta (2).

– Ispričajte nam priču o vašoj ljubavi... Kad i kako ste se upoznali, zaljubili i zavoljeli, odlučili za brak? Kako ste živjeli svoju vjeru kao mladi, prije braka?

MARIJA: Poznavali smo se još iz studentskih dana, živjeli u istom studentskom domu, a ja sam se povremeno družila s Danijelovim sestrama. Znala sam da imaju i brata, ali, ništa više. Nakon više godina smo se ponovno sreli na hodočašću u Mariju Bistricu na koje me je pozvao prijatelj, sada svećenik. Dosta brzo nam je bilo jasno da je „to“ – „to“ i odluka za brak je došla nakon nešto više od 1,5 godine zabavljanja na relaciji Novi Sad – Subotica, pošto sam ja u to vrijeme volontirala na IKVB Vojvodine i živjela u Novom Sadu. Danijel mi je na kraju dogovorio razgovor u DZ Subotica gdje sam veoma brzo zaposlena i tada je sve već uvelike bilo jasno. Planovi za vjenčanje su dugo trajali i to vrijeme uvijek pamtim s osmjehom na licu...

DANIJEL: Kada se sada prisjetim naših početaka, sve ukazuje da se baš moralo tako dogoditi i u to vrijeme. Kao studenti živjeli smo nekoliko soba udaljeni u studentskom domu i tako godinama. Nismo se poznavali, vidjeli možda par puta budući da je Marija poznavala moje sestre. Nakon studija bio sam na odsluženju vojnog roka u Somboru, inače Marijinom gradu. I nismo se nikada ni sreli! Moralo je doći hodočašće „vikendaša“ u Mariju Bistricu te 2005. godine kada smo putovali istim autobusom. I što dalje reći? Devet godina kasnije, evo nas tu gdje jesmo. Imamo troje divne djece, zdravi smo i zahvalni Bogu na svim darovima.

MARIJA: Period mog odrastanja i tinejdžerskog života u Somboru pratila je škola, sport, ali i aktivni duhovni život. Sjećam se da smo s jednog vjeronauka u sv. Križu trčali na drugi vjeronauk u Trojstvo, pripremali razne animacije za susrete u Baču, za neke tribine u Subotici, išli u Tavankut na duhovne obnove, proputovali Europu sa zajednicom Taize i, po meni, kao vrhunac svih putovanja bili 2000. u Rimu na susretu s Papom. Ti prijatelji koji su sa mnom bili u tom periodu i dan danas su osobe na koje se uvijek mogu osloniti, iako se ne viđamo često – oni su obilježili moju mladost. Odlaskom na studij duhovni život je na žalost pao u drugi plan, ali dolaskom vlč. Josipa Štefkovića u Novi Sad i on je opet dobio na kvaliteti. Sve je okrunjeno Marijom Bistricom i mojim susretom s Danijelom – bar ja to tako doživljavam.

DANIJEL: Prije braka, od kada znam za sebe, aktivno smo živjeli kao vjernici. Moja mama Manda je nas troje djece odgojila tako. Otac mi je pravoslavac i kada smo bili mali on nije išao u crkvu, a nešto kasnije i to se promijenilo. Moja župa je bila Marija Majka Crkve. Nedjeljne svete mise i mise na blagdane se nisu propuštale. Zajednica je bila živa (ne kažem da sada nije, samo ne poznajem situaciju trenutno), s puno mladih koji su se družili i rasli zajedno u vjeri. Nešto kasnije sam krenuo na hodočašća u Taize organizaciji, pa sam s mladim vjernicima proputovao i veliki dio Europe. Nekoliko godina sam bio i čuvar Božjeg groba, što je svakako posebno iskustvo.

MARIJA: Moja mama i sestra kažu da sam otišla (na studij) i nikad se nisam vratila, što u meni uvijek vuče veliku nostalgiju za kućom, mojim roditeljima, bratom i sestrom. Eto, blizu smo, pa se možemo češće posjećivati, pa je duša i tu mirna.

- Ubrzo su došla djeca... Jesu li troje djece prevelika obveza i odricanje, kako danas ljudi često misle?

DANIJEL: Oduvijek smo pričali da bismo voljeli imati troje djece, i imamo ih i zahvalni smo i sretni zbog toga. Naravno da ne smatramo djecu obvezom. Lijepo je rasti uz njih i s njima. Oni jednostavno odmaraju naše „odrasle“ duše. Mislim da se vrijeme najkvalitetnije može provesti upravo pored djece. Samo, teško je to sve u današnje užurbano vrijeme. Moram priznati da je Marija više s djecom i da ih u kućnim uvjetima lakše kontrolira. Ja sam više za varijantu u prirodi kada ih podržavam da budu što aktivniji. Prije nekoliko tjedana smo išli na izlet na Frušku goru kada sam se uvjerio da mogu sa mnom krenuti na maratone :) Marta je samostalno prešla više od 4 km a nema ni 2 godine :) Siguran sam da će mi se uskoro pridružiti i na dužim relacijama.



– Kako živite vjeru u svakidašnjem životu, vas dvoje kao muž i žena i kao roditelji, s vašom djecom?

MARIJA: U braku se trudimo da redovito nedjeljom idemo svi zajedno na misu, pomolimo se svaku večer prije spavanja i sudjelujemo u duhovnom životu zajednice koliko god možemo.

DANIJEL: Moj život vjernika bih sada nazvao naš život vjernika. Kako su nas odgajali tako se i mi trudimo odgovoriti našu djecu. Idemo nedjeljom na svete mise i molimo s djecom svaku večer. To su neki naši najintimniji trenuci. Mislim da se tako gradi jako zajedništvo djece i roditelja i da se tako raste u vjeri.

– Kako na poslu, u svijetu? Uspijevate li tamo živjeti svoju vjeru?

MARIJA: Pored velike posvećenosti pacijentima na poslu, sjećam se da sam svoju vjeru na poslu najjače svjedočila kad sam radila u intenzivnoj jedinici s umirućim pacijentima, te za one koji su umrli pored mene uvijek izmolila bar jedan Oče naš i Pokoj vječni. Onda mi je lakše bilo prihvatiti činjenicu da je umro nečiji tata, nečija mama, baka, djed... To nitko u mojoj okolini nije znao, ali ja i dragi Bog jesmo, a vjerujem i duša tog pokojnika...

DANIJEL: Na poslu, u krugu prijatelja i svojoj bližoj okolini pokušavam blagošću, strpljenjem i pristojnim ponašanjem pokazati da je dobro biti takav. Nisam bio ili se nisam stavio u situaciju da povedem razgovor o crkvi i Bogu ako to nije druga strana pokrenula. Naravno da ne krijem da sam katolik i ponosim se time. Mislim da bih bio drugačiji na puno načina da to nisam (mada to tada vjerojatno ne bih znao). Zbog toga znam da je vjera dar Božji i to velik.

– Oboje imate poslove potpuno usmjerene na druge – koje su prednosti i mane toga? Razumijete li jedno drugo i stres sa posla?

MARIJA: Kako su djeca rođena jedno za drugim, već sam više godina doma, te nemam svakodnevni stres koji svatko ima na poslu, pa sam u neku ruku trenutno zaštićena od toga. Mislim da tako imam i više razumijevanja za stres koji Danijel donosi kući. Pitam se samo kako će nam biti kada oboje budemo radili, kako kažete, poslove koji su apsolutno usmjereni na drugog, na učenike i na pacijente. Mislim da će nam biti puno teže nego sada... Ipak, djeca će biti veća i samostalnija, pa ćemo nadam se uspjeti uskladiti i svoje obaveze i obiteljski život. Mislim da ćemo tada morati biti još veća podrška jedno drugome jer će biti teže.

DANIJEL: Posao, kao i kod bilo koga i kao i bilo koji, nosi sa sobom stres i nervozu i mislim da je to u malim dozama pozitivno. To znači da nam nije baš sve svejedno i ravno do mora. To znači da nešto želimo promijeniti, da nam je do toga stalo. Dok mi vrijeme provedeno doma pomaže da budem dijete od tri, četiri godine, rad sa srednjoškolicima mi pomaže da

budem recimo sedamnaestogodišnjak. I, koliko god da imam godina, pored đaka sam mlad :) Trudim se biti uzor učenicima. Trudim se razumjeti ih i približiti im se. Svakako da od njih zahtijevam pristojnost, a o znanju da ne pričam :) Mora se znati tko je što, ali ne u smislu da imaju strah od mene: oni moraju znati kako se na satu i izvan učionice treba ponašati kao mlada osoba. Lako je to postići i uživam u tome. Jednom sam čuo da onaj tko jednom osjeti kredu u ruci ispred cijelog razreda taj ostaje s kredom (ili markerom) u ruci ispred ploče. Vidjet ćemo :)

- Kao roditelji brojne obitelji, doživljavate li kritiku i osude ili podršku i odobravanje?

DANIJEL: Nas prihvaćaju s djecom i to je sve potpuno u redu. Svatko koga poznajem je jako radostan zbog naše djece i nas. Nisam naišao na kritike, nego samo na odobravanje i podršku.

- Kako osvježavate vašu bračnu ljubav? Kako se odnosite prema bračnim krizama – kod vas samih ili kod prijatelja?

DANIJEL: Najbolje se osvježimo kada djecu pošaljemo kod bake i djeda :) Prvo malo prija tišine u stanu, ali već prvi dan nam je i dosta te tišine :) U takvim trenucima se više posvetimo sebi i obično napravimo mali izlet ili posjetimo nekoga. Odmori nas i zajednička sveta misa na primjer u Mariji Bistrici gdje je sve i počelo i na Bunariću gdje je sve i zaista počelo pred Bogom i našim najdražima.

MARIJA: Bračnih kriza će sigurno biti i bilo ih je. Padnu neke teške riječi i to ostane negdje u podsvijesti – ne da bismo bili zlopamtila, nego



kako bismo znali da se tako ne treba osjećati, misliti, govoriti. To je lekcija više kojom smo valjda pametniji. Krize kod drugih me rastužuju i kad imalo počnem analizirati što i kako i zbog čega im se to događa, dođem do zaključka da je krivica na obje strane. Shvatim da je tako i kod nas i onda prestanem razmišljati o drugima i okrenem se nama. U okviru svojih mogućnosti znamo se organizirati, pa napraviti neke izlete, kratka putovanja ili odemo u Sombor, na salaš i to odmah osvježi i naš odnos i odmah pozitivnije gledamo na stvari oko nas i svijet bude ljepši. Često se i poslije nedjeljne mise ili nekog obiteljskog okupljanja odmah ljepše osjećamo...



DANIJEL: Nama je važno da znamo da i kada se ne slažemo u mišljenjima to neće promijeniti naš odnos. Ne idemo ljuti na spavanje i to je to. Mnogo razumijevanja i strpljenja sve rješava (mada ih nekada nema mnogo, ali onda i malo razumijevanja pomogne).

– Kako se opušate i zabavljate – sami, kao par ili s obitelji? Imate li hobi?

MARIJA: Kao hobi u jednoj grupi na internetu je počelo moje pisanje – vodila sam dnevnik o uobročavanju našeg trećeg djeteta, što je izraslo u knjigu *Kuvarski dnevnik bebe Marte*, za koju je u pripremi treće izdanje.

DANIJEL: Kao srednjoškolac mnogo sam vozio bicikl. Skoro svaki dan sam išao s prijateljima do Palića i natrag i tako godinama. Kao student sam bicikl odvezio do Novog Sada i tako nekoliko godina istraživao Frušku goru i okolinu Novog Sada, što zahtijeva dosta vremena kojeg sada baš i nemam. U vojsci sam se zainteresirao za avio modelarstvo – nabavio sam nekoliko malih i jedan veći model aviona na daljinsko upravljanje i upustio se u svladavanje tehnike upravljanja istim. To je vrlo interesantno klicima i jedan od načina da vrijeme provedemo vani (inače, naša djeca ne gledaju televiziju osim nekoliko crtanih filmova isključivo na mađarskom jeziku u trajanju od oko 20 minuta prije vrtića). Ponekad odlazimo na aerodrom na Bikovo na susrete modelara i rado gledamo avione, padobrance, jedrilice... Naročito Petar voli biti blizu takvih stvari. Na žalost, model velikog aviona možemo puštati samo na salašu po lijepom vremenu, što je tek nekoliko puta godišnje.

Još kao student sam počeo odlaziti na fruškogorske maratone (staza od 33 km). Prije tri godine škola me je poslala u Sloveniju na četiri dana kada smo se penjali na vrh od 2050 m. Sjećam se da mi je pred samim vrhom bilo toliko lijepo da sam zastao i zahvalio Bogu na svemu što nam je dao. Od tada se družim i s planinama koliko to obveze dozvoljavaju (planinarski maratoni na Matru u Mađarsku, Frušku goru, Taru, Vršac i nove planine – polako proširujem broj sudjelovanja). Ponosan sam što sam desetak kolega s posla i desetine učenika „povukao“ sa sobom. Siguran sam da ću i našu djecu naviknuti na boravak u planinama. Za maratone se spremam u našoj Dudovoj šumi. Kada sam krenuo na planinarenja, pojavilo se i veslanje, isto maratonsko. Izgleda da mi maratoni odgovaraju :) Marijin otac, pročelnik sportske sekcije u HKUD „Vladimir Nazor“ u Somboru, je pronašao ovaj lijep događaj i svojim zalaganjem nas uspio odvesti prije četiri godine u Metković. Maraton se vesla od Metkovića do Ploča u dužini od 22,5 km za što treba oko 2,5 sata. U lađi je 12 osoba od kojih je 10 veslača. Napor je izuzetan, ali i osjećaj kada se stigne do cilja. Naša ekipa je sastavljena uglavnom od Somboraca, pa se pripreme i odigravaju na kanalima oko Sombora. Ove godine smo bili najbolji, a za sljedeći, peti jubilarni put, se planiramo pripremiti najbolje do sada. Vidjet ćemo.

O SVOJOJ DJECI KAŽU...

DANIJEL: Mislim da su nam djeca dobra. Dogovor između Marije i mene je da jedno drugo podržavamo i da isto govorimo djeci da se ne bi bunili – da smo usklađeni u dogoju djece.



MARIJA: Djeca su dobra, svatko je drugačiji na svoj način i svako traži pažnju za sebe. Svakom se drugačije posvećujem, jer svatko ima drugačiji karakter, drugačije potrebe u tom trenutku. Ja kažem da je naš odgoj djece multitasking – za svakog posebno, a opet usklađeno.

O SVOJIM ŽIVOTNIM CILJEVIMA KAŽU...

MARIJA: Mislim da se ciljevi mijenjaju tijekom života. Prvo je to završiti školu, pa fakultet, pa biti dobar na poslu. Nije mi cilj bio biti mama i supruga, to je dar koji sam dobila. Sad kad jesam mama, želim biti dobra mama, želim biti dobra supruga...

DANIJEL: Cilj mi je dobro odgojiti i naučiti djecu pravim vrijednostima (to zajedno s Marijom). Cilj mi je biti dobar nastavnik i napredovati u struci.

O AKTIVNOSTIMA U CRKVI KAŽU...

DANIJEL: Od samog osnivanja i pokretanja *Glasila oca Gerarda* uređujemo stranicu obitelji. U tim tekstovima pokušavamo spojiti svakodnevna događanja u jednoj kršćanskoj obitelji sa spisima i citatima oca Gerarda. Kada pišemo te tekstove kao da Duh Sveti lebdi nad nama i daje nam mudrost napisati ih. Teme su ponajviše teme iz našeg života tako da smo pisali o molitvi u obitelji, o dolasku novog djeteta u obitelj, o dostojanstvu djeteta u obitelji, o bolesti, pokornosti, poslušnosti u obitelji, sakramentalnom vjenčanju, krštenju, sve ono što nas u tom trenutku okupira. Za sve to nalazimo paralelu u spisima oca Gerarda – u tome je njegova veličina.



MARIJA: Na Radio Mariji sam, po pozivu patera Tadeja Vojnovića, zadnje godine života u Novom Sadu držala emisije o tjelesnom zdravlju. Nedavno sam se opet aktivirala na poziv vlč. Andrije Anišića i sada već par mjeseci vodim emisiju o zdravlju. Ovo je moj mali doprinos zdravlju našeg svijeta. S obzirom da emisiju slušaju ponajviše stari i bolesni, pokušavam im olakšati tegobe i pomoći nekim savjetom ili samo učiniti da i tih sat vremena dok su uz nas brzo prođe i uvijek čuju nešto korisno i novo.

DANIJEL: Oboje smo aktivni članovi Društva „Ivan Antunović“ i odlično koordinirani s tajnikom vlč. Ivicom Ivankovićem Radakom, koji nam je vremenom postao i dragi kućni prijatelj. Također svake godine sudjelujemo u održavanju zaručничkog vikenda u Taboru u organizaciji Zajednice bračnih susreta, te svojim pismima potpore ohrabrujemo mlade koji će uskoro jedno drugome izreći svoje vječno da. Ovo nas usrećuje i vidimo kako se vremenom i naša pisma mijenjaju, kao i mi sami.

MARIJA: Od našeg zaručничkog tečaja (znači sedam godina unazad) s radošću držim predavanje na temu prirodnog planiranja obitelji, o dojenju, neplodnosti... Čast mi je upućivati naše mlade u neke medicinske stvari koje možda nisu znali, a mogle bi im koristiti u daljem zajedničkom životu.

O ŽUPNOJ ZAJEDNICI KAŽU...

MARIJA: Župna zajednica je imala veliki utjecaj na mene tijekom odrastanja, sad se ne osjećam kao dio neke župne zajednice, ali se nadam da će se moja djeca ipak u nekoj pronaći i uživati u njoj kao i ja u mojoj dok sam bila u Somboru.

DANIJEL: Naša župa je sada Sveti križ u Subotici. Tu su nam krštena djeca. Poklopilo se tako da nam je župnik vlč. Oskar Čizmar, koji je nekad u mojoj župi bio kapelan. Moram reći – rijetko odlazimo na župu. Nekako, dok su djeca mala, biramo veće crkve gdje se lakše možemo okrenuti za djecom ili gdje se neće primijetiti njihova živahnost. Župna zajednica nam je mala, ali vremenom se razvija. Svakako će naša djeca ići na vjeronauk u našu župu.

- Zahvaljujemo na razgovoru i Bog vas i dalje blagoslivljao!

Obitelj Mirjane i Miroslava Šarčevića – ljubav u zraku



TATA: Miroslav (38) ., sin Jelene rođ. Rukavina i Marinka Šarčevića, rođenog na međi Đurđina i Starog Žednika, ima sestru Slađanu. Po zanimanju strojarski inženjer, s Višom tehničkom školom strojarskog smjera, radi honorarno.

MAMA: Mirjana (36), kćer Đule rođ. Kujundžić i Stipana Ostrogonca iz Đurđina, ima brata Slavka. Po zanimanju je ekonomistica i knjigovotkinja, Viša ekonomska škola, marketing i menadžment, sada bez posla.

DJECA: Marija (9), 3. r. OŠ „Matko Vuković“, David (8), 2. r., Kristina (6), Filip (3) i beba koju čekaju u siječnju.

– Ispričajte nam priču o vašoj ljubavi...

MIRJANA: Upoznali smo se preko ICQ-a (vrsta internetskog chat-a, jedna od preteča Facebooka, slično današnjem Skype-u), ali ne znamo najtočnije kako smo se povezali – preko zajedničkih prijatelja ili smo slučajno naletjeli jedno na drugo pretraživanjem.

MIROSLAV: Mi smo Hi-tech brak (*smijeh*). Sjećam se anegdote kako sam – nakon par dana kako smo se upoznali – tražio od Mirjane da mi pošalje svoju sliku, a ona mi poslala sliku s malim djetetom! Ja sam se zbulio, a ona mi je objasnila da je to njeno kumče, s kojim se nedavno slikala. Nekad se nije imalo na tisuće digitalnih fotografija na hard disku – to su bili počeci interneta.

MIRJANA: Onda smo otišli na piće – sastanak „uživo“ – i koncert Vlade Georgijeva i sve „zipovali“ u pola godine – do vjenčanja. Nije počelo kao neka ne znam kako strastvena ljubav, ali se vrlo brzo rasplamsalo – što nekima traje 5 godina, nama je bilo 5 mjeseci.

MIROSLAV: Za mene, bila je to ljubav na prvi pogled. Počeli smo skupa posjećivati svadbe, rođendane, dužijance. Ja sam pošao na vjeronauk, jer sam bio samo kršten i išao u crkvu samo za blagdane, jer smo već ozbiljno planirali brak. Mirjana je bila 26, ja 28 godina i puno smo iskreno razgovarali, bili su to duboki razgovori, na primjer, što ćemo mi ako ne budemo mogli imati djece. Dogovarali smo se da ćemo usvojiti djecu u tom slučaju.

MIROSLAV: Kad smo se vjenčali, pitali su nas roditelji koliko djece planiramo imati, a ja sam rekao: „Mene je velečasni učio da moram imati bar troje, pa sam ja rekao – dobro, troje meni, troje Mirjani, to je šest.“ Roditelji su kazali – dobro, možda i ne mislite ozbiljno, možda se šalite. Od sve šale, mi čekamo peto dijete, tko zna što će ispasti. (*smijeh*)

MIRJANA: Pričali smo o brojnoj familiji – krenuli smo s idejom o četvero, pa se – kad sam počela rađati, to mijenjalo, povećavao se broj. Uvijek sam djecu doživljavala kao jedan veliki blagoslov, jednu veliku sriću. Potječem iz brojne familije – moja *majka* je imala 15-ero djece, generacije naših roditelja manje, po dvoje, troje, ali mlađi ujaci i tetke opet imaju troje, četvero, uglavnom, ja sam se u to zaljubila. Gledali smo često i vas u crkvi (obitelj Huska, op. ur.), ne znam koliko ste djece imali 2004. (*smijeh*), pa nam se svidjelo.





MIROSLAV: Nije bilo posebnog razloga za tu odluku – djelovalo je simpatično, bar sa strane.

– Onda su došla djeca...

MIRJANA: Marija je naše najstarije dijete, mudrica, vrlo aktivna, ide na folklor, u školu sporta, pjeva u dječjem župnom zboru. Svašta bi voljela, ali nije još dosta ustrajna i ponekad malčice lijena, ali uporna da „izgura“ svoje. David je radan, ali pomalo „ima kada“, osjetljiv, ide u školu sporta, ministrira. Kristina je uvjerljiva, maštovita, pažljiva, brižna, iznimno inteligentna. Filip voli pričati, izmišlja lijepe priče i jako čeka brata ☺.

MIROSLAV: David je moj glavni asistent u našim znanstvenim eksperimentima (ro-

boti, rakete, ledene šuplje kugle i sl.) – jako voli *majstorisati*. Filip je naša maza. Cure su – cure. Pametne, uporne, pomažu i u kući i oko malog brata.

– Jesu li četvero djece prevelika obveza i odricanje, kako danas ljudi često misle?

MIROSLAV: Mislim da je veća razlika između prvog i drugog, nego između četvrtog i petog. Mislim da se nismo puno čega odrekli – stvar je tome kako se postaviš. Kod nas nema „ja“, mi smo „mi“, skupa i nitko se ne odriče ničega, ništa nam ne fali, jer smo mi takvi i to što jesmo – brojna obitelj.

MIRJANA: Neki se više namuče s jednim, nego mi sa – trenutno – četvero što imamo. Nemam taj osjećaj da se nečeg odričem, da nam nešto fali, iako mi život jest drugačiji, neke stvari smo zamijenili drugima – čitali smo, gledali filmove. Puno toga smo s nekih 25, 26 godina radili jer nismo znali što ćemo sa sobom – imali smo energije, a nismo imali obitelj.

– Kako ste živjeli svoju vjeru kao „momak i djevojka“, a kako sada živite vjeru svaki dan, vas dvoje kao muž i žena i kao roditelji, s vašom djecom?

MIRJANA: Na zaručnički tečaj smo išli kod vlč. Krmpotića u Đurđinu, a usporedo na pouke za katekumene kod vlč. Anišića. Miroslav je za Božić primio sakramente ispovijedi i pričesti, u siječnju smo se vjenčali, a za Uskrs se tek krizmao, tako da je i dalje – kad smo se vjenčali – bio prisutan vjeronauk, priprava za sakramente.

MIROSLAV: Ništa mi nije od toga bilo nepoznato, ali sam trebao sve to iskusiti kroz zajednicu, a ne samo običaje, jer smo odlučili sklopiti i živjeti pravi kršćanski brak.

MIRJANA: Da, ja sam tako i odrasla i to se za mene podrazumijevalo – zornice, krunice, križni put. Kaže Miroslav da sam ga „zarazila“. Bukvalno od prvog dana braka smo se počeli moliti zajedno, jer smo znali – kako počneš, tako će biti. Vjenčali smo se u subotu, u utorak pošli na medeni mjesec i nosili molitvenik i zaista odmah počeli zajedničku molitvu. Dobar je Miroslav, prihvatio je sve (*zajednički smijeh*). Vrijedilo je čekati 26 godina.

MIROSLAV: Kod nas se sad podrazumijeva – nedjeljom se ide na misu, jedino ako se zbog bolesti ne može ustati iz kreveta i svaku večer molitva, makar najosnovnije – to je to, to je obavezno. Za ostalo, trudimo se koliko možemo, kako uspijemo iskombinirati.

MIRJANA: Idem na misu svakog 9. u mjesecu, jer sam obećala Mariji Propetog Isusa Petković. Filip je bio u inkubatoru pet dana, jer je dobio neku infekciju. Nama je to bilo jako strašno, primanje lijekova preko pupka, jer naša djeca nikad nisu bila u inkubatoru. Puno smo molili – zato i ja drugima rado dajem tu podršku, volim da mi trudne prijateljice jave kad krenu





na porođaj, jer onda možemo biti s njima u tim trenucima.

MIROSLAV: Mirjana je molila u bolnici, ja s djecom kod kuće.

- Kako se slažete s roditeljima?

MIROSLAV: Živjeli smo kod moje *babe* prvo i tamo smo živjeli dok se Kristina (treće dijete) nije rodila – u istom dvorištu, ali odvojeni. Imali smo tamo pola kuće od 39 m² i živjeli tamo dok smo stali – dok su stajali kreveti u kuću. S roditeljima nikad nismo imali problema, bili su sritni što su nas se otarasili (*smijeh*). Naši roditelji su bili sritni – prvo unuča i kod jednih i drugih. Ponekad je bilo pitanja kako ćemo moći, pošto su djeca brzo došla jedno za

drugim. Navikli smo ih da nam pomognu kad pomoć tražimo – Halo, možete pričuvati? Za pojam dadilje – čuli smo da postoji.

MIRJANA: Čitave prošle godine je djed nosio Kristinu u vrtić, da ne ide ona puno ranije, odnosi ih na folklor. Prva čuvanja su bila zanimljiva – kad sam išla na prvi ispit, Mariju, koja je tada bila tri mjeseca, su čuvali moja mama, Miroslavljeva mama i prabaka. Kad su roditelji raspoloženi da s njima provedu vrijeme, oni ih odvedu. Sad to nekad bude i rjeđe – odlazak školaraca sad nekad bude nečim i uvjetovan: trebaju pomoći u kući nešto, jer je njihova pomoć i značajna i potrebna.

- Kako na poslu, u svijetu? Uspijevate li tamo živjeti svoju vjeru?

MIRJANA: Nekad su me nazivali u firmi „vjerskom savjetnicom“ – ne mislim da sam ikog posebno potaknula, bar ne svjesno, ali nisam imala ni negativnih komentara. Znaju da idemo u crkvu i živimo svoju vjeru.

MIROSLAV: Dok sam radio, svi su uglavnom cijenili to što idem u crkvu. Detalj o broju djece im nije bio jasan, a komentari zašto oni ne idu su uglavnom bili: „Ja ne idem, volio bih, ali ne znam kako da krenem“. Nisam doživio – bar ne u oči – pitanje: zašto ideš tamo? Sad radim za Židova, koji razumije značaj blagdana i svetkovanje: ja njega ne kontaktiram

subotom, on mene nedjeljom i poštujemo se, a oboje možemo živjeti svoju vjeru. On mi javi kad on neće raditi, traži da ja kažem kad ja neću i tako funkcioniramo. Bog je providio ovaj posao – kad sam ostao bez posla kao tehnološki višak, pronašao sam takve klijente da radim od kuće, a zaradim dovoljno da pristojno živimo, na čemu smo zahvalni. Za dalje – pošto nisam redovno zaposlen sada – Bog će providjeti.

MIRJANA: Prošle godine mi je bilo teško prihvatiti da sam poslije 16 godina i kao najstariji radnik ostala bez posla (nakon povratka s četvrtog porodijskog odsustva, kao tehnološki višak). Djeca su zadovoljna što je mama doma, naravno. Ipak, sasvim dobro živimo i ovako, a hoću li nakon porođaja raditi opet, vidjet ćemo. Neka vizija je da останem kod kuće, jer je jako teško sve u vezi djece postići, a da obitelj i dom dobro funkcioniraju. Kako Miroslav kaže: Na nama je da radimo, a Bog će se pobrinuti, pa se on i brine.

MIROSLAV: Sada bi bilo jako teško i komplicirano sve organizirati da i Mirjana radi. Jako je dobro što je ona sada s djecom doma.

- Pomislite li ili osjetite nekad da ste u odgoju pogriješili i kako se odnosite prema tome?

MIRJANA: Naravno da pomislimo. I s ovom trudnoćom se tako dogodilo – iznenada, da je Miroslav rekao: „Bog sigurno ima neke dobre planove za nas kad nam je ovo dijete poslao.“ Nije lako uvijek prihvatiti, mogućnost gubljenja posla, što nam se dvaput i dogodilo – nije jednostavno. Naravno da pomisliš da si pogriješio, da ne pružiš dovoljno pažnje, ne možeš svaki moment ispratiti, pogotovo kako idu stariji. Valjda će dati Bog da bude dobro.

MIROSLAV: Možda nam je promaknuo taj detalj da više poradimo na nekoj poniznosti i skromnosti, jer je takav život. Današnja djeca imaju više



nego mi kad smo bili mali, čak iako se moglo, ali smo tako učeni. Danas se kidamo da im ništa ne fali – možda zato što ih je puno, pa da to ne osjete kao teret.

– Kao roditelji brojne obitelji, doživljavate li kritiku i osude ili podršku i odobravanje?

MIROSLAV: Ima različitih komentara, od „Super, hrabri ste“ do „Jeste li vi normalni?“, ali je više pozitivnih.

MIRJANA: Pozitivni ili prešučeni... Mislim da ipak postoji neko divljenje, ili ja bar tako vidim – možda i misle da smo ljudi – zavisi od situacije u kojoj je osoba koja komentira.

– Imate li vremena jedno za drugo? Kako osvježavate vašu bračnu ljubav? Kako se odnosite prema bračnim krizama – kod vas samih ili kod prijatelja?

MIROSLAV: Imamo mi naš „ritual“.

MIRJANA: Naš večernji ritual je kad djeca legnu spavati, oko 10, pola 11, pola sata, sat, naše vrijeme: pomolimo se, popijemo kavu, napravimo plan, nekad pomisliš da ćeš promijeniti svijet koliko daleko odemo u razgovoru, nekad samo osnovno – što ćemo doručkovati. Mi bez te kave ne bismo uspjeli stići do kupatila da se okupamo. Čekamo jedno drugo na molitvu – možda je jedno pet puta u toku braka da nismo sačekali jedno drugo od poslova, možda kad smo u temperaturi pali u krevet ili ako netko putuje i ustaje u zoru – na molitvu i razgovor. Možda bi trebalo nekad i da nas djeca vide da se mi skupa molimo, jer mi prvo s njima izmolimo molitve, pa kad oni zaspu, mi molimo naše...



MIROSLAV: Kad nam je bilo objektivno teško, kad sam ostao bez posla, kod Mirjane mala plaća, mi smo se najbolje slagali. Nikad se nismo osuđivali, prozivali. Naravno, nedostaje mi više vremena s mojom suprugom nasamo. Dogodi se jednom u dvije godine da sami izađemo, na koncert ili nekuda.

MIRJANA: Nisam nikad doživjela da imamo krizu u braku, ali sve te neke teške situacije koje nam Bog šalje u životu su se pokazale kao blagoslov – poslije trudnoće s Kristinom, imali smo puno plodova i uspjeha, tako i s Filipom. Treba ustrajati. Kad je mirno, pitamo se – što nas čeka, kakvo je to zatišje pred buru; kada nema problema ili kriza, ljudski ti paše, ali mi nemamo tako dobru komunikaciju međusobno, ponekad ni s Bogom, ni sakramentima – samu Misu ne doživljavaš isto, nema molitve toliko. Mene drži ono: „Kad sam slab, onda sam jak“. Iz kriza izlazimo kao pobjednici, jer jačamo. Pretpostavljam da će i sve te situacije s djecom koje nas čekaju dobro proći i da ćemo mi iz toga izvući najbolje.

O SVOJIM ŽIVOTNIM CILJEVIMA KAŽU...

MIRJANA: Izvesti djecu na pravi put. Nisam rječita, ali pokušat ću objasniti. Ne smatramo da je potrebno da djeca budu ne znam kako školovana, već da nađu sebe, da nađu smisao u životu. Želimo ih usmjeriti na dobar put, da znaju naći utjehu u kriznim momentima, da uvide važnost molitve i susreta s Bogom.

O AKTIVNOSTIMA U CRKVI KAŽU...

MIROSLAV: Mislim da smo malo aktivni, ali bismo mogli biti i aktivniji. Ja održavam orgulje u našoj crkvi „Isusovog Uskrsnuća“, u kojoj su



djeca krštena i gdje pripadamo. Kad su neke zanimljive tribine i susreti, trudimo se biti tamo. Bilo je pokušaja da imamo obiteljske susrete, koji još nisu zaživjeli. Mirjana ponekad čita u crkvi. Još tražimo mjesto i priliku gdje bismo se najbolje našli i uključili.

JEDNO O DRUGOM KAŽU...

MIROSLAV: Moja Mirjana je savršenstvo bez mane.

MIRJANA: Ne možeš tako ni kazati, nije istina, nemoj pisati, to je šala.

MIROSLAV: Nije šala.

MIRJANA: Ja mislim da ja imam najboljeg muža na svitu i da nisam ovakvog zaslužila, ali Bog mi ga je dao...

MIROSLAV: ... pa sad trpiš (*zajednički smijeh*).

Obilje Božjeg blagoslova i smijeha u svemu što vas čeka!

Stari u obitelji

Ja vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!

Drhtave ruke i sijede kose očeva i pognutih dobrih majki. Bore na licima, vene na rukama, izbljedjele umorne oči.

Ja vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!

Pomilujte sijede glave, poljubite ostarjele i izranjene ruke. Zagrlite svoje stare roditelje. Mučili su se oni i s vama. Od srca im ljubav pružite, a u starosti im oslonac budite.

Ja vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje!

Ne odvajajte ih u male sobice, niti ih šalžite u staračke domove. Poslušajte im vapaje, olakšajte im živote. Imajte za njih lijepe riječi i osmi-
jeh na licima u susretu s njima.

Zato vas lijepo molim, ljubite svoje stare roditelje.

Radili su oni puno da i vaš život bude bolji. Oni su vas s radošću prihvatili kad vas je Bog njima poslao.

Zato vas molim, poštujujte svoje stare roditelje!

Kad ih Bog jednom pozove na vječni počinak, ostat će iza njih prazno mjesto. A to prazno mjesto ti ćeš popuniti jer ćeš dotle i ti ostarjeti. A sve što ste vi činili svojim roditeljima, to će vaša djeca vama uzvratiti. Zato vas opominjem i unaprijed molim.

Volite i poštujujte svoje stare roditelje!

Sveti Ivan Pavao II.



Molitva za obitelj

Gospodine Bože, izvore života i ljubavi, blagoslivljamo te i zahvaljujemo ti što si darom svoga Sina posvetio zajedništvo obitelji. Molimo te da našim obiteljima daješ snagu za velikodušno prihvaćanje dara života. Obiteljske domove ispuni svojim Duhom, da budu mjesta molitve i kršćanskih kreposti, uzajamnoga poštivanja, nesebičnosti i opraštanja, te osjetljivosti za potrebe bližnjih. Sve nas ispuni životnom radošću, da te svjedočimo u ljepoti otajstva Crkve, i da ti – po uzoru i zagovoru Blažene Djevice Marije i sv. Josipa – služimo u vjernosti i istini, zajedno u Kristu, koji s tobom u Duhu Svetome živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.



Slučaj oca Josipa Horvata sa Čikerije

– Mama, di je tata?
– Doće, Luka. Ne brini.
– To si mi, mama, kazala i sinoć, a tate nema.
– A šta ti, dite moje, možem drugo i kazat – pomisli Zlata, nakon što joj je suza *trgla* te večeri prvog studenog 1991. Svisvete su. Bila je na groblju...

* * *

– Josife!
– Rekao sam Ti već – ja sam Josip! Josip! Josip, s tvrdim „p“ na kraju!
– Josife, ne seri! Ovde sam ja vlast! Razumeš?!
– Ne!
– Ja sam taj koji određuje sve, pa i to kako koga da zovem...
– Da, ali ne zaboravi – samo *ode!* Ja sam za sve vas i nadalje Josip!

* * *

– Mama, tate još nema?!
– Doće, Luka.
– Znam, al njega nema...
– Zna to i mama... To, Luka, da će doć... – pomilova ga Zlata po glavi i sjeti se Josipova odlaska. *Kuruze* su obrali na njivi u Rakić kraju i došli doma...

* * *

– Josife,...
– Josip!
– Josife, očekujem od tebe veću angažovanost i posvećenost!
– Josip sam! I neću se angažovati...
– Josife, Josife, ne opterećuj se tim kako te zovem! Ovde si zbog toga što to država od tebe traži nešto važno!
– Josip sam, ponavljam stalno! Pa i za ovu državu...
– Josife!!
– Josip! Morate znati – države za moje nisu ništa značile! Kažem, države, jer ih je bilo više, a ni s jednom se nije moglo *dičit*...

* * *

- Mama, zašto tata ne zove?
 - Zvat će, Luka. Spavaj.
 - Ne mogu, mama. Tate nema.
 - Znam, Luka, al doće... Samo spavaj – uz uzdah, progovori Zlata.
- Umorna je – danas je cijeli dan bila u vinogradu. Obrala je *kevedinku*.

* * *

- Josife!?
- Josip sam!
- Josife, sutra krećemo u akciju!
- Kako akciju?
- Pravu! Borbenu!
- Kako ko, ja sigurno neću – pomisli Josip, a ne kaza.

* * *

- Mama, tata ne dolazi.
- Vidi to i mama, Luka.
- A doće?
- Zašto ne bi došo, Luka? Spavaj samo... – ponovila je Zlata opet iste riječi. Nije ni ona mogla zaspati. A dobro bi bilo. Sutra treba rano ustati, jer mora na *pecu* prodavati jabuke...

* * *

- Josife!?
- ?
- Josife!?
- ?
- Ah, Josi...
- Nećeš me Ti više zvati onako kako se ne zovem!

* * *

- Mama, tate nema...
- Doće, Luka – tiho odgovori i zajeca Zlata, skrhana već jer se upravo vratila s *virostaša svekrve* Lize.

* * *

- Josife!?
- Josip sam i za Vas!
- Zaveži!
- Neću, jer nisam na to naviko!
- Naviko, kažeš!
- Ode sam došo, a nisam tio...
- To nas ne zanima...
- Priveli su me!
- Na žalost, izdajico! Trebao si se sam odazvati...
- Da sam se odazvo, ne bi to uradio...
- Josife...
- Ovo nije moj rat! A poniženja nisam mogao dalje trpit... Ah!

* * *

- Mama...
- Kaži, Luka – reče Zlata i zaplaka, zagrlivši snažno jedinca.

* * *

- Napiši.
- Šta?
- Poginuo! U Vukovaru.
- Razumem! Ali, nije...
- To nikog sada me zanima...

* * *

- Mama, zašto su tatu doneli u kovčegu?
- Ne znam sine. Više nikom ne virujem...
- Zašto nikom...
- Znam da je mrtav i da nam niko neće kazat istinu.

Tomislav Žigmanov



Uredile: Mirela Sakač Varga, Katarina Čeliković

MAŁA DANICA



Učimo moliti

„Gerardići“ se utjecali u zagovor o. Gerardu Tomi Stantiću

Karmelićanski samostan u Somboru, Vicepostulatura Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina i Katehetski ured Subotičke biskupije uz medijsku potporu katoličkog mjesečnika *Zvonik* raspisali su početkom 2014. godine literarni natječaj na temu **Molitva/pismo o. Gerardu**.

Više stotina vjeroučenika je poslalo svoje molitve i pisma a 50 ih je nagrađeno na Danu oca Gerarda, 24. lipnja u somborskoj karmelićanskoj crkvi.

Evo što smo naučili pišući svoje molitve:

- * molimo po uzoru na o. Gerarda, utječemo mu se u zagovor
- * molitva je važna kao život sam, povezuje nas s nebeskom Crkvom i svetima
- * pišemo molitvu – pismo o. Gerardu za milosti koje su nam potrebne.

O. Gerard je zapisao:

Molitva je disanje duše bez koje se sve milosti uguše...

Tko moli, Boga voli, dušu izdovolji, jer je ona za Boga stvorena.

Oni koji su molili za neko čudo, uslišanje svoje molitve će javiti u Vicepostulaturu u Zagrebu ili u Karmelski samostan u Somboru. Da bi naš o. Gerard postao blažen i svet, trebaju se dogoditi čuda i za to već sada žarko molimo. Lijepo je i korisno imati sveca koji nam je blizak.



„Gerardići“ na nagradnom izletu u Remetama

Autori najljepših i najdirljivijih molitava, koji su nagrađeni izletom u Remete na ovogodišnjem slavlju Gerardova 2014. u Somboru, proveli su dva divna rujanska dana – subotu 19. i nedjelju 20. rujna u društvu vicepostulatora u kauzi sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića mr. o. Mate Miloša.

Iznimno dobri domaćini, karmelićani u Remetama toplo su primili raspoložene male hodočasnike. Naši „Gerardići“, kako rado zovemo male poštovaoce o. Gerarda Tome Stantića, **Vanja Perčić, Leona Matković, Donna Karan, Danijel Hatnađ, Attila Szloboda, Éva Csontos i Gabor**

Matković došli su u društvu katehisticice **Zorice Svirčev, Ibolye Szloboda i Katarine Čeliković** u svetišće Majke Božje Remetske.

Ovaj nagradni izlet „Gerardići“ će pamtili po razgledanju Zagreba, počevši od Mirogoja, Kaptola do Griča, a napose dirljivi susret u Brezovici gdje su se djeca oduševila srdačnošću i radošću sestara karmelićanki i atmosferom u kojoj su nestale „rešetke“ koje odvajaju ove sestre od vanjskoga svijeta. Djeca su postavljala pitanja i toliko se oduševila iskrenošću i svjedočenjem sestara da je bilo i onih koji su poželjeli ovako živjeti!



Hvala velika i o. Mati i karmelićanima na gostoprimstvu a napose na širenju kauze našega dragog sluge Božjega, sina bačke ravnice o. Gerarda Tome Stantića.

Utječemo se u zagovor o. Gerardu Tomi Stantiću - molitve djece

* Molim te, oče Gerarde, da uvijek budem pametna, dobra i poslušna, da mi mama rodi još jednu sestru. – Milica H., Sombor

* Oče Gerarde, imam za vas jako važno pismo. U julu (srpnju) trebam dobiti sestru. Moja mama ima neki problem oko bebe. Beba bi se mogla ranije roditi. Ja to uopće ne želim. Htio bih, ako možete Isusu šapnuti moju najvažniju želju – htio bih da se moja mama porodi na termin, otprilike. Da beba bude dobro i mama da bude dobro. Sestru ili brata želim otkad znam za sebe. Volio bih da sve dobro prođe. Ovo je moja jedina želja i jako važna. – Martin M., Subotica

* Dragi o. Gerarde, daj da se M. popravi i O. da me više ne vrijeđa. I da ljudi koji su poplavljeni da se brzo povrate i što prije vrate svojim kućama. – **Petar S.** (učenik 3. r., obolio od cerebralne paralize)

* Dragi oče Gerarde! Molim te da štitiš moju obitelj od svih zala i bolesti. Pošalji svakome anđela čuvara. Daj mi snage da mogu učiti. Hvala ti što su mi danas došli drugovi i što sam lijepo proslavio 11. rođendan. Ja znam da ti i dalje voliš svoj rodni Đurđin i ljude u njemu. Zato bih jako volio da postaneš svet pa da ljudi iz svih krajeva hodočaste na mjesto tvojega salaša, gdje bi sigurno bila izgrađena crkva! Moli za mene da Bog usliši moje molitve. Pozdravljam te iz Đurđina okruženog beskrajnim žitnim poljima. – **Krunoslav D., Đurđin**

* Molim te. Oče Gerarde, da mom bratu pomogneš da ne ostane slijep i da s njim bude sve u redu. I pomози da moj brat preživi operaciju. – **Emanuella S., Subotica**

* Dragi oče Gerarde, obraćam Vam se s jednom molbom. Molim Vas pomozite mojoj baki i njenoj sestri da se pomire. Jako ih obje volim i jako sam tužna pošto su se posvađale. Molim Vas da im pomognete da se pomire. – **B. P., Subotica**

* Dragi oče Gerarde! Voljela bih da pomognete mojoj mami da nađe bolji posao! Hvala. – **Marija B., Subotica**

* Dragi oče Gerarde, molim te da u ovim strašnim vremenima pomogneš ljudima koji su stradali u poplavama. Naročito pomози djeci, bolesnima i starima. Sačuvaj njihove domove. Molim te protjeraj nasilje iz škola i sa ulica. /.../ – **Ivan G., Novi Sad**

Molitva

Bože, milosrdan si djeci svojoj i Tvoje je milosrđe u sakramentu pomirenja osobito darežljivo dijelio Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić. Dopusti nam da Tvoga vjernog slugu uzmognemo častiti na oltarima svete Crkve. Svoje molitve, radosno življen pokornički život i svoju svećeničku djelatnost, o. Gerard Tomo je utrošio da ljude privuče Malom Isusu i u zajedništvo života s Tobom; stoga daj da se približim vrelu Milosti kako bi moja molitva za milost (reći nakanu) bila uslišana njegovim zagovorom. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Neka po zagovoru oca Gerarda budu uslišane naše molitve, a svako uslišanje javimo na adresu:

Vicepostulatura karmelićana, Česmičkoga 1, HR- 10000 Zagreb
ili
Karmelski samostan, Trg cara Uroša 3, 25000 Sombor

Sluga Božji o. Gerard

Bože,
poslao sin nam oca Gerarda svoga slugu
da nas zagovara i ublaži brigu.

Stvorio nam je ljestve za nebo
dok je strpljivo u ispovjedaonici sjedio.

Osnovao je bratstvo maloga Isusa
i u slavu njegovu 25. prosinca slavi se misa.

Djetetu Isusu se usrdno molio,
jer je njegovo djetinje srce samo on razumio.

Sluga Božji on je bio
i svaki mu je čovjek bio mio.

Nikoleta Malenić, VII. r. Sombor

Dječje molitve

Djeca najljepše mole, njihova molitva baš uvijek strelovito pogađa u sam centar Božjeg srca, nekada je ona njihovim jednostavnim riječima a nekad napamet izrečena. Evo nekoliko lijepih molitvi koje mogu pratiti dan jednog mališana:

Anđelu mili, čvaru moj,
danas i uvijek uza me stoj,
ruku mi pruži vodi me ti,
ti me od zala očuvaj svih.

Ja u krevet moram poć,
moj Isuse, laku noć.
Hvala Ti za ovaj dan,
daj mi noćas miran san!

Spustila se tiha noć,
na poćinak moram poć,
zato usta moja mala
za sve kažu Bogu hvala!

Hvaljen budi, Isuse,
oprosti mi grijehe sve,
ja te ljubim srcem svim,
kad sam budna i kad spim!

Sveta mala Terezice,
ponizno te molim,
kaži dragom Isusu
da ga jako, jako volim!

Hvala ti, dragi Isuse,
za kruh naš svagdanji,
blagoslovljena to je hrana
jer Tvojom je dobrotom dana.
Zahvaljujemo ti i obećavamo
da nju ćemo znati
ljudima u potrebi dati! Amen.

Božja ruka hranu dala,
moj Isuse, Tebi hvala!
Sve što nama daješ Ti,
daj i drugoj dječici! Amen.



Razmišljat ću o čudesnim djelima tvojim

Psalam 145,5



Nagrađena djeca u posjetu samostanu karmelićanki u Brezovici



*Kraljice
župe sv.
Roka
u Subotici*

*Kraljice
župe
Marija
Majka Crkve
u Subotici*



BOŽIĆNI SAN MAGARČIČEV

Dok je njegovu toplu staju obasjavala
blaga božićna svijeća,
on je u snu putovao u prošlost
daleku više od dva tisućljeća.
Tamo je u Zemlji Svetoj,
tisuću milja dalekoj,
u jaslama slične štalice,
u društvu kravice,
s puno ljubavi i malo slamice,
njegov pra, pra, pra... djed
složio zipkicu svetog Djeteta
– Spasitelja i Kralja svijeta.
I kako je tada magarac predak
toplím dahom grijao Njega,
tako sad Isus s neba
grije magarčića
od mrzlog sjeverca i
hladnog snijega.
A jutrom će kroz vrata
zaviriti Nena
s božićnim darom
– hrpicom sijena.

Vera Zemunić
iz „Božić naših prijatelja“
(pjesme za djecu)



Indijska legenda

Indijska legenda kaže da je jedan posjetitelj ušetao u rascvjetani vrt. Sa svih strana slušao je prigovor za prigovorom.

Mango je rekao da bi radije bio kokosova palma. Zašto? Zato što je od palme sve korisno – plod, lišće, grane, deblo...

S druge strane kokosova palma zavidjela je mangu, zato što se njegov plod za skupe novce izvozi iz Indije. Sve biljke su bile ljubomorne jedna na drugu, svaka od njih mislila je da je druga biljka ljepša, cjenjenija i korisnija.

Oko posjetitelja zaustavilo se na jednom malom žutom cvijetu koji je radosno cvjetao u svom kutku vrta. Sagnuo se i upitao ga: „Zašto se ti ne žališ kao svi ostali?“

Cvijet je odgovorio: „Promatrao sam kokosovu palmu i zavidio joj na lišću koje se leluvalo na vjetru. Poželio sam da i ja donosim divne, sočne plodove kao mango. Ali tada sam pomislio da ako je Bog želio da budem kao kokosova palma ili mango, On bi me takvim i stvorio. Želio je da budem mali žuti cvijet pa zato želim biti najbolji mali žuti cvijet koji je ikad postojao.“



Zašto ljudi viču

Učitelj je jednoga dana postavio sljedeće pitanje:

– Zašto se ljudi ljute i viču?

– Viču zato što izgube mir – odgovori jedan od njih.

– Ali zašto viču na čovjeka koji je tu sasvim blizu? – ponovno je upitao učitelj.

– Pa, viču zato što žele da ih drugi slušaju – učenik će.

– Zar se to ne može reći i mirnim glasom? – opet će učitelj.

Učenici su se redali sa svojim odgovorima, no učitelj nije ni s jednim od njih bio zadovoljan.



Na kraju im je objasnio:

– Znete li vi uopće zašto ljudi viču kada su ljuti? Kad se ljudi ljute, njihova se srca sve više udaljavaju. Da bi se prevladala udaljenost, treba vikati. Što su udaljeniji, ljudi moraju jače vikati da bi jedni druge čuli. Što se pak događa kad su ljudi zaljubljeni? Ne viču. Dapače, govore tiho. Zašto? Njihova se srca zbližavaju. Ponekad su tako blizu da ne govore glasno, nego šapuću. Često ne trebaju ni govoriti, a savršeno se razumiju. Ljubav zbližava ljude.

Zatim je zaključio:

– Kad raspravljate, ne dopustite da vam se srca udalje, ne govorite riječi koje vas udaljavaju, jer doći će dan kad će vas riječi toliko udaljiti da se nećete znati vratiti jedni drugima.

Najbolji način da izbjegnete svađu je svađati se čvrsto zagrljeni.

Bruno Ferrero

Dječje pismo Bogu



✎ **Dragi Bože, pišem Ti pismo... jer bih htio da mi se javiš...**

Neki ljudi misle da ne postojiš. Zato, ako postojiš, bolje ti je da na brzinu nešto učiniš.

✎ **Molim Te, pošalji mi ponija. Do sada te nisam ništa tražio – možeš provjeriti!**

✎ **Molim Te da mi odgovoriš koja je korist od toga što sam dobar, ako to nitko ne zna?**

✎ **Volio bih živjeti 900 godina kao onaj tip iz Biblije!**

✎ **Ljudi iz susjednog stana se stalno svađaju.**

✎ **Trebao bi dopustiti da se samo dobri prijatelji žene!**

✎ **Želio bih znati kud to ljudi nestaju? Nadam se da ćeš mi to bolje objasniti od moga tate.**

✎ **Želio bih da mi odgovoriš tko je bolji: dječaci ili djevojčice? Znam da si ti dječak, ali budi pravedan.**

✎ **Želio bih znati jesi li bogat ili samo poznat.**

✎ **Da Te upitam: Možeš li napisati još koju priču? U crkvi stalno čitamo iste.**

✎ **Biblija je dobra knjiga, jesi li napisao još neku drugu?**

✎ **Zašto uopće moramo umrijeti kad ćemo živjeti i nakon smrti?**

✎ **Znaš, nisam znao da narančasta boja može postati purpurna sve dok to nisi učinio sa zalaskom sunca u srijedu. Bilo je stvarno cool!**

Željkove želje

Koliko samo Željko ima želja! Ima ih cijele godine, ali u iščekivanju blagdana roje se ko mušice oko grožđa. Ukućani nastoje izbjegavati razgovor o darovima jer će njihov jedinac poželjeti pred svima jednu te istu želju – da oni njemu pozele ispunjenje bar triju želja!

– Sine, nije pogrešno nešto poželjeti, ali ne mogu se baš sve želje ispuniti – upozoravala je mama svoga nestrpljivog sina koji je nešto ranije nego inače počeo pisati pismo sv. Nikoli. Toliko se trudio da je nekoliko pisama završilo u košu za smeće. Željko se mama bojala njegova razočaranja kada bude vidio da nije dobio sve što je „naručio“. Istina, Željkov brbljavi prijatelj Mirko otkrio mu je još prošle godine „javnu tajnu“ da sv. Nikoli pomažu mama i tata, ali ga to nije obeshrabrilo u maštanju i zamišljanju darova koje bi mogao dobiti. Bio je pravi majstor u stvaranju novih ideja za darove.

– Za tvoje želje ne bi bila dovoljna ni zlatna ribica jer ona ispunjava samo tri želje! – šalila se mama sa Željkom.

– Što će ti toliko toga? Ne stigneš se ni poigrati sa svim igračkama, pročitati sve knjige ili pojesti sve slatkiše koje dobiješ! – pitao je u čudu tata.

– Sve mi to treba. E, da! Sjetio sam se još nečega. Ove godine mi trebaju škare i papir u boji, trakice... – u duhu je rekao Željko.

Roditelji su se začudili toj njegovoj neobičnoj želji, ali su mu je ipak ispunili. Do sada je dobivao različite igračke, slatkiše, pribor za pisanje, odjeću, mobitel, bicikl, rolere, ali i karte za bazen, klizalište, kino, kazalište. Kao jedinac mogao je dobiti ono o čemu druga djeca nisu mogla ni sanjati, pa otkud sada najedanput ta ideja o škarama i papiru? Čim je dobio to što je tražio, Željko se povukao u svoju sobu. Nekoliko dana je mudro šutio, boravio je sve dulje u sobi i, za čudo, nije bio „svakom loncu poklopac“. Koliko je ta promjena u njegovu ponašanju roditeljima odgovarala, toliko ih je i zabrinula. Ima li njihov sin neki problem? Možda je „popustio“ u školi? Ili se s nekim posvađao? Prije nekoliko dana igrao se u kući s Mirkom i od tada se skriva u svojoj sobi. Čak je na vrata svoje sobe zalijepio papir na kojem je velikim slovima napisao „Radovi u sobi! Ne ulazi!“.

U iščekivanju sv. Nikole, Željko je očistio čizmice, u jednu stavio zatvorenu kuvertu i smjestio ih u prozor. Sad je samo trebao dočekati jutro kada će pogledati jesu li mu želje ispunjene. Bio je uvjeren da će sv. Nikola šapnuti mami i tati što piše u pismu. Nije ga trebalo ujutro buditi, jasno je čuo prvo crkveno zvono i skočio na noge. U prozoru se šarenilo od lijepo zapa- kiranih darova. Odmotao je tri kutije u kojima su se nalazili: pidža-

ma, flomasteri i čokolada dugačka metar! Sjeo je na krevet, a iz očiju su mu potekle suze. Vratio se u krevet i pokrio se jastukom po glavi.

Mama i tata su, pijući jutarnju kavu u dnevnoj sobi, čekali svoga Željka s darovima. No, vrijeme je prolazilo a njega nije bilo ni za lijek. Tata je provirio u sobu i ugledao prazan krevet! Ispod jastuka je virilo izgužvano pismo. Nije pristojno čitati tuđa pisma, ali ovo je bilo namijenjeno sv. Nikoli pa su ga roditelji skupa pročitali.

„Dragi sveti Nikola! Ne želim te uvrijediti, ali znaš da ja više nisam mali. Znam da ti u donošenju darova pomažu mama i tata. Sada već idem u treći razred i imam najboljeg prijatelja Mirka. On će na Božić slaviti svoj rođendan. Jako bi želio dobiti tortu ali mu je tata i mama ne mogu napraviti jer nemaju novca. Tortu će dobiti od mene, a ja imam samo jednu želju: da dobijem zlatnu ribicu koja ispunjava tri želje. Njih ćemo podijeliti bratski: Mirko će ispraviti jedinicu iz matematike, njegov će tata dobiti posao i za Božić će padati snijeg pa ćemo se sanjkati do mile volje! Baš ti hvala što ćeš mi ispuniti samo jednu želju! Tvoj Željko.“

Od ovog su pisma Željkovim roditeljima suze krenule na oči. Nisu ni pomislili da mu treba zlatna ribica kako bi ispunita želje njegovu prijatelju. Na radnom stolu vidjeli su tortu od papira u kojoj su bili slatkiši, a svaki komadić torte bio je vezan vrpcom. Tata je bez riječi odjenuo kaput i žurno izašao iz kuće. A mama je svoga sina pronašla u njihovom krevetu u koji se neprimjetno zavukao. Poljubila ga je i pitala:

– Ne sviđa ti se darovi?

Nije stigao ni odgovoriti na mamino pitanje kada je u sobu ušao tata a u ruci mu je bio akvarij sa zlatnom ribicom:

– Sine, ova ribica je baš jako željela doći k tebi. Čini se da ima neki dogovor s tobom.

(iz knjige „Izgubljeno srce“)



Katarina Čeliković

KAKO SU RASLI NEBO I ZEMLJA

Božić.

Rekoh joj:

– Nacrтай mi Božić.

Dugo je sjedila.

Zamišljena.

Nad papirom.

S olovkom u ruci.

Napokon se odlučila.

Povukla je pri dnu lista crtu od jednog do drugog kraja, a onda se dugo i upitno zagledala u mene.

A ja, ja nisam znao što reći i više – tek tako, upitah:

– S koje strane to treba gledati?“

Ona, odmakavši olovku od usta i privukavši papir bliže meni, tiho reče:

– Ovako je bilo prije Božića.

Nebo je veliko, a zemlja mala.

– Potom obrne list, tako da je crta koju je povukla bila sasvim pri vrhu. Reče:

– A ovo je poslije Božića. Nebo i zemlja su narasli.

Zemlju sam nacrtala, ali od neba je tek ovo malo stalo. Sada ti je nebo svuda tu okolo.

I zaokruži rukom uokolo lista.

Gledala me zabrinuto, kao da se pita razumijem li, a onda me obujmi svojim ručicama.

Reče:

– Hajde, idemo gledati bor, pa ćemo poslije pričati što smo vidjeli.

Siguran sam, sve lijepo vidio sam te večeri među onim granama, svjetlima.

Tek, bojim se, da nje nije bilo, ništa ne bih vidio.



Stjepan Lice

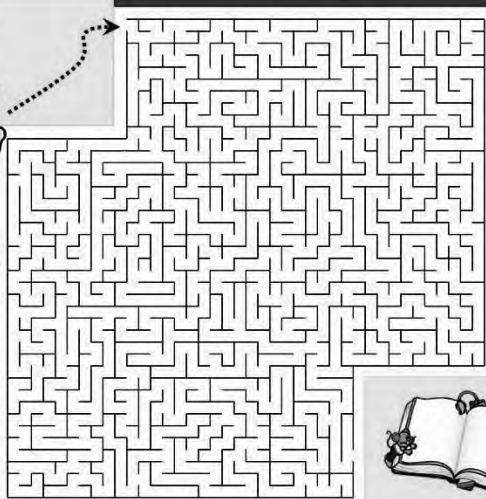


Mali
bandaš Dominik
Kujundžić
i bandašica
Katarina Ivanković
Radak

Susret
prvopročesnika
u Žedniku



Svetom Anti se molimo za izgubljene stvari...
Pomozi ovom dječaku pronaći sve ono što je izgubio...



Sveti Anto,
moli za nas!



Sv. Antunu se molimo za izgubljene stvari...
Pomozi ovom dječaku pronaći ono što je izgubio!

Malo se šalimo

GLAZBENI

Marko, kako glasi množina od riječi glazbenik?
Orkestar – ponosno će Marko! 😊😊

UMALO

Dolazi mali Luka kući iz škole, pa će roditeljima:
– Danas umalo nisam dobio peticu!
A oni začuđeno:
– Kako to umalo?
– Pa, dobio ju je dečko do mene! 😊😊



Mladi Subotičke biskupije

Uredila: Larisa Skenderović



Tvoja sam, Gospodine, za tebe sam rođena.
Što želiš učiniti sa mnom?

Sv. Terezija Avilska



Tvoja sam, Gospodine, za tebe sam rođena. Što želiš učiniti sa mnom? Ove su riječi izvirale iz jedne žarke molitve jedne sestre karmelićanke u 16. stoljeću. Danas, petsto godina nakon rođenja svete Terezije Avilske, Terezije od Isusa, mi se još uvijek divimo onome što je Gospodin odlučio učiniti s njom. Sve je započelo ovom iskrenom molitvom, uspostavljanjem dubokog prijateljstva s Gospodinom. No, ono nije ostalo skriveno i tajno čuvano, već je svoga, tako dobrog Prijatelja, željela upoznati sa svojim sestrama, s čitavom Crkvom, s nama danas.

Zapitat ćemo se što mi to imamo zajedničko s jednom redovnicom iz 16. stoljeća. Koliko nama danas, obuzetim tolikim brigama kakve ona nije mogla poznavati niti naslutiti, mogu pomoći njezini savjeti i smijemo li se uopće i mi nadati takvoj Božjoj blizini u ovom životu? Postoji li i u nama želja da poput nje sa svom sigurnošću kažemo: *Samo Bog je dosta!* Možda nam se to učini malo previše i pomislimo da se radi o privilegiji starih svetaca i mistika. Ipak, u svima nama nalazi se ista dragocjenost – duša. Sveta nam Terezija piše: *Nemojte misliti da ste prazni u nutрини. Bog je u našoj duši koja je poput zamka od dijamanta. Prodiranje u taj zamak do njegove središnje odaje putovanje je koje traži napor i odlučnost, ali nas uvijek*

iznenađuje, a Onaj koji nas čeka daje sve od sebe da nam pomogne približiti mu se.

Putovi koji vode do te najskrivenije odaje, do tog dubokog i bliskog odnosa s Bogom, različiti su za svakoga od nas i svaki od svetaca koji nam je dan kao uzor nasljedovanja imao je svoju jedinstvenu stazu. Ipak, prekretnica svakog putovanja, onaj je početni korak, čvrsta odluka da nema nazad i da se potpuno želimo posvetiti ovome cilju koji će odrediti čitav naš život. Svi se mi svakodnevno borimo s odlukom dati se do kraja ili ipak dio života zadržati za sebe, ostaviti sebi malo oduška i prostora gdje ćemo sebi dopustiti mala lutanja i malo predahnuti. Ali naš Gospodin želi srce, želi nas potpuno. Traži od nas svu našu ljubav, a znamo da se od ljubavi ne odmara. Kada nekog volimo, sve podređujemo tome da mu ugodimo i ništa nam nije teško učiniti samo da ga vidimo sretnim, utješnim i nasmijanim. Ako mislimo da smo daleko od takve ljubavi prema Bogu, nemojmo se obeshrabriti. Ni sv. Terezija, koja nam je jedan od primjera savršenog predanja Bogu, nije lako učinila taj korak.

Provodeći dvadesetak godina u samostanu kao jedna od omiljenih redovnica, okružena prijateljstvima, obavezama, vodeći se ljudskom logikom biranja linije manjeg otpora, dopuštala je sebi osrednjost. No, takav ju je život iscrpljivao jer nije nalazila pravog mira i onda je učinila odlučan korak! Zagledana u lik izmučenog Isusa, odjednom je shvatila da tako više ne želi živjeti jer Isus pati i zbog njenih grijeha i nesavršenosti, zbog njenog pomanjkanja ljubavi prema Njemu. Tada mu je odlučno rekla: *Ne idem odavde dok mi ne daš milost da Te više ne vrijedam.* A Isusu se sigurno svidjela ta njena smjelost i odlučnost. Tako je započeo njihov put dubokog prijateljstva. Njena molitva više nije bila samo trenutak pobožnosti već je molitva postala hod s Gospodinom. Zagledana u Njega u tom je pogledu prepoznala kako je On odavno gleda s velikom ljubavlju i poniznošću. Zadivljena pred tom poniznošću Boga koji se spušta tako blizu čovjeku da mu želi biti prijatelj, ona nam i danas poručuje: *Predočite sebi da je Gospodin uz vas i gledajte s kakvom vas ljubavlju i poniznošću podučava... Nemojte biti bez tako dobrog prijatelja. To je onaj prijatelj koji je sam sebe oplijenio i dao život za nas. On je dao sve i zbog Njega vrijedi uložiti mnogo u odnos s Njim, samo On potpuno zaslužuje naše povjerenje i za Njega vrijedi preokrenuti čitav svoj život da bismo ga uskladili Njegovoj volji. Ovakav odnos s Njim rađa veliko povjerenje, a On sam nam daje snagu da mu se približavamo i još više ljubimo. Njega, skrivenog u zamku naše duše, kako to naziva sv. Terezija, sve više upoznajemo u prijateljskom razgovoru – molitvi.*

Naša nas naučiteljica savjetuje o molitvi, ne kao o uzvišenom razmatranju razumom, niti izgovaranju lijepih riječi, nego kao razgovoru u ljubav-

vi: Molitva se ne sastoji u tome da se puno razmišlja, već da se puno ljubi i prema tome činite ono što vas pobuđuje da ljubite.

Svi znamo da ono što vrijedi košta. Tako je i s ovim prijateljstvom, vrednijim od svega drugog. Potrebno je ulagati u njega i ponekad je zaista teško. I u ovim teškoćama u molitvi i duhovnoj borbi nismo sami. Opet imamo primjer naših nebeskih prijatelja koji su taj put prošli prije nas. U početnim nas koracima potpunog predanja i hoda s Gospodinom sv. Terezija upozorava da sve moramo započeti s odlučnom odlučnošću. Odlučnost mora pobijediti našu slabu volju, nedostatak motivacije i držati nas i onda kada ne naiđemo na trenutnu utjehu, kada nas svlada umor i kada nam se ovaj hod čini previše zahtjevnim, a naše slabosti neukrotive. Baš tada, u vremenu kušnje, svome Prijatelju, pokazujemo koliko nam je stalo do Njega. Dajemo mu najviše što možemo, dajemo mu našu volju koju će On brusiti i jačati. Pa i u takvim trenucima, znamo da nas ne ostavlja same makar nam se činilo da On od svojih prijatelja traži više. On sam će biti naš učitelj i vodit će nas sve bliže sebi: Prema tome, okupite se oko ovoga dobrog Učitelja, posve odlučni da naučite ono što vas uči, a Njegovo Veličanstvo će učiniti da postanete dobri učenici i neće vas napustiti, ako ga vi ne napustite.

Ovaj put molitve i prijateljstva s Isusom donosi velike zahtjeve i zadaće, ali svi se oni čine tako malima naspram onoga što to prijateljstvo donosi. Što ga više budemo upoznavali i što mu budemo bliži, naše će se želje sve više okretati prema Njemu: Molitva se ne sastoji u najvećem užitku, već u najvećoj odlučnosti da se želi u svemu ugađati Bogu... To je sjedinjenje koje sam cijelog života željela; to je ono što uvijek tražim od našega Gospodina i što je najjasnije i najsigurnije... Sve se sastoji u tome da Mu se predamo kao nešto što je Njegovo, sa svom odlučnošću. U ovu se avanturu predanja života Njemu, prodiranja u dubinu svoje duše da bismo upoznali Boga, usudimo i mi upustiti. Potražimo pomoć od onih koji su već ugazili staze toga puta kao sv. Terezija Avilska koja je živjela u vremenu kada su bili potrebni čvrsti prijatelji Božji. Gle, sličnosti s našim vremenom! A kad steknemo povjerenje u tako dobrog Prijatelja, usudimo se upitati ga: Što želiš učiniti sa mnom? Prava avantura tek onda počinje!

Ana Ivković

Mali Isus

Mili Isuse moj, vjerujem u tebe i želim da me vodiš kroz život.
Ti si onaj koji mi daje snagu
Pomažeš mi prebroditi prepreku svaku.
Dan bez molitve uludo prođe
Razgovor s tobom, o Isuse,
Za moju dušu je lijek
Prema meni nikada nisi bio prijek.
Putovi Gospodnji su dugi
Sa mnom uz korak ideš ti
Želim da me uvijek vodi
Tvoj glas premili.
Svaku večer molitvu tebi izgovorim
Da od poteškoće svake me braniš
Ti si onaj koji me uvijek voli
I znaj da uvijek u mome srcu spiš.

Maja Andrašić



Prijatelj

Prijatelj je onaj koji zna sve o tebi i pored toga te još uvijek cijeni.
(Elbert Hubbard)

Pravi se prijatelji u nevolji poznaju. (Ezop)

Prijatelj ljubi u svako vrijeme, a u nevolji i bratom postaje. (Izr 17,17)

Jedna ruža mi može biti vrt... Jedan prijatelj mi može biti cijeli svijet.

(Leo Buscaglia)

Ovo su samo neke misli koje govore o prijateljima i prijateljstvu. Za mene vrijedi ona: Prijatelj je dar od Boga. No, koliko mi poštivamo i koliko njeđujemo ljubav prema prijateljima? U današnjem svijetu je to veoma teško. Teško je shvatiti istinska prijateljstva. Na ulicama čujem kako prijatelji jedan drugome govore ružne riječi, ponižavaju jedni druge. Mislim da nitko od nas ne bi volio imati takve prijatelje. Koliko ste puta rekli svom prijatelju da ga volite? Sigurno jako malo. Ono čarobno „Volim te“ ne trebamo govoriti samo svojim simpatijama ili roditeljima već i svojim prijateljima. Čim u sebi osjetimo neku nelagodu i sramimo se to reći prijatelju, to je loš znak. Ne volimo dovoljno svog prijatelja da mu to kažemo. Nije nikakav grijeh reći da ga voliš, on će to shvatiti kao prijateljsku ljubav. Te ča-



robne riječi nam mogu uljepšati dan. Pokušajmo reći „volim te“ prijatelju, možda će nas neozbiljno shvatiti, ali mu objasnimo situaciju.

Velika većina nas ne želi svoje probleme podijeliti s nekim, ali zato su tu prijatelji. Kad nam je teško, obratimo se osobi koja ja uvijek tu za nas, koja nas voli i poštuje. Sigurno će nam biti lakše. Jednako tako i mi trebamo biti otvoreni za naše prijatelje, podijeliti s njima svoju sreću i nevolju. Ako je netko pravi prijatelj, on će nas prihvatiti onakve kakvi zaista jesmo, neće imati nikakve predrasude.

Često se postavlja pitanje, postoje li i mogu li opstati muško – ženska prijateljstva? Naravno da mogu. Čak što više, živim ih. Katkad je neke stvari lakše povjeriti prijatelju nego prijateljici. No, ovakva prijateljstva je teško održati. Kada na ulici vidite kako momak i djevojka idu zajedno, sigurno pomislite da su u vezi, ali u većini slučajeva nije tako. Ovo znam iz iskustva... Prijatelj, bio muško ili žensko ima svoje zanimljive teme o kojima možete razgovarati. Na vama je da izaberete. ☺

Bilo kako bilo, prijateljstvo je nešto najljepše na svijetu. Mogućnost da netko ima prijatelja je najveće bogatstvo koje treba čuvati i njegovati. Budimo pravi prijatelji, u teškim trenucima pružimo prijatelju podršku, budimo uvijek uz njega. No, ne zaboravimo najvažnije – u svako svoje prijateljstvo uključimo Boga! On će nas voditi svojim stazama, nikada nećemo zalutati u neke mračne ulice koje ne vode nikamo. Radujmo se svakom trenutku provedenom s prijateljem, uživajmo, družimo se. Nemojmo biti tužni ako imamo jednog prijatelja. Ako je taj prijatelj onaj pravi, onda smo bogatiji od nekog tko ima više prijatelja, a nijedan nije onaj istinski. I ne zaboravimo, prijatelju možemo reći sve, on je tu da nas saslušša, da nam da neki savjet, da nas utješi, da s nama šuti u teškim trenucima. Svakog dana prije spavanja zahvalimo Bogu za svoje prijatelje. Svakoga dana molimo za prijatelja. I ne zaboravimo one čarobne riječi. Prijatelju, volim te. ☺

MOLITVA ZA PRIJATELJA

Prikazujem ti, Gospodine, svoga prijatelja (.....). Želim da ga obasja tvoje svjetlo. Daj mu jasnoću tvoje Riječi, da te poželi, da te ustrajno traži i nađe. Molim te da se otvara tvojoj milosti, da čuje tvoje pozive i da ima snage odazvati se. Vodi ga na njegovom životnom putu, da uvijek zna da nije sam. Molim te da mu budeš blizu. Meni pomози da mu budem pravi prijatelj. Oslobodi me želje da upravljam, gospodarim i potrebe da budem u pravu. Pomози mi da svom prijatelju mogu pokazati bliskost i dobrotu kakvu ti pokazuješ meni. *Oče naš...*

Larisa Skenderović

Ostani, Gospodine!

Kuda ćeš?
Stani!
Nemoj ići!
Jer bez Tebe nismo ništa, Gospode.
Ostani, jer večer se spušta
i studen hladna pokriva narode!

Ne, nemoj ići!
Jer u Tebi svijet nalazi mir,
a sunce se već žarko gasi,
svud je tama, nemir.

Ostani još s nama,
jer ovo je strašno vrijeme.
Brat na svoga bježi brata,
a ljudi su postali sjene.

I reče mi:
Ne boj se! Ja sam s vama
do svršetka svijeta,
jer je moja ljubav istina
ko svjetlo oltarsko
što pred vama tinja!

Bogdan Rudinski



Uz Godinu posvećenog života – 2015.

Hvala redovnika

Gospodar si svijeta vidljivog, nevidljivog
Svi radosno slave Tebe Boga živog.
Gospodar si žetve izađi na polja
Radnike pozovi nek je Tvoja volja.
Gospodar si mora na pučinu izađi
Kad stišaš oluju svoje vjerne nađi.

Gospodaru svega k sebi nas pozovi
Lice zemlje s nama u ljubavi obnovi.
Naša su Ti srca poput žrtvenika
Dajemo Ti s njega hvalu redovnika.

Malo je u polju vrijednih poslanika
Ti plodove primi svojih redovnika.
Tvoja riječ je sjeme u nama je nikla
U toj mekoj duši Tvojih redovnika.

Gospodar si mora na pučinu izađi
Kad stišaš oluju svoje vjerne nađi.
Gospodar si svijeta početak si i kraj
Posrnule dižeš i vraćaš ih u raj.

/Stihove za redovničku himnu „Hvala redovnika“ napisao je Tomislav Baran, a glazbu i aranžman Toni Eterović./



Jesam li
pozvan/a?
Možda ću i ja
jednom pjevati
ovu pjesmu?!
Ima li u meni,
u tebi iskra...
Gospodinov poziv
se ne odbija.
Malo je u polju
vrijednih
poslanika!

Orgulje vs. Gitare odnosno Liberalizam vs. Konzervativizam u Katoličkoj crkvi

Danas imamo dvije vrlo ekstremne strane u Katoličkoj crkvi koje se često sukobljavaju, najčešće na Facebooku u obliku dugih i napornih precavanja u komentarima.

S jedne strane, relativizira se grijeh izvlačeći onu Isusovu rečenicu „Ni ja te ne osuđujem“. Tako je danas postalo stigmatizirano opomenuti nekoga zbog nekog njegovog lošeg djela samo kako bismo živjeli u nekom lažnom miru i kako ne bismo, oh strahote, osuđivali. Mnogi si daju za pravo izvrtati nauk Katoličke crkve pod krinkom da Bog ljubi svu svoju djecu. Istina je da Bog ljubi svoju djecu, ali ne i grijeh. Ova, liberalna strana, želi odbaciti svaku formu i stvoriti neku hippie crkvu gdje je sve lijepo, malo se griješi, ali oprostit će Bog. Doduše, ne preko ispovijedi jer ne treba njima svećenik da posreduje između Boga i njih. Izobličuje se i liturgija, te se pokušava napraviti što bolji ugođaj, koncert, show, kako bi se privukli ljudi, zaboravljajući pri tom tradiciju, dostojanstvo i srž mise – Euharistiju. Misa postaje okrenuta ljudima, a ne Bogu. Jedan od najekstremnijih slučajeva je flash mob koji je napravljen u jednoj crkvi u Americi kako bi se privukli ljudi.

S druge strane, nekako kao odgovor na sve ovo, jača konzervativizam. Iako je Crkva sama po sebi konzervativna, i prirodno je da je tako, i ovdje postoje velike krajnosti. Tako se mogu iščitati razna zamjeranja papi Franji,



isticanja, simptačnijeg im pape u miru Benedikta, dugački komentari o tome treba li pričest primati na ruku ili na usta, i tako dalje. Dok ona liberalna strana apsolutno zanemaruje formu, ova strana je ljubi više od svega, ponekad se čini čak i više od Boga i od svoga bližnjega. Ekstremni konzervativci skloni su neposlušnosti prema Papi, ističući misu na latinskom kao jedinu pravu misu, te stvaranju svoje teologije.

Ovaj konflikt se prenosi i na Sinodu biskupa koja je govorila o obitelji. I to je teško pitanje; s jedne strane, treba zaštititi potpuno relativizirani brak i dati mu veliku važnost, s druge strane, treba imati ljubavi i razumijevanja za one koji su ipak rastavljeni i naći načina uključiti ih u pastoralni život. Isto tako, s jedne strane treba sačuvati tradiciju i dostojanstvo svete mise koja ponekad zna prerasti u kaos, ali također ostati dovoljno otvoren za evangelizaciju novih vjernika i novih generacija.

Ovo pitanje ostaje otvoreno. Ovo je tema o kojoj treba još mnogo raspravljati i ne zaboraviti zbog koga je sve to i tko uvijek, u svakoj raspravi mora ostati u središtu – Bog.

Vedrana Cvijin

Molitva. Je li mi potrebna?

Molitva. Hm. Mnogima može zvučati strano, nešto što se ne prakticira, možda komično samo kad se sjetim tragi-komičnih televizijskih španjolskih serija od prije par godina.

Molitva bi po nekoj najširoj definiciji i ne mnogo kompliciranoj, predstavljala razgovor s Bogom. Vjerujem, svatko ima svoje osobno iskustvo s molitvom. Vjerojatno vas je netko od članova obitelji naučio prvu molitvu. Mene je, sjećam se, sestra Silvana, jako dobra žena.

Kako vi uspijevate moliti? Molite li uopće? Zašto ne i ako da, kako to shvaćate – kao nešto „hajde da odradim“, pa da idemo dalje s obavezama? Samo rijetki ne nailaze na poteškoće u molitvi. Shvatila sam da svi mi prođemo kroz jedan ili više perioda kada se nešto ugasi u nama i ne želimo moliti.

Krenimo od toga da molitva nije obaveza i tako se ne treba tretirati. Sebe ne trebamo tjerati na bilo što. Nismo u obavezi držati se običaja, ako nam nije stalo do njih. Nismo u obavezi ići u crkvu, niti graditi odnos sa svojom zajednicom kojoj pripadamo. Nismo u obavezi moliti se.

Prošla sam jedan duži period odbijanja molitve, osim kad je to na misi ili nekom skupu s mojom zajednicom – što je opet po tipu „hajde da odradim“, odlučila sam ne tjerati se na to i ostavila da tako miruje. Pitanje je želimo li se vratiti molitvi? Je li ona potrebna i kome?



Bogu nisu potrebne naše molitve, one su potrebne nama. To ste sigurno i pretpostavili. Kako se vratiti? Molitvi se ne možemo vratiti ukoliko imamo stav da je to nešto odbojno i beskorisno po nas. Molitvi se vraćamo na jedan određeni način. Svatko mora sam osmisliti svoj način. Sjetimo se u kojim trenucima nam je bilo lijepo na molitvi. Od toga se počinje.

S obzirom da sam kao dijete redovito išla na Svibanjske pobožnosti, one su mi ostale u sjećanju kao nešto posebno. I ne, nije uvijek bilo mnogo nas koji su dolazili moliti krunicu, ali su svejedno za mene imale posebnu draž. Kada sam otišla na fakultet, u jednom trenutku sam bila pozvana pomoći oko čitanja molitve za radio. Počinjalo se četvrtkom u ranojutarnjim satima. Sat vremena mi je trebalo pješice do radija kako bih samo par minuta čitala svoju molitvu. Zašto sam to radila? Tko je lud ustati u 4 ili 5 sati i ići u radio, u vrijeme kada cijeli studentski dom spava? Bile su to molitve krunice. Nedavno su uslijedili i drugi motivi koji su me još više vezali za molitvu. Želim se osvrnuti na jedan zajednički zaključak iz razgovora s prijateljem koji mi se često znao pridružiti upravo na toj krunici – Neće se ništa loše dogoditi ukoliko ne odem na tu molitvu, ali osjećam da time gubim ili odbijam blagoslov koji mi Bog želi darovati. Neću se posjeći, stradati u nesreći ili politu se vrućom vodom kada kuham kavu, ako se ne molim. To nisu „vračke“ i uroci.

Molitva je kanal kojim se Bogu približavamo i vrlo vjerojatno postajemo Mu sličniji. U početku može biti teško. Sebi sam postavila pitanje – Kako da se molim Bogu koga i ne osjećam? Svatko može imati svoje pitanje u glavi. Imamo pravo na to pitanje. Nije se Bog htio udaljiti od nas. Stvar je u tome da uvijek možemo donijeti odluku da se molitvi vratimo i polazeći od toga, pronaći ćemo sebe u novoj priči i svoj put do molitve.

Prilagodite molitvu svome raspoloženju, potrebama, mjestu na kom se nalazite i vremenu kojim raspolazete u toku dana i tjedna. Molitva je fleksibilna stvar. Ona ne mora biti u riječima. Ona može biti šutnja i stajanje pred Presvetim. Ona može biti samo vrijeme bez riječi, a posvećeno samo vama i Bogu kojem je toliko stalo do vaše sreće.

Kada molitvu budete doživjeli i shvatili kao nešto što je dobro za vas, umirujuće, ohrabrujuće, tek tada možete produbljivati svoju vjeru i razumjeti je na više načina. Počeci su uvijek malo magloviti. Molitva se može vježbati i može varirati. Njeno trajanje i namjena se mogu prilagođavati.

Možda će netko pitati – a što ako molim za konkretno i ta molitva ne bude uslišana? I sama sam toliko puta naišla na taj specifičan konflikt u sebi – zašto da se molim a da mi to na kraju ne bude uslišano? Molitvom mi je Bog izlazio u susret kod SVIH najvažnijih stvari u životu. Nekad Ga ne ćemo uspeti razumjeti zašto nam nije uslišio neke naše molitve. A što može biti najteže u molitvi? – Naučiti iskreno reći: „Neka bude volja Tvoja“.

Trebamo vjerovati da naše iskrene molitve ipak pronalaze svoj put do Njegovog velikog srca i da će nam dati po našoj mjeri i karakteru, bile to osobe koje nas trebaju sresti, poteškoće koje trebamo prijeći kako bismo ojačali ili hrabrost i ustrajnost za ono što ne možemo promijeniti, kao i svu odvažnost kako bismo mnogo toga činili.

Nemojte odustati, molite.

Nemoj reći OČE

Ako se svaki dan ne ponašaš kao sin.

Nemoj reći NAŠ

Ako živiš izoliran u svojoj sebičnosti.

Nemoj reći KOJI JESI NA NEBESIMA

Ako misliš samo na zemaljske stvari.

Nemoj reći SVETI SE IME TVOJE

Ako to ime grdiš, psuješ ili uzalud izgovaraš.

Nemoj reći BUDI VOLJA TVOJA

Ako je ne prihvaćaš kad je bolna.

Nemoj reći KRUH NAŠ SVAGDAŠNJI DAJ NAM DANAS

ako se ne brineš za braću i beskućnike.

Nemoj reći NE UVEDI NAS U NAPAST

Ako imaš namjeru ostati u grijehu ili dalje grijешiti.

Nemoj reći IZBAVI NAS OD ZLA

Ako se ne boriš protiv zla.

Nemoj reći AMEN

Ako još nisi shvatio molitvu OČE NAŠ. /posuđeno/

Danijela Nuspl

Poznavati Krista

Razgovor između tek nedavno obraćena čovjeka i njegova prijatelja nevjernika.

„Ti si, dakle, povjerovao u Krista?“

„Da.“

„Znači da o njemu moraš dosta toga znati. Reci mi u kojoj je zemlji rođen?“

„Ne znam.“

„Koliko mu je bilo godina kad je umro?“

„Ne znam ni to!“

„Koliko je propovijedi održao?“

„Ni to mi nije poznato!“

„Ti doista malo znaš, a tvrdiš da si povjerovao u Krista!“

„Imaš pravo. I sramim se što tako malo znam o Kristu. Ali ovo ipak znam: još prije tri godine bio sam pijanac. Bio sam i u dugovima. Moja je obitelj bila pred slomom. Žena i djeca svaku su večer strahovali od mojeg dolaska kući. Ali prestao sam piti. Nemam više dugova. Sretna smo obitelj. Žena i djeca nestrpljivo me svaku večer očekuju. To je Krist učinio za mene. Toliko znam o Kristu!“

Istinski znati znači promijeniti se tim znanjem!

Što mi znamo o Isusu Kristu?

A. de Mello



Koliko vrijedi brat

Sestra bratu za 18. rođendan

Sretan ti rođendan. Često mi se rugaš kako imam slabo pamćenje, ali kao da je jučer bilo, sjećam se našeg prvog susreta, i onog telefonskog razgovora kad mi je tata s osmijehom rekao da sam dobila brata. Toga dana kada si se rodio, dragi Bog je osim mame i tate blagoslovio i mene, jer sam dobila priliku da upoznam jedinstvenu vrstu ljubavi i dao mi prijatelja za cijeli život.



Daleko od toga da se nikada ne svađamo. I ti to znaš. Ali nema dana da nisam ponosna što mogu reći: „To je moj brat!“ Drago mi je, iako si sad još u „ludim godinama“, što ipak mogu reći da si netko s kim mogu razgovarati kao s odraslom osobom. Hvala ti, što čak i kada sam loše volje, nađeš način da me nasmiješ i popraviš mi dan. Volim te puno i bit ću uvijek tu za tebe. Nemoj to zaboraviti. Neka ti se ispune sve želje! Budi sretan i uvijek nasmijan, i uživaj u današnjem danu. /K. Š./

Gdje je moj par, Gospodine?

Svatko čezne za tim da se u potpunosti nekome preda, da ima duboku duhovnu vezu s drugim, da bude ljubljen potpuno i ekskluzivno. Ali Bog kaže kršćanima: „Ne, dok nisi zadovoljan, ispunjen i sretan s tim da te Ja ljubim, otkrivajući da samo u meni možeš naći svoje zadovoljstvo; tek tada ćeš biti sposoban za savršeni ljudski odnos koji sam za tebe isplanirao.“

Nikada nećeš biti sjedinjen s drugim dok se ne sjediniš sa mnom, zasebno od svega i svakoga, zasebno od svake želje i čežnje. Ja želim da prestaneš planirati, prestaneš željeti, i dozvoliš mi da ti predam najuzbudljiviji plan koji postoji, onaj koji ti ne možeš niti zamisliti. Ja želim da ti imaš najbolje. Molim te dopusti mi da ti to dam. Samo nastaviti mene gledati i oče-



kuj najveće stvari. Nastavi doživljavati i učiti stvari koje ti Ja govorim... Samo moraš čekati. To je sve.

Ne budi tjeskoban. Ne brini se. Ne gledaj okolo na stvari koje su drugi dobili ili koje sam im Ja dao. Ne gledaj okolo na stvari koje misliš da želiš. Samo nastavi gledati za mnom i u mene, ili ćeš propustiti ono što ti želim pokazati. I onda ... kad budeš spreman, iznenadit ću te s ljubavlju puno ljepšom nego si ikada mogao sanjati. Vidiš, dok se ti pripremaš i dok se onaj kojeg sam za tebe namijenio priprema, ja i u ovom trenutku radim na tome da oboje budete spremni u isto vrijeme. Sve dok oboje ne budete samo sa mnom zadovoljni i životom koji sam za vas pripremio, nećete moći iskusiti Ljubav koja je oličenje vašeg odnosa sa mnom i ovom savršenom Ljubavi.

Predragi, ja želim da vi imate ovu divnu ljubav. Ja želim da vidite uživo sliku vašeg odnosa sa mnom i da konkretno uživete vječno jedinstvo ljepote, savršenosti, i Ljubavi koju vam dajem sa Sobom. Znajte da vas ljubim neizmjerno. Ja sam Bog. Vjerujte i budite zadovoljni.“

Nepoznati autor, Izvor: Bitno.net

**Prikaz knjiške produkcije Hrvata u Srbiji
između dvaju Dana Balinta Vujkova**

Dokaz vitalnosti ovdašnje hrvatske književnosti

Piše: Zvonko Sarić

Knjiška produkcija Hrvata koji žive u Republici Srbiji realizirana između dvaju *Dana Balinta Vujkova*, od listopada 2013. do listopada 2014. godine, broji 25 novih naslova, pisanih na standardnom hrvatskom književnom jeziku ili ikavskom dijalektu, a tiskano je i 6 publikacija hrvatskih autora koje su objavljene na srpskom jeziku. Tiskana su i dva druga, ponovna izdanja već ranije objavljenih knjiga. Dakle, ukupno je objavljen 31 nov naslov, što nam kazuje da je u odnosu na protekli period između dvaju *Dana Balinta Vujkova*, u kojemu je objavljeno 19 naslova, ovoga puta taj broj znatno veći.

Put prema čitateljima djela pisanih na hrvatskom standardnom književnom jeziku i ikavskom dijalektu je omogućilo 16 nakladnika, a pri tome, više djela je objavljeno u sunakladi, dok su dvije publikacije tiskane u vlastitoj nakladi, kao samizdati. Većina nakladnika je iz Subotice, a slijede nakladnici iz Novog Sada i Petrovaradina, a tri knjige su objavljena u nakladi Matice hrvatske – Zagreb, osječke Grafike i Društva hrvatskih književnika iz Rijeke.

Pitanje o dva smjera

Po broju objavljenih novih naslova, godina iza nas je bogata, valorizacija ovih knjiških djela spada u domenu književne kritike i znanstvenog ocjenjivanja, većina ovih djela je već prikazana u periodici i promovirana pred publikom, ali što nam govori ova evidencija knjiške produkcije ovdašnjih Hrvata?

Prije svega, to je jedna od potvrda da hrvatska manjinska kultura i književnost postoje u Srbiji, manjinska kultura i književnost koja se naravno nalazi i u sklopu naše jedinstvene, matične, nacionalne hrvatske kulture, ali i kao opstojan segment u cjelini kulture i književnosti domicilne države. Ovdasnja knjiška produkcija nas Hrvata jest jedan od legitimnih dokaza i tragova našeg postojanja.

No, nije ovdje u pitanju jednosmjerna ulica. Što time hoću reći? Ostaje pitanje u kojoj se mjeri u srbijanskom kulturnom prostoru, shodno njegovim kapacitetima, prihvaćaju kulturne vrijednosti, književna i znanstvena ostvarenja ovdašnjih Hrvata? Odgovor je – u zanemarioj mjeri! Ali je isto tako pitanje u kojoj se mjeri naš manjinski kulturni prostor sposoban prihvaćati distribuciju kulturnih vrijednosti i kulturnih znakova ovdašnje većinske kulture. Isto pitanje o dva smjera, naravno, važi i glede aktualnog kulturnog prostora u našoj matičnoj državi. Dio odgovora na ova pitanja reflektira se i u našoj suvremenoj, manjinskoj knjiškoj produkciji, a možda bi se o temi iskustva dvosmjernosti manjinske i većinske kulture, kažem – možda, moglo razgovarati i na jednoj od budućih manifestacija *Dana Balinta Vujkova*, uz sudjelovanje književnika i znanstvenika koji dolaze, kako s ovdašnje manjinske kulturne scene, tako i s one većinske, ali i s kulturne scene naše matične države.

Kao mali prilog ovoj mogućoj temi o iskustvima dvosmjernosti manjinske i većinske kulture, spomenut ću ovom prilikom, kako je činjenica da se za dodjelu najvećih književnih nagrada na srbijanskoj kulturnoj sceni ne uvažavaju romani napisani na jezicima manjina.

Promjena u odnosu na period između 2012.- 2013.

No, pođimo sada dalje, tijekom ovoga prikaza uvida u knjišku produkciju između dvaju *Dana Balinta Vujkova*, krenimo od područja književnosti u kojoj skupa ima objavljenih 19 novih naslova, od kojih 13 knjiga poezije, 3 romana, 1 knjiga kratkih priča, jedna knjiga nabožne književnosti i jedna knjiga književnosti za djecu.

Hoću naglasiti kako je u ovom segmentu pregleda važno zamijetiti da je dominantna suvremena produkcija, dakle većinom su tiskana djela živućih autora, u pitanju je aktualna, suvremena književna praksa i to jest dobro.

Takav podatak kazuje promjenu, glede književne produkcije, u odnosu na period između 2012. i 2013., kada je manjkalo suvremene, aktualne produkcije. Pri ovome ne zaboravljam da je nama i dalje potrebno ponovno objavljivanje književne ostavštine pokojnih književnika, zbog novih iščitavanja i valorizacije.

Ali zašto sam naglasio važnost dominacije, ovdje i sada, objavljivanja suvremene književne produkcije? Prvo, to je dokaz vitalnosti ovdašnje hrvatske književnosti, a drugo – nama su još potrebne samodefinirajuće meta-

fore. Zašto? Jer živimo u vremenu u kojemu i dalje traje bolna činjenica da se hrvatska manjina u Vojvodini politički podijelila na Hrvate i one Bunjevce koji niječu pripadnost hrvatskom narodu, živimo u vremenu pokušaja asimilacije Bunjevaca, koji – traje li traje, više desetljeća od strane velikosrpske politike.

Netko bi sad „na prvu loptu“ mogao predbaciti: – A što ti tu sad o politici? A ja bih mogao, opet „na prvu loptu“ odgovoriti: – A što da ne? Ali kako ne volim, baš ne uvijek, i baš ne ovdje i sada, odgovoriti na prvu loptu, moj bi odgovor bio da je odavno poznata definicija francuskih filozofa Deleuzea i Guattaria, koji su pišući o Kafki ustvrdili da je svaka manjinska književnost nužno politička, jer je takva literatura, bilo u kojemu društvenom kontekstu, lišena moći.

I zbog toga će pri čitanju manjinske književnosti, političko uvijek biti usmjereno u prvi plan, jer je takva literatura potencijalno subverzivna i revolucionarna. O čemu se zapravo radi? Manjinska književnost, a koja je i univerzalno umjetnička, uvijek je čitana s povećanom osjetljivošću k političkom, jer posjeduje potencijal subverzivnosti spram efekta utjecaja društvene prakse konkretnog, većinskog društva.

Usložnjenost praksi manjinskih književnosti

Aktualna hrvatska manjinska književnost sadrži i naša sjećanja, otkriva nam i naše kulturne i književne tradicije, a ujedno je to i govor o sadašnjosti, koji progovara o našoj suvremenosti. Nije riječ o lažnim interpretacijama stvarnosti, nego su to književna svjedočanstva u kulturnom kontekstu, koji opet, nije izbor, nego postoji kao činjenica.

Dakle, ako slijedimo Deleuzea i Guattaria, mala književnost nastaje djelovanjem jedne manjine u okviru većinskog jezika druge kulture, a po Deleuzeu i Guattariju, svaka manjinska književnost ima tu moć isključiva unutar tijela većinske književnosti, što jest prednost, ma kako to možda nekome čudno zvučalo, jer takva književnost stiže pred čitatelje kao nepatvorena, specifična i interesantna. /.../

„Intelektualno i građanski hrabro nastojanje“

I tako stižemo i do područja znanosti i publicistike, gdje se izdvaja tiskanje 12. sveska *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* u segmentu leksikografije. U nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice iz tiska je koncem siječnja izašao 12. svezak *Leksikona*, koji obuhvaća dio slova K, u kojem je na 200 stranica 53 autora obradilo ukupno 186 natuknica – od šokačke igre *kabatulja* pa do preglednoga članka – *književnost*, što prati 141 ilustracija. Novina je što će od ovoga sveska, na koncu svakoga, biti objavljivane i dopune, s natuknicama koje su iz različitih razloga izostale iz prijašnjih svezaka – u ovome ima 6 takvih priloga. U kritič-

kom prikazu ovoga *Leksikona*, leksikografski savjetnik Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“ i glavni urednik *Hrvatskog općeg leksikona*, Mladen Klemenčić, napisao je, među ostalim, kako *Leksikon u sadržajnom i jezičnom pogledu znatno doprinosi jačanju hrvatskoga nacionalnog identiteta podunavskih Hrvata te njihovu povezivanju s narodnosnom maticom u Hrvatskoj* i da je *Leksikon intelektualno i građanski hrabro nastojanje da se zabilježi i posloži sve ono što je bitno za opstojnost hrvatske zajednice u podunavskom prostoru*. Treba reći i da je sve dosadašnje sveske *Leksikona* u svojstvu glavnog urednika potpisao dr. sc. Slaven Bačić.

Glede periodike imamo 16 publikacija. Izdvojimo ovom prilikom kao značajnu produkciju mjesečnik *Hrcko*, dječji podlistak tjednika *Hrvatska riječ*, jer su i brojni programi na *Danima Balinta Vujkova* namijenjeni upravo djeci te *Godišnjak za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Peti broj *Godišnjaka* je objavljen koncem svibnja ove godine i donosi 14 znanstvenih i stručnih radnji, koje tematiziraju neke od aspekata društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti ili sadašnjosti. Radovi s područja povijesne znanosti, jezikoslovlja, etnologije, sociologije, filozofije, kulturologije, psihologije i politikologije, kao i s područja demografije, filologije i muzikologije koji se objavljuju u ovom *Godišnjaku*, šire i razgllašuju sadržaje o Hrvatima u Vojvodini, koji su od značaja za očuvanje i razvoj nacionalne svijesti i identiteta ovdašnjih Hrvata, a koji su na moje, i ne samo na moje zadovoljstvo, samostalni socijalno-kulturni fenomen u Srbiji. Glavni i odgovorni urednik *Godišnjaka* je Tomislav Žigmanov. Neću propustiti ovom prilikom spomenuti i jednu značajnu obljetnicu – dvadeseti je rođendan katoličkog lista *Zvonik!* Ovaj katolički list osnovali su svećenici Hrvati Subotičke biskupije 19. rujna 1994. godine, a sadašnji glavni i odgovorni urednik je vlč. Dragan Muharem. Čestitam obljetnicu *Zvonika*.

Lijepa avantura

I što zaključiti nakon ovoga prikaza knjiške produkcije Hrvata koji žive u Republici Srbiji? Na dobrom smo putu, čekaju nas nova i nova čitanja opusa književne povijesti ovdašnjih Hrvata, kao i ona aktualne knjiške produkcije. Lijepa je to avantura pred nama, kao i budućih generacija, ali izazovi su brojni. Primjerice, još uvijek nije riješeno otvorenje Katedre za kroatistiku na Filozofskom fakultetu novosadskog sveučilišta. Dobro je što postoje književni časopisi *Nova riječ* i *Klasje naših ravni* putem kojih se kroz riječ kritike može, korak po korak, upoznavati koliko su književna djela ovdašnjih Hrvata korespondentna i relevantna sa suvremenim književnim stvaralaštvom.

Ostaje i otvoreno pitanje koliko možemo s našom knjiškom produkcijom senzibilirati javnost u Srbiji o našim manjinskim problemima, ali i pitanje u kojoj su mjeri ovdašnji hrvatski književnici integrirani u Hrvatsko

društvo književnika, a za mene je značajno i pitanje mogućnosti integriranja ovdašnjih hrvatskih književnika u program hrvatskih škola, odnosno da se nađu i u hrvatskim čitankama u Republici Hrvatskoj.

Na jednom od rovinjskih susreta književnika hrvatskih manjina s književnicima u Republici Hrvatskoj, književnik Đuro Vidmarović je naglasio da književnost ne može biti manjinska, već se pisac vrednuje prema dosežima svoje estetike. E, pa ne bih se složio s takvom tvrdnjom Vidmarovića – „jedan na jedan“, jer manjinske književnosti postoje kao vrijednosti, a dragocjene su i u tvorbi i proširivanju znakovnog sustava nadnacionalnog jezika i u sklopu toga manjinska književnost jest dragocjena.

Knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata 2013.-2014.

I. Književnost

a) poezija

1. *Cidi se život : Lira naiva 2014.*, KDKPiD „Ivan Antunović“ i Hrvatska čitaonica, Subotica 2014., 135 str.

2. *Preprekovo proljeće*, ur. Marija Lovrić, HKUD „Stanislav Preprek“, Novi Sad 2013., 128 str.

3. Željka Zelić, (*Intimna*) *Kronika srca*, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica 2013, 67 str.

4. Vojislav Sekelj, *Životopis jedne sjene*, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica 2013, 95 str.

5. Ante Vukov, *Boca bez poruke*, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica 2013, 166 str.

6. Zvonko Sarić, *Povjeruj u vlastitu smrt*, Cenzura, Novi Sad 2013., 115 str.



7. Marko Kljajić, *Rumeni sutoni*, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, 2014., 120 str.

8. Mirko Kopunović, *Pruži ruku, mila : pjesme*, Samizdat : Hrvatsko akademsko društvo, Subotica 2014, 67 str.

9. Ljerka Radović, *Osmijeh u mokrom kaputu : pjesme*, Graph style, Novi Sad, 2014., 118 str.

10. Katarina Firanj, *Žagor iz opaklije*, Alfagraf, Petrovaradin 2014., 121 str. : ilustr.

11. Antun Kovač Pašin, *Pisma, ljubav, vino i/kavica*, Matica hrvatska, Subotica, 2014., 164 str. : ilustr.

12. Mila Markov-Španović , *Imam ja vrijeme za nas*, M. Markov-Španović, Sremska Mitrovica 2014, 100 str.

13. Žigmanov, Tomislav, *Minijature vlastitosti : (krajolici života i životopisi zavičaja)*, Matica hrvatska, Zagreb 2014., 109 str.

b) proza

Romani

14. Tomislav Ketig, *Damin gambit*, Matica hrvatska, Subotica 2014., 430 str.

15. Dražen Prčić, *Plemstvo Wilson*, Minerva, Subotica 2014., 229 str.

16. Dražen Prčić, *Tajna provincije*, Grafika, Osijek 2013., 167 str. (2. izd.)

Priče

17. Balint Vujkov, *Bečarski poso*, ZKVH i Hrvatska čitaonica, Subotica 2014., 142 str.

Proza

18. Mirko Kopunović, *Mrvljenje mrve neba : pripovijetke*, NIU Hrvatska riječ, Subotica 2013., 119 str.



Nabožna književnost

19. Stjepan Beretić, *Božji prijatelji s nama na putu*, 2. dopunjeno izd., Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica, 2014., 709 str. : ilustr.

II. Znanost i publicistika

a) povijest i leksikografija,

21. *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, sv. 12, K-Knj, gl. urednik Slaven Bačić, Hrvatsko akademsko društvo, 2013., 198 str.

22. Lajčo Perušić, *Tragovima predaka : povijest loze Perušić*, Vlastita naklada, Zagreb 2014., 171 str.

23. Lazo Vojnić Hajduk, *Kamen sjećanja*, Samizdat, Subotica 2013.

b) znanost - kulturologija

24. *Muka kao nepresušno nadahnuće kulture, Pasijska baština Hrvata u Podunavlju*, Udruga Pasijska baština i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata kulturu vojvođanskih Hrvata, Zagreb – Subotica 2013., 500 str.

c) etnografija

25. Lazo Vojnić Hajduk, *Dužijanca je zahvala Bogu i pohvala čovjeku*, Udruga bunjevačkih Hrvata “Dužijanca”, Subotica 2014., 63 str. : ilustr.

d) monografije

26. Kata Pelajić, Zvonimir Pelajić, *Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo “Matoš” Plavna : (2008-2013) : monografija u povodu pete obljetnice postojanja i rada udruge*, HKUPD “Matoš”, Plavna 2014., 84 str., XII str. s tablama : ilustr.





Publikacije na srpskom jeziku

* Tomlekin, Branimir [Miroslav Cakić], *Za sve je kriv moj deda : priče iz donjeg Srema*, Bistrica, Novi Sad :, 2013., 176 str.

* Tomlekin, Branimir [Miroslav Cakić], *Slatko kod Dunje : priče jednog gimnazijalca genijalca*, Bistrica, Petrovaradin 2013., 194 str.

* Tomlekin, Branimir [Miroslav Cakić], *Gaudeamus idi u tur : priče jednog Sremca akademca*, Bistrica, Novi Sad 2013., 72 str.

* Melvinger, Jasna, *S tekuće trake 20. veka*, Orpheus, Novi Sad 2013., 256 str.

* Božulić, Siniša, *Buđenje čoveka*, S. Božulić, Novi Sad 2013., 90 str.

* Tomlekin, Branimir [Miroslav Cakić], *Salauka*, Bistrica, Novi Sad 2013., 191 str.

NOSAČ ZVUKA

FALJEN Isus, dvivice : Kraljice Bodroga : tradicijsko marijansko pučko pjevanje Hrvatica iz Monoštora. - Subotica : Zavod za kulturu vojvo-

đanskih Hrvata ; Monoštor : Kulturno-umjetničko društvo Hrvata „Bodrog“, 2014 (Novi Sad : AMB Ekonomik). - [20]str. : ilustr. ; 12 cm
Tiraž 1.000.

III. Periodika

1. *Subotička Danica (nova): Kalendar za 2014.*, godišnjak, Župni ured sv. Terezije, Subotica 2013., str. 269;
2. *Klasje naših ravni*, dvomjesečnik, Matica hrvatska Subotica i NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, obujam oko 120 stranica;
3. *Hrvatska riječ*, tjednik, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, str. 56;
4. *Zvonik*, mjesečnik, Rimokatolički ured sv. Roka, Subotica, redovito izlazio, str. 52;
5. *Otac Gerard*, povremenik, Hrvatska karmelska provincija Svetog oca Josipa, Sombor, Glasilo Vicepostulature za upoznavanje Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina, str. 48;
6. *Glas ravnice*, mjesečnik, List Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, Subotica, str. 16;
7. *Glasnik pučke kasine*, mjesečnik, glasilo Pučke kasine 1878., Subotica, str. 32;
8. *Miroljub*, tromjesečnik, glasilo Hrvatskog kulturno umjetničkog društva „Vladimir Nazor“ iz Sombora, Sombor, redovito izlazio, str. 28;
9. *Zov Srijema*, tromjesečnik, Glasilo Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, Zagreb, str. 80;
10. *Hrcko*, mjesečnik, dječji podlistak „Hrvatske riječi“, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, str. 24;
11. *Kužiš*, mjesečnik, list za mladež, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, redovito izlazio, str. 24;
12. *Gupčeva lipa*, godišnjak, Kronika HKPD „Matija Gubec“ Tavankut, Tavankut 2013., str. 20;
13. *Dunav*, godišnjak, Interno glasilo Zavičajnog kluba Beščana, Zagreb, str. 40;
14. *Hosana*, tromjesečnik, List Humanitarano-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima „Hosana“, Stari Žednik, str. 15;
15. *Hrvatski majur*, povremenik, podlistak „Glasa ravnice“, Glasilo Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Subotica, str. 8;
16. *Godišnjak za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata br. 5*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica 2013., str. 370+XVI.

Suncokreta sedam u ruci joj zri...

(povodom zbirke pjesama Željke Zelić: *(intimna) Kronika srca*,
Hrvatska riječ, Subotica 2013.)



Čovjek se osjeti počašćenim nakon što pročita zbirku pjesama Željke Zelić – *(intimna) Kronika srca*. Što je sudjelovao, makar samo ovako – čitajući, a to je samo naizgled na neviđeno – čitajući se kadšto više vidi nego – gledajući! I dok neki pjesnici čine da se smatramo uljezima i uljeznicama u njihovom poetskom svijetu, ovaj traži i nalazi u nama ono mjesto na koje smo dobrodošli, koje je za nas oduvijek pripravljeno i predodređeno i koje nas blagoslivlja. Mjesto gdje prebiva nedodirljivo i neoskrvnjeno čuvstvo prema drugoj osobi, osobi koju zavljemo – možda nekad i protiv svoje volje, ali sa sviješću – Bog je taj koji pripravlja i predodređuje, on blagoslivlja i iskazuje dobrodošlicu. On dobri otac iz prisposode, a mi sinovi i kćeri

razmetne. Naši osmijesi i suze idu u rok sinovske i kćerinske službe. On čini da se osjetimo duboko prisebni, doma, kod kuće, svoji. Svi imamo takva mjesta u sebi kao što imamo i ona puna netrpeljivosti, odmetništava svake vrsti. Ovisi koja pohodimo, do kojih držimo i održavamo ih. Svi u sebi imamo riječ, po njoj smo započeli – i tko god se njoj vraća – obnavlja postanak i njegovo svjetlo. Govori – Neka bude! Jest, prostrani smo. Kao bačka ravnicama. Ili ona banatska, mačvanska, baranjska ili slavonska... ona panonska – svima nama rođenima na ovim ravninama i ravninama s pokojom gredom – nedogled je prisnan, blizak – i kad nekoga čekamo opkoljeni daljina-

ma – naše je čekanje prepuno neba i zemlje – neba koje je ponad ravnice najveće i zemlje kojoj ovdje ne vidiš kraja – daleko na obzoru – svud uokolo – nebo i zemlja ljube se – u punom krugu cjelova. Prijelaz iz vremena u vječnost skoro neosjetan. Toliko neosjetan da možemo potvrditi onu sveto-pisamsku – smrti više nema!

Ili, ako je ima – ne bojimo je se! U franjevačkoj duhovnosti smrt je sestra, u duhovnosti čije duboke tragove možemo čitati kod Željke Zelić smrt je točno ono što piše u Svetom pismu – mjesto naše ukopanosti u život, mjesto iz kojeg možemo uskrsnuti živom riječju za život vječan, za život vjenčan. Vjenčan obredom pisanja. Gaston Bachelard u svojoj *Poetici sanjarije* govori o *pisanoj ljubavi*, ljubavi koja je sama svoj produžetak i svojeručno novo nastajanje i bivanje s olovkom u ruci – ili, moguće – objeručke pred računalnim glasoviom. U središtu te ljubavi je riječ oko koje se kruži šire, što bi rekao pjesnik, i zahvaćaju stvarnost – čas onu najbližu blizinu – dah, dotik, pogled – čas odlaze u već spomenuti nedogled, koji je već opjevan kod bunjevačkih Hrvata i sežu onoliko koliko duh može dosegnuti sve do zaustava u samoj vječnosti. Prolazni čas tako biva ovjekovječen, vječnost časovita, a ujedno smo slobodni i od prolaznosti i od vjekovitosti, slobodni čitatelji ove kronike srca, bliske i prisne – dostupne u svojoj prolaznoj vremenitosti koja dohvaća riječju neprolazne vrijednosti.

Slobodni zato što je čitanje kao djelatnost uvijek vježba iz slobode. Dobrovoljno prihvaćanje uputa koje nam daje pjesnik. Trenutak u kojem se zaljubljujemo u mjesto na kojem jesmo jest postignuće pjesničke riječi – ne krajnje – jer nad nama je rekosmo – otvoreno nebo. I kad je puno oblaka koji nam zaklanjaju sunce – ono je otvoreno srcu ako nije oku. Srčanost i hitrost, snaga i brzina kojom nas neka metafora uznese i ponese i prenese na neko drugo mjesto (tamo gdje je život!) u još neviđeno i još nečuvano – u iznenađenje – razvedravaju čitateljsko čelo i ono zasja, a nevidljiva sunca zagriju mu pogled i on postane topao, topao i polako otopi mrazne staze kojima misao zna kročiti ne bi li postigla svoj cilj. Rekla nekom nešto.

Ovo putovanje kroz vrijeme ljubavi podijeljeno je na *Početak, Borbu, Rastanak, Odlazak, Susret*. Čitajući ga, suočavamo se s neminovnošću da upravo tako bude – kako jest. Kako jest zapisano. I Isus je uvijek volio počinjati rečenicu s – *Pisano je...* Doduše, on je onda znao preokrenuti ili dopuniti smisao zapisanoga – učiniti sve novim. A naše doba koje se hvali *posadašnjenjem* ili *podanašnjenjem* moralo bi od Učitelja primiti tu vjeru i to umijeće više nego ikada jer slova se množe, zapisi produljuju... a mi se nešto slabo razmnožavamo – sve sporije, a sve dulje traje život, ali tko zna?! – možda je to najavak nekog novog zlatnog doba. U njemu su se ljudi rađali kano starci i bivali sve – mlađi! I tko će onda odrediti kad je vrijeme za ljubav! Sveti Ivan je rekao za nju – VJEČNA JE! A Sveti Pavao – Ljubav nikad ne prolazi! Ova zbirka nas podučava da je vrijeme ljubavi opet i ponovno tu, pred nama i u nama. Opet – ako smo bili pomislili da je prošlo, ponovno –

ako je nismo znali (duhovno!) obnoviti u sebi. Željka Zelić se zna poslužiti najobičnijim riječima ne bi li izrazila svoja najuzvišenija stanja. Pogovarač zbirke Davor Bašić Palković upozorio je na moguća skliznuća u patetiku, ali Željka Zelić pjeva po onoj – Patetika je ravnopravna! Čak štoviše, ravnopravnija! Pjesnički *pathos* je prijeko potreban da bismo osjetili višu prisutnost. Kao i to da je pjesnikinja među nama. Prepoznamo je po tome što nas zna uzdići s našeg dna makar jednu stopu, lakat, lakat samo jedan! I odmah se više vidimo i čujemo i osjećamo. Počast i pozvanost nas čitatelja da sudjelujemo u njezinoj ljubavnoj priči dodatni je dar na kojem treba biti zahvalan. Čitateljska zahvalnost možda ne dopire daleko, ali ova poezija i ne traži fanfare (možda bi trebala, da se svi skupa – nasmijemo!) – posve neočekivano naslov zbirke počinje – zagradom u kojoj piše – *intimna*. Tako ju i treba štiti, to jest, štovati i čitati. Čuvati njene tajne i ne znajući da ih čuvaš. Ujevićev krug tajanstva sastavljen je od poetičnih javki i kad se u nama oglašati netko znan ili neznan, bezimeno trajanje u braći postane lakše, ljepše... – kao kad se nakon paklene šutnje i čistilišne ispovijedi, povede rajski razgovor. Ne između Žene i Zmije, nego ovaj put između prvog čovjeka i prve žene. Svi smo pozvani na tu prvotnost. Tada se krstio svijet prvi put. Davana su imena bićima, stvarima, pojavama... Radnjama, stanjima i zbivanjima, znanjima i čuvstvima, putovima i uputstvima – svem životu, mrtvih nije bilo – i sve je bilo istina. Sve dok laž nije *ulizla*... i istjerala nas iz raja. E zato treba imati – dobru stražu i dobre stražare! I dugo, dugo, dugo ćemo ostati u – raj! A ako iskusimo i pakao i čistilište – i to je za ljude! Na kraju će nas opet dočekati zvjezdano nebo nad nama i čudoredni zakon u nama! Ako je mogao Dante i Kant... neće ni nas spriječiti nekakav novi U-Tant! Ne znamo tko ju je prvi izgovorio i rekao, ali već tada je svoju riječ imala – ljubav! Bila je u svemu i u sebi samoj – e sad samo treba, što bi rekao starozavjetni pisac – PONOVI ZAKON! Za početak obnoviti rajski razgovor – (*intimna*) *Kronika srca* Željke Zelić donosi jednu stranu tog razgovora, onu žensku – i već prvom pjesmom dovodi nas *in medias res* – u središte stvari. Odmah znamo – nešto se zbiva između dvoje ljudi. Dva svijeta koja pjesnikinja pošto-poto želi ujediniti – svesti na jedan jedini i to prije nego stigne odgovor ili sveta smrt – što bi rekao Tin u *Svakidašnjoj jadikovci*. Ženska pjesma odgovore muški pronalazi, ne boji se smrti i uspijeva doprijeti do korijena šutljiva cvijeta što svoju cvjetnu vjeru ispovijeda bojom i mirisom i podaruje ga Željkinim pjesmama. U tom cvjetnom samorazgovoru svi smo prisutni. Taj cvijet – suncokret! S plodonosnom glavicom punom ukusnih sjemenki. Svi se krećemo za suncem i pod suncem (a znano je – sunce zapravo – u mjestu stoji!) Taj cvijet – ovaj naš jedan jedini – svijet! Franjo Tuđman je jednom rekao – Najgori mogući i najbolji mogući u isti čas! Umijeće mogućeg postigne nekad i nemoguće. Jedinstveno mnoštvo! Množina u jedini! I u svemu čovječnost i ljudskost. Onda nije daleko ni boštvo. I učini nam se – i vidimo – na svjetskoj livadi cvjetova i svjetova koli-

ko hoćeš! I koliko samo klasja! Zlatnog vlača. Uмнаžanje kruha. I riba. I svi preostali ulomci. Navještaji i događaji. Prispodobe i preobraženja. Obasjanja i obraćenja... Sve potječe iz Svetog pisma. Jednom kad ljubav, jer samo ona može, osvjetli sve te moguće svjetove (između najboljeg i najgorog!), nitko neće moći predbaciti Željki Zelić da nije za to – dala svoj glas! Ljubomora isto tu – od onog poznatog pitanja – *kako si mogao?* – do pune svijesti da nam naše nitko ne može oduzeti. A nešto postaje naše bezuvjetnom ljubavlju, osim toga dobro je uz svjetlost poznavati i – vatru! Jer bez nje bi bilo hladno i mračno na ovoj zemlji ponekad. Živio Prometej! Bio je teško kažnjen, doduše. Olimpijski bogovi nisu praštali kao što nama danas ustrajno prašta naš Bog. Da ne prašta, zar bismo još uvijek bili – ovdje? Još je psalmist rekao – *Ako se grijeha budeš spominjao, Gospodine, Gospodine – tko će opstati?* Mi zasad opstajemo. Kako-tako. Dokle-dotle. I izbijamo ljepotu iz naših života, dobrotu iz naših srca, istinu iz naših riječi. Moramo izbijati jer smo ponekad poput kamenja, žednog stijenja u kojemu nema izvora vode žive. Stoga kad poteče ili tek prokaplje stih ...*Suncokreta sedam u ruci joj zri. /Na obronku snova strpljivo čeka –/ obećani* – u nama se javi opet vjera, ufanje i ljubav, a iako je najveća među njima ljubav, prvenstveno vjernost i vjera jer vjernost i vjera povećava domet ufanja i ljubavi sve do krajnjih granica nas samih, i onda se usudimo hrabro dovršiti redak ljubavne izjave, makar samo u sebi, negdje između kliktaja i krotke molitve – ja sam ona obećana!

KAPELICA U LEMEŠU

Na vr' grede u Lemešu

Kapelica jedna stoji.

To su nama naši stari

Svetilište u nasleđe ostavili.

Kapelica jeste mala

Al u nju tušta prošnji stane

Na sve marijanske dane.

Kadgod proštenje veliko je bilo

Tušta svita sa svi strana,

Danas u zaborav pada.

Ali ono malo svita

Što se Majci našoj moli,

Zna put do svetilišta

Što ostaviše naši stari.

Lucia Tošaki Knezy

RAZMISLI MALO

Znadeš li, možda, dragi brate,
da svijet nije stvoren samo za te,
da ima i onih koji pate
i da će jednom doći i red na te.
Hoće li tada netko biti uza te,
da te utješi i da se moli za te;
razmisli malo o tom, dragi moj brate.

Zar možeš sretan biti, brate,
dok drugi s mukom rade i za te,
a nesretni te u stopu prate.
Očekuješ li da te shvate,
svi oni koji su dužni, brate,
da dugove moraju i da vrate;
razmisli malo o tom, dragi moj brate.

Znadeš li možda, dragi brate,
da smo svi djeca Nebeskog Tate,
otkupljena da vječno ne pate,
očekivana da Mu se vrate
u ljubavi i slozi, moj brate,
jer smo dužnici Vječnog tate;
razmisli malo o tom, dragi moj brate.

Zato iskreno oprosti, brate,
uvrede koje su tebi poslate;
zatraži oprost od blišnjeg, za te,
od onog što je odmah uza te,
jer sinovi smo Dobrog Tate,
otkupljeni u „jutarnje sate“,
od kazne za „grieh istočni“, brate;
razmisli malo o tom, dragi moj brate!

Franjo Ivanković

ADVENT ILI DOŠAŠĆE

Adventske sviće se pale
Nedilja za nediljom prolazi.
U svakoj obitelji radosti puno
Jel dragi Božić dolazi.

Raduju se stari
I sićaju se davnih godina
Pripovidaju dicit o Božiću
I o starim običajima.

U sobi nema slame ko kadgod
Dica na Internetu igrice igraju
Majke i dide gorko plaču
Nema dice Božić da čestitaju.

Isuse maleni, bar za Božić samo
daj radosti, Božjeg mira
u svaku kuću unesi ljubav
da slave rođenje Božjeg sina.

Marija Feher

Povijesni kutak

Piše: Stjepan Beretić

Dva stoljeća stoji spomenik Presvetog Trojstva u Subotici

Friedrich Held, peštanski kipar je na opće zadovoljstvo Subotičana 1797. godine isklesao kip presvete Bogorodice, koji je iste godine postavljen između zvonika na vrh timpana. To je bio prvi monumentalni kip na otvorenom prostoru u Subotici. Kip je do danas sačuvao svoju ljepotu i eleganciju. Gradsko poglavarstvo nije bilo spremno isplatiti Heldu 1763 forinta. Grad je smatrao da je to previše skupo. Na koncu je spomenik Presvetom Trojstvu izradio somborski zidar Karl Salzer, koji je spomenik dovršio 1814. godine. Spomenik je otkriven i posvećen godinu dana kasnije, na blagdan svetoga Stjepana Kralja 1815. godine. Blagoslovio ga je tadašnji subotički župnik plemeniti Pavao Sučić od Pačira. Izradu spomenika je platio plemeniti Mate Vojnić od Bajše. Održavanje spomenika je prihvatio grad Subotica. Kip Presvetog Trojstva je uklonjen sa svoga mjesta 1964. godine, te je restauriran u Zavodu za zaštitu spomenika u Ljubljani. Restauracija je dovršena iste godine. Kip je postavljen pred sjevernim portalom katedrale, te je blagoslovljen 30. listopada 1966. godine.

Odluka da se spomenik vrati na staro mjesto

Subotičko Gradsko vijeće donijelo je 23. rujna 2014. godine odluku o restauraciji i premještanju spomenika Presvetog Trojstva na njegovo izvorno mjesto pred Gradsku kuću. Restauracija i premještanje će se financirati iz proračuna lokalne samouprave, a dijelom iz donacija. U obrazloženju odluke stoji da je Komisija za podizanje i održavanje javnih spomenika na teritoriji Grada Subotice na sjednici održanoj još 18. rujna 2013. godine donijela zaključak kojim je prihvatila prijedlog Nacionalnog savjeta mađarske nacionalne manjine za restauraciju kipa Presvetog Trojstva, kao i da se

Da ih ne zaboravimo

Učitelj i učenik

Ususret jubilejima biskupa Ivana Antunovića i svećenika Paje Kujundžića

Godine Gospodnje 2015. naša mjesna Crkva i bunjevački Hrvati bilježe dvije značajne obljetnice svojih velikana. Naime, 2015. godine navršava se 200 godina od rođenja našeg velikog preporoditelja, biskupa Ivana Antunovića i 100 godina od smrti našeg velikog svećenika, učenika biskupa Ivana Antunovića, Paje Kujundžića. Tim povodom u ovogodišnjoj *Subotičkoj Danici* sjećamo se kratkim tekstovima ova dva svijetla lika iz naše prošlosti. U *Subotičkoj Danici* za 2016. godinu bit će toga puno više.

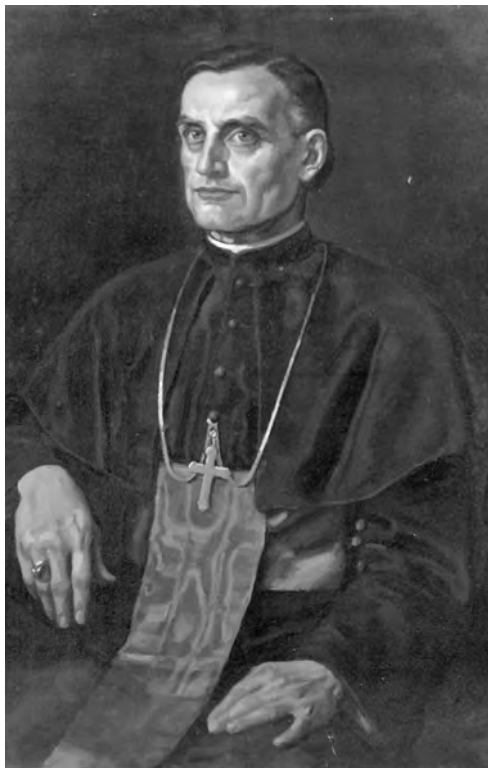
Andrija Anišić

Biskup Ivan Antunović 200. obljetnica rođenja (1815. – 1888.)

Narav i karakter Ivana Antunovića

Za razumijevanje Antunovićevog rada potrebno je poznavati njegovu narav, njegov karakter kao i način i stil njegovog djelovanja i pisanja.

Antunović je bio skroman čovjek. Hodao je ovom zemljom otvorenim očima i srcem. Upijao je u svoje biće sve ono što je lijepo i dobro, ali je zapažao i sve ono ružno i loše. I jedno i drugo poslužilo mu je za duhovnu i ljudsku izgradnju. Ono lijepo i dobro širilo mu je poglede duha, obogaćivalo



njegovu kulturu i poticalo ga na rast u svetosti. A sve ono što je bilo ružno i loše uključivalo je u njegovom biću alarm da ga upozori kako bi se na vrijeme zaštitio ali isto tako da na to upozori druge te im pomogne da se izmaku prijetecem zlu.

O njegovoj naravi i karakteru imamo dragocjene zapise drugih, ali imamo sačuvane i neke njegove misli. Sve to predstavlja njegov lik u pravom svjetlu.

Život i rad Ivana Antunovića obilježen je obiteljskim životom i odgojem. O svom djetinjstvu pisao je s čežnjom i toplinom. Vraćao se češće u svoje djetinjstvo, ali najtoplije je o njemu pisao u svom djelu *Slavjan* kad opisuje ozračje u njegovoj obitelji napose u Došašću i o Božiću: „Davno je to bilo, kada

sam još bio djetetom u kući mojih djedova – ali što starijim postajem, sve mi se ljepše izvijaju slike mogega djetinjstva, pred zrcalom sladke uspomene“, Ivan ANTUNOVIĆ, *Slavjan – na svetih dnevih ili blagdanih crkveni*, Kaloča, 1875., str. 13). Njegova obitelj je bila brojna. Zajedno je u njoj živjelo, u slozi i ljubavi, više generacija. To je smatrao posebnom prednošću: „Sriečna kuća koja je svakom dobom naupčena“. U takvoj kući svatko je imao svoju zadaću: „Tuj su stari, koji i po radićacih crkvi i službu Božju marljivo polaze; pa kada se mladji po njiva i poljih razidju, te se na žestokom suncu pod trhom vila i kosa previjaju, oni posvetilište svete mise sa svećenikom prikazuju, moleć da trud i muka njihova i njihove obitelji, ožudjenim urodi blagoslovom“. Djeca i mladi su radost obitelji. Oni svojom razdraganošću i pjesmom „i ono što je starošću zamrzlo i namršteno, razdragaju“. Najmanji su posebno blago. Njihova nazočnost u obitelji ima dragocjenu ulogu jer su oni „u stanju i one izmiriti, koji u bud kakovoj strasti i mržnji i neprijateljstvu žive. Iz ovih kipi i izvire ljubav, te se poput iz cvietnog kaleža proizlažećeg miomirisa, po svojkolikoj obitelji razlieva“ (*Slavjan*, str. 13).

Došašće i Božić je u njegovoj obitelji bilo vrijeme radosti. Proživljavao je te dane u zajedništvu s braćom i sestrama. No, roditelji su davali pravi duh toj radosti: „One lijepe pjesme, koje su naši roditelji navečer na čast blažene djevice Marije pjevali, znale su nas do vrhunca one radosti uznieti, koju ćemo na Badnji dan uživati“. I prije nego što će potanko opisati kako je izgledao njihov obiteljski život u Došašću, još jednom je izrekao hvalospjev svom djetinjstvu: „Dosta je, što se sladko i s veseljem sjećam one (radosti) koju sam davno, da, vrlo davno, al uistinu osbiljno i u obilju uživao u onom milom, preugodnom krugu jedne obitelji koja je kost od iste kosti, krv od jedne krvi bila“. Ta radost je kulminirala na Badnji dan: „Ah, gdje l' da je ono veselje, koje mi je svim srcem zvaladalo o Badnjem danu i koje niti istim blagom jednoga carstva zamienio ne bih“. (*Slavjan, str. 18*). U njegovim riječima osjeća se i žal za tim lijepim vremenima: „Sladka djetinjska radosti zašto l' da si toli kratka bila. Ta da si mi samo iole dulje trajala bila, bio bi mi nedvojbeno život dulji a možda i zdraviji, te obilniji sladkošću mladih uspomena, od koje bi dosta bilo samo jednu kapljicu primiešati gorkosti svakoga dana okrutne prošlosti, da mi ovaj pred očima duše moje zauvjeke smrkne“ (*Slavjan, str. 13-14*). Znamo da je Antunović rano ostao bez oca, pa stoga ističe da je to radosno obiteljsko ozračje u njegovom djetinjstvu kratko trajalo.

Antunovićeva majka posebno je zaslužna za sve ono što je on bio i postigao u životu. Ona je bila uz njega sve do svoje smrti. Umrla je 1874. godine u 86. godini života.

Antunović je u svom radu osobito isticao ulogu žene i majke, posebno hvaleći ljubav i nježnost slavenskih majki. U tom smislu je bio Bogu osobito zahvalan i za svoju majku: „Vječna tebi hvala, dobri Bože, što me je majka slavenska porodila. Ta da me je druga kakva majka rodila bila, nikada tolike radosti djetinjske ne bih uživao“ (*Slavjan, str. 16*).

Antunović je održavao bliske veze kako s bližom tako i s daljnjom rodbinom. Kad je saznao za bolest, majke rođaka mu Ivana Evetovića, svećenika, piše: „Žao mi je tvoje matere koja sirota mnogo trpi, no moli se za nju da joj Bog udieli lieka ako ne a ono barem oduminka i milost strpljivosti i ja ću se...“ (*Pismo Ivanu Evetoviću, Kalača, 17. ožujka 1886.*) (Navodi iz Antunovićevih pisama iz knjige: Matija EVETOVIĆ, *Život i rad biskupa Ivana Antunovića*.) S rođakom Danijelom Evetovićem dijeli radost zbog udadbe kćeri. Na poziv da sudjeluje u ženidbenom slavlju, odgovara mu srdačnim pismom: „Dragi Dano! Prije vinčanja sam primio tvoj radosni brzoglav u kom nas pozivlješ na svoje otčinsko i bratsko najveće veselje, kada tvoje poslidnje dite a bratja jedinu sestru udomljujete. Bog dao da vam ovo veselje bude stalno te za sve vas izdašno. Ništa lipšeg neima na svitu nego svoju rođenu dicu udomiti. Znam da je Ivan gorućim srcem prosio Božji blagoslov na mladence, znam da su bratja jedinicu opravili kao golubicu znajući da se tomu u nebu raduje i njihova dobra majka. Znam da si ti

kao otac radostnice suze ronio a sto puta Boga hvalio što je tebi tu milost udilio da si mogao i tvoju jedinicu udomiti. Sada ti ne priostaje drugo već kod jednog ili drugog sina nastanit se te svaki dan Bogu se moliti da im previšnji svaki dan nove i nove darove podiljuje a tebe i onom prvelikom milostju nadari da vidio budeš i tvoje unuke te ovako dočekaš da Ivan dobije vremenom faru pa tebe k sebi primi da mu ti budeš u molitvi u pomoć, koju će on vršiti na slavu Božju i spas, prvo vaš, a drugo za sve kršćjane. Tvoj izkren rod Ivan Antunović“ (*Pismo Danijelu Evetoviću, 25. studenog 1887.*)

I sljedeće sjećanje na mladost i prošle dane govori o njegovom karakteru. Naime, u brojnim pismima koja je pisao prijatelju Iliji Okrugiću više puta se podsjetio svojih godina: „Dok sam mlad bio tući sam se milovao kao kaćmarski momci, ele od kako sam omatorio sad već volim da nitko ne zna da živim...“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 21. prosinca 1879.*)

Dobro je, čitajući Antunovićeva djela, ocijenila njegov karakter i stil s. Fides Vidaković: „Po prirodi je bio živahan, veseljak, pa se to odražava i na njegovu stilu – nije suhoparan, nego zanosan, neposredan – piše od srca k srcu – duhovito!“ (Fides VIDAKOVIĆ, Ivan Antunović – putopisac, u: *Zbornik „Ivan Antunović“ 1*, Subotica, 1990., str. 23. U daljnjim navodima: Fides Vidaković, *Ivan Antunović – putopisac*, str.).

O Antunovićevoj duhovitosti mogao bi se napisati opsežan članak. Ovdje za ilustraciju donosim dvije misli. Obično je zbijao šale na svoj račun, a znao je duhovito prokomentirati i neke događaje: „Evo me na konju, kog sam kao djetić i momčić neizkazanom radošću jašio. Ovo je bila strast koja me je silna zatajenja koštala. Da nisam – još bi ga i sad uzjašio, pak cigarom u usti prieko sve Magjarske pretrčao, da dospijem na bojište gdje se slavska krv proliva i nakitim se svekoliko repovah turskih pašah. Alaj ti je velika sila nemoć, pa se i najveća volja mora sgrčiti kao otrcana baba i poniženim očima gledat, hoće l se na čas smilovat da se izpravi i zaigra ko nekoć vragolasta curetina“, (*Pismo Iliji Okrugiću, 25. rujna 1876.*). Volio je pjesme i svirku. A budući da nije bilo oko njega bunjevačkih „sviraca“, onda bi natjerao mađarske da nešto nauče: „Pa uz to da još vidite kako se to veselilo u poklade uz glasovir i jednog mladog ciganina hegede, pa mi mladji popovi moraju uvijek barem po dvije naše odpjevati i premako uvijek iste jedne, ipak meni drage, jel mi svojski zvone u ušima, onda im tek dozvolim da svoje magjarske pjevaju“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 10. siječnja 1877.*). Šalio se i na račun svog pisanja. Nikada, naime, nije svoj rad hvalio. Bio je svjestan svojih propusta, ali je radio s ljubavlju i s jasnim ciljem da bilo kako pomogne svom Rodu: „Znate l' Vi kako sam ja s mojim pisanjem, ko ona subotička Bunjevka, koja se u mojoj mladjoj dobi kao prosta al bogatija žena obukla u gospodsko, pak je svakojake skupoće i ljepote na se tovarila, al ne odhranjena gospojom, ni boje razabrat, ni haljinu izabrat za priliku nije znala...“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 18. rujna 1875.*). Napose je isticao da su starost i bolest utjecali na njegov stil života i način rada. „Ja sam milovao

razgovarat se a sad milujem štit, volio sam društvo, a sad izbjegavam tom jel mi rieči i misli prikračiva pamet, jezik se teško kreće, a pluća se na slabost tuže pak ti i kad u šetnju idem, a i to je riedko, idem onamo kuda drugi ljudi ne idu“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 23. kolovoza 1881.*). Nije se stidio priznati i svoje mane: „Starac se prominjiva kao vrieme, te sada se kosiri kao mator konj, al tek za čas, pak mu umah sve kloni i u ušima zazvoni *tempi passati* pak onda kao dijete, komu ne dadu ono što ište, srdi se na se i na sav sviet, i ne videć da se na to nitko ne osvrće, a tko se osvrće onaj ga psuje...“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 3. rujna 1879.*). No, usprkos svemu tomu Antunović je bio marljiv i ustrajan u svom naumu. Duhovito je to prokomentirao: „Al imamo ipak nješto u sebi, što se krši opet ovoj sudbini, te čovjek pomisli, ako je pošlo jedanput za rukom, da će i drugi put poći, ali čakskom se prikaže mutna nemoć starosti, pak onda i sam se smije s drugima vrhu svojeg kratkovida...“. U tom smislu govori o svom radu na skupljanju građe za pisanje knjige o povijesti i porijeklu Hrvata Bunjevaca: „Tako učinih ja, te započeh izkupljat data (podatke) za ono za što nikakve sposobnosti ne imadoh ni u mladosti. Al je čudna ta ljudska narav pak ne miruje sve donle dok ne odzvoni malo zvonce, te reknu vrh njega: putuj igumane, ne staraj se za manastir...“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 3. rujna 1879.*). Motiv za takav rad mu je posve plemenit: „Jedno je što tiem dobivam da radim, a to sam negdje čitao, al davno, da ako čovjek drugo i ne radi, već samo jedan jendeck priskače svrhom da Boga proslavi, ima zaslugu, a to je što ja tražim, jel drugo nije za moje doba“. I ponovno ističe u svojoj skromnosti da njegovo djelo nije dovoljno učinkovito jer „za moje Bunjevce“, kaže, „trebalo bi mlada i odvažna čovjeka, da nješto spasi od obće propasti. Silni, veliki dusi rano se rode, a ja i tako patuljak, kasno se rodih, pak tada kada je već sve izgubljeno, mislim nješto natrag omet...“ (*Pismo Iliji Okrugiću, 28. srpnja 1880.*). Bio je, dakle, svjestan dometa svoga znanja i sposobnosti za pisanje knjiga preproditeljskog i prosvjetiteljskog sadržaja, zato naglašava: „Ja pripoznajem da se u puku neće možda ljubav knjige i narodnosti očitovat, jel ja nisam umio jezikom i ukusom pučkim govorit“. Ipak, ustrajno radi, jer nije vidio tko bi to bolje činio i dodaje: „Ako ga opazim, umah ću se smista uklonit“ i zato prijatelja Iliju moli: „Donle molim da me i nadalje Vaših mudrih savjeti podpomožete“ (*Pismo nepoznatom Srbinu u Novom Sadu, 25. veljače 1871.*).

Čini se da je Antunović u pojedinim prosudbama svoga rada bio i preskroman, a tajnu njegova uspjeha, premda je imao puno osobnih i stvarnih poteškoća, moglo bi otkriti njegovo osobno svjedočanstvo o stilu i načinu njegovoga spisateljskog rada. Kad mu se prijatelj Ilija u jednom pismu potužio da ima problema s inspiracijom za pisanje knjiga, on mu je razložio kako je proživljavao svoje probleme. Kad je imao materijalnih problema u izdavanju knjiga ovako je razmišljao: „Ipak ne bi Vam znao kazat da li je po mene to zlo bilo ili baš valjda veoma dobro, ili valjda baš najbolje, jel da mi

je sve po volji gudilo, možda ja ne bi igrao po volji Božjoj. Ovo neka Vam je utjeha u Vašoj patnji“. Glede inspiracije i motivacije za rad ohrabrio ga je svojim iskustvom: „A što se tiče drugog lieka ja ću Vam kazat onaj koga ja uporabljam kadgod hoću da što činim al naskole prije no što začmem pisat i to uvijek – najprije kleknuvši vršim pred propelom onu molitvu: *Veni sancte Spiritus!*“. Sveto pismo mu je bilo trajni izvor nadahnuća: „Pak ti onda uzmem Sveto pismo i pročitam jedno poglavlje prije podne, Novoga a poslije podne Staroga zakona i to svaki put, zatim sjednem pisat prije podne a poslije opet drugo što štiti. Ovo činim od mnogo godinah i uvjerio sam se da ovo ne činim ne bi umio ni jednu knjigu napisat“. No, priznaje da to nije uvijek lako: „Ipak imade dnevah kad je čovjek steril kao Sara ili Ana, e pa da ne dodje Bog u pomoć nikad se ne bi plodilo ikakvo djelo“. Za takvo raspoloženje daje mu i koristan savjet: „Uvidio sam kada je čovjek suh bolje je odustat od posla jel nema koristna ploda...“. Također je svjestan da bez križa nema života na zemlji: „No sasvim mir i pokoj nikad nećete osjećat, jerbo smo pozvani da *in sudore vultus comedamus panem*, da u bojaznosti tražimo kraljevstvo nebesko“. I na koncu priznaje: „Eh, da Vam znam kazat kakav sam ja mnogo puta turoban, kakav težak u duhu. Al i to valja znat da smo pozvani na borbu. Ne daj se Pobro dok ti je duha već se bori *cum insul-tibus diaboli* – i ovo je on, sve do krvi. Mora on odustat, pak ćemo zapjevati *Gloria in excelsis!*“ (*Usp. Pismo Iliji Okrugiću, 11. veljače 1880.*). To svjedočanstvo i životno iskustvo Ivana Antunovića jasno govori o njegovoj dubokoj vjeri koja mu je davala snagu u cjelokupnom radu i poticala ga na ustrajnost.

Ivan Antunović je bio ugledan svećenik, s brojnim crkvenim odlikovanjima. No, nikada to nije isticao i radije se u javnosti pojavljivao kao skromni svećenik nego kao crkveni dostojanstvenik. To je činio iz više razloga. Sam je to objasnio prijatelju Iliji. „Čudan sam ja stvor, svagdje samo slobodu želim uživat te se umotavam u jedan kaputić, i ako se ne možem pokazat za kapelana a ono mislim vide umirovljena svećenika. Te zato ne marim nit koga pohađat, jel već sviet malo što trpi i crno na popu, a kamo li još i crveno zato i ne nosim sobom ništa“. Drugi razlog toga prikriivanja je što na taj način može više od ljudi saznati što bi mu moglo pomoći u istraživanju: Znete l' Vi Pobro da se sviet nešto samo onda daje upoznat kad neima za što da zakriva svoja nutarnja, a to je onda kad ništa ne vidi na drugom, što bi il želio il nenavidio, a buduć ja zato idem, da uživam što više, tuj da poznajem ljude, zato nije slobodno nikakvu ulogu preuzeti, već onako kao Gemeiner, komu je otvorena svaka locanda. Evo uzroka zašto ne milujem nikoga na putu pozdravljat...“ (*usp. Pismo Iliji Okrugiću, 28. srpnja 1880.*).

O njegovoj skromnosti svjedoči i pismo nepoznatom Srbinu u Novom Sadu, koji ga je zamolio da mu pošalje svoju fotografiju. U odgovoru na tu molbu napisao je: „Radovo bi se da moja slika može svoje miesto naći u Vašem Albumu, ali ova do danas manje cieni mi se vidi, nego ona 2 forin-

ta koja bi za nju trebalo platiti, to je uzrok što do časti, na vaš mnogo vrijedni stol se uzpeti ne možem dospiti“ (*Pismo nepoznatom Srbinu u Novom Sadu, 25. veljače 1871.*).

O plemenitosti Ivana Antunovića kao i o njegovom razboritom postupanju svjedoči jedno pismo koje je uputio rođaku svećeniku Ivanu Evetoviću. Želio je njega i druge svoje mlade suradnike zaštititi i zato ga moli: „Nemoj mi više pisat, i drugima kaži da mi ne pišu, ne sbog mene, već sbog vaših osobah, buduć neću da ikog na svietu izvrgnem pogibelji, koji se s menom dopisuje, o tom ćeš se osvidočit, ako proštio budeš Subotičkih novina *Bacskai Elenor* mjeseca kolovoza prvi i osmi broj, tj. brojeve ovih dnevah...“ (*Pismo Ivanu Evetoviću, Kalača, 9. kolovoza 1886.*). U pismu Miji Mandiću, godine 1887., piše slično: „Posljednje dane živim. Ostani narodu vjeran i pazi na se da te neobede. A moja sva pisma stamani!“.

Mogle bi se nabrojati još mnoge Antunovićeve vrline, ali neka kao zaključak ovoga poglavlja posluži misao Matije Evetovića u ocjeni njegovih sačuvanih pisama: „Iz prikazanih pisama Antunovićevid možemo također upoznati njegove neke lijepe vrline. U svima je on iskren. Osjećamo u njima topli dah plemenite duše i kucaj slavenskoga srca“. (Matija EVETOVIĆ, *Život i rad biskupa Ivana Antunovića...*, str. 181.)

I drugi poznavatelji Antunovićevid života i djela svjedoče o mnogim njegovim lijepim osobinama ali i o njegovom originalnom i suvremenom načinu djelovanja.

Pajo Kujundžić – 100. obljetnica smrti

Pajo Kujundžić je nastavio Antunovićevo djelo



Svećenik Pajo Kujundžić rođen je u Subotici 15. svibnja 1859. Njegovi su roditelji bili Pavao i Imerka Sudarević. Školovao se u Subotici i u kalačkom sjemeništu. Kao mladi bogoslov još 1878. godine se upoznao s biskupom Ivanom Antunovićem. Mladu misu slavio je 1882. godine u današnjoj katedrali svete Terezije u Subotici. Pajo Kujundžić je službovao u Bikiću (selo se od 1903. godine zove Bacsbokod) i Bačkom Monoštoru, te u Subotici od 1885. godine kao vjeroučitelj u gimnaziji. Umro je 10. listopada 1915. kao župnik subotičke župe svetoga Jurja.

Pajo Kujundžić je sve do svoje smrti, imao „predvodničku ulogu među hrvatskim svećenstvom

u Bačkoj“ – bilježi Ante Sekulić, na 11. stranici svoje knjige *Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću*. Skupina je subotičkih hrvatskih rodoljuba osnovala 1878. godine Pučku kasinu. U mladom svećeniku Kujundžiću Pučka kasina je naišla na izdašnu podršku. Nove prostorije Pučke kasine blagoslovio je 1. studenoga 1904. godine Pajo Kujundžić. Pučka kasina je bila u Subotici, u današnjoj Drapšinovoj ulici, gdje je danas smješten šahovski klub. „Uredio je *Bunjevačko-šokačku Danicu ili subotički kalendar za 1884. godinu*. Taj kalendar od 1893. godine, uz kraće ili duže prekide, izlazi do naših dana“ – bilježi također Sekulić u spomenutoj knjizi na 188. str. Godine 1896. osnovao je „Kolo mladeži“ da njeguje bunjevačku pjesmu i kola. „Kolo mladeži“ je na Mladi Uskrs, 12. travnja 1896. organiziralo „Veliko kolo“. Pajo Kujundžić je pisao rasprave o „bunjevačkom pitanju“

kako pred kraj 19. tako i početkom 20. stoljeća. Zaslužan je za odgoj jednog naraštaja mladih ljudi koji su u njemu gledali učitelja i branitelja narodnih prava. Tražio je uvođenje hrvatskog jezika u škole ističući da su Bunjevci Hrvati i da govore hrvatskim jezikom, piše također Ante Sekulić na 56. stranici svoje knjige *Književnost bačkih Hrvata*, izdane u Zagrebu, 1970. godine. Ukratko o Paji Kujundžiću piše *Subotička Danica* za 1988. godinu na 25. stranici, dok lijepi nekrolog o tom zaslužnom svećeniku nalazimo u *Subotičkoj danici* za 1919. godinu.

Dva vjeroučitelja su se natjecala za župu svetoga Jurja

Kad je subotička župa svetoga Jurja smrću župnika Ivana Jasenovića ostala bez svoga pastira, i kad je otvoren natječaj za novoga župnika, subotički vjeroučitelj Dezső Bajsai Vojnits (Vojnić) zatražio je 6. travnja 1909. godine, od gradskog poglavarstva, da njega izabere za župnika župe svetoga Jurja. Kopija Vojnićeve molbe se čuva u župnom arhivu katedralne župe u Subotici, a izvornik u Nadbiskupskom arhivu u Kalači. Osim njega župu svetoga Jurja je zatražio i Pajo Kujundžić, tada vjeroučitelj u subotičkoj gimnaziji. O tome svjedoči dokument broj 1890. od 13. travnja 1909. u kojem kalačko-bački nadbiskup Gyula Varosy javlja subotičkom poglavarstvu da se pored Dezsóa Bajsai Vojnitsa za župu svetoga Jurja javio i Pajo Kujundžić. U istom dopisu moli gradsko poglavarstvo da jednoga od kandidata izabere kako bi ga se predložilo i predstavilo nadbiskupu za imenovanje.

19. svibnja 1909. Pajo Kujundžić izabran za župnika u župi sv. Jurja

Izvadak iz zapisnika redovne sjednice zastupnika gradskog poglavarstva u Subotici od 19. svibnja 1909. nosi broj 127/7892. Fotokopija toga zapisnika se čuva u arhivu župe svete Terezije u Subotici, a izvornik u Kalači. Spomenutoj sjednici je predsjedao Stipan Peić. Glasovalo je 235 zastupnika. Njih 156 dalo je glas za Paju Kujundžića, a 79 za Dezsóa Bajsai Vojnitsa. Tako je odlučeno da subotičko gradsko poglavarstvo predstavi i predloži nadbiskupu Gyuli Varosyju Paju Kujundžića za imenovanje na mjesto župnika župe svetoga Jurja. Za Paju Kujundžića je, tako, glasala velika većina zastupnika. Za glasanje se javilo i pet zastupnika nekatolika. Kad zastupstvo njihove glasove nije htjelo uvažiti, tražili su da se ta činjenica zapisnički utvrdi. Gradsko je poglavarstvo onda zatražilo mišljenje od nadbiskupa budući da su zastupnici nekatolici nezadovoljni zbog toga što zastupstvo nije prihvatilo njihove glasove za izbor novoga katoličkog župnika. Dopis je

upućen nadbiskupu 19. kolovoza 1909. godine. Zastupnici nekatolici, (njih trojica) su se čak prizvali na Mađarsko Kraljevsko ministarstvo za vjeru i obrazovanje u Budimpešti, u namjeri da ministarstvo ne prizna izbor Paje Kujundžića za župnika. Nadbiskup je u odgovoru ministarstvu spomenuo da se u Subotici više puta dogodilo da su zastupnici nekatolici negodovali što oni nisu mogli birati katoličke župnike, premda prema gradskom statutu iz 1779. godine pravo izbora katoličkog župnika imaju samo zastupnici katolici.

Zašto vijećnici nekatolici nisu mogli birati katoličkog župnika?

Povijest grada Subotice pamti da je pravoslavni župnik pokušao 1870. godine glasovati za izbor župnika svetoga Roka. Isto se ponovilo kad je 1886. godine gradsko poglavarstvo biralo čantavirskog župnika. Nezadovoljni zastupnici su svoj stav branili tvrdeći da su kao zakonito izabrani zastupnici i oni ovlašteni birati katoličkog župnika, osim u slučaju, kad bi im zakon to pravo uskratio. Njihov argument nije mogao stajati s obzirom da upravo zakon, na koji se oni pozivaju, Gradski statut naime, njih nekatolike isključuje iz prava izbora katoličkog župnika. 8. točka Povlastica slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis iz 1779. upravo određuje da katoličkog župnika mogu birati samo građani katolici, dok će se pravoslavni građani „sami po svojim običajima postarati za svoje župnike i opskrbiti ih neophodnim sredstvima za život“. Poznato je da je subotička povelja potpisana u Beču 22. siječnja 1779. godine (Slaven Bačić, *Povelje slobodnih kraljevskih gradova Novog Sada, Sombora i Subotice*, Subotica 1995, 162. str.). Uostalom, i kad bi se glasovi nezadovoljnih zastupnika i pripisali župničkom kandidatu Vojnitsu, ne bi se mogla promijeniti volja birača, koji su se velikom većinom opredijelili za Paju Kujundžića. Premda je nadbiskup po građanskom i po kanonskom pravu mogao imenovati novoga župnika, on to nije učinio bez da svoj stav obrazloži, a sve iz poštovanja prema gradu Subotici. Tako čitamo u prijepisu dokumenta koji je nadbiskup pod brojem 4249 dne 22. kolovoza 1909. uputio Ministarstvu.

(Ovaj tekst je objavljen u Zvoniku, br. 8(82), kolovoza (august) 2001. u rubrici „Povijesni kutak“.)



kip vrati na njegovo prvotno mjesto. Premještanje skulpture Presvetog Trojstva je od posebnog interesa za Nacionalni savjet Mađara. To je, između ostalog, istaknula savjetnica za kulturu Nacionalnog savjeta Mađara Ildikó Lovas za televiziju Pannon u Subotici. Savjet je za troškove premještanja i restauracije već dobio sredstva iz Mađarske. Premještanje skulpture odobrava i podržava kako katedralna župa, tako i Subotička biskupija.



Gdje prije stajao spomenik

Spomenik se nalazio na današnjem Trgu Republike pred Gradskom kućom, ispred današnje plave fontane tako da se nalazio u produžetku ulice Dimitrija Tucovića. Čelom je kip gledao prema Gradskoj kući. Stari je spomenik bio podignut na tri stepenice. Toliko je bio viši od ovoga spomenika koji danas imamo. Kad se 1879. godine pristupilo nasipanju i popločavanju trga, stepenice su jednostavno zasute zemljom, pa je od spomenika ostalo samo ono što i danas vidimo. Spomenik je od tada bez svoga velikog postolja. Na trgu pred Gradskom kućom je bila tržnica. Oko kipa su se okupljali i oni koji su tražili radnike, kao i oni koji su tražili posao.

Tijelovo pred spomenikom

Sve do početka Drugoga svjetskog rata spomenik Presvetog Trojstva je bio jedna od četiri postaje na Tijelovskoj procesiji u gradu. Prema pisanju subotičkog lista *Szabadkai Hírlap* od 23. lipnja 1889. godine na Tijelovo, nakon svete mise u katedrali u 9 sati je krenula procesija do prve postaje, koja je bila pred kipom svetog Ivana Nepomukog, druga je bila franjevačka crkva, treća postaja je bila pred spomenikom Presvetog Trojstva, a četvrta pred zavjetnom kapelom svetoga Roka. Svečanost se završavala u katedrali oko 11 sati.

Spomenik se nalazi u mnogim gradovima

U gradu, u kojem su od starine živjeli različiti narodi i pripadnici dvije najveće kršćanske Crkve bilo je važno i spomenikom naglasiti jedinstvo, slogu i uzajamnost građana. Uostalom, spomenik Presvetog Trojstva se nalazi na glavnom trgu gotovo svakog grada ne samo u Bačkoj, već i diljem Mađarske i Hrvatske. U Budimu, Baji i u Pečuhu, ali i u Osijeku i u Požezi taj spomenik predstavlja poseban ukras i ponos grada. U Somboru i u Novom Sadu je kip također stajao pred Gradskom kućom, u Baču pred župnom crkvom. U tim gradovima i u još nekima kip Presvetog Trojstva je potpuno uništen i uklonjen. Građani Subotice će se moći ponositi obnovljenim i vraćenim kipom Presvetog Trojstva, koji je s nekadašnjom Gradskom kućom i gimnazijom činio baroknu jezgru grada. Tim će spomenikom biti vraćena još jedna lijepa stranica povijesti grada Subotice. Tako je u Somboru vraćen veliki mramorni križ, koji je opet na svom starom mjestu pred gradskom kućom. Hoće li Somborci vratiti i kip Presvetog Trojstva?

Subotički spomenik ukrašen kipovima

Na postolju spomenika počiva trostrani stup koji se idući u visinu sužava. Oko stupa se nalazi vijenac oblaka. Na vrhu stupa se nalazi sam kip Presvetog Trojstva gdje je Bog Otac i Bog Sin prikazan u pješčanom kameanu, a križ koji drži Sin, žezlo koje drži Otac i lik Duha Svetoga okruženi zrakama je sačinjen od željeza. Spomenik je ukrašen s prednje strane kipom Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije. S lijeve je strane kip anđela koji predstavlja vjeru, a s desne strane stoji kip anđela koji predstavlja ljubav. Tako pišu Duranci i Počuča 2001. godine. Dok je lijevi anđeo nosio željezni križ kao atribut vjere, desni je anđeo nosio sidro kao atribut nade. Prema tome, desni anđeo nije anđeo ljubavi već je anđeo nade. Na poleđini spomenika je kip svetoga Mateja evanđeliste. Navodno je kip bio obojen tako da je zemljina kugla bila obojena svijetlo plavo, oblaci na stupu pepe-



ljasto sivo, dok su atributi kipova, kao i aureola za glavom Bogorodičinog kipa bili pozlaćeni. Kod obnove kipa 1912. godine Subotičani nisu pristali na ponovno bojenje spomenika.

Premjestiti kip

Bilo je više pokušaja da se spomenik premjesti s glavnog trga, navodno zbog tržnice. Predlagalo se da se podigne na Somborskom putu na trgu pred Katedralom ili na trgu pred franjevačkom crkvom. No građani su uvijek inzistirali na tome da spomenik ostane na središnjem gradskom trgu. Što gradska vlast nije učinila u 19. stoljeću, niti u više pokušaja kroz 20. stoljeće, pošlo je gradskim vlastima za rukom 1964. godine. Tada spomenik nije smetao nikakvom prometu.

Ukloniti spomenike

Nije smetao ni spomenik svetome Florijanu pred subotičkom franjevačkom crkvom, pa je ipak uklonjen. Premještanjem tih spomenika se pokušao izbrisati stoljetni znak pobožnosti građana Subotice. Ta su dva spomenika skrivena u park oko katedrale gdje i danas stoje. U onodobnim subotičkim novinama se moglo čitati o svečanosti posvete kipa svetog Florijana. Budući da je sveti Florijan zaštitnik vatrogasaca, oko toga kipa su se svake godine 4. svibnja okupljali vatrogasci na svoju godišnju svečanost. Hvalevrijedna je odluka subotičke gradske samouprave da bar spomenik Presvetog Trojstva vrati na staro mjesto. Nije nikakvom prometu smetao ni križ na vrhu tornja subotičke gradske kuće. Ipak je bio skinut i zamijenjen zvijezdom. Devedesetih godina je križ ipak vraćen na toranj Gradske kuće. Nadajmo se i povratku spomenika Presvetog Trojstva.

/na osnovu teksta iz knjige koju je napisao Dezső Csúszó:
Könyorgésünk színhelyei V. Subotica 2008:
A szabadtéri Szentháromság-szobor, str. 5-14./

Životni put Albe Vidakovića

Piše: Stjepan Beretić

AMOR ET VOLUNTAS – Ljubav i volja je ono što je obilježilo život Albe Vidakovića. *Vidaković je nesumnjivo jedan od najistaknutijih muzikologa i kompozitora crkvene muzike koji su do danas djelovali u Hrvatskoj* (Josip Andreis, *Muzička enciklopedija*, II. knjiga, Zagreb 1963. str. 762). Albe Vidaković je rođen u kući broj 60 prvog kruga grada Subotice. Danas ta ulica nosi ime Albinog krsnog kuma Albe Malagurskog, jednog od subotičkih gradonačelnika. Matična knjiga krštenih današnje stolne župe svete Terezije Avilske u Subotici svjedoči da je Albe rođen 2., a kršten pod imenom Albert 4. listopada 1914. godine. Albino je krštenje upisano pod brojem 1215. Otac mu je bio pravnik Ivan Vidaković, a mati Jelena Tumbas Loketić. Kumovao mu je Albert Malagurski, suprug Amalije Aradski. Krstio ga je tadašnji kapelan Franz Heitzmann. U rubrici opaske čitamo na latinskom jeziku: Albe Vidaković je dne 10. listopada 1937. primio svećenički red u Subotici. (Tako u župnoj matici krštenih u kojoj su ubilježena krštenja od 27. lipnja 1913. do 31. prosinca 1914.)



Prve četiri godine života Albe je proveo pokraj glazbene škole, a onda se njegova obitelj preselila u subotičku Ulicu Dinka Zlatarića 5 (prema osobnom pismu Jasne Ivančić od 28. siječnja 2014. godine). Dr. Šemudvarac je zalazio u kuću Vidakovićevih i družio se s njima. Dobra obitelj, glazbena škola, dobra subotička gimnazija, izuzetna glazbena nadarenost, violina, bunjevački mentalitet, ljubav prema zemlji i prema ljepoti bunjevačke pjesme i folkloru, sve je to moglo utjecati na veličinu duha Albe Vidakovića.

Osnovnu je školu i prva četiri razreda gimnazije Albe završio u Subotici. S 14 godina je postao sjemeništarač Bačke apostolske administrature, te se priključio oduševljenoj skupini od stotinjak dječaka, koji su radost svoga života vidjeli u svećeništvu. Kako Bačka apostolska administratura

nije imala svoje sjemenište, 1928./29. školske godine bački apostolski administrator Lajčo Budanović je sve svoje sjemeništare poslao u vrhbosansko nadbiskupsko sjemenište Travnik, gdje je Albe Vidaković maturirao. (Kamilo Zabeo D.I, „Pedeset godina nadbiskupskog sjemeništa i gimnazije“, *Travnička spomenica*, Sarajevo 1932., str. 123-194). Tada je svaki drugi sjemeništarač bio Bačvanin. Bili su to talentirani dječaci. Bačvani su se isticali ne samo u školi, već i u duhovnom i kulturnom, a napose u glazbenom životu. Nije bilo zbora, ni orkestra bez bačkih sjemeništarača.

Albe se pokazao kao vrstan matematičar, a u đačkom orkestru je svirao prvu violinu. Po potrebi svirao je i violončelo ili kontrabas. (Marin Šemudvarac, *Životni put Albe Vidakovića, Zbornik radova sa znanstvenog savjetovanja o Albi Vidakoviću*, Sv. Cecilija br. 2-3 Zagreb 1975., str. 45-47). Ležala mu je i matematika i glazba. Osim glazbe i matematike, dobro mu je ležalo crtanje, pa su neki očekivali da postane slikar (Mato Leščan, In memoriam Albe Vidaković, *Sveta Cecilija*, Zagreb 1969., broj 1, str. 2-5).

Od 1932. do 1937. godine Albe je završio teologiju na Bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Bogoslovske dane je osim studiju filozofije i teologije posvetio i glazbi (Mato Leščan, In memoriam Albe Vidaković, *Sveta Cecilija*, Zagreb 1969, broj 1, str. 2-5). Poslije svećeničkog ređenja biskup Lajčo Budanović ga je postavio za kapelana u Žedniku, gdje se zadržao vrlo kratko vrijeme. Dopusštenjem biskupa Albe je mogao studirati svetu glazbu u Rimu (Matija Zvekanović, *Smrt Albe Vidakovića, Litterae Circulares pro clero Bačiensis dimissae*, I. Subotica, 1964. str. 72-73). O tome piše Tomo Vereš: *Albine izvanredne glazbene sposobnosti bile su svakome tako očigledne da ga je biskup Budanović nakon završenih teoloških studija i mlade mise poslao u Rim na specijalizaciju crkvene glazbe. Stanovao je u Zavodu svetoga Jeronima* (Tomo Vereš, nav. mjesto). Bio je prvi bački Hrvat u tom rimskom zavodu. Neposredno pred Drugi svjetski rat Bačka je apostolska administratura doživjela veliki procvat. Nikada subotički biskup nije zaredio toliko svećenika kao 1936. i 1937. godine. Biskupija je brojala bezmalo 490.000 vjernika u 92 župe i 17 vikarija. Imala je 209 svećenika. Redovnica je bilo 247, a živjele su u svojih 26 kuća. K tomu treba dodati i na desetine redovnika i redovnica u različitim redovima. Pravoslavni vjernika je na području administrature bilo blizu 200.000, protestanata do 100.000, 13.000 Židova i 6.000 ostalih. Gradile su se nove crkve i osnivale župe. Izuzetno su jačale različite udruge vjernika (*Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji*, Sarajevo, 1939., str. 375-393). Za tako poletnu biskupiju je zareden Albe Vidaković.

Kad je 1941. godine Albe završio svoju specijalizaciju, zbog ratnih prilika se nije mogao vratiti u Suboticu, pa se inkardinirao u Zagrebačku nadbiskupiju, gdje je ostao do kraja života.

Traženi stručnjak

*Njegova mnogobrojna muzička djela, koja su istovremeno velike muzičke vrijednosti privukla su pažnju glazbenika, a po tom i visokih crkvenih dostojanstvenika, te jedno za drugim dobiva poziv iz Beča, Kölna i drugih metropola glazbe, da tamo preuzme koju katedru svoje struke. I njegov profesor u Rimu, Refice odmah nakon svršenih studija, ponudio mu je katedru na istom Papinskom institutu. Odbija sve, jer želi raditi u svojoj domovini (Matija Zvekanović, Smrt Albe Vidakovića, *Litterae Circulares pro clero Bačiensis dimissae*, I. Subotica, 1964. str. 72-73).*

Obnova razorene biskupije

Poslije Drugoga svjetskog rata današnja Subotička biskupija je izgubila gotovo sve vjernike njemačkoga jezika. Brojni vjernici iz nekoliko župa mađarskog jezika su poslije rata završili na stratištima i u masovnim grobnicama. Neki su svećenici napustili biskupiju i raspršili se po svijetu. Čak 17 svećenika bilo je ubijeno. Mnogi su bili u tamnicama. Biskup Budanović i njegov nasljednik biskup Matija Zvekanović su sve učinili da opet podignu kler svoje biskupije. U godini osnutka Subotičke biskupije (1968.) je u našem, tada novoosnovanom sjemeništu Paulinum bilo 60 sjemeništara za Subotičku biskupiju. Biskupija je imala 53 bogoslova (*Schematismus primus Dioecesis Suboticanae ad annum Domini 1968*, Subotica).

Svjedok početka toga drugog procvata Subotičke biskupije je bio Albe Vidaković još 1962. godine kad je biskup Matiša Zvekanović osnovao sjemenište Paulinum s četrdeset sjemeništara u prva dva razreda gimnazije. Albe je često dolazio u Suboticu i svaki put bi posjetio našega biskupa. Upamtio sam ga kao živahnog svećenika. Biskup Matiša je zapisao da je Albe bio skroman, ali vedar svećenik. Ostao je isti, kao u dane svoje mladosti. Vidaković je bio elegantan, živ. Oči su mu sijevale životnom snagom, vedrinom i optimizmom. Subotici je bio iznimno privržen.

Albe Vidaković je u novom sjemeništu ispitao glasove sjemeništara i rasporedio ih po glasovima u zbor. Tako je on udario temelje liturgijskog pjevanja u našem sjemeništu. Albe je znao s djecom.

Subotičanin, dominikanac Tome Vereš piše: *Subotičko podrijetlo Vidakovića potrebno je jače naglasiti nego što se obično čini jer sve što je kasnije u životu bio i radio, primio je u začetku u rodnom gradu.* U subotičkoj glazbenoj školi je uz podršku roditelja u svojoj 12. godini započeo glazbenu naobrazbu. Prva je Albina skladba nadahnuta bunjevačkom pjesmom „Kolo igra“. Za svoga je prijatelja Aleksu Kokića uglazbio nekoliko pjesama. Dobro kaže Vereš: *Ono što je Vidaković kao Hrvat i katolik primio od subotičkog zavičaja, to mu je kao umjetnik i znanstvenik i vratio* (Tomo Vereš, *Maestro iz Subotice, Zagrebačka Danica* 1984, 90-92).

Jedan od svojih prvih uradaka Albe je posvetio prvom zborovodi subotičke crkve svete Terezije Georgu Arnoldu (1781.-1848.), koji je 1800. godine došao u Suboticu na poziv gradskog magistrata. Arnold je svirao orgulje, violinu, violončelo i puhačke instrumente. Osnovao je prvi zbor i uvijekbao prvi orkestar u Subotici. Arnold je bio i skladatelj ali i sastavljač pjesmarice *Pismenik*, koja je objavljena 1819. godine u Osijeku. Taj svoj prvi muzikološki rad Albe Vidaković je objavio u 3. i 4. broju *Svete Cecilije* 1937. godine (Nela Skenderović, Đuro Arnold, *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, 1. Svezak, 41-42).

Svestrana djelatnost

Kad se Albe 1941. godine iz Rima vratio u Zagreb, bio je profesor na Hrvatskom glazbenom konzervatoriju. Predavao je gregorijanski koral i povijest kantate, harmoniju, kontrapunkt, orgulje. Svoga učitelja Filipa Hajdukovića je zamijenio na mjestu regensa chori zagrebačke prvostolnice. Preuzeo je uređivanje *Svete Cecilije*. Osnovao je dječčki zbor. Za dvadeset godina uvijekbao je više od 30 misa. Na kor zagrebačke prvostolnice je privukao najveće zagrebačke i hrvatske umjetnike. Skladao je nekoliko misa koje spadaju u remek djela hrvatske sakralne glazbe. Osim toga što je vrstan skladatelj, Albe je vodio i radio emisije. Obradio je djelo Jurja Križanića kao glazbenog pisca i teoretičara. Uz sav svoj rad i kraj svoje bolesti, pretposljednje godine svoga života ostvario i svoju veliku, upravo životnu želju, da osnuje institut za crkvenu glazbu (Mato Lešćan, In memoriam Albe Vidaković, *Sveta Cecilija*, 1/1969. Str. 2-5).

Nenadomjestiv stručnjak za slavensku crkvenu glazbu

Dr. Bonaventura Duda je o Vidakoviću napisao: *Bio je uistinu divan prijatelj, visoko kvalificirani profesor i pedagog, darovit i plodan umjetnik-glazbenik, savjestan znanstvenjak, a u Crkvi Božjoj izvanredan radnik koji je svoj život shvatio ozbiljno i svoj talent odgovorno*. Akademik Stjepan Šulek pak bilježi da je Odjel za muziku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti *izgubio svog dugogodišnjeg vrijednog i odličnog suradnika*. Netko je u Beču zapisao da je slavenska crkvena muzika izgubila jednoga nenadomjestivog poznavaoa. Albe Vidaković je umro 18. travnja 1964. godine u Zagrebu. Zagrebački kanonik dr. Stjepan Kožul piše da je 20. travnja na zadušnici za Albu Vidakovića bilo gotovo tako puno svijeta kao na sprovodu blaženoga kardinala Stepinca. Sutradan, 21. travnja biskup Zvekanović je služio svetu misu zadušnicu u Subotici. Popodne u 3 sata su počeli pogrebni obredi na subotičkom Bajskom groblju, gdje je Albe sahranjen u obiteljsku

grobnicu. Na zadušnici i na sprovodu je pjevao zbor zagrebačkih bogoslova. Albin sprovod je još jednom okupio nepregledno mnoštvo Subotičana.

Albe je bio nadasve svećenik

Nad Albinim grobom je dr. Bonaventura Duda rekao: *Maestro Albe bio je nadasve svećenik. U njemu se umjetnik nije borio sa svećenikom. On je intuitivno osjećao i teorijski zastupao – a i u životu ostvarivao – uvjerenje da se muzika i religija po svojoj naravi spajaju. Najljepši vanjski izraz religioznosti je pjesma. Najjače poticaje muzici daje religija. Vidaković zato svojim umjetničkim talentom udvostručava svoje svećeničke mogućnosti, a svoju svećeničku službu Bogu ostvaruje kroz svoj umjetnički rad. I kad bismo ga danas upitali da nam iz groba odgovori gdje je bilo njegovo srce, on bi nam to posve sigurno odgovorio: s kora na oltaru* (Marin Šemudvarac, *Životni put Albe Vidakovića, Zbornik radova sa znanstvenog savjetovanja o Albi Vidakoviću*, Sv. Cecilija br. 2-3 Zagreb 1975., 45-47). Više od 40 godina subotički katedralni zbor nosi Albino ime. Jednako tako Albino ime već više od 50 godina nosi i 1963. godine osnovani Institut za crkvenu glazbu Bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Albe je nadahnuće

Albe Vidaković, *pronican, neumoran i marljiv, pun znanstvene znatiželje, domišljat u pronalaženju putova da tu znatiželju zadovolji* (Josip Andreis, *Sjećanja na Albu Vidakovića, Zbornik radova sa znanstvenog savjetovanja o Albi Vidakoviću*, Sveta Cecilija 2-3, Zagreb, 1975., str. 77-78) ostat će uvijek nadahnuće za sve one koji vole katoličku liturgiju. *Njegova velika inteligencija i glazbena kultura morale se duboko dojmiti svakoga tko je imao sreću da ga поблиže upozna* (Josip Andreis, nav. mjesto). Rodna je naša bačka ravnica dala Bogu, Crkvi i hrvatskome narodu divove duha, duše, kulture i umjetnosti: iz ove su bačke zemlje nikli vrhunski umjetnici pera, narodni preporoditelji, ljudi srca i duše kao što je sluga Božji Gerard Stantić. Dala je Bačka majstore tamburice, majstore stiha u liku Alekse Kokića. Dala je Subotica ne jednog čovjeka duha i znanosti kao što je Tome Vereš, već i ljude umjetnosti i znanosti kao što je Albe Vidaković. I Albe čini Suboticu lijepom i velikom. Albin je život protekao u smislu one izreke: „SEMPER IN SPINIS NUMQUAM SINE ROSIS“. Sav mu je život prožet trnjem napornog rada i nevolja, ali Albe nije nikada ostao bez mirisnih ruža uspjeha, koje osvajaju i danas.

Pogled na Albu Vidakovića¹ iz obiteljskoga kutka²

Piše: Jasna Ivančić

U ovome tekstu kanim progovoriti nekoliko riječi o Vidakovićevu obiteljskome odnosu prema ocu Ivanu,³ majci Jeleni,⁴ baki Tereziji⁵ i polusestri Amaliji⁶ – kojoj je majka Julijana, učiteljica po obrazovanju, umrla ubrzo nakon porođaja 1912. – pa se otac drugi put oženio budućom Albinom majkom. Progovorit ću i o njegovu odnosu prema široj obitelji; od sredine 1940-ih sa sestrinim suprugom, inženjerom Blaškom Kuleševićem,⁷ a od 1950-ih i s nećakinjama: najstarijom Jasnom,⁸ mojom malenkušću, sa srednjom po dobi Snježanom⁹ i najmlađom Zlatom.¹⁰

Saznanja temeljim najviše na sjećanjima iz djetinjstva i posve rane mladosti, točnije iz bakinih i maminih pripovijedanja ili međusobnih razgovora o Albi, tj. Albušu, kako su ga one od milja zvale, ili o Uji, kako smo ga nas tri zvale. Temeljim svoja saznanja prisjećajući se i sadržaja dugih i vrlo lijepih Albinih pisama iz Zagreba koja su redovito stizala na bakino ime, a ona nam ih je čitala naglas u smiraju dana za stolom, najčešće poslije večere. Sjećanja na povremeni život s Ujom sežu mi od moje treće ili četvrte godine, tj. od ranih 1950-ih pa do mojega II. razreda gimnazije, travnja 1964.,



točnije do Ujine smrti koja nam je svima nanijela neizmjernu bol. Mogu slobodno reći da je njegova smrt u našoj obitelji izazvala toliki emotivni stres da je naša mama Amalija nakon nekoliko mjeseci iznenada morala na operaciju u Zagreb, tata Blaško na operaciju u Novi Sad, a naša baka Jelena – koja je zbog svoje od Boga baštinjene majčinske ljubavi zasigurno bila od svih nas najžalosnija – ostala je čvrsta, koliko joj je dopuštalo njezinih 76 godina. Žalost joj se tako nakon sinovljeve smrti umnožila brigom

zbog kćerine i zetove bolesti, napose skrbi za nas djecu. Njezinu zadivljujuću snagu koju je tih mjeseci pokazivala, danas tumačim isključivo dubokom povezanošću s Bogom, vjerom u općinstvo svetih, svakodnevnom ustrajnom molitvom krunice koja joj je ili isprepletala prste, ili za kućanskih poslova šuškala u džepu kućne haljine, te potpunim predanjem volji Božjoj.

Albe je – gradsko dijete rođeno i raslo u sjeni tornjeva subotičke Gradske kuće i katedrale – bio neosporni obiteljski mezimac. Dvije i pol godine mlađi od sestre Amalije osvajao je bistrinom, neobuzdanim veseljem, iznimnom zaigranošću i spremnošću na sve moguće fakinarije. Često se u obitelji prepričavalo kako ga je sestra jednom prilikom plaćući došla tužiti majci i ocu jer je sa svih salenjaka ukrašenih pekmezom – koji su u smočnici čekali da budu posluženi – pojeo sav pekmez, osim s jednoga, koji im je ona povrijeđeno pokazivala. Dok su je roditelji tješili, a njega korili, on je spretno kao mačak, kažiprstom pokupio pekmez i s posljednjega salenjaka u njezinoj ruci, i strpao ga u usta. Uslijedile su potom roditeljske odgojne mjere o kojima se nije pripovijedalo, ali ih se tada još s ljubavlju i neopterećeno prakticiralo jer su bile provjereno djelotvorne u pretvaranju raznoraznih fakinčića u poštene ljude.

Sreća i zaštićenost ranoga djetinjstva protegnula se i na Albinu školsku dob koja se odvijala u subotičkoj pučkoj i glazbenoj školi, u brzopoteznome učenju i vježbanju violine i klavira, te dugotrajnom igranju nogometa i stolnoga tenisa s vršnjacima sjemeništarcima u sjemenišnome dvorištu. Igrao se i s djecom iz susjedstva, primjerice „žmure i vije“ – kako se među bunjevačkim Hrvatima nazivaju igra skrivača i igra lovice – a sve to u njegovoj Zlararićevoj ulici punoj hlada od stabala gelegunja.

Ljeta je s roditeljima i sestrom provodio na obližnjem jezeru Palić jer mu je otac, predstojnik siročadskoga stola u gradskoj upravi, bio i ravnatelj tamošnjega ljetovališta koje je na prijelomu stoljeća sagrađeno u stilu kitnjaste mađarske secesije. Uz nekoliko hotela i više vila uz jezero, u lijepo njegovanome parku punom cvijeća, s fontanom i stazama posutima bijelim tucanikom, nalazio se i ženski štrand, jedinstveno od drveta sagrađeno i u crveno obojeno kupališno zdanje s brojnim molovima za sunčanje i kabinama ukrašenima tornjićima. Nakon cjelodnevnoga plivanja, skakanja i veslanja, navečer bi slušao sviranje svojih profesora koje je dopiralo iz povišenoga natkrivenoga okrugloga paviljona, smještenoga u sredini parka. Gradski gudački orkestar izvodio je tzv. salonsku ili promenađnu glazbu, dok je publika šetala parkom ili sjedila na obližnjim terasama. Bio je to prvi Albin dodir s orkestralnom glazbom uživo i poticaj za vježbanje violine, koje je do tada vješto izbjegavao. Tada još nije slutio da će nekoliko godina kasnije i sam svirati violinu, cello ili kontrabas u orkestru isusovačke Nadbiskupske gimnazije u Travniku, kamo je 1928. pošao s ostalih stotinjak subotičkih sjemeništaraca.

Nemalo su se roditelji i baka iznenadili kad im je nakon završetka niže gimnazije Albe priopćio da će školovanje nastaviti u Travniku. Odgovarali su ga jer im je teško padala pomisao da će se njihov sin jedinač školovati i odgajati izvan obiteljskoga gnijezda, da će toplinu i udobnost roditeljskoga doma zamijeniti strogim isusovačkim internatskim životom te da će širinu pitomoga, sunčanoga rodnoga grada zamijeniti bosanskom kasabom uglavljenom između visokih planina na obalama rijeke Lašve. Otac je s Albom porazgovarao i ubrzo prihvatio sinovljeve argumente, a majka i baka potiho su tugovale, skrivečki plakale i tražile načine kako da Albuša, četrnaestogodišnjega pubertetliju, razuvjere. „Tamo borme nećeš svako jutro na bilom damastanom čaršapu doručkovat bilu kafu iz porcelanske šoljice i frišku kiflu namazanu puterom“ – tumačila mu je ujutro baka, a majka mu je prije spavanja govorila: „Neće te, dite moje drago, imati tamo ‘ko pomilovat po kosi i poljubit u čelo prije spavanja“.

I kad su ga prvi put iste godine u kasnu jesen njih dvije posjetile, vidjele su da je školom i profesorima oduševljen, ali i da pati za roditeljima, sestrom i za obiteljskim životom. Nagovarale su ga neka se vrati, govorile mu da je i subotička gimnazija vrlo solidna i da će mu pružiti odličnu naobrazbu kao i njegovoj sestri, no uzalud. I premda je posljednje jutro prije njihova odlaska iz Travnika osobito bio tužan tijekom zajedničkoga doručka, ostao je čvrst i kroz zube procijedio: „Vidite da se mož’ doručkovat i čaj iz aluminijskog lončića i komad suvog kruva s pekmezom“, a potom mu je nekoliko suza kapnulo u čaj.

Da je ta odluka doista bila najveća Albina životna prekretnica, vidi se i iz njegova odnosa prema obitelji koji se uglavnom sveo na brojna pisma i na po dva do tri boravka u Subotici godišnje. Od školovanja u Travniku, Zagrebu i Rimu te djelovanja sve do smrti u Zagrebu, Albe je bio najželjenija i najiščekivanija osoba u našoj obitelji; bilo da su se iščekivala njegova pisma ili njegovi dolasci kući koji su bili vezani uz školske i studentske ferije, a potom ovisili o profesorskim obvezama isprva na Muzičkoj akademiji, poslije na Teološkome fakultetu te dužnostima ravnatelja kora Zagrebačke prvostolnice.

Po prilici jednom tjedno pisao je opširna duhovita pisma puna detalja iz svakodnevice, na koja mu je istom revnošću odgovarala najčešće majka, započinjući ih: „Drago moje milo dite!“, ili „Moj zlatni anđele!“, ili „Zlatno moje srce!“. Vrlo lijepa pisma pisala mu je i sestra, ponekad i zet Blaško i nećakinje, a pisma oca Ivana nisu sačuvana, pretpostavljam zbog njegove prerane smrti u 54. godini od srčanoga udara, dan uoči Badnjaka 1936., kada je Albe bio na završnoj godini teologije.

U obiteljski iščekivalački duh kuće – glede svakotjednih Ujinih pisma, kao i njegovih dolazaka u Suboticu – uključile smo se zdušno i nas tri djevojčice. Prepoznavale smo zvuk mjedenoga zvona u dvorištu, kada bi ga 3 puta energično povukao poštar, i onda bismo se utrkivale do kapije jer je

svaka od nas htjela prva preuzeti pismo i odnijeti ga baki, koja bi nas onda blago pomilovala po kosi, učinila nam znak križa na čelu i poljubila nas. Kako je najmlađa sestra isprva uvijek trčala posljednja i shvaćajući svoju situaciju vikala „ja puva, ja puva“, baka bi je stavila na krilo, dala joj pismo, a ova bi ga svojim malim ručicama ponovo predala baki i bila sretna, jer se doista osjećala pobjednicom.

Nas tri zdušno smo bile uključene i u iščekivanje Ujina dolaska svakoga proljeća i svake jeseni, a uzbuđenje bi započelo rasti po prilici dva tjedna prije toga događaja. Užurbano se čistila i spremala kuća od podruma do tavana, u dvorištu plijevali cvjetnjaci, uređivao travnjak, pekli se kolači i torte, smišljao meni za svečanije ručkove, ukratko, u našoj je kući vladalo pravo predblagdansko raspoloženje. Mlađa sestra i ja revnije smo vježbale glasovir, jer smo znale da će nas Ujo htjeti poslušati i da će neuvijeno komentirati naše sviranje, od čega smo pomalo i strahovale. Najmlađa Zlatka u našim je očima bila pravi srećković. Ništa još nije svirala, a pokazivala je izvanredan sluh pogađajući bez pogriješke tražene tonove dok ju je Ujo testirao. Sluh ju je kasnije i odveo putem glazbe pa joj je violina postala životnim pozivom.

Muziciranje s Ujom bilo je uvijek zanimljivo i poticajno. Kad bi sjeo za glasovir i nešto improvizirao, sestra i ja bismo odmah dojurile i s dubokim ga divljenjem slušale. Onda bi svirao iz naših nota iz kojih smo, ovisno o našoj dobi, vježbale – od Beyerove klavirske škole, Czernijevih i Duvernoyovih etida, Kuhlauovih sonatina pa do Bachovih dvoglasnih i troglasnih invencija i Mozartovih sonata – te nam govorio gdje se i na što u pojedinoj vježbi ili skladbi treba obratiti pozornost. Sve je bilo krasno dok nas nije zamolio da i mi njemu nešto odsviramo, a onda su uslijedile muke po jednoj od nas, ili po nama objema. Primjerice, kad smo mu odsvirale Schumanove skladbice *Veseli seljak* i *Divlji jahač*, pohvalio nas je što smo vježbale, ali i pridodao da moj seljak baš i ne zvuči veselo jer ga vjerojatno bole noge pa malo hramlje, što se čuje iz moje lijeve ruke, a sestri je za njezinoga jahača rekao da baš i nije divlji jer mu očito konj nije dobro potkovan pa se vuče kao staro kljuse, što se čuje iz njezinih staccata. On bi nam tada odsvirao te skladbe, naravno, puno su nam se više dopale u njegovoj interpretaciji, a potom smo i mi pokušavale bolje ih izvesti i bile osobito sretna kad bismo u njegovim riječima naslutile trunak pohvale. Sve su to iz prikrajka, ozarena lica slušali i gledali baka, mama i tata.

Tih desetak dana, koliko je svaki put običavao boraviti u Subotici, svako je jutro u 9 služio sv. misu u katedrali. Redovito je odijevao reverendu, koju je nosio samo u toj prilici, a zbog njegova vječno užurbanoga hoda, višega stasa i vitke linije, vijorila je za njim kao barjak. Nakon mise, opet bi se pun energije i dobre volje uključio u naše živote, a radosno kućno ozračje nije prestajalo dok je god bio s nama. Jednom nam je poklonio trosvezračni dječji enciklopedijski zbornik *Znanje i radost*¹¹ i iz njega nas naučio

dvoglasno pjevati ariju iz Smetanine opere *Prodana nevjesta*: „Zašto da se ne veseliš, ne veseliš, Bog kad daje zdravlja nam, zdravlja nam ...“. Godinama smo pjevušile tu ariju i do danas nas podsjeća na Uju.

Rado nam je pričao o svom vrlo rano preminulom prijatelju suzavičajniku svećeniku i pjesniku Aleksi Kokiću, kojega je nazivao pobratimom. Da je njihov odnos bio blizak svjedoči i Aleksino pismo Albinoj majci poslano 1939. iz Zagreba, u kojemu ju je oslovio „Draga moja pomajko!¹²“ Ozarena bi nam lica čitao Aleksine pjesme, primjerice *Cincokrt*¹³ i *Božur*, govoreći nam pritom o „lipoj zvonkoj bunjevačkoj ikavici koja u Aleksinoj pismi miluje, razgaljuje, sida na dušu, piva i plače“. Tada još nisam znala da ih je već kao mladić uglazbio.

Posljednje zime i proljeća prije smrti bio je u Subotici samo jednom, jer je uz sve ostale obveze na Fakultetu, Institutu za crkvenu glazbu i u Katedrali, intenzivno radio na dovršenju svoje druge doktorske disertacije, ovaj put o Jurju Križaniću.¹⁴ Prvu disertaciju, *Sakramentar MR 126 Metropolitanske knjižnice u Zagrebu*,¹⁵ napisao je još 1941. u Rimu, ali je zbog izbijanja II. svjetskog rata nije uspio obraniti pa je 1952. objavljena u RAD-u Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Dakle, drugu disertaciju predao je 3. ožujka 1964. Odjelu za muzikologiju na Filozofskome fakultetu u Ljubljani i iščekivao da mu mentor prof. dr. Daragotin Cvetko¹⁶ javi nadnevak obrane, no smrt je bila brža.

U posljednjem pismu majci, napisanome 6. travnja 1964. – 12 dana prije smrti – pune dvije stranice posvetio je njezinu tlaku koji je oscilirao čak do 210, a o svojemu, također nestabilnomu samo je uzgred pripomenuo da je to normalno kad je prije Uskrsa imao: „mnogo proba i mnogo obreda u katedrali, sve dugo traje, a tamo je još uvijek veoma hladno, bilo je + 4“. Nadalje, priznao joj je: „Ovaj sam se tjedan malo odmarao od uskršnjih napora, pa sad već sve ide svojim normalnijim tempom“, a nije zaboravio pisati ni o lijepim planovima: „Fiću sam dao urediti i za koji dan će biti spreman za proljetno putovanje. Vrijeme se proljepšalo i zatoplilo pa kad 19. IV. krenemo ja i dr. Cvetan¹⁷ bit će već pravo uživanje po Jadranskoj magistrali od sela do sela militi, razgledavati i odmarati se“. Namjeravao je otići u Makarsku, u franjevački samostan i nastaviti muzikološka istraživanja koja mu je omogućivala Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Nekoliko dana nakon toga pisma stigao nam je brzopjav da je Uji pozlilo i da je u bolnici. Mama i ja smo iste večeri noćnim vlakom otputovale u Zagreb i posjetile ga drugo jutro u bolnici. Bio je priključen na infuziju, imao je masku za kisik, ali pri svijesti i radostan kad nas je ugledao. Rečeno nam je da je imao srčani udar od kojega se mora dulje oporavljati. Drugo jutro, 18. travnja, dok smo se u njegovoj kuriji, na Novoj Vesi 7, pripremale opet poći k njemu u bolnicu, zazvonila su sva katedralna zvana. Znale smo da zvone za Albu.

Premda se baki nitko nije usudio reći da joj je sin umro, ona je – kad su se o podnevu istoga dana oglasila zvona sa svih subotičkih crkava – tiho rekla: „Znam, zvone za mog Albu ...“ – i briznula je u plač.

¹ Albe Vidaković, skladatelj, muzikolog i svećenik (Subotica, 2. X. 1914 – Zagreb, 18. IV. 1964). Prema *Izvodu iz matične knjige rođenih*, br. 2067 iz 1914., dakle, prema matičnoj knjizi nastaloj u vrijeme države Kraljevine Mađarske, tj. Austrougarske Monarhije, mađarskom grafijom upisan je kao Albert Vidákovits. Nadnevak je rođenja 2. X., dok je u crkvenome dokumentu, *Krsnom listu* pod br. 1215 koji potvrđuje da je kršten 4. X., upisan krivi nadnevak rođenja, tj. 1. X. Tu je pogrješku na nedovoljno jasan način interpretirao Marin Šemudvarac u tekstu *Životni put Albe Vidakovića*. (U: *Albe Vidaković. Život i djelo*. Priredio Lovro Županović. Zagreb 1989, str. 23). Od tada se povlači taj krivi nadnevak rođenja kojega je naveo i Ante Sekulić u opširnome članku, *Albe Vidaković (1913 [1914!] – 1965 [1964!])*, u kojem su mu se i u podnaslovu potkrale pogrješne godine rođenja i smrti, a objavljen je u knjizi: A. Sekulić, *Književnost podunavskih Hrvata u XX. st.* Zagreb 1996, str. 304-313. Na žalost, krivi nadnevak rođenja navode i neki najnoviji autori, premda je sam Vidaković u svim svojim životopisima bilježio nadnevak rođenja 2. listopada, pa i u vjerojatno posljednjem, napisanom životopisu siječnja 1964., koji je priložio uz prijavu doktorata na Filozofskome fakultetu u Ljubljani. (O tome vidi: D. Cvetko, *Neispolnjena misel Albe Vidakovića*. Sveta Cecilija, 45 (1975), br. 2-3, str. 81-83). Pogrješan nadnevak Vidakovićeova rođenja bilježe neki autori i unatoč činjenici da je točan nadnevak rođenja (2. X) objavljen u više izdanja Jugoslavenskoga leksikografskoga zavoda (danas Leksikografskoga zavoda *Miroslav Krleža*) u Zagrebu: u *Muzičkoj enciklopediji*, 1963, I. izd., sv. 2; Isto, 1977, II. izd., sv. 3 – u kojoj je Vidaković i sam surađivao od 1952. pa do smrti 1964. i u kojoj je objavljeno oko 200 njegovih članaka – potom u *Enciklopediji Jugoslavije*, 1971, I. izd. sv. 8. i *Leksikonu jugoslavenske muzike*, 1984, sv. 2.

² Tekst pročitao na Međunarodnome znanstvenom simpoziju održanom od 15. do 18. svibnja 2014. u Subotici i na Književnoj večeri u povodu proslave Dužijance 7. kolovoza 2014., također u Subotici.

³ Ivan Vidaković, otac (Subotica, 12. XI. 1882 – Subotica, 23. XII. 1936). U Subotici djelovao u više činovničkih služba, a od 1925. do smrti bio predsjednik Siročadskoga stola.

⁴ Jelena Vidaković, rođena Tumbas Loketić, majka (Subotica, 25. V. 1888 – Subotica, 22. I. 1969). U Subotici završila Državnu žensku građansku školu, kućanica.

⁵ Terezija Tumbas Loketić, rođena Jaramazović, baka (1860 – Subotica, 12. XI. 1929).

⁶ Amalija Vidaković, udana Kulešević, sestra (Budimpešta, 27. VII. 1912 – Subotica, 2. I. 1986). Diplomirala biologiju i kemiju na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. U Subotici predavala na Gimnaziji do 1954., potom do umirovljenja radila u Gradskoj biblioteci.

⁷ Blaško Kulešević, zet (Pačir, 24. II. 1910 – Subotica, 4. VII. 1983). Diplomirao geodeziju u Pragu, u Subotici isprva radio kao inženjer s privatnom praksom, potom predavao stručne predmete u Srednjoj tehničkoj školi.

⁸ Jasna Ivančić, rođena Kulešević, nećakinja (Subotica, 20. V. 1947). Diplomirala komparativnu književnost i ruski jezik u Zagrebu na Filozofskome fakultetu. Isprva radila u Univerzitetnoj knjižnici u Mariboru, potom od 1980. do umirovljenja 2013. u Leksikografskome zavodu *Miroslav Krleža* u Zagrebu.

⁹ Snježana Souček, rođena Kulešević, nećakinja (Subotica, 21. I. 1949). Diplomirala njemački i španjolski na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Radila kao prevoditeljica, od 1990. živi u Bariju, objavljuje poeziju na hrvatskom i talijanskom jeziku.

¹⁰ Zlata Kulešević-Radić, nećakinja (Subotica, 15. III. 1954). Diplomirala I. stupanj odsjeka violine na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. U Novom Sadu isprva svirala u orkestru Srpskog narodnog pozorišta, potom do umirovljenja predavala violinu u glazbenoj školi.

¹¹ *Znanje i radost*. Enciklopedijski zbornik. Glavni urednik Ivo Horvat. Zagreb, Naklada Hrvatskoga izdavačkog bibliografskog zavoda, 1942, sv. 1. str. I-VII. i 1-512; 1943, sv. 2, str. 1-VI. i 1-454; 1944, sv. 3. I-VI. i 1-438.

¹² Pismo napisano 5. ožujka 1939. pohranjeno je u privatnoj zbirci J. Ivančić.

¹³ Note tiskane 1940.

¹⁴ Albe Vidaković, *Asserta musicalia (1656) Jurja Križanića i njegovi ostali radovi s područja glazbe*. U: Rad JAZU, Zagreb, 1965, str. 41-159.

¹⁵ A. Vidaković, *Sakramentar MR 126 Metropolitanske knjižnice u Zagrebu. Muzičko-paleografska analiza*. Rad JAZU, Zagreb 1952, Knj. 287, str. 53-85 + XXX tabla; rad je iste godine objavljen i kao posebni otisak.

¹⁶ Dragotin Cvetko, slovenski muzikolog i skladatelj (Vučja vas kraj Ljutomera, 19. IX. 1911 – Ljubljana, 2. IX. 1993). Profesor povijesti slovenske glazbe i novije svjetske glazbe te predstojnik Odjela za muzikologiju na Filozofskome fakultetu u Ljubljani bio je u razdoblju 1962 – 1981., a od 1970. i redoviti član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti. Podatci iz članka: Vilko Ukmar (V. U.), *Cvetko, Dragotin*. U: *Muzička enciklopedija*, 1977, II. izd., sv. 1.

¹⁷ Franjo Cvetan, profesor crkvenoga prava na Teološkome fakultetu u Zagrebu (1911 – 1986).

Obljetnice

Zlatomisničko slavlje Bele Stantića, župnika

Božjom milošću 7. rujna 2014. župnik Bela Stantić prikazao je zahvalnu svetu Misu povodom 50 godina svećeničke službe.

Dvojezičnu misu pratilo je mnoštvo vjernika, a propovijedao je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić. Misu su uljepšali pjevači katedralnog zbora „Albe Vidaković“ i župni zbor. Nakon zadnje molitve svečar je izrekao zahvalni govor na oba jezika. Sve je sažeo u dvije riječi: HVALA i OPROSTI! Zahvalio je Gospodinu Bogu, svojim dobrim roditeljima, braći i sestrama, župljanima, dobrim ljudima, Pastoralnom vijeću i molio oprostjenje od sviju, a svima je oprostio.



Župnik Bela Stantić rođen je u Tavankutu 8. kolovoza 1939. godine, od oca Petra i Dominike rođene Jozić. Školu je završio u Subotici do drugog razreda gimnazije, da bi ga biskup, mons. Lajčo Budanović, 1956. godine poslao u Đakovo u tzv. licej, treći i četvrti razred gimnazije, pa bogosloviju. Sakrament svetog Reda podijelio mu je mons Matija Zvekanović u Subotici 29. lipnja 1964. Najprije je bio kapelan u Adi, zatim u Titelu, odakle je došao u Sv. Tereziju u Suboticu za kapelana. Potom je u Maloj Bosni bio četiri godine, odakle je došao u Suboticu u župu Uskrsnuća Isusova gdje sve do sada vrši župničku službu.

Župnik Bela je u sadašnjoj župi 42 godine. U tom dugom periodu događalo se puno toga i na duhovnom i na materijalnom polju, te izdvajamo: preuređen je oltar prema koncilskim propisima (1973.) prema planu Lojzike

Ulman iz Vinkovaca. Preseljen je župni stan s Puta JNA, sada Somborski put 16 na novu adresu: Gajeva ulica 2. Pokojni Joso Ivković darovao je župi kuću i 5 lanaca zemlje, kuća je prodana i s tim novcem adaptiran je novi župni stan i privremena dvorana (preuređena od garaže) i generalno ožbukana kapela Žalosne Gospe na Kalvariji. Župnik je sam napravio svetište u kapeli od darovanih komada kamena i ploče. Dozvola za gradnju nove učionice dobivena je 1996. godine. Gospodin Lajčo Zelić je sam naslikao dvije velike slike koje su postavljene u sporedne kapelice u crkvi. Godine 1980. kupljene su jedne od najstarijih orgulja iz Bačkog Monoštora koje dobro funkcioniraju i sada.

Mons. Stjepan Beretić proslavio 40. obljetnicu svećeništva

U subotičkoj katedrali-bazilici u nedjelju 16. veljače, 40. obljetnicu svoga svećeništva proslavio je župnik, mons. Stjepan Beretić. On je predvodio svetu misu zahvalnicu u zajedništvu s mons. Andrijom Anišićem i Josefom Vogrinčem. Na misi su pjevali katedralni zbor „Albe Vidaković“ i dječji katedralni zbor „Zlatni klasovi“ uz pratnju Subotičkog tamburaškog orkestra pod ravnanjem Miroslava Stantića i umjetničkim rukovođenjem Stipana Jaramazovića. Prigodnu propovijed održao je mons. Andrija Anišić.



Mons. Stjepan Beretić rodio se u Somobru 4. lipnja 1947. godine. U rodnom gradu je završio osnovno školovanje, gimnaziju u biskupskom sjemeništu Paulinum u Subotici 1966. godine. Diplomirao je na zagrebačkom Bogoslovnom fakultetu 5. veljače 1974. godine. Osim materinskog, hrvatskog jezika, govori mađarski, njemački, a služi se i slovačkim jezikom. Subotički biskup Matija Zvekanović zaredio ga je za svećenika 17. veljače 1974. godine, u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Somboru. Kao župni vikar djelovao je u župi Svetih Anđela čuvara u Kanjiži i u katedralnoj župi u Subotici. Zatim je najprije bio upravitelj župe, pa župnik u Baču, Tovariševu i Deronjama. Od 1985. godine je župnik župe stolne bazilike svete Terezije u Subotici. Dvije godine je odatle upravljao i župom na Kelebiji. Bio je dekan

dekanata Stari grad u Subotici, arhiepiskop Podunavskog, Bačkog i Katedralnog arhiepiskopata. Biskupski je vikar i biskupski savjetnik. Djelovao je i u više biskupijskih vijeća. Obavljao je službu cenzora, suca i odvjetnika ženiidbenog suda, ispitivač, deputat za sjemenište, predavač za pastoralno bogoslovlje i župnu administraciju na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije. Bio je suradnik katoličkog lista *Bačko klasje* a od osnutka do danas je i član uredničkog vijeća katoličkog lista *Zvonik*. Urednik je godišnjaka *Subotička Danica*. Predsjednik je Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“. Sudjelovao je u više znanstvenih skupova uglavnom predavanjima s povijesnim temama. Član je i Hrvatskog akademskog društva u Subotici od njegovog osnutka a osnivač je i nove Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“. Za kapelana Njegove svetosti promaknut je 30. prosinca 1998. godine.

Napisao je brojne članke koje je objavio u *Bačkom klasju*, *Zvoniku* i *Subotičkoj Danici*. U izdanju Katoličkog instituta (sada Društva) za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ objavio je i knjige: molitvenik *Slava Božja*, 1996. i 2003., *Božji prijatelji s nama na putu*, 2002. i 2014. (2 izd. knjige o svecima); brošuru *Sveta Terezija Avilska*, 2005.; te knjige *Dužijanica u srcu*, 2009. i Čudesna bunarička noć, 2010. i istu knjigu u mađarskom prijevodu „Esték a Szentkúton“, 2011.

Višestruko slavlje mons. Andrije Anišića

Svečanom svetom misom zahvalnicom u nedjelju, 17. kolovoza, župnik subotičke župe sv. Roka mons. dr. Andrija Anišić proslavio je značajne obljetnice svoga svećeništva – trideset godina kako ga je Gospodin učinio svojim svećenikom i dvadeset godina župničke službe u župi sv. Roka u Subotici. Nakon mise blagoslovljene su nove orgulje uz prigodni koncert.

Nadahnutim riječima, žednički župnik vlč. Željko Šipek u propovijedi je podsjetio na riječi pape Benedikta XVI. koji je 2009. godine proglasio



„Svećeničku godinu“ i pozvao tada sve svećenike, službenike Isusa Krista, na iskrenu zahvalnost Bogu za dar svećeničkoga poziva.“

Na kraju mise župnik Andrija je uputio riječi zahvale, ponajprije drгим pokojnim roditeljima, bratu i sestri i njihovim obiteljima i rodbini, a potom prijateljima i dobročiniteljima, časnim sestrama, ministrantima, animatorima i vjeroučiteljima. Zahvalio je svojim župljanima na darovanoj misnici na kojoj lik sv. pape Ivana Pavla II. kojega je dva puta osobno susreo te zamolio da mole i za dvojicu bogoslova, Nebojšu Stipića i fra Filipa Čelikovića, čije bi mlade mise volio proslaviti u ovoj župi, kao i za Dražena Skenderovića, bogoslova iz Male Bosne, rodne mu župe. Za pomoć u župi zahvalio je Slavici Tančoš koja već osamnaest godina dragovoljno i besplatno radi u župnom uredu, ali i svojim domaćicama, pokojnoj teta Janji Kujundžić, Mariji i Stipanu Marjanušić i Margi Ivković Ivandekić.

Čestitke župniku u ime Pastoralnog vijeća uputio je Lazar Cvijin, a u ime Zajednice bračnih susreta Blaženka i Grgo Bašić. Čestitku svoje bake Ane Jaramazović pročitala je njezina unuka „kraljica“ Ana.

Na kraju ovoga slavlja blagoslovljene su elektronske orgulje koje su ovoj crkvi već dugo bile neophodne zbog dotrajalosti velikih stoljetnih orgulja za čiju je obnovu potrebno puno sredstava. Najveću donaciju za orgulje dao je Grgo Vukmanov Šimokov, a svoje priloge dali su brojni darovatelji. Orgulje je blagoslovio vlč. Dragan Muharem, urednik *Zvonika*, a potom je prigodni kolaudacijski koncert odsvirao prof. Saša Grunčić, ovo-godišnji dobitnik gradske nagrade za kulturu „Dr. Ferenc Bodrogyari“.

Proslava 25. obljetnice biskupskoga posvećenja mons. dr. Ivana Pénzesa

U subotu, 21. lipnja, svečanom pontifikalnom svetom misom proslavljen je srebrni jubilej biskupskoga posvećenja subotičkog biskupa mons. dr. Ivana Pénzesa. Misu je predvodio slavljениk u zajedništvu s apostolskim nuncijem u Beogradu mons. Orlandom Antoninijem, đakovačko-osječkim nadbiskupom mons. Đurom Hranićem, đakovačko-osječkim nadbiskupom u miru mons. Marinom Srakićem, mons. zrenjaninskim biskupom Lászlóm Németom, nadbiskupom i metropolitom beogradskim mons. Stanislavom Hočevarem, biskupom Satumarea mons. Jenőom Schönbergerom, biskupom Székesfehérvára mons. Antalom Spányijem, biskupom Munkačeva mons. Antalom Majnekom, ezgarhom za grkokatolike u Srbiji i Crnoj Gori mons. Đurom Džudžarom, te srijemskim biskupom mons. Đurom Gašparovićem. Osim biskupa, bilo je prisutno preko 100 svećenika, bogoslova, sjemeništara, redovnika i redovnica te mnogi vjernici grada

Subotice i cijele biskupije. Posebno puno vjernika je došlo iz biskupove nekadašnje župe Horgoš, gdje je služio prije imenovanja.

Na početku mise apostolski nuncij mons. Orlando Antonini pročitao je čestitku koju je uputio papa Franjo. Prigodnu dvojezičnu homiliju održao je biskup Német, koji je govorio o značaju biskupske službe te o slavljenu kojega naročito rese pobožnost i jednostavnost. Na kraju svete mise, generalni vikar mons. Slavko Večerin čestitao je biskupu jubilej u ime cjelokupnoga klera Subotičke biskupije te mu predao biskupski štap, dar svećenika.

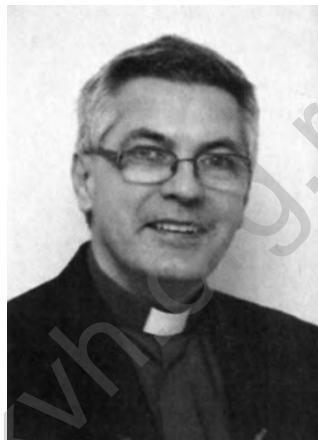
Mons. dr. Ivan Péntzes je rođen u Bajmaku 10. kolovoza 1943. godine. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1968. godine u Subotici. Za Subotičkog biskupa je izabran 25. travnja 1989., a zaređen i ustoličen u Subotici 18. lipnja 1989. Vršio je različite službe pri Biskupskoj konferenciji Jugoslavije, Srbije i Crne Gore te Međunarodne biskupske konferencije Ćirila i Metoda. Rektor je i profesor Teološko-katehetskog instituta u Subotici.



Srebrna misa vlč. Roberta Erharda

Uz geslo *Gospodine, hvala ti na svemu*, vlč. Robert Erhard proslavio je u nedjelju 6. srpnja s vjernicima župne crkve Imena Marijina u Novom Sadu svoju srebrnu misu, 25 godina svećeništva.

U središnjoj misi na hrvatskom jeziku koncelebrirao je vlč. Marijan Vukov, kapelan u ovoj župi, dok je na misnom slavlju na mađarskom jeziku sumisio i propovijedao vlč. Oszkar Szeles, župnik senčanske župe sv. Stjepana Kralja, kao i župnik iz Futoga vlč. Antun Kopilović. Slavljenu su posebno čestitali, uz novosadske vjernike, njegovi dugogodišnji suradnici iz Budisave i Kaća,



gdje je služio do dolaska u Novi Sad, prošle godine, nakon umirovljenja dotadašnjeg župnika i arhiepiskopita *preč. Janosa Sztrikovic*sa.

Vlč. Erhard rođen je u Adorjanu 1963. Završio je Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu 1989, kada je u Subotici i zaređen za svećenika Subotičke biskupije. Bio je župni vikar u katedralnoj župi sv. Terezije Avilske od 1989. do 1990., i u Adi od 1990. do 1991. Upravitelj župe u Telečki od 1991., a u Čonoplji od 1992., te župnik u Telečki 1996. Nakon toga je iste godine imenovan za upravitelja župe, a 1999. i župnika u župi Kraljice svete krunicе u Budisavi, s pripadajućim filijalnim zajednicama sv. Mateja u Kaću, kao i u Kovilju. Od 2001. je član Biskupijskog vijeća za Caritas, a od 2006. član Vijeća za medije. Djelovao je i kao duhovni asistent Radio Marije Srbije. U kolovozu 2013. imenovan je župnikom u župi Novi Sad I.

Srebrni jubilej svećeništva Istvána Palatinusa



U crkvi svetoga Jurja u Subotici, 5. veljače 2014., župnik István Palatinus je sa župnom zajednicom, brojnom braćom svećenicima, suradnicima i prijateljima proslavio svoj srebrni jubilej – 25 godina svećeništva. Sveta misa je slavljena prijepodne na hrvatskom jeziku te poslijepodne na mađarskom jeziku. U zajedništvu s brojnom braćom svećenicima i punom crkvom vjernika, srebrnomisnik je zahvalio Bogu za dar poziva i lijepe i plodne godine svećeništva.

U ime Pastoralnog vijeća slavljenu je zahvalio Imre Kern, nakon njega članovi župnog zbora, djeca s vjeronauka i glavni urednici Radio Marije iz mađarskog uredništva.

Iako je želio skromno slaviti, župnik je primio puno toplih čestitki i darova, koji su pokazali da je do ovih srebrnih godina došao ljubeći Boga i braću iznad svega.

Dvadeset godina postojanja katoličkog mjesečnika *Zvonik*

Nakon 20 godina katolički mjesečnik *Zvonik* i dalje je omiljeno obiteljsko štivo. Iako je informiranje na hrvatskom jeziku u Srbiji, barem službeno započelo početkom 21. stoljeća, prije toga je s ovom misijom krenuo *Zvonik*. Ovaj list utemeljen je 19. rujna 1994. godine u Baču, a 20. listopada iste godine registriran je u resornom Ministarstvu.



Dvadeset godina izlaženja *Zvonik* je obilježio 14. studenog u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. U programu su nastupili VIS „Proroci“, ženska pjevačka skupina „Kraljice Bodroga“ iz Monoštora i Subotički komorni zbor „Collegium musicum catholicum“ te članica Uredništva *Zvonika* Vesna Huska. Na proslavi su govorili mons. dr. Ivan Pénzes, biskup, urednik *Zvonika* Dragan Muharem, novinar *Glasa Koncila* iz Zagreba, Tomislav Vuković i urednica *Hrvatske riječi* iz Subotice dr. sc. Jasminka Dulić.



Proslava 40. obljetnice postojanja i djelovanja zbora „Albe Vidaković“

U katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici 8. prosinca svečano je proslavljen jubilej četrdesetgodišnjeg djelovanja katedralnog mješovitog zbora „Albe Vidaković“.

Nakon prigodnog polusatnog koncerta subotički biskup mons. dr. Ivan Péntzes podijelio je diplome-zahvalnice članovima zbora koji imaju najviše pjevačkog staža u katedralnom zboru. Poslije koncerta uslijedila je sveta misa zahvalnica koju je predslavio subotički biskup uz koncelebraciju desetak svećenika. Svetom misom članovi katedralnog zbora zahvalili su za proteklih četrdeset godina djelovanja, za sve pokojne članove i dobročinitelje. Slavlje je završeno u svečarskoj atmosferi prigodnim domjenkom u zgradi pastoralnog centra „Augustinianum“.

Katedralni zbor „Albe Vidaković“ osnovala je 1973. godine s. Mirjam Pandžić koja je njim ravnala do kolovoza 2012., kada je umirovljena, a zbor je nastavio rad s novim orguljašem i zborovođom katedrale Miroslavom Stantićem. U svojoj povijesti zbor je nastupao u mnogim gradovima poput: Zagreba, Beograda, Novog Sada, Niša, Đakova, Osijeka, a sa zborom su surađivali mnogi glazbenici: Milan Asić, s. Imakulata Malinka, s. Cecilija Pleša, Alen Kopunović Legetin, Kornelije Vizin, Libor Dudaš, Alenka Ponjavić, učenici Muzičke škole iz Subotice te Subotički tamburaški orkestar. Današnji katedralni zbor broji oko 30 članova a na repertoaru su, uz liturgijske skladbe, i djela hrvatskih i svjetskih skladatelja, a s posebnom pažnjom zbor pristupa skladbama svoga naslovnika Albe Vidakovića.



Duhovna zvanja

Novi svećenik Subotičke biskupije vlč. Dražen Dulić

U subotičkoj katedrali, na svetkovinu svetih Petra i Pavla, za svećenika Subotičke biskupije zaređen je đakon vlč. Dražen Dulić iz župe sv. Marka u Žedniku.

Misu ređenja predvodio je biskup Ivan u zajedništvu s rektorom đakovačkog bogoslovnog sjemeništa, maestrom Ivanom Andrićem, duhovnikom preč. Božom Rađošem, mladomisnikovim župnikom preč. Željkom Šipekom, brojnim svećenicima iz Đakovačko-osječke i Subotičke biskupije, a slavlje su posebno uveličali Draženovi kolege mladomisnici koji su toga istoga dana prijepodne bili zaređeni u Đakovu. Također, u prepunoj katedrali bili su prisutni članovi Draženove obitelji, rodbina i prijatelji, te mnogobrojni župljani koji su bili potpora mladomisniku u njegovu dosadašnjem hodu prema svećeništvu. Svečani obred ređenja uzveličali su i mladi u narodnim nošnjama koji su mladomisniku prinijeli misnicu koju je prvi puta tada obukao. Na koncu misnoga slavlja, nakon biskupova blagoslova, i ostala sedmorica mladomisnika podijelila su svoj mladomisnički blagoslov okupljenim vjernicima. Novom svećeniku naše Biskupije čestitamo i preporučamo ga u molitve da ustraje na putu koji je započeo te bude dobar pastir puku kojemu će biti povjeren.



Vlč. Dražen prvo je dijete u obitelji Jacinte i Zdenka Dulić iz Žednika. Odrastao je uz još dva brata i sestru. Redovito je sa svojom obitelji sudjelovao na nedjeljnim svetim misama i revno služio kod oltara. Nakon završene osnovne škole, upisao je dječjačko sjemenište i klasičnu gimnaziju *Pau-linum* u Subotici, te nakon položene mature nastavio svoju svećeničku formaciju u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu, gdje je prošle godine diplomirao teologiju i bio zaređen za đakona.

Siniša Tumbas, novi đakon



Biskup Ivan Pénzes zaređio je u nedjelju, 5. listopada, na župnoj misi u crkvi Isusova Uskrsnuća, Sinišu Tumbasa Loketića za đakona Subotičke biskupije uz sudjelovanje Sinišinih poglavara iz Đakova i desetak svećenika naše biskupije.

Večer uoči đakonskoga ređenja održana je duhovna priprava. Svetu misu predvodio je mons. dr. Andrija Anišić u zajedništvu s domaćim župnikom mons. Belom Stantićem. Pjevanje na misi predvodili su mladi iz VIS-a „Proroci“. Poslije svete mise bilo je Euharistijsko klanjanje.

Naši pokojnici

Umro najstariji karmelićanin, naš o. Ante Stantić (1919.-2013.)

U 95. godini života, u petak 6. prosinca 2013., preminuo je najstariji član Hrvatske karmelske provincije o. Ante Stantić, rođen 4. ožujka 1919. u Đurđinu kraj Subotice.

Ime o. Ante Stantića trajno je upisano u kulturnu povijest Hrvata u Bačkoj, ali i u Hrvatskoj. Na sprovodu, 10. prosinca, u svetištu Majke Božje Remetske u Remetama, zemne ostatke ovog dragog pokojnika ispratilo je više od sedamdeset svećenika i redovnika, mnoštvo vjernika, među kojima su bili i njegovi suzavičajnici, prijatelji kako oni iz Hrvatske tako i iz njegovog Sombora, Subotice, Đurđina.



Misu zadušnicu predvodio je kardinal Josip Bozanić i podsjetio na doprinos o. Ante, bačkog Hrvata u oblikovanju Hrvatske karmelske provincije sv. Josipa, napose u odgoju brojnih generacija karmelićana. Na misi je propovijedao provincijal hrvatskih karmelićana o. Vinko Mamić, a riječi oproštaja i zahvale uputili su mons. Stjepan Beretić u ime subotičkog biskupa mons. dr. Jánosa Pénzesa, Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ i uredništva *Subotičke Danice*, mons. dr. Andrija Anišić u ime katoličkog mjesečnika *Zvonik*, preč. Jakob Pfeifer u ime sudišta u postupku za proglašenje blaženim sluge Božjega o. Gerarda T. Stantića, Zlatko Šušnić u ime župnog pastoralnog vijeća župe Remete, dr. Luka Štilinović u ime udruga bačkih Hrvata u Zagrebu i na koncu o. Antonio Mario Čirko u ime remetskoga samostana.

Dirljivom se riječima od pokojnika oprostio mons. Beretić rekavši, među ostalim: „Plodna je bačka ravnica. Rodila je hrastove duha, hrastove srca i hrastove vjere. U Bačkoj su korijeni Matoševi. Bačka je na noge podigla Josipa Andrića, Bačka je odnijhala veličinu duha, čovjeka duboke i žarke duše kao što je sluga Božji Gerard Stantić. Bačka je othranila i u sjeni ponosnih somborskih zvonika, u toj kolijevci naših karmelićana Hrvatsku karmelsku provinciju. U korijenima te provincije su vjera, nada i ljubav karmelićana Hrvata, Mađara i Nijemaca. Bačka je rodila Aleksu Kokića, Albu Vidakovića. Rodila nam Antu Stantića na istoj onoj đurđinskoj zemlji, gdje je svjetlo svijeta ugledao i njegov prezimenjak sluga Božji Gerard. Otac Ante je bio jedno od devetero djece dobrih roditelja Šime i Gize. Oca Antu je subotička Crna Gospa i Gerardovo Cviće Karmela oduševilo tako snažno, da se punih 74 godine svoga života gorljivo darivao Gospi Karmelskoj. Zagrebačka biskupija darovala je Bačkoj i Kalačkoj nadbiskupiji ovdašnjeg pavlina biskupa Martina Borkovića. Subotička biskupija je odgovorila uzdarjem – bijelom gradu Zagrebu dala je karmelićane, da Gospa podigne srce hrvatskoga naroda. Dala je Subotica Zagrebu i oca Antu, da obnovi remetsko svetište. Otac je Ante desetljećima čuvao ovo divno svetište najvjernije Majke i odvjetnice Hrvatske.

Rado je boravio u Subotici. Bio je marljiv vicepostulator u postupku za proglašenje blaženim sluge Božjega Gerarda. Veliko je djelo učinio o. Ante. Tisuće i tisuće stranica iz pera sluge Božjega pisanih hrvatski, mađarski, njemački i latinski trebalo je proučiti, prevesti na talijanski jezik i pripremiti za Rim. Radovao se sa svojom provincijom i s našom Biskupijom, što je sva građa uredno dostavljena u Rim. Nema *Subotičke Danice*, i nema katoličkog lista *Zvonika* bez teksta oca Ante. Oče Ante, hvala Bogu i Karmelskoj Gospi za Vaše veliko srce, za vašu nadu, vjeru i ljubav. Teška ova zemlja podnožja Zagrebačke Gore postat će bogatija za još jedno plemenito bačko zrno. Neka ovo zrno Isusovo donese stostruki plod hrvatskim karmelićanima, Zagrebačkoj nadbiskupiji i Subotičkoj biskupiji. Ocu Anti želimo vječni mir, neprolaznu ljubav i radost u Božjem Srcu. A svima nama koji za njim ponosno i zahvalno tugujemo želim radost Duha u nadi, vjeri i ljubavi.

O. dr. Ante od Djeteta Isusa (Stantić), OCD, prethodni je vicepostulator u postupku za proglašenje blaženim sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, bio je rektor Međunarodnoga papinskog zavoda Teresianum u Rimu, dugogodišnji remetski župnik te provincijal, prior i magister klerika u Hrvatskoj karmelskoj provinciji sv. Oca Josipa. O. Ante Stantić umro je u 95. godini života, 75. godini redovničkih zavjeta i 70. godini svećeništva.

O. Ante rođen je 4. ožujka 1919. u Đurđinu kraj Subotice. U Karmelski red stupio je 6. rujna 1937. u Somboru. Prve redovničke zavjete je položio 7. rujna 1938. u Czerni (Poljska), a svećane 15. listopada 1941. u Rimu, gdje je zaređen i za svećenika 4. srpnja 1943. Doktorirao je iz crkvene povijesti. Unutar Reda, između ostaloga, obnašao je službu poglavara karmelićanske

zajednice u Haifi i na Gori Karmelu u Izraelu, službu rektora Međunarodnog odgojnog zavoda „Teresianum“ u Rimu, odgojitelja, provincijala i remskog župnika. Bio je voditelj duhovnih vježbi, a kao duhovniku obraćao mu se i blagopokojni sluga Božji kardinal Franjo Kuharić. Sudjelovao je u postupcima za proglašenje blaženim i svetim sluge Božjeg o. Ante Antića OFM, i bio član Sudišta kauze sluge Božjeg o. Vendelina Vošnjaka, OFM. Sve donedavno bio je vicepostulator u postupku za proglašenje blaženim Sluge Božjeg o. Gerarda Tome Stantića OCD.

O. Ante napisao je šest knjiga te je bio dugogodišnji suradnik u katoličkom mjesečniku *Zvonik* i u kalendaru *Subotička Danica*.

Vilmos Bunford

(1949.-2014.)

U 65. godini života, a 40. svećeništva, u Kupusini je 9. listopada preminuo preč. Vilmos Bunford.

Narušenog zdravlja odazvao se tihom pozivu svog Stvoritelja i ovozemaljski život zamijenio vječnim. Rođen je 20. studenog 1949. godine u Sajanu. Svećeničke zavjete položio je na dan apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske 1975. za vrijeme biskupa Matije Zvekanovića. Potom je dvije godine bio kapelan u Somboru a zatim 1977. dobiva samostalno voditi prve župe u Budisavi, Kaču i Kovilju. Župnikom Kupusine imenovan je 1987. gdje će i ostati do kraja svoje službe. Titulu apatinskog dekana dobiva 1995. Deset godina je obavljao ulogu duhovnog pastira i u Svi-lojevu. Srebrnu misu je proslavio 2000. godine sa svojim vjernicima u crkvi sv. Joakima i Ane u Kupusini.

Ukoku 11. listopada prethodila je sveta misa koju je predslavio subotički biskup dr. Ivan Péntzes u zajedništvu s mnoštvom svećenika. Zemni ostaci preč. Bunforda položeni su u svećeničku grobnicu na groblju u Kupusini. Neka počiva u miru, a duša neka mu nađe žudeni cilj. Bit će u našim najiskrenijim molitvama i sjećanju.



Odlazak petrovaradinske orguljašice Anice Nevolić



U 84. godini života, 17. lipnja, preminula je petrovaradinska orguljašica Anica Nevolić.

Svojim je dugogodišnjim glazbenim djelovanjem zadužila ne samo novosadsku župnu crkvu Imena Marijina, u kojoj je provela najveći dio svoga crkveno-glazbenog života, već i župu Uzvišenja sv. Križa, Biskupijsko svetište Gospe Tekijske i crkvu sv. Jurja u Petrovaradinu. Anica Nevolić potječe iz stare petrovaradinske obitelji, kao jedino dijete Ivana i Angele Fabijanac. Rođena je 1930. godine. Osnovnu je školu završila u Petrovaradinu, a gimnaziju u Sr.

Karlovcima. Odgojena u pravom kršćanskom duhu, u 16. godini pridružila se pjevačima svoje župne crkve Uzvišenja sv. Križa u Petrovaradinu, a već godinu poslije započela je kao samouka, mukotrpno i ustrajno, vježbati sviranje na harmoniju. Godine 1949. postala je učenicom Helme Cvetnić, sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog, pod čijim je vodstvom u samostanu i crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu devet godina učila sviranje na glasoviru i orguljama. U nastojanju da svoj crkveno-glazbeni repertoar obnovi u skladu s pravilima liturgije, Anica je godine 1966. poticajno djelovala i na petrovaradinskog velikana Stanislava Prepreka, koji je za potrebe njezina glazbenog rada sa zborom skladao 31 misu, 111 crkvenih himana i mnogo drugih crkvenih popijevaka. Time je i hrvatska crkvena glazbena baština obogaćena sadržajnim skladbama. Preselivši se u Novi Sad, krajem 1966. utemeljila je mješoviti pjevački zbor, koji je nakon deset godina postojanja dobio naziv *Laudanti* (Hvalitelji). Anica je prigodom proslave svoga srebrnoga jubileja izdala knjižicu s naslovom *Pjevajmo Gospodinu pjesmu novu*, a prigodom 30. obljetnice svoga djelovanja knjižicu s naslovom *Slatko je pjevati Bogu našem*. Za uspomenu na svoj zlatni jubilej, objavila je malu brošuru s naslovom *50 godina crkveno-glazbenog rada*. Za svoj dugogodišnji orguljaški rad dobila je pismeno priznanje Đakovačko-srijemske biskupije i papinski i apostolski blagoslov. Pokopana je 19. lipnja na staromajurskom groblju u Petrovaradinu. Sprovod je vodio župnik župe Uzvišenja sv. Križa vlč. Stjepan Barišić.

Kronika

Zabilježio: dr. sc. Andrija Anišić

OD DANICE DO DANICE

/Kronika značajnijih događanja u Subotičkoj biskupiji/

ISPRAVAK JEDNOG PROPUSTA

Na početku ove kronike želimo ispraviti jedan veliki propust u prošlogodišnjoj kronici. Naime, previdom je izostao kratki prikaz Središnje proslave Dužijance 2013. godine, kojeg ovdje bilježimo radi onih koji događanja oko Dužijance prate samo u ovoj Kronici.

Središnja proslava Dužijance 2013.

Proslava je održana u Subotici 10. i 11. kolovoza a imala svoj uobičajeni tijek. Bilježimo da je bandašica Dužijance 2013. bila **Vedrana Cvijin** a bandaš **Marko Peić Tukuljac**. Gost Dužijance bio je **mons. Ante Ivas**, biskup šibenski. Kruna Dužijance 2013. koju je izradila slamarica **Jozefa Skenderović** prikazuje logo Godine vjere. Na misi je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

Na kraju svečane povorke bandaš i bandašica uručili su u nazočnosti predsjednika Organizacijskoga odbora „Dužijanca 2013.“ **Marinka Piu-kovića** i domaćina salaša **Dajane** i **Davora Šimića**, gradonačelniku Subotice **Modestu Duliću** na misi blagoslovljen kruh od brašna ovogodišnje žetve. Slavlje je završeno tradicionalnim Bandašicinim kolom koje su otvorili bandaš i bandašica. Mnoštvo na glavnom gradskom trgu pozdravio je i biskup Ivas. U kolu je sviralo desetak tamburaških sastava.

* * * 2013. * * *

Obnova crkve i obnova vjernika u župi sv. Jurja u Subotici

U tzv. evangelizacijskom vikendu od 22. do 24. studenog 2013. godine u župi sv. Jruja u Subotici održana je Duhovna obnova ili tzv. pučke misije, koje u toj župi nisu održane 40 godina. Pučke misije predvodili su dominikanci iz Splita. Voditelj duhovne obnove bio je pater **Petar Galić**, promicatelj zvanja dominikanske provincije u Splitu, učitelj postulanata i sjemeništaraca. Sa sobom je poveo dva mlada bogoslova svoje družbe, p. **Antuna** i p. **Marka**. U okviru misija održan je Dan bolesnika s podjelom sakramenta bolesničkog pomazanja i Dan bračnih parova s obnovom obećanja bračne ljubavi i vjernosti. Također je održan susret s krizmanicima te radionice za djecu i tribina na kojoj je govorila **prof. Milica Novković rođ. Vojnović**, autorica knjige *Porodični bukvar* i programa „Za obitelj trećega milenija“.



Radovi na crkvi sv. Jurja u Subotici

Toranj i krov crkve na crkvi sv. Jurja temeljito su obnovljeni zahvaljujući darovima Zavoda za zaštitu spomenika i Fonda za kapitalna ulaganja APV, biskupije i drugih dobročinitelja. Crkvi je sada vraćen prvotni izgled.

Stogodišnje orgulje na Paliću

Stota obljetnica palićkih orgulja obilježena je na blagdana sv. Cecilije, 22. studenog, svečanom svetom misom koju je predvodio župnik **Josip**

Leist i uz nastup zbora „Sv. Cecilija“ pod ravnanjem voditeljice zbora **s. Mirjam Pandžić**.

Muka kao nepresušno nadahnuće kulture:

Pasionska baština Hrvata u Podunavlju

Zagreb-Subotica, Pasionka baština, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 2013.

Potkraj mjeseca studenoga 2013. godine iz tiska je izašao Zbornik radova s IX. međunarodnog znanstvenog simpozija Pasionke baštine „Muka kao nepresušno nadahnuće kulture : *Pasionka baština Hrvata u Podunavlju*“, koji je održan od 10. do 13. svibnja 2012. godine u Zagrebu i Somboru, u suorganizaciji udruge „Urbani Šokci“ i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Zbornik je obima 500 stranica, a objavljen u sunakladi Udruge „Pasionka baština“ iz Zagreba i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice. Među dvadeset i sedam znanstvenih i stručnih radova na tematiku iz pasionske baštine objavljeni su i radovi Hrvata iz Vojvodine: **Marka Kljajića, Zvonimira Pelajića, Ivana Andrašića, Slavka Žebića, Tomislava Žigmanova, Katarine Čeliković, Marije Šeremešić**.

Blagoslov nove vjeronaučne dvorane u Žedniku

Prve nedjelje Došašća, 1. prosinca, u Žedniku je blagoslovljena nova vjeronaučna dvorana koja nosi ime „Fra Nediljko Šabić“, po istoimenom dobročinitelju koji se zauzeo za prikupljanje potrebnih sredstava za to divno djelo. Vrpcu na ulazim vratima prerezao je župnik **Željko Šipek** a vjeroučiteljica **Nataša Perčić** je otkrila ploču s nazivom dvorane. Izvođač radova **Josip Prčić** je otvorio dvoranu te ključ predao župniku koji je potom blagoslovio dvoranu.



Priredba za Materice i Oce

Priredba za Materice i Oce održana je u subotu navečer uoči Materica, 14. prosinca, u dvorani Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“. Djeca iz vrtića „Marija Petković“, školska djeca i mladi iz župe sv. Roka i župe Marije Majke Crkve sudjelovali su u programu koji su nazvali „Sve što činiš, čini s ljubavlju“. Djeci i mladima su zahvalili župnici **mons. dr. Andrija Anišić** i **mons. Slavko Večerin**, a **mons. Stjepan Beretić** predstavio je *Subotičku Danicu* za 2014. godinu.

„Dar za dar“

Bajmočka župa ugostila je 2. prosinca 2013. velikog Caritasovog radnika **vlč. Istvána Dobajja** koji je održao predavanje, a nakon toga slijedio je i praktični dio, u kojem su njegovi suradnici govorili o praktičnim primjerima rada Caritas, župnog, biskupijskog i svjetskog.

Betlehemsko svjetlo u Sonti

Nošeno rukama članova Udruge izviđača „Stari hrast“ iz Osijeka, Betlehemsko svjetlo je 23. prosinca prispjelo u župu sv. Lovre u Sonti. Predvođeni sončanskim župnikom **vlč. Josipom Kujundžićem**, skauti su u mimohodu kroz zamračenu crkvu nosili svjetlo do oltara, kako bi plamen prenijeli na pripremljene svijeće. Veliki broj okupljenih vjernika pozdravio je predsjednik Skupštine UI „Stari Hrast“ **Zorislav Babić**. Misu u crkvi sv. Lovre u Sonti predslavio je vlč. Josip Kujundžić, a pod misom su stare crkvene pučke napjeve interpretirali članovi pjevačkog zbora i tamburaškog sastava KPZH „Šokadija“.

Božićna izložba u Tavankutu

Tavankutske kulturne udruge HKPD „Matija Gubec“ i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i ove su godine tijekom mjeseca prosinca organizirale božićnu izložbu. Na izložbi su izloženi suveniri i ukrasi od slame s obilježjima karakterističnim za Božić, kao i posebna skupina božićnih aranžmana dizajnerice **Sande Benčik**. Od 2012. godine kao rezultat projekta „Baština koja živi“ pokrenuta je i radionica izrade božićnjaka, odnosno ukrasa za božićnjak, te je ove godine kao rezultat radionice izrađeno jedanaest božićnjaka, čiji su autori bili različitih dobnih skupina, od djece do odraslih. **Jozefina Skenderović**, jedna od voditeljica radionice izrade božićnih figurica, otvorila je izložbu.

Blagdansko ozračje u Monoštoru

Božićni sajam, četvrti po redu, organiziran je 15. prosinca u Monoštoru, a bio je ujedno najveći po posjećenosti i sadržajima u programu. U

prostoriji tzv. TV dvorane priređena je izložba slika autora **Gorana Vilova**. Organizatori ovogodišnje priredbe bili su: Mjesna zajednica Bački Monoštor, UG „Podunav“, UG „NADE“, KUDH „Bodrog“, uz potporu škole, vrtića, Kulturnog centra Laza Kostić – koordinatori za kulturu, i monoštorskih poduzetnika, koji su pomogli Djedu Mrazu u pripremi darova.

Božićni koncert u Beregu

Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Berega organiziralo je 16. prosinca božićni koncert pod nazivom „Božić u Beregu“. Koncert je održan u crkvi svetog Mihovila poslije svete mise koju su služili župnik iz Berega **Davor Kovačević** i župnik iz Petrovaradina **Stjepan Barišić**. Prigodne božićne pjesme izveli su gosti iz Hrvatske pjevačke skupine KUD-a „Tamburica“ iz Velimirovca i muška pjevačka skupina „Baje“ Katoličko glazbenog društva „Sveta Cecilija“ iz Ivanovca, te HKPD „Jelačić“ iz Petrovaradina, Vokalno instrumentalni sastav „Antuničić“ iz Sombora, HBKUD „Lemeš“ iz Lemeša, **Nikola Čutura**, orguljaš iz Bezdana, kao i domaćini HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“. Koncertu je nazočio i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Dragan Đurić**.

Izložba božićnjaka i božićni koncert u Somboru

Deseti po redu Božićni koncert Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“ iz Sombora održan je u velikoj dvorani Društva 22. prosinca 2013. godine. Tradicionalno, ovaj koncert se održava uvijek u nedjelju prije Božića, odnosno na Oce. Koncertu je prethodila izložba božićnjaka, a izložili su ih sudionici iz Subotice, Tavankuta, Lemeša i Sombora.

Božić u crkvi sv. Marije

U subotičkoj župi sv. Marije djeca su se za Božić pripremila dvojezičnom pastirskom igrom, koju su prikazala pred polnočnu svetu misu. Po tradiciji, na polnočki su pjevali i svirali zbor i gudačko-tamburaški orkestar osnovne škole „Széchenyi István“ iz Subotice pod vodstvom nastavnika glazbene kulture i kantora **Sándora Tamása**.

Božićni koncert zbora Sv. Cecilija

Dvadeset i četvrti po redu božićni koncert održan je 19. prosinca u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Stare bunjevačke božićne pjesme željela je sačuvati s. **Mirjam Pandžić** te ih je stavila u prvi dio božićnog koncerta. Sve aramnžmane za te pjesme napisao je **Stipan Jaramazović**. Kantor **Marko Stantić** prenio je ove pjesme na s. Mirjam i ona se ovim koncertom sjetila njega i 25 godina od njegove smrti. Na kraju koncerta pjevači su s. Mirjam čestitali na jubileju 40 godina orguljaške službe u Subotici.

Blagoslov obnovljene crkve u Maloj Bosni

Na dan godišnjeg spomena posvete crkve u Maloj Bosni, 20. prosinca, upriličeno je slavlje blagoslova obnovljene crkve, nakon radova koji su izvedeni protekle godine. Misno slavlje i blagoslov predvodio je subotički biskup **mons. Ivan Pénzés** u zajedništvu sa župnikom **vlč. Draganom Muharemom** i svećenicima starogradskega dekanata. Crkva Presvetog Trojstva zablistala je novim sjajem nakon temeljite obnove koju je započeo sadašnji župnik, zajedno s vjernicima župe.

Vjerske radionice za mališane Isusove zvjezdice

Drugu godinu za redom svake subote u crkvi sv. Petra i Pavla u Bajmaku održavane se vjerske radionice pod nazivom „Isusove zvjezdice“. Maleni od 3 do 7 godina ustajali su rano i ljeti i zimi da bi se družili s Isusom. Radionice je vodila vjeroučiteljica **Mirela Varga** i u tome su joj pomagali učenici starijih razreda.

Božićni koncert u subotičkoj katedrali

Božićni koncert združenih subotičkih zborova održan je 22. prosinca 2013. godine, u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. Osim domaćina, katedralnog zbora „Albe Vidaković“, na ovome koncertu nastupili su i komorni zborovi – „Pro Musica“ pod ravnanjem **Krisztine Csikós**, Collegium Musicum Catholicum, Sveta Terezija i dječji katedralni zbor „Zlatni klasovi“, kojima ravna **Miroslav Stantić**. Zborove i solistice **Antoniju Piuković**, **Mariju Jaramazović** i **Reginu Zabos** pratio je Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem **Marijane Marki**. Za orguljama je bio **mr. Kornelije Vizin**, a s dječjim zborom je nastupio i **Aleksandar Rukavina** na harmonici.

S. Mirjan Pandžić – četrdeset godina orguljašica

Orguljašku službu u Subotici kao zborovođa i orguljašica u katedrali sv. Terezije Avilske s. Mirjam je započela 1973., kada je i osnovala Katedralni zbor koji od 1980. godine nosi ime „Albe Vidaković“. Trideset i devet godina vodila je zbor i svirala svakodnevno na misama u katedrali, a u jesen 2012. prešla je sa svojim pjevačima u susjednu gradsku crkvu kod franjevača. U proteklih 40 godina misija s. Mirjam bila je mnogolika, kako na crkvenom tako i na kulturnom planu grada Subotice, kao i izvan nje. Povodom 20. obljetnice smrti svećenika i glazbenika Albe Vidakovića, 1984. osnovala je dječji zbor „Zlatni klasovi“. Zbor „Zlatni klasovi“ iznjedrio je Zlatnu harfu, smotru malih dječjih zborova Subotičke biskupije koja se održavala svake godine s proljeća. Do 2008. godine s. Mirjam vodila je organizaciju „Zlatne harfe“.



Ustoličenje kipa Malog praškog Isusa u crkvi sv. Roka u Subotici

Na Badnju večer, u okviru Pastirske igre prije početka polnoćke, koju tradicionalno pripremaju pjevači i djeca župe sv. Roka u Subotici, u crkvi je postavljen kip Malog praškog Isusa. U pripremi programa sudjelovali su ministranti-betlemari koje je pripremio **Ivan Piuković**, a pjevače je uvijek-bala **s. Silvana Milan** uz orguljsku pratnju **mr. Ervina Čelikovića**.

* * * 2014. * * *

Duhovna obnova

Za samo šest dana u Pastoralnom centru „Augustinianum“ održane su dvije duhovne obnove za ukupno 80 mladih. Prva je obnova održana od 7. do 9. siječnja za učenike 1., 2. i 3. razreda srednje škole, a od 10. do 12. za maturante, studente i mlade radnike. Tema je bila „Snagom Duha Svetoga oprostiti sebi i bližnjemu“. Predavanja je u obje grupe držao **mons. dr. Andrija Anišić**.

Veliko prelo 2014.

Veliko prelo 2014. godine održano je 1. veljače u dvorani Tehničke škole „Ivan Sarić“ u Subotici. Organizacijskom odboru Velikog prela 2014. iz Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ ove godine pridružila se i subotička župa sv. Roka sa svojim „Kerskim prelom“. Za najbolju preljsku



pjesmu proglašena je pjesma **Tomislava Žigmanova** „Žamor prela život zimi goni“, drugo mjesto pripalo je **s. Blaženki Rudić** za pjesmu „Od Marina do Marina“, dok je treću nagradu dobila pjesma pod nazivom „Želja preljске noći“ autorice **Željke Zelić**. Nazočne je goste u ime domaćina pozdravila predsjednica OO „Velikog prela“ 2014. **Ružica Šimić**, dok je prelo otvorio gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai**. Za „Najlipšu prelju“ izabrana je **Vesna Letić**, prva pratilja je **Marija Sekereš**, a titula druge pratilje pripala je **Nini Brčić Kostić**.

Zlatni jubilej obitelji Ivanković

U crkvi sv. Jurja u Subotici 2. veljače **Jelena** (rođ. **Szalma**) i **Franjo Ivanković** sa župnom zajednicom, obitelji, rodbinom i prijateljima zahvalili su za sve milosti i 50 godina njihova kršćanskog braka. Plod njihove bračne ljubavi su djeca **Vladimir** (u nebu ih zagovara od 1966.), **Ljiljana**, **Grozdana**, **Zvonimir**, **Vesna** i **Branimir** i 12-ero unučadi. Čestitke za jubilej i zahvalu za predanje župnoj zajednici bračnog para Ivanković je izrekao župnik **István Palatinus** u propovijedi.

Svjetski dan sakramenta braka

Svjetski dan sakramenta braka svečano je obilježen u župi Marija Majka Crkve. Svečanost se održava uvijek drugog vikenda u veljači. Svečanu misu predslavio je župnik **Slavko Večerin**, a prigodnu propovijed je održao tajnik Biskupije, vlč. **mr. Mirko Štefković**. Ove godine bilo je 16 parova jubilaraca.

Devetnica Gospi Lurdskej u Subotici

Već tradicionalno, u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici, održana je devetnica Gospi Lurdskej na hrvatskom jeziku. Devetnica je započela na Dan posvećenog života, biskupskom svetom misom koju je predslavio subotički biskup **Ivan Pénzés** uz koncelebraciju nekoliko subotičkih svećenika, koji su skupa s časnim sestrama naše biskupije, članovima Franjevačkog svjetovnog reda i nazočnim vjernicima obilježili ovaj poseban dan i početak devetnice. Misna slavlja kroz ovih devet dana započinjala su franjevačkom krunicom koju su molili članovi Franjevačkog svjetovnog reda. P. **Marijan Kovačević**, duhovni asistent Franjevačkog svjetovnog reda, predslavio je misna slavlja i propovijedao kroz dane devetnice.

Stepinčevo u Subotici

U subotičkoj franjevačkoj crkvi, u okviru Devetnice Gospi Lurdskej, na razini grada proslavljen je blagdan bl. Alojzija Stepinca. Svetu misu 10. veljače predslavio je subotički biskup **mons. Ivan Pénzés** u zajedništvu s desetak svećenika, dok je još nekoliko njih bilo na raspolaganju vjernicima za svetu ispovijed.

Konferencija o moralno odgovornom poslovanju

U Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici je 13. i 14. veljače održana II. vojvođansko-mađarska CSR (Corporate Social Responsibility) konferencija, tj. konferencija o društveno odgovornom poslovanju (DOP). Konferenciju su zajednički organizirali Caritas-Subotica i segedinska fondacija „Talentum“. Taj IPA projekt pokrenut je prošle godine pod geslom „Zajedno je bolje“ uz pomoć sredstava Europske unije u Južnoj Mađarskoj i u Vojvodini. Cilj projekta je promicati društveno odgovorno djelovanje poduzeća. Sve predavače i prisutne pozdravio je i direktor Caritasa Subotičke biskupije **preč. István Dobai** te koordinatori **Gábor Ritz** u ime Caritasa i **Hajnalka Tamási**, stručna rukovoditeljica IPA projekta „Zajedno je bolje“. Socijalno učenje Crkve na konferenciji je predstavio **mons. dr. Andrija Anišić**, osvrnuvši se posebno na odgovorno vođenje poduzeća prema tom nauku.

Predstavljanje knjige dr. sc. Andrije Anišića u Zagrebu

U organizaciji Matice hrvatske i Udruge za potporu bačkim Hrvatima – Zagreb, u velikoj dvorani Matice hrvatske u Zagrebu 19. veljače predstavljena je knjiga **dr. Andrije Anišića** *Vjersko-moralna obnova braka i obitelji - model opstanka i napretka naroda u djelima Ivana Antunovića*. Nakon pozdravnih riječi potpredsjednika Matice hrvatske **Stjepana Sučića** i predsjednika Udruge za potporu bačkim Hrvatima **Stjepana Skenderovića**,

prvi predstavljatelj bio je profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu **dr. Stjepan Baloban**. Drugi predstavljatelj je bio **mons. Stjepan Beretić**. Predstavljatelj je moderirao **Naco Zelić**, a u glazbenom dijelu sudjelovao je **Pere Ištvančić**.

Susret bračnih parova

U organizaciji Pokreta novih obitelji Djela Marijina, u subotu 22. veljače 2014. godine u subotičkoj župi sv. Roka održan je susret bračnih parova iz subotičkih župa, kao i iz drugih vojvođanskih župa. Predavanje na temu „Komunikacija supružnika“ održao je katedralni župnik iz Zrenjanina **mons. László Gyuris**, a potom su supružnici **János** i **Melinda Mészáros** iz Bečeja, svjedočili o vlastitom iskustvu komunikacije odnosno o bračnoj krizi koju su uspjeli prevladati. U ime Tajništva Novih obitelji, voditelji ovog susreta i rasprave bili su **Dori** i **István Mészáros** iz Pančeva i **Vesna** i **Ladislav Huska**, koji su uz svjedočenje ovoga puta bili i domaćini susreta.

Na pitanja su odgovarali predavač **mons. László**, župnik župe sv. Roka **mons. dr. Andrija Anišić**, te gost - subotički pravoslavni paroh **o. Dragan Stokin**.

Devetnica sv. Josipu u znaku radosti Evanđelja

U subotičkoj crkvi sv. Roka od 10. do 19. ožujka održana je devetnica u čast sv. Josipu. Teme propovijedi bile su prema pobudnici **pape Franje** „Radost evanđelja“, a okvirna tema bila je Sv. Josip – dionik Radosne vijesti. Ove godine euharistijska slavlja u devetnici predslavili su i održali prigodne propovijedi sljedeći svećenici: **mr. sc. Mirko Štefković**, **Goran Vilov**, **Dragan Muharem**, **László Bárányi**, **Marijan Vukov**, **Julije Bašić**, **mons. Andrija Anišić**, **mons. Marko Forgić** i **mons. Stjepan Beretić**. Jednu večer gost u devetnici bio je i biskup **Ivan Péntzes**. Jednu večer na misi su sudjelovali sjemeništarci sjemeništa „Paulinum“ sa svojim poglavarima na čelu s rektorom **mons. Josipom Miocsem**, koji je predslavio misu. Po ustaljenom rasporedu, 16. ožujka obilježena je obljetnica smrti biskupa **Lajče Budanovića**, kao i Dan trudnica. Ove godine poseban blagoslov primilo je deset trudnica. Sudionici devetnice podržali su akciju „40. dana za život“ koja je održana u R. Hrvatskoj.

Duhovna obnova svećenika u Somboru

Predkorizmena duhovna obnova za svećenike Subotičke biskupije pod okriljem Sluge Božjega **o. Gerarda Tome Stantića** održana je 4. ožujka u karmelićanskom samostanu u Somboru. Na ovogodišnjoj duhovnoj obnovi okupilo se šezdesetak svećenika i tri đakona na čelu s biskupom **mons. dr. Ivanom Péntzesom**. Svećenici su po jezičnim skupinama imali prigodna predavanja. Predavanje na hrvatskom jeziku održao je **o. Mato Miloš, OCD**,

vicepostulator kauze S. B. o. Gerarda a na mađarskom umirovljeni novosadski župnik **János Sztrikovics**. Čitavom duhovnom obnovom i euharistijskim slavljem ravnali kao domaćini, karmelićani o. **Bernardin Vizsmeg** i o. **Zlatko Žuvela**.

Duhovna obnova u Aleksandrovu

U župi Marija Majka Crkva od 28. veljače do 2. ožujka održana je duhovna obnova pod geslom „A što vi kažete, tko sam Ja?“. Duhovna obnova organizirana je u okviru pastorala mladih iz Aleksandrova na čelu s **vlč. dr. Ivicom Ivankovićem Radakom**. Voditelj duhovne obnove bio je **vlč. Domagoj Matošević**, rektor sjemeništa u Zagrebu. Događaj je uzveličalo tri-desetak mladih iz okolnih subotičkih župa i iz Novog Sada.

Novi direktor Radio Marije

Udruženje „Marija“ sa sjedištem u Novom Sadu, na sjednici Upravnog odbora 6. ožujka ove godine izabralo je šestog direktora/urednika hrvatskog programa Radio Marije Srbije u osobi **mons. dr. sc. Andrije Anišića**, župnika župe sv. Roka.

Na Tribini mladih o čudu i Ani Vukov

U prepunoj dvorani Pastoralnog centra Augustinianum 16. veljače 2014. godine obitelj **Vukov** je održala predavanje u kojem je posvjedočila ozdravljenje svoje kćerke **Ane** po zagovoru blažene Marije Petković. Mama **Tatjana** i otac **Ivan** svjedočili su svoju vjeru u ozdravljenje njihove kćeri **Ane** koja je rođena sa Downovim sindromom. Iako su liječnici pretpostavili da neće živjeti dugo poslije rođenja, njezini roditelji nisu gubili vjeru. Uz pomoć njihovog župnika, **mons. Andrije Anišića**, obitelji, prijatelja i župljana župe sv. Roka izmolili su čudo. Ana je preživjela, a uz pomoć zagovora blaženice prebrodila je i sve poteškoće i bolesti koje su uslijedile. Ana je danas jedna vesela djevojčica koja svojim osmijehom svjedoči čudo koje joj se dogodilo. O ovom čudu obitelj Vukov svjedočila je i na PannonTV.

Bunjevački put križa u korizmenoj akciji

Projekt „Bunjevački Put križ“ tijekom 2014. godine okupljao je sve one koji žele očuvati vlastitu vjersku populaciju te priređuje izložbe fotografija i nudi istoimenu knjigu **Tomislava Žigmanova** kao i otkup grafika s motivima križeva krajputaša, a s nakanom da se na takav način prikupe sredstva za obnovu križeva. U Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu 13. ožujka održano je predstavljanje knjige *Bunjevački Put križa* Tomislava Žigmanova i prateća izložba fotografija **Augustina Jurige**, najreprezentativnijeg umjetničkog fotografa iz zajednice Hrvata u Vojvodini, nazvana „Bunjevački putovi križeva“.

Subotički biskup **dr. Ivan Pénczes** blagoslovio je grafike s motivom križeva krajputaša 10. užujka u biskupskom domu. Ovom blagoslovu prisustvovali su autor grafika **Darko Vuković**, profesor na Akademiji umjetnosti u Novome Sadu, Tomislav Žigmanov i **Katarina Čeliković** te biskupov tajnik **mr. Mirko Štefković**. Riječ je o sedam motiva, koji će biti izrađeni po 90 primjeraka, a svaki će biti otisnut u nekoliko boja. Kupnjom ovih grafika pomaže se obnova križeva krajputaša.

Tribina „Religija, sakralna umjetnost i baština“

Druga je godina za redom kako se HKPD „Matija Gubec“ uključuje u aktivnosti pokreta „Bunjevački Put križa“ koji nastoji animirati suradnike i potaknuti ih na sagledavanje i percipiranje vlastite sakralne baštine u okruženju. U okviru te akcije HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta i pokret „Bunjevački Put križa“ okupili su u Tavankutu 30. ožujka sve zainteresirane za program ovoga pokreta, kada je održana tribina na temu „Religija, sakralna umjetnost i baština“. O sakralnoj umjetnosti i baštini na tribini je govorila **Ljubica Vuković Dulić**.

Novi lektor i akoliti Subotičke biskupije

U kapeli biskupijskog doma, 21. siječnja, **mons. dr. Ivan Pénczes**, subotički biskup, postavio je u službu lektora a kasnije (29. 03.) i akolitom **Karla Milera** iz župe Marija Majka Crkve u Aleksandrovu. A 8. ožujka imenovao je **Ivicu Sekereša** za izvanrednog djelatelja svete euharistije Na slavlju su sudjelovali biskupov tajnik **preč. Mirko Štefković** te generalni vikar i župnik kandidata, **mons. Slavko Večerin**.

Bdjenje mladih u „Paulinum“

Tradicionalno bdjenje mladih uoči Cvjetnice, u kapeli sjemeništa „Paulinum“ u Subotici, ove godine su animirali vokalno-instrumentalni sastavi „Apostoli mira“ iz Zagreba, „Matheus“ iz Bizovca i domaći „Proroci“. Uz pjesmu čula se i poruka **pape Franje** mladima. Prvi dio bdjenja pred izloženim Presvetim vodio je **vlč. Dragan Muharem**, a u drugom dijelu mladima se pridružio biskup Ivan, koji im se srdačno obratio te nakon blagoslova podijelio „bukmarkere“ za uspomenu.

Duhovna obnova mladih bendova

Tri vokalno-instrumentalna sastava, „Matheus“ iz Bizovca, „Apostoli mira“ iz Zagreba te domaći „Proroci“ iz Subotice, boravili su uoči Cvjetnice na trodnevnoj duhovnoj obnovi u Pastoralnom centru „Augustinianum“ u Subotici. Kroz tri dana glazbe, meditacije, molitve, klanjanja i zajedništva vodio ih je **vlč. Dragan Muharem**. Grupi su se pridružili **Ksenija**

Abramović, direktorica „Laudata“ te **mons. Andrija Anišić** koji je bio na raspolaganju za ispovijed. Tri sastava su već drugu godinu zaredom na duhonoj obnovi u Subotici, a često se susreću na mnogobrojnim nastupima i festivalima.

Blagoslov novog i obnovljenog križa u Skenderovu u Gornjem Tavankutu

Subotički biskup **Ivan Péntzes** predslavio je 6. travnja u kapelici sv. Ane Gornjem Tavankutu misno slavlje uz koncelebraciju mjesnog župnika **Franje Ivankovića** i tajnika biskupije **mr. Mirka Štefkovića**, nakon kojega je blagoslovio novi križ koji je podignut uz Mali tavankutski put, pored nekadašnje Skenderove škole, u blizini jezera.

Hodočasnički Križni put mladih

Na dvanaestom Hodočasničkom Križnom putu mladih, 5. travnja, sudjelovalo je dvadesetak mladih na čelu s **preč. Franjom Ivankovićem**. Ovogodišnji križni put započeo je svetom misom u crkvi Marija Majka Crkve u Aleksandrovu. Uvodnu molitvu hodočasnici su izmolili nakon svete mise u crkvi a potom se uputili ka „Gabrićevom križu“ na Hrvatskom Majuru. U povratku su svratili u obitelj **Ivanke** i **Andrije Ivankovića** u Aleksandrovu.

Korizmena duhovna obnova u Novom Sadu

Korizmena duhovna obnova održana je u župi Imena Marijina u Novom Sadu od 1. do 3. travnja. Obnovu je predvodio **p. Ivan Mandurić**, isusovac na službi u Zagrebu. Popularni „pater Ike“ duhovnik je Studentskog katoličkog centra u bazilici Srca Isusova u Zagrebu, kao i drugih udruga.

Uskrsna izložba jaja u Subotici

Ljepota kojom se kiti preduskršno vrijeme, izložena je od 8. travnja 2014. u predvorju subotičke Gradske kuće. Riječ je o izložbi šaranih jaja u tehnici slame, čestitaka, slika i drugih rukotvorina, koje svake godine Slamarski odjel „Matija Gubec“ iz Tavankuta i Likovni odjel HKC „Bunjevačko kolo“, izlažu pred dva najveća kršćanska blagdana – Božić i Uskrs.

Blagoslov bajkera na Bunariću

Na prvom ovogodišnjem skupu bajkera, održanom 26. travnja, okupilo se njih oko tri stotine iz Srbije, Mađarske, Hrvatske i Austrije. Oni su posjetili subotičko marijansko svetište Bunarić na kojemu je upriličen blagoslov

motora i motociklista. Nazočnima su svetište predstavili otac **Đorđe Dimić** i **Jelena Zečević**, te su nakon kratke propovijedi o slobodi, brzini, humanitarnom radu po kojem su bajkeri poznati, **mons. Slavko Večerin** i otac Đorđe Dimić blagoslovili svaki motor. Nakon kratkog obilaska svetišta i druženja, bajkeri su se uputili na Hajdukovo i tamo nastavili svoj skup.

Blagoslovljen obnovljeni križ

Nakon svete mise u nedjelju, 11. svibnja, žednički je župnik **vlč. Željko Šipek** uz nazočnost pedesetak vjernika blagoslovio obnovljeni križ **Josipa Antunovića Aljmaškog** i **Rozalije Vojnić Bajšai**, podignut davne 1906. godine.

Kerski ministranti u Maloj Bosni

Vrijedni ministranti župe sv. Roka u Subotici nagrađeni su izletom u Malu Bosnu, u župu Presvetoga Trojstva. Članovi Pastoralnoga vijeća kerske župe organizirali su susret i druženje u petak, 2. svibnja. Dobre ministrante i njihovog župnika **mons. Andriju Anišića** dočekali su domaći ministranti s njihovim župnikom **vlč. Draganom Muharemom**. Druženje je započelo svetom misom u crkvi koju je predvodio još jedan domaći sin ove župe, **vlč. Josip Kujundžić**, a pridružio im se i **mons. Marko Forgić**.

Duhovna obnova Franjevačkog svjetovnog reda

Za članove Franjevačkog svjetovnog reda, ali i simpatizere franjevačke duhovnosti, od 2. do 4. svibnja održana je duhovna obnova u Franjevačkoj crkvi svetog Mihaela Arkanđela u Subotici. Na poziv gvardijana **fra Ivana Bošnjaka** duhovnu obnovu vodio je **fra Goran Malenica OFM** iz Varaždina.

Zlatni jubilej s. Gertrude od Duha Svetoga

Zlatni jubilej, pedeset godina doživotnih obećanja i života kao članica Svjetovnog reda Karmela (OCDS), proslavila je i obnovila svoja obećanja **s. Gertruda od Duha Svetoga**, teta **Vita Burnać**, za vrijeme susreta u ovogodišnjoj Uskrsnoj osmini, u somborskoj karmelićanskoj crkvi u krugu zajednice Svjetovnog reda. Ovom svečanom činu nazočili su **o. Bernardin Vizmeg**, prior karmelskog samostana u Somboru i duhovni asistent **o. Zlatko Zuvela**, te braća i sestre Svjetovnog reda, koji su također obnovili svoje zavjete.

Susret mladih katolika u Dubrovniku

Na deveti Susret hrvatske katoličke mladeži koji se održao u Dubrovniku 26. i 27. travnja pod geslom „Na slobodu pozvani“ hodočastilo je



dvjesto mladih iz Subotičke biskupije u pratnji dvojice svećenika, vlč. **Vinka Cvijina** i vlč. **Josipa Kujundžića**. U predprogramu su nastupili VIS Proroci iz Subotice i Apostoli mira iz Zagreba. Centralno misno slavlje u 17 sati predvodio je dubrovački biskup **mons. Mate Uzinić** uz koncelebraciju apostolskog nuncija, 15 biskupa i 500 svećenika. Mladi iz Subotičke biskupije bili su smješteni u Mlinama. Obitelji iz župe sv. Ilara u Mlinima ugostili su mlade iz ukupno sedam biskupija i u nedjelju smo svi zajedno bili na misi koje se služila uz obalu mora. Misno slavlje su animirali VIS Proroci iz Subotice, a predvodio ga je kotorski biskup **mons. Ilija Janjić**. Sudjelovanje mladih na susretu u Dubrovniku pomogla je Subotička biskupija kao i sami organizatori oslobodivši ih kotizacije.

Dan mladih Subotičke biskupije u Baču

U subotu, 3. svibnja, u drevnom Baču održan je tradicionalni Dan mladih subotičke biskupije. Na susret se okupilo 180 mladih iz raznih župa biskupije. Na početku susreta, u crkvi sv. Pavla, okupljene mlade pozdravio je **Marijan Vukov**, povjerenik za pastoral mladih Subotičke biskupije, te je zahvalio župniku domaćinu **Josipu Štefkoviću**, animatorima i svima koji su sudjelovali u organizaciji toga susreta. Tema susreta bila je Papina poruka *Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!* (Mt 5,13). Predavanje na temu susreta održao je **mons. Andrija Anišić**, urednik hrvatskog programa Radio Marije Srbije. Slijedio je rad po skupinama a susret je nakon druženja i rekreacije na poznatoj bačkoj tvrđavi svetom misom koju je predvodio subotički biskup **mons. Ivan Pénez** u zajedništvu s desetak svećenika.



Blagoslov tornja i krova senćanske crkve

Blagoslovom tornja i krova crkve svetog Jurja i svetom misom koju je predvodio subotički biskup **mons. Ivan Péntzes** u četvrtak, 24. travnja, označen je završetak radova na sanaciji tornja i krova ove crkve, oštećenih u olujnom nevremenu krajem srpnja 2012. godine. Svečanosti su prisustvovali predsjednik Skupštine AP Vojvodine **István Pásztor**, v. d. direktora Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine **Nebojša Malenković**, gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** i pomoćnica gradonačelnika zadužena za komunalne djelatnosti i zaštitu okoliša **Mária Kern Solya**. Župnik crkve svetog Jurja **István Palatinus** zahvalio je svima koji su pomogli uspješnom okončanju radova na sanaciji crkve, građene u neogotskom stilu prije 120 godina, i ukazao na potrebu obnavljanja unutrašnjosti crkve, posebno dotrajale elektroinstalacije.

Koncert korizmenih pjesama

U crkvi Uzvišenja svetog Križa u Somboru, 15. travnja održan je koncert pod nazivom „Korizma i Uskrs u Monoštoru“, u organizaciji Udruženja građana „Urbani Šokci“ iz Sombora. U ime organizatora prisutne je pozdravila **Marija Šeremešić**, predsjednica UG „Urbani Šokci“ i dala kratak uvod u program u kojem su sudjelovali članovi UG „Urbani Šokci“ i KUDH „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora.

Duhovne vježbe sestara Kćeri Milosrđa u Subotici

U samostanu sestara Družbe Kćeri Milosrđa, poznatije kao „Blatarice“, pri župi sv. Roka u Subotici, održane su sedmodnevne duhovne vježbe, od 11. do 17. svibnja. Voditelj ovogodišnjih duhovnih vježbi bio je urednik **Zvonika** vlč. **Dragan Muharem**, koji je sestrama održao niz razmatranja o Duhu Svetomu i njegovom djelovanju.

Dani Albe Vidakovića u Subotici

Otvorenje simpozija

Proslava 100. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti svećenika, skladatelja, muzikologa, dirigenta i pedagoga Albe Vidakovića (Subotica, 2. listopada 1914. – Zagreb, 18. travnja 1964.) započela je u četvrtak 15. svibnja svečanim otvorenjem četverodnevne manifestacije „Dani Albe Vidakovića“ u Subotici, koji su trajali od 15. do 18. svibnja.

U subotičkoj Velikoj vijećnici Gradske kuće okupilo se više od stotinu sudionika i gostiju iz Subotice, Novoga Sada, Beograda, Zagreba i Petrinje, kako bi se prisjetilo Vidakovićeve života i djela koji je ostavio značajan trag kada je u pitanju crkvena glazba u Hrvata. Nazočnima su se obratili subotički biskup **mons. dr. Ivan Pénzés**, u ime lokalne samouprave subotički gradonačelnik **Jenő Maglai**, a u ime Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu riječ pozdrava izrekao je dekan **prof. dr. sc. Tonči Matulić**. Skupu se potom u ime Instituta za crkvenu glazbu „Albe Vidaković“ iz Zagreba obratila njegova predstojnica **Mirta Kudrna**, a potom se nazočnima, poželjevši im dobrodošlicu obratio i katedralni zborovođa **Miroslav Stantić**.



Tijekom večeri prikazan je film o Albi Vidakoviću „Zdravo, o moj anđele“ koji je 1993. za Hrvatsku radioteleviziju snimio Subotičanin **Petar Šarčević**. Zahvaljujući profesoru KBF-a, **mo. Miroslavu Martinjaku**, puštene su i dvije snimke Vidakovićevih skladbi.

Otvorenju Dana Albe Vidakovića, koje su zajedno organizirali Subotička biskupija, Institut za crkvenu glazbu „Albe Vidaković“ KBF-a u Zagrebu, Hrvatsko društvo crkvenih glazbenika iz Zagreba te Katoličko druš-

tvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ iz Subotice, nazočili su među ostalima i predsjednik Društva „Ivan Antunović“ **mons. Stjepan Beretić**, predsjednica Hrvatskoga društva crkvenih glazbenika **s. Domagoja Ljubičić**, menadžerica kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**, te predstavnici ustanova crkvenoga, društvenoga, obrazovnoga i kulturnoga života.

Radionice

U okviru Međunarodnog znanstvenog simpozija održane su i dvije radionice. Prvu radionicu predvodio je orguljaš **mr. Kornelije Vizin** iz Subotice na temu „Interpretacija orguljaške glazbe francuske romantike“. Drugu, vrlo zanimljivu radionicu predvodila je **s. Katarina Koprek**.

Koncerti u sklopu simpozija

U okviru Dana Albe Vidakovića u Subotici održana su i dva koncerta. U petak, 16. svibnja, u 20 sati navečer u koncertnoj dvorani subotičke „Muzičke škole“ održan je koncert komorne glazbe na kojem su **Krešimir Ivančić** na violini i **mr. Kornelije Vizin** na klaviru izvodili skladbe subotičkih skladatelja Vidakovića i Gaala. Nastupile su i **Tamara Štricki** i **Alenka Ponjavić**.

U subotu, 17. svibnja, u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije održan je svečani koncert u čast 100. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti Albe Vidakovića. Na početku koncerta, u ime organizatora, brojnu publiku i izvođače pozdravio je **dr. Ivica Ivanković Radak**. Koncertu su nazočili **mons. Orlando Antonini**, apostolski nuncij iz Beograda, **mons. Ivan Pénczes**, biskup subotički te **Dragan Đurić**, generalni konzul Generalnog konzulata R. Hrvatske u Subotici i gradonačelnik Petrinje **Darinko Dumbović**.



Na koncertu su nastupili: Katedralni zbor „Albe Vidaković“ iz Subotice pod ravnanjem Miroslava Stantića a za orguljama je bio mr. Kornelije Vizin; Muški vokalni ansambl HPD „Slavulj“ iz Petrinje pod ravnanjem **mo. Josipa degl’Ivella** uz orguljsku pratnju **mr. Krešimira Haasa**; Katedralni dječji zbor „Zlatni klasovi“ iz Subotice; Mješoviti zbor HPD „Slavulj“ iz Petrinje; Komorni zbor Collegium musicum catholicum iz Subotice također pod ravnanjem Miroslava Stantića i uz orguljsku pratnju mr. Kornelija Vizina te Mješoviti zbor Instituta za crkvenu glazbu „Albe Vidaković“ KBF-a iz Zagreba, koji je nastupio uz pratnju **Krešimira Ivančića** na violini, **Martine Filipan** na violini, **Istvána Balazs Pirija** na violi te **Josipe Tikvicki** na violončelu. Kao solistica nastupila je **Marija Blažek**. Za orguljama je bila mr. s. Domagoja Ljubičić, a zbor je uvježbala **prof. Danijela Župančić**. Zborom je ravnao **mo. Marko Magdalenić**. Svi zborovi su izvodili Vidakovićeve skladbe.

Završetak „Dana Albe Vidakovića“

Kao posljednji dan „Dana Albe Vidakovića“, u nedjelju 18. svibnja, upriličen je posjet njegovu grobu na subotičkom Bajskom groblju, gdje je su cvijeće na grob položili mo. Miroslav Martinjak i mr. Mirta Kudrna, predstojnica Instituta Albe Vidaković iz Zagreba, Jasna Ivančić i ostali rođaci Albe Vidakovića, te Društvo „Ivan Antunović“ i župa Isusova Uskrsnuća, a molitvu i blagoslov groba predvodio je **mons. Bela Stantić**.

Dani Albe Vidakovića završili su svečanim euharistijskim slavljem u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, koje je predvodio mons. Stjepan Beretić, katedralni župnik, uz koncelebraciju mo. Miroslava Martinjaka i **p. Marijana Steinera** iz Zagreba, don **Ivana Urlića** iz splitsko-makarske nadbiskupije, te **mons. Josipa Mioča** i **vlač. Lászlóa Baranyija** iz Subotice.

Predstavljanje knjige mons. Stjepana Beretića

Božji prijatelji s nama na putu

Knjiga *Božji prijatelji s nama na putu* **Stjepana Beretića**, katedralnog župnika i predsjednika Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, predstavljena je u četvrtak, 12. lipnja dvorani u Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ u Subotici. O drugom dopunjenom izdanju knjige o svecima govorili su predsjednik Nakladničkog odjela Društva „Ivan Antunović“ **mons. dr. Andrija Anišić**, urednica knjige **prof. Katarina Čeliković** i autor **mons. Stjepan Beretić**. Program na samoj promociji otvorio je dječji katedralni zbor *Zlatni klasovi*, a združenim snagama s katedralnim zborom „Albe Vidaković“ uz ravnanje **Miroslava Stantića** i zatvorili ovu promociju.

Ljubav nije ljubav ako nije dalje predana

Hrvatska zajednica bračnih susreta Subotica organizirala je duhovnu obnovu za bračne parove u obližnjem Totovom selu od 29. svibnja do 1. lipnja, koji su donijeli odluku ljubavi i odlučili da poboljšaju svoj odnos u bračnom životu. Na Originalnom vikendu aktivno je sudjelovao jedan svećenik i 7 bračnih parova, od kojih su tri para doputovala iz Hrvatske. Obnovu su vodili bračni par iz Zaprešića, dva bračna para iz Subotice i **vlč. Tomislav Ćorluka** iz Đakova.

Prvo vozačašće na Bunarić

U Svetištu Majke Božje na Bunariću, 25. svibnja održan je prvi blagoslov osobnih automobila. Svetu misu predvodio je **mons. Slavko Večerin**, uz koncelebraciju **vlč. Željka Šipeka** i đakona **vlč. Dražena Dulića**. Nakon Svete mise uslijedio je blagoslov automobila, a svaki vozač je dobio sličicu s likom Gospe Bunarićke koja se može zalijepiti na staklo pored registracije, molitvu vozača, te jednu ribicu koja se također može zalijepiti na auto kao znak da je kršćanin za volanom.

Ministrantski susret u Tavankutu

U tavankutskoj župi Srca Isusova skupili su 7. lipnja ministranti iz svih župa koji se služe hrvatskim jezikom i proslavili zajedno svetu euharistiju. Misu je predvodio i pripovijedao sončanski župnik **vlč. Josip Kujundžić**, a s njim su koncelebrirali mnogi svećenici, i đakon, koji je na Petrovo postao svećenik – **Dražen Dulić** iz Starog Žednika. Nakon toga ministranti su se natjecali u kvizu, a pobjedu je odnio sončanski ministrant. Nakon kviza uslijedio je nogomet. Podijeljeni u dvije skupine, ove godine prvo mjesto i u maloj i u velikoj skupini su odnijeli ministranti iz subotičke župe svetog Roka.

Te Deum u Novom Sadu

U župnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu, u srijedu 11. lipnja, svećanim misnim slavljem je obilježen završetak školske i akademske godine i upućena Bogu zahvalnost za sve primljene darove. Slavlje „Te Deuma“ je predvodio biskup srijemski **mons. Đuro Gašparović** u zajedništvu sa župnikom i dekanom **preč. Robertom Erhardom** i župnim vikarom **Marijanom Vukovim**. Na misi su sudjelovali profesori, nastavnici i vjeroučitelji kao i osnovnoškolci, srednjoškolci i studenti.

Pjevanje i sviranje na misi je predvodila i organizirala studentica **Emi-na Tikvicki**, uz pomoć studenata koji pohađaju vjeronauk za mlade na mađarskom i hrvatskom jeziku.

Jubilej 130 godina crkve i prvo đakonsko ređenje u Vrbasu

U subotu 14. lipnja svečano je obilježen jubilej 130 godina postojanja Crkve u Vrbasu te je priređeno prvo đakonsko ređenje. Uz ovaj veliki jubilej je priređeno i prvo đakonsko ređenje u Vrbasu. Svečanom Euharistijskom slavljui i ređenju **Karla Milera** je uz preuzvišenog biskupa **Ivana Pénzesa** i generalnog vikara **mons. Slavka Večerina** prisustvovalo desetero braće svećenika.

Blagoslovljen novi križ na Bajskom putu u Subotici

Teško oštećeni Mamužičev križ na Bajskom putu u Subotici više nije moglo obnoviti. Zato je zahvaljujući darovima vjernika podignut novi križ. U nedjelju, 22. lipnja u 18 sati blagoslovio je župnik **Stjepan Beretić** novo-podignuti križ na Bajskom putu.

Gerardovo 2014.

U somborskoj karmelićanskoj crkvi i ove godine je svečano obilježena obljetnica smrti Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Vjernici Sombora pripremili su se za taj događaj posebnom duhovnom obnovom koja je trajala od 17. do 22. lipnja. Svaku večer u 18 sati je bila molitva Krunice uz pjesme i meditacije prema mislima o. Gerarda a u 18,30 je bila Sveta misa i propovijed te molitva na njegovom grobu. Ovu duhovnu pripravu predvodio je vicepostulator kauze S. B. o. Gerarda, **o. Mato Miloš**.

U ponedjeljak 23. lipnja svečano je obilježena obljetnica smrti o. Gerarda na mađarskom jeziku. Svetu misu je predvodio **mons. dr. Ivan Pénzes**, biskup subotički sa svećenicima mađarskih župa i brojnim hodočasnici. Prigodnu propovijed održao je **preč. Robert Erhard**, župnik novosadske župe Imena Marijina a u koncelebraciji s biskupom bilo je pet svećenika.



Isto slavlje na hrvatskom jeziku održano je 24. lipnja. U programu prije svete mise hodočasnici su molili kronicu, a glazbeni program animirali su članovi VIS-a „Markovi lavovi“ iz Žednika pod ravnanjem katehiste **Nataše Perčić** uz orguljsku pratnju **mr. Ervina Čelikovića**. Na kraju ovoga programa objavljeni su i rezultati literarnog natječaja koji su raspisali Karmelićanski samostan u Somboru, Vicepostulatura sluga Božjega o. Tome Gerarda Stantića i Katehetski ured Subotičke biskupije prije 2 mjeseca na temu: Pismo/molitva o. Gerardu. Cilj ovoga natječaja je djeci približiti lik i karizmu našeg sluga Božjega o. Gerarda.

Svečanu svetu misu predvodio je subotički biskup mons. dr. Ivan Pénzes u zajedništvu s petnaest svećenika među kojima su bili i novi provincijal Hrvatskog karmela **o. Srećko Rimac** i novi prior somborskog karmelićanskog samostana **o. Stjepan Vidak**. Slavljem je ravnao o. Mato Miloš, vicepostulator. Prigodnu propovijed održao je **preč. Jakob Pfeifer**, župnik Odžaka i Apatina i član Sudišta Subotičke biskupije u kauzi o. Gerarda. Na misi je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića** uz orguljsku pratnju **mr. Kornelija Vizina**. Na kraju svete mise biskupu, svećenicima i svim hodočasnici i sudionicima Gerardova 2014. zahvalio je o. Mato Miloš. Poslije blagoslova biskup je na grobu o. Gerarda predmolio molitvu za njegovo proglašenje blaženim i za uslišanje molitava po njegovu zagovoru. I ove godine na proslavi Gerardova sudjelovali su brojni hodočasnici iz različitih mjesta Subotičke biskupije a nekoliko hodočasnika je na grob o. Gerarda iz Slavonskog Broda došlo pješice.

Susret direktora RM u Albaniji

Direktor programa hrvatske redakcije Radio Marije Srbije **mons. dr. Andrija Anišić** i glavni tehničar RMS **Danijel Perčić** od 14. do 17. srpnja sudjelovali su na susretu direktora RM u prostorijama Radio Marije Albanije.

Ambasadori i ministri u posjetu

Franjevačkom samostanu u Baču

U organizaciji Delegacije Europske unije na čelu sa šefom Delegacije u Srbiji **Michaelom Devenportom**, održana je 29. svibnja konferencija povodom nastavka realizacije projekta „Rehabilitacija Franjevačkog samostana u Baču“, čiji je nositelj Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture. Ministar kulture i informiranja Srbije **Ivan Tasovac** i potpredsjednik Pokrajinske Vlade **Slaviša Grujić**, na poziv ambasadora Devenporta, nazočili su ovom događaju u okviru kojeg su posjetili samostan, tvrđavu Bač i manastir Bođani. Svečanom događaju prisustvovali su ambasadori 13 zemalja akreditirani u Srbiji, dok je domaćin bio predsjednik općine Bač **Dra- gan Stašević**, a u samom samostanu gvardijan **p. Josip Špehar OFM**.

Predstavljena zbirka pjesama Željke Zelić

Zbirka pjesama (*intimna*) *Kronika srca* **Željke Zelić** koja je krajem 2013. godine tiskana u nakladi NIU „Hrvatska riječ“ iz Subotice, predstavljena je 20. lipnja u Čitaonici Gradske knjižnice u Subotici. O zbirci su govorili **Zvonko Sarić**, **Davor Bašić Palković** i **Nevena Mlinko**. Stihove iz zbirke govorila je **Marija Jaramazović** uz glazbenu pratnju mladog i nagrađivanog gitarista **Matije Perčića**, a dosad neobjavljene stihove Željke Zelić govorila je **Ivana Kuka**.

Novi nosač zvuka s marijanskim pjesmama

U nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u lipnju je izašao drugi nosač zvuka „Kraljica Bodroga“ pod nazivom *Faljen Isus, Divice!* s 15 pjesama šokačkih Hrvata iz Monoštora posvećenih Blaženoj Djevici Mariji. Renomirana ženska pjevačka skupina „Kraljice Bodroga“ Kulturno-umjetničkog društva Hrvata „Bodrog“ iz Monoštora na ovom, drugom po redu nosaču zvuka, predstavlja se izborom vokalne glazbene građe sačinjenog od *marijanski pisama*, koje su posvećene Blaženoj Djevici Mariji.

Blažena Marija Petković i ove godine u Subotici

I ove godine Samostan sestara Kćeri Milosrđa, župa sv. Roka i dječji vrtić „Marija Petković“ priredili su devetnicu u čast svoje zaštitnice, odnosno suzaštitnice župe sv. Roka, bl. Marije Petković. Na devetnici je svaki dan sudjelovalo oko sto trideset osoba a kroz devetnicu podijeljeno je osamsto pričesti. Na sam blagdan bl. Marije Petković svečanu svetu misu predvodio je župnik, **mons. Andrija Anišić** u zajedništvu s katedralnim župnikom **mons. Stjepanom Beretićem** i vlč. **Josefom Vogrincem**, a vjernicima je na raspolaganju za osobnu svetu ispovijed bio duhovnik sjemeništa, **mons.**



Marko Forgić. Prije početka mise djeca iz dvaju subotičkih vrtića koja nose blaženičino ime sa svojim su odgajateljicama na čelu s **Marinom Piuković,** izvela prigodni program u čast svoje zaštitnice. Na misi su sudjelovali i direktor Dječje ustanove „Naša radost“ **Jašo Šimić** i pomoćnica direktora **Dajana Šimić.** Na misi je pjevanje predvodio VIS „Proroci“ uz sudjelovanje vjernika. Na kraju mise svima koji su se okupili na proslavu blagdana njihove bl. Majke Utemeljiteljice, u ime sestara i vrtića zahvalila je **s. M. Silvana Milan,** katehistica župe sv. Roka. Poslije svete mise vjernicima je pružala na štovanje Blaženičine moći **s. M. Valerijana Perinić,** predstojnica subotičkog samostana sestara Kćeri Milosrđa.

Vodica kod Čonoplje

Na blagdan srpne Gospe, 2. srpnja, na vodici ispred kapele kod Čonoplje održana je svečana sveta misa. Misu je predvodio čonopljski župnik **Endre Horváth** uz pomoć kulskog dekana **Györgya Juhásza.** Vjernici iz Lemeša su krenuli pješice uz molitvu na ovo slavlje, a pridružili su im se i vjernici iz okoline. Oni koji nisu mogli pješice išli su zapregama ili automobilima. Ovu kapelicu održavaju vjernici iz Čonoplje. Misno slavlje se završilo uz molitvu majci Spasitelja.

Novi članovi Franjevačkog svjetovnog reda

Nakon jednogodišnjeg novicijata, dvojica kandidata, **Emre Senad,** koji je uzeo redovničko ime **Josip,** i **Donko Balazević** primili su 2. kolovoza, na Porcijunkulu – blagdan Gospe od anđela, u subotičkoj Franjevačkoj crkvi trajne zavjete Franjevačkog svjetovnog reda i postali ravnopravni članovi OFS-a. Osam kandidata ušlo je u novicijat i kroz godinu dana kušnje oni će se oblikovati, kako bi jednako tako bili pripravnici na zavjete, koji ih obvezuju jednako kao i redovnike: **Anastazija Kanižaj Šimegi, Katarina Takač, Jasmina Bašić, Gabrijela Buljovčić, Krista Kamenjar, Natalija Takač, Marija Skenderović Brear** i **Pajo Peić Tukuljac.** Njih je u OFS primio ministar Franjevačkog svjetovnog reda **Stipan Vojnić,** uz duhovnog asistenta **fra Marjana Kovačevića** i uz brojnu braću i sestre.

Blagdan Srca Isusova u Futogu u obnovljenoj crkvi

Župa Futog je ove godine o blagdanu Srca Isusova proslavila svoje proštenje u obnovljenom unutrašnjem izgledu. Zahvaljujući raznim donacijama a napose donacija bečkog kardinala **Christopha Schönborna,** koji ima rodbinske veze s bivšim futoškim grofom **Chotekom,** unutarnjost crkve je obnovljena. Župnik i vjernici vjeruju da se to dogodilo zagovorom sv. Eugena komu su u čast obavili devetnicu. Relikvija sv. Eugena čuva se u toj crkvi još od 1779. godine.

Proštenje u obnovljenoj kapeli u Lemešu

Malo proštenje na lemeškoj Kalvariji proslavljeno je svečanom svetom misom u nedjelju 10. kolovoza. Svečanu svetu misu je predvodio vlč. **Zsolt Bende** iz Bajmaka, a s njim su suslavili somborski kapelan **Gabor Drobina**, vlč. **Jenő Varga**, **Zoltán Huba** i **Tibor Szűcs** iz Mađarske, vlč. **Árpád Pásztor** iz Telečke i naravno mjesni župnik **Antal Egedi**. Misi su prisustvovali i članovi viteškog reda „Sveti Juraj“ koji su donirali novac za vanjsko ličenje kapele. Ovo slavlje obilježilo je veliko ulaganje za današnje prilike i još uz to veliki trud. Pored vanjskih radova, za ovu priliku renovirana je i unutrašnjost kapele za što su zaslužne obitelji **Katarine** i **Ivana Kaić** te **Agnes** i **Petera Klinovszki**. Izvođač radova bio je **Ivan Ambrošić** iz Sombora. Milodari vjernika utrošeni su za obnovu ulaza u podrum kapele. Za ovu prigodu vraćen je kip sv. Ane iz crkve na svoje prvobitno mjesto, nakon više desetljeća, i to na spomen palim borcima u Prvom svjetskom ratu.



DUŽIJANCA 2014.

Blagoslovom žita u Tavankutu započela Dužijanca 2014.

Tradicionalna manifestacija Dužijanca 2014. započela je blagoslovom žita 25. travnja 2014. godine, na blagdan sv. Marka, na Etno salašu Balažević u Tavankutu. Svečanu svetu misu u crkvi Presvetog Srca Isusovog u Tavankutu predvodio je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, uz koncelebraciju **mons. dr. Andrije Anišića**, vlč. **Dragana Muharema** i tavanakutskoga župnika **preč. Franje Ivankovića** na kojoj je bio nazočan veliki broj vjernika iz Tavankuta, Subotice i okolnih mjesta.

Preskakanje ivanjske vatre u Tavankutu

Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ u ponedjeljak 23. lipnja, uoči spomendana sv. Ivana Krstitelja, organizirala je sada već tradicionalnu manifestaciju „Priskakanje vatre“, na etno salašu Balažević u Tavankutu, koja se organizira u okviru programu „Dužijance 2014.“. Sudionici su bili članovi HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta i HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, koji su sa svojim članovima, folklornim i tamburaškim odjelima posjetiteljima predložili kako se to nekada radilo.

Smotra dječjeg folklor „Dužijanca“

Umjesto „Dužijance malenih“, 5. i 6. srpnja 2014. godine prvi je put u okviru ovogodišnje Dužijance održana Smotra dječjeg folklor, u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“. Ova dvodnevna manifestacija započela je u subotu posjetom salašu **Bele Ivkovića** u Maloj Bosni, gdje su djeca sudjelovala u etno radionici izrade predmeta od slame, a potom se družila kroz zabavne dječje igre. U večernjim satima na subotičkom gradskom trgu **mons. Stjepan Beretić** predstavio je ovogodišnjeg malog bandaša **Dominika Kujundžića** i malu bandašicu **Katarinu Ivanković Radak**. Potom je uslijedio zanimljiv nastup mališana iz kulturno-umjetničkih društava, koji su svojim koreografijama razveselili sve prisutne.

Dječja zahvala Bogu za žetvu održana je u nedjelju svečanom svetom misom u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. Misu je predvodio mons. Stjepan Beretić, a koncelebrirao mu je **mons. dr. Andrija Anišić**. Nakon svete mise djeca su sudjelovala u procesiji s Presvetim sakramentom oko katedrale, a potom je uslijedilo zajedničko fotografiranje i veliko kolo u parku. Uz domaćina – djece iz HKC-a „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, sudionici su bila i djeca iz Žednika – ogranak HKC-a „Bunjevačko kolo“, Omladinsko kulturno-umjetničko društvo „Mladost“ iz Subotice, Umjetničko udruženje talenata „Talentum“ iz Subotice, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec“ iz Tavankuta, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ iz Sombora, Hrvatsko bunjevačko kulturno-umjetničko društvo „Lemeš“ iz Svetozara Miletića i gosti iz Republike Mađarske – Umjetnička skupina „Margareta i Kikirić“ iz Morahaloma.

Ove godine bez „Takmičenja risara“

Jedno od najatraktivnijih događanja u okviru manifestacije Dužijanca je „Takmičenje risara“ trebalo je biti održano na Etno salašu Balažević, koji je u vlasništvu HKPD „Matija Gubec“ u Tavankutu. Zbog vremenskih nepriklina i obilnih padalina prethodnih dana, Organizacijski odbor je otkazao ovu manifestaciju. Nakon spontanog okupljanja mještana Tavankuta na Etno salašu Balažević, nekoliko risara je demonstriralo način ručnog košenja

žita, što je izazvalo velik interes sudionika Svjetskog kongresa slame, koji su tih dana boravili u Tavankutu, ali i drugih mještana. Svi prisutni su bili posluženi risarskim ručkom, koji je ovom prigodom bio postavljen u Domu umirovljenika u Tavankutu.

Književna večer Društva “Ivan Antunović”

U nazočnosti brojne publike, u četvrtak, 7. kolovoza, u Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“ u Subotici u okviru proslave Dužijance održana je tradicionalna Književna večer Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivana Antunović“. Ovogodišnja književna večer bila je posvećena velikanu hrvatskog naroda – bunjevačkog roda, glasovitom muzikologu, skladatelju i glazbenom pedagogu **mo. Albi Vidakoviću**, o stotoj obljetnici njegova rođenja i pedesetoj obljetnici smrti. O životnom putu Albe Vidakovića govorio je **mons. Stjepan Beretić**, predsjednik Društva, a **prof. Jasna Ivančić** iz Zagreba, nećakinja pokojnog Albe Vidakovića, govorila je svoja sjećanja i sjećanja Albine obitelji o njegovu djetinjstvu i njegovim svećeničkim susretima s njima. U programu su nastupili združeni zborovi „Albe Vidaković“ i „Collegium musicum catholicum“.

Nagrađeni autori najljepših izloga

U okviru Književne večeri dodijeljene su nagrade najboljim aranžerima izloga u duhu Dužijance. Uređene izloge ocjenjivala je tročlana Komisija u sastavu **Alojzije Stantić**, predsjednik te članovi **Dejan Kovač** i etnologinja **Senka Davčik**. Izloge su najljepše uredili: sestre **Anamarija i Katarina Seknderović** (butik „Veruška“), zatim **Marija Bošnjak** – Maca (butik „Perspektiva“) i **Grgo Piuković** (butik „Mondo“). Prigodne nagrade uručio im je **dr. sc. Andrija Anišić**, predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanac“.

Središnja proslava

Večernja u katedrali

Središnja proslava Dužijance 2014. održana je u subotu i nedjelju, 9. i 10. kolovoza u Subotici.

Slavlje je započelo u subotu, u katedrali-bazilici sv. Terezije, večernjom molitvom iz Časoslova te dočekom biskupa dubrovačkog, **mons. Mate Uzinića**, koji je bio glavni gost i predvoditelj Mise zahvalnice. Pjevanu Večernju predvodio je katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića**. U svom pozdravu biskupu gostu, katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** je istaknuo kako *Subotica bila opet slavi Dužijancu. Dužijanac se slavi srcem i dušom, pjesmom i molitvom zahvalnom*, naglasio je on.

Večer folklor a i predstavljanje bandaša i bandašice

U večernjim satima, biskup dubrovački je u pratnji svog generalnog vikara **Petra Palića** i svojih domaćina mons. Stjepana Beretića i predsjednika Udruge „Dužijanca“ **mons. Andrije Anišića**, prisustvovao prigodnom kulturno-umjetničkom programu na Gradskom trgu. U okviru toga programa mons. Beretić je predstavio bandaša **Petra Skenderovića** i bandašicu **Kristinu Ivković**, koji su ove godine bili središnje osobe Dužijance 2014. „Risari“ su položili vijenac na spomenik „Risaru“ i na spomen-bistu Blašku Rajiću u parku pokraj Gradske kuće, a potom su na bini prikazali u živoj slici kako je nekada na salašima izgledao završetak žetve te pogodba s gazdom za nagradu u žitu za obavljen posao. Slijedio je izbor tri para pratitelja bandaša i bandašice. U izboru tri najljepša para sudjelovale su dvadeset tri djevojke i osam mladića obučeni h u bunjevačku narodnu nošnju. Poseban žiri je izabrao tri najljepša para, a to su: **Ivana Dulić** i **Aleksandar Dulić**, **Ana Ivanković Radak** i **Jasmin Blatnjak** te **Nađa Kovač** i **Marin Piuković**. Nakon tog izbora slijedila je Folklorna večer na kojoj je nastupilo dvanaest kulturno-umjetničkih društava među kojima četiri iz Hrvatske dva iz Bosne i Hercegovine te jedan iz Grčke.

Zahvalno misno slavlje

Nedjeljna slavlja započela su u „kolijevci“ Dužijance, u crkvi sv. Roka. Ondje je prigodnim obredom župnik Andrija Anišić, ispratio i blagoslovio bandaša i bandašicu. Oni su iz te crkve na svečanim zapregama, u pratnji svojih pratitelja te bandaša i bandašica iz Sombora, Svetozara Miletića, Bajmaka, Tavankuta, Đurđina, Starog Žednika i Mirgeša pošli u katedralu na svetu misu zahvalnicu noseći sa sobom „krunu“ napravljenu od žita kao simbol Dužijance. Krunu je i ove godine isplela **Jozefa Skenderović**, vrsna umjetnica u tehnici slame.

Svečanu povorku pred katedralom je dočekao župnik mons. Stjepan Beretić, te mali bandaš **Dominik Kujundžić** i mala bandašica **Katarina Ivanković Radaković**.

Na početku svete mise biskupa Uzinića i sve sudionike Dužijance pozdravio je biskup domaćin, mons. Ivan Péntzes izrazivši radost što je ove godine došao slaviti Dužijancu kao i na podršci Hrvatske biskupske konferencije subotičkoj Crkvi. Na misi je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića**. Biskupu Uziniću darovan je njegov biskupski grb koji mu je darovala katedralna župa izradila ga je slamarka **Anica Horvacki**.

Među uglednim gostima bili su i predstavnici državnih, pokrajinskih i gradskih vlasti na čelu s gradonačelnikom Subotice **Jenőm Maglaijem**, koji je svestrano podržao slavlje ovogodišnje Dužijance, izdvojivši iz proračuna grada izdašnu sumu novca za pokriće svih manifestacija Dužijance.



Svečana povorka

Nakon svete mise slijedila je svečana povorka u kojoj su sudjelovali svi KUD-ovi, sudionici ovogodišnje Dužijance, te brojna djeca i mladi u bunjevačkim narodnim nošnjama među kojima su se isticale unikatne nošnje Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“, obitelji **Piuković** i drugih koji ih ljubomorno i vjerno čuvaju. Slavlje Dužijance završilo je predajom somuna blagoslovljenog kruha koji su bandaš i bandašica ponijeli iz crkve i predali ga gradonačelniku koji ga je uzdignutog pokazao na sve četiri strane grada, s nadom da će biti dosta kruha za sve stanovnike grada Subotice ali i za mnoge druge do kojih će stići pšenica i brašno s plodnih njiva bačke ravnice.

Na grobu mons. Blaška Rajića

U poslijepodnevnom satima bandaš i bandašica sa župnikom župe sv. Roka i direktorom Organizacijskog odbora Dužijance **Marinkom Piukovićem** posjetili su grob Blaška Rajića na koji su položili vijenac od žita i cvijeće u znak zahvalnosti za dar Dužijance s molitvom da i on iz neba moli da Dužijanac još dugo živi i usavršava se na radost hrvatskog naroda i milog mu bunjevačkog roda.

Veselo u „Bandašicinom kolu“

Biskup Uzinić u pratnji svog generalnog vikara mons. Palića i tajnika subotičke biskupije **mr. Mirka Štefkovića** posjetio je samostan sestara Kćeri Milosrđa i pomolio se u kapelici bl. Marije Petković koja se nalazi u crkvi sv. Roka. Slavlje Dužijance završilo je „Bandašicinim kolom“ na Gradskom trgu. To veselje svečano su otvorili bandaš i bandašica, a osim njih

koji su sve pozvali u kolo, brojnim sudionicima toga veselja obratio se i mons. Andrija Anišić u ime Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ koji je okupljenima predstavio gosta Dužijance, dubrovačkog biskupa mons. Matu Uzinića. On je predstavio i Organizacijski odbor Dužijance 2014. zahvalivši svim članovima i njihovim brojnim pomagačima na uspješno i lijepo organiziranoj Dužijanci. U svom obraćanju prisutnima biskup Uzinić je izrazio veliku radost što je mogao biti sudionik Dužijance a svoje dojmove sažeo je u riječ: „Prekrasno“.



Dužijance su i ove godine proslavljene...

... u Starom Žedniku

U nedjelju 13. srpnja u župnoj crkvi sv. Marka evanđeliste u Starom Žedniku, svečanim euharistijskim slavljem koje je predvodio **mons. Slavko Večerin** proslavljena je Dužijanca. Bandaš je ove godine bio **Ante Čipak** a bandašica **Karolina Šarčević** dok su mali bandaš i bandašica bili **Mario Jakobčić** i **Dina Dulić**.

... u Bajmaku

Dužijanca u Bajmaku održana je 13. srpnja. Svetu misu zahvalnicu predvodio je župnik **Zsolt Bende** a prigodnu propovijed održao je đakon iz Monoštora, **Stipan Periškić**. **Milica Kolar** i **Vlado Borović** ovogodišnji su predvoditeljski par, bandašica i bandaš, dok je mali bandaš **Mario Gunić**, a mala bandašica **Sanja Milanković**.

... u Tavankutu

Završnica dvotjednih kulturnih događanja u Tavankutu održana je 20. srpnja kada su Tavankučani zahvalili Bogu za ovogodišnju žetvu i darovani kruh. Svetu misu je predvodio predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ **mons. dr. Andrija Anišić** uz koncelebraciju tavankutskoga župnika **Franje Ivankovića**. Tavankutski bandaš ove godine je bio **Nikola Skenderović** a bandašica **Bernadica Vojnić Mijatov**, dok je uloga malog bandaša i bandašice pripala **Nikoli Vuiću** i **Sari Vereb**.

... u Maloj Bosni

Za kruh svagdanji zahvalili su i vjernici u Maloj Bosni u nedjelju, 27. srpnja, kada je u ovome mjestu proslavljena Dužijanca. Predvoditelji ovogodišnje Dužijance u Maloj Bosni bili su bandaš **Mario Matković** i bandašica **Ivona Francišković**, te mali bandaš **Goran Antunović** i mala bandašica **Darija Nadheđeši**. Misno slavlje u župnoj crkvi „Presvetog Trojstva“ predvodio je **mons. mr. Marijan Dej**, bački dekan i župnik iz Selenče, uz koncelebraciju župnika domaćina **vlč. Dragana Muharema**.

... u Đurđinu

Dužijanca u Đurđinu proslavljena je svečanom misom zahvalnicom 3. kolovoza u crkvi sv. Josipa Radnika koju je predvodio žednički župnik **preč. Željko Šipek** u koncelebraciji domaćina, **vlč. Miroslava Orčića**. Nositelji ovogodišnje zahvale Bogu bili su bandaš **Matiša Dulić**, bandašica **Kristina Ivković Ivandekić**, te mali bandaš **Željko Horvacki** i mala bandašica **Katarina Musin**.

... u Mirgešu

Dužijanca u Mirgešu /Ljutovo/ proslavljena je svetom misom zahvalnicom 3. kolovoza, koju je predvodio tavankutski župnik **preč. Franjo Ivanković**. Predvoditelji mirgeške Dužijance bili su bandaš **Aleksandar Tumbas**, bandašica **Dajana Cvijanov** te mali bandaš **Denis Stanišić** i mala bandašica **Mirela Lukačević**.

... u Lemešu

Dužijanca u Lemešu, 15. po redu, održana je od 1. do 3. kolovoza u organizaciji mjesnog HBKUD-a „Lemeš“. Centralna proslava bila je u nedjelju na svečanoj svetoj misi u crkvi Rođenja Blažene djevice Marije. Na čelu svečane povorke su bili mali bandaš **Mario Jurić**, mala bandašica **Elizabeta Iles**, veliki bandaš **Tomislav Knezi** i velika bandašica **Mirela Brkić**. Svetu misu je predvodio **mons. Andrija Anišić**, župnik župe sv. Roka u Subotici.

Dužionica u Somboru

Hrvatsko kulturno-umjetničko Društvo „Vladimir Nazor“ Sombor proslavilo je u nedjelju, 27. srpnja, 80. Dužionicu. Čast da ove godine budu bandaš i bandašica imali su **Nikola Firanj** i **Pamela Brkić**, dugogodišnji aktivni članovi folklorne sekcije Društva. Svetu misu zahvalnicu Dužijance 2014. godine predvodio je župnik, preč. **Josip Pekanović**. U sklopu proslave ovogodišnje Dužionice, 25. srpnja održana je u Hrvatskom domu književna večer, na kojoj je predstavljena knjiga **Stjepana Beretića** *Božji prijatelji s nama na putu*. Knjigu je predstavio **Andrija Anišić**.



Maljanje crkve Uskrsnuća Isusova

Župnik **Bela Stantić** je 24. kolovoza 2014. blagoslovio obnovljenu crkvu Uskrsnuća Isusova u Subotici koja je zadnji put je bila maljana 1983. povodom 50. obljetnice početka gradnje (1933.). Na sjednici Pastoralnog vijeća, 9. svibnja 2014., odlučeno je da se crkva malja. Dana 21. svibnja 2014. potpisan je ugovor sa **Sašom Vojnić Hajdukom**, župljaninom ove župe. Zahvaljujući većim sponzorima, te još oko 150 manjih darovatelja, troškovi su podmireni. Usput su rađeni još i električarski radovi (stavljena su dva velika reflektora na stupove), stolarski radovi, postavljen je novi križni put, pozlaćeni su kapiteli na stupovima. Slike **Lajče Zelića** stavljene su u sporedne kapelice.

Susret pučkih pjesnika „Lira naiva“ u Sr. Mitrovici

Srijemska Mitrovica bila je 23. kolovoza, domaćin dvanaestog po redu susreta pučkih pjesnika pod nazivom „Lira naiva“, na kojem se okupio veli-

ki broj pjesnika iz Podunavlja, Beograda, Bačke, Subotice, Republike Hrvatske i Srijema. Organizatori susreta su Hrvatska čitaonica i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ iz Subotice, a domaćin je ovoga puta bio Hrvatski kulturni centar „Srijem – Hrvatski dom“. Tijekom književne večeri predstavljena je knjiga izabranih stihova „Cidi se život – Lira naiva 2014.“, a gošća susreta bila je **Željka Zelić**, pjesnikinja iz Subotice, dok je pjesme za zbirku izabrao **Stjepan Blažetin**, književnik i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha.



Bunarić2014.

Proslava ovogodišnjeg proštenja u marijanskom svetištu „Bunarić“ kraj Subotice počela je 28. kolovoza euharistijskim klanjanjem koje predvodio rektor svetišta **mons. Slavko Večerin** s mladima župe Marije Majke Crkve i uz župni zbor pod ravnanjem kantora **Marija Bonića**. Poslije klanjanja VIS „Markovi Lavovi“ iz Žednika održao je koncert duhovne glazbe.

U petak 29. kolovoza marijanski križni put predvodili su rektor svetišta mons. Slavko Večerin i kapelan župe Marije Majke Crkve **Dražen Dulić**, a pojedine postaje čitale su obitelji te župe.

Tradicionalno bdijenje uoči Bunarićkog proštenja, u subotu 30. kolovoza, na kojemu se okupilo mnoštvo hodočasnika, a koje je predvodio gost ovogodišnjega prošenja đakovačko-osječki nadbiskup **Đuro Hranić** u zajedništvu s domaćim biskupom **Ivanom Péntzesom**, započelo je pokorničkim bogoslužjem. Nakon ispovijedi bila je veličanstvena procesija sa svijećama s likom „Gospe Bunarićke“, a bdijenje je završilo euharistijskim slavljem koje je s osam svećenika predslavio katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** na hrvatskom i mađarskom jeziku. Pjevanje su predvodili združeni zborovi župe Marije Majke Crkve i katedralnog zbora „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.



Brojni hodočasnici iz Subotičke biskupije okupili su se i u nedjelju 31. kolovoza u marijanskom svetištu Bunarić kod Subotice i misnim slavljem koje je predslavio đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, zajedno s mađarskim vojnim ordinarijem **Lászlóm Bíró**m, domaćim biskupom Ivanom Péntesom, rektorom svetišta **Slavkom Večerinom** i svećenicima Subotičke biskupije proslavili Bunaričko proštenje.

Ovogodišnji katedralni bandaš **Petar Skenderović** i bandašica **Kristina Ivković** zajedno s mladima odjevenim u bunjevačku narodnu nošnju donijeli pred oltar kip Gospe od suza koja se štuje u ovom svetištu. Zatim su nadbiskupa Harnića tradicionalnom pjesmom pozdravile „kraljice“ predvođene **s. Eleonorom Merković**, a misnom slavlju nazočili su i predstavnici Srpske pravoslavne Crkve te generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Dragan Đurić**. Pjevanje i sviranje na misnom slavlju predvodio je Miroslav Stantić.

Istoga dana slavljena je jutarnja biskupska misa na mađarskom jeziku koju je predslavio biskup Bíró, te poslijepodnevna misa za bolesnike uz nazočnost djelatnika Caritasa.

Hosanafest 2014.

Festival hrvatskih duhovnih pjesama *Hosanafest*, deveti po redu, održan je 21. rujna u Dvorani sportova u Subotici pod geslom „Da budeš sretn“^o. Tijekom večeri izvođači su publici darovali 15 novih pjesama. Pjesmu pod nazivom *Kad gori pod nogama* izvođači su proglasili najboljom, a takvom ju je smatralo i stručno povjerenstvo, a izvela ju je skupina *Trinity* iz Čepina kraj Osijeka. Nagradu za najbolji tekst osvojila je **Tajana Šarić** za pjesmu pod nazivom *Mostovi* koju je na Festivalu izveo vlač. **Ljubo Vuković** iz Zagreba. Kao i prijašnjih godina Hosanafest je festival humanitarnog karaktera i sav prikupljeni novac namijenjen je Humanitarno-terapijskoj

zajednici *Hosana*. Po mišljenju štićenika ove zajednice za pomoć ovisnicima, najbolja pjesma je *Traganje* koju je izveo VIS *Novo Nebo* iz Zenice. Predsjednik OO *Hosanafest* **vlč. dr. Marinko Stantić** uručio je logo festivala **Lazaru Barakoviću** kao zahvalu za pomoć koju je pružio tijekom ovih devet Festivala i imenovao ga doživotnim počasnim članom Organizacijskog odbora *Hosanafesta*.



Proštenje sv. Marka Križevčanina na Hrvatskom Majuru

Sadašnji i nekadašnji stanovnici Hrvatskog Majura, te hodočasnici iz drugih subotičkih župa, proslavili su u nedjelju, 7. rujna, Sv. Marka Križevčanina. Misu je predvodio ovogodišnji mladomisnik **vlč. Dražen Dulić**, župni vikar iz Aleksandrova. Uz njega, misu su slavili **mons. dr. Andrija Anišić**, svećenik podrijetlom s Hrvatskog Majura, te župnik iz Male Bosne, **vlč. Dragan Muharem**, kojemu pripada pastoralna skrb za ovo mjesto.

Blagoslov obnovljenog križa u Maloj Bosni na Mikićevo

U nedjelju, 21. rujna, na teritoriju župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni, blagoslovljen je obnovljeni križ u ataru na dijelu župe koje se naziva Mikićevo. Križ je podigla **Elizabeta Mamužić** 1895. godine, a obnovljen je zaslugom obitelji **Vece i Ljubice Rudić** iz Tavankuta. Obred blagoslova predvodio je mjesni župnik **vlč. Dragan Muharem** u zajedništvu s tavanakutskim župnikom i dekanom **preč. Franjom Ivankovićem**.

Duhovna obnova za djevojke u Prižbi na Korčuli

U kući sestara Družbe Kćeri Milosrđa u Prižbi na otoku Korčuli, od 8. do 18. kolovoza održana je duhovna obnova za djevojke. Duhovnu obnovu su vodili **s. M. Jasna Crnković** i **don Marin Lučić**. Na obnovi su bile i dvije djevojke iz Subotice.

Stanišičko proštenje

Crkva u Stanišiću misnim slavljem 14. rujna proslavila je proštenje. Crkva je posvećena najljepšem imenu, Imenu Blažene Djevice Marije, čiji se blagdan po kalendaru slavi 12. rujna. Kako je zajednica malobrojna, već godinama nema svog župnika, što je svakako otegotna činjenica, lemeški župnik **vlč. Antal Egedi** posjećuje selo svake nedjelje i o većim blagdanima.

U Vajskoj vjenčano osamnaest parova romske nacionalnosti

U župnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj, 23. kolovoza župnik **Vinko Cvijin** upriličio je crkveno vjenčanje za osamnaest parova romske nacionalnosti. Svečanu povorku zaručnika i njihovih kumova župnik je uveo u crkvu, gdje je osamnaest parova, okupljenih oko oltara zajedno izreklo svoju privolu te pružajući jedno drugome desnu ruku, svatko ponaosob obećao vjernost svome bračnom drugu u dobru i zlu.

Hodočašće u Mariju Bistricu

I ove su godine bački Hrvati posljednjeg vikenda mjeseca rujna, 27. i 28. rujna, hodočastili u Mariju Bistricu na svoje zavjetno hodočašće. Po dolasku u bistričko svetište, hodočasnike Subotičke biskupije srdačno je pozdravio i poželio dobrodošlicu rektor Svetišta **mons. Zlatko Koren**. Večernji program hodočašća završio je Križnim putem u kojem su sudjelovali svi hodočasnici s upaljenim svijećama u rukama, dok su mladi predmolili postaje križnoga puta. U nedjelju 28. rujna hodočasnici su sudjelovali na hodočasničkoj misi koju je predvodio **preč. Franjo Ivanković**, tavankutski župnik i dekan. S njim su u zajedništvu misu suslavili naši svećenici: **Goran Vilov**, **Vinko Cvijin**, **Marinko Stantić**, **Lászlo Tojzán** i **Andrija Anišić**, a ministrirao je uz domaće bogoslove i naš bogoslov **Nebojša Stipić**.

Obnova crkve sv. Antuna i župe u Bačkoj Palanci

Kako je 15. listopada 2014. objavio novosadski *Dnevnik*, u tijeku je obnova crkve sv. Antuna Padovanskog u Bačkoj Palanci i zgrada župe koja se nalazi kraj nje. Predsjednik Općine Bačka Palanka **Aleksandar Dedovac** tom prigodom ugostio je šefa kluba vijećnika SVM-a u Skupštini Srbije **Bálinta Pásztor**a, izjavivši pri tome da će zgrada župe uglavnom služiti za civilnu uporabu kao „Mađarski dom“. Naime, katolička župa Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije (čija je vikarija Sv. Antun u dijelu grada Stara Palanka), izdala je na korištenje zgradu župe na 15 godina, a ona će biti korištena za različite civilne svrhe, dok će zgrada same crkve također djelomice biti renovirana. Crkva sv. Antuna izgrađena je 1927. godine, a 1959.

godine je temeljito obnovljena. Osim na blagdan patrona, 13. lipnja, uglavnom se ne koristi.

Dani crkvene glazbe u Zagrebu

I ove su godine, 4. i 5. rujna, u prostorijama Instituta za crkvenu glazbu KBF-a u Zagrebu održani Dani crkvene glazbe, koji su bili posvećeni 100. obljetnici rođenja i 50. obljetnici smrti velikoga hrvatskoga svećenika, skladatelja, muzikologa, dirigenta i pedagoga Albe Vidakovića. U okviru programa priređena je i prigodna izložba o Albi Vidakoviću s mnogim dokumentima iz njegovoga vremena, te fotografijama. Prvo je predavanje održala **dr. sc. s. Katarina Koprek**, s temom Gregorijanska paleografija u istraživanjima Albe Vidakovića. Osobiti doprinos ovogodišnjim Danima crkvene glazbe dali su predavači iz Subotice, orguljaš i ravnatelj subotičkog katedralnog zbora „Albe Vidaković“, **Miroslav Stantić** i **msgr. Stjepan Berečić**, katedralni župnik sv. Terezije Avilske u Subotici.

Misa zaziva Duha Svetoga u Novom Sadu

Misa zaziva Duha Svetoga za početak nove akademske (školske) i vjeronaučne godine slavljenja je u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu 1. listopada. Misu je predslavio župnik, **vlč. Robert Erhard** u zajedništvu s kapelanom **vlč. Tamásom Szécsényijem**. U svečanom misnom slavlju sudjelovali su studenti, srednjoškolci, profesori, nastavnici, katehete kao i drugi vjernici. Pjevanje i sviranje na misi vodili su mladi koji se okupljaju na vjeronaučnim susretima u župi Imena Marijina u Novom Sadu.

Proštenje na Šišťaku

Malo mjesto na putu između Subotice i Źednika, poznato kao Šišťak, dugi niz godina slavi svoje proštenje na sv. malu Tereziju od djeteta Isusa. Ove godine, 5. listopada kod kriŹa u Šišťaku, okupili su se vjernici iz sela skupa sa svojim gostima da bi proslavili proštenje i zahvalili sv. Maloj Tereziji na milostima. Misno slavlje predslavio je **vlč. DraŹen Dulić**, Źupni vikar u Aleksandrovu, a svojim pjevanjem i sviranjem misu je uljepšao i upotpunio VIS Ritam vjere.

U sjećanje na teta Tonku KujundŹić

Spomen večer je o stotoj obljetnici rođenja **Tonke KujundŹić** priredilo Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, u nedjelju, 5. listopada u Pastoralnom centru „Augustinianum“. Nakon posjeta grobu i svete mise zaduŹnice u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske, održana je Spomen večer u Pastoralnom centru Augustinianum u Subotici. O Źivotu i radu teta Tone KujundŹić govorio je njezin nećak **Grgo KujundŹić**,

predsjednik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost **mons. Stjepan Beretić** govorio je o Križarima u Hrvatskoj i Bačkoj, dok je **Ljubica Gurinović** govorila o svom sjećanju na teta Tonu. Stihove Antonije Tone Kujundžić govorile su **Tereza Kujundžić, Anastazia Piuković i Lazar Cvijin.**

Slavlja u katedrali

Svečanom svetom misom u subotičkoj stolnoj bazilici sv. Terezije Avilske, 14. listopada proslavljena je svetkovina posvete katedrale. Misno slavlje predslavio je subotički biskup **Ivan Péntzes**, a propovijedali su župnik **Stjepan Beretić** i župni vikar **László Tojzán**. Narednoga dana, 15. listopada, svečanom koncelebriranom svetom misom koju je predslavio župnik s gradskim svećenicima proslavljena je svetkovina sv. Terezije Avilske, zaštitnice grada Subotice, župe i stolne bazilike. Propovijedali su župnik i župni vikar. Uz mnoštvo vjernika svetoj misi su nazočili i predstavnici gradskog i općinskog poglavarstva na čelu s gradonačelnikom **Jenőom Maglaijem**. Posebnu ljepotu slavlja pružilo je svečano i lijepo pjevanje katedralnih zborova „Albe Vidaković“, „Sveta Terezije“ i njihovih gostiju.

Župnik Beretić je najavio proslavu 500. obljetnice rođenja svete Terezije Avilske, koja je rođena 28. ožujka 1515. godine. Taj veliki jubilej će proslaviti karmelićanke i karmelićani diljem svijeta, ali i opća Crkva.

Seminar za vjeroučitelje u Somboru

U organizaciji subotičkog Teološko-katehetskog instituta i pročelnika katehetskog ureda, profesora katehetike, **preč. Josipa Pekanovića** 3. i 4. listopada održan je seminar za vjeroučitelje u somborskoj župi Presvetoga Trojstva. Seminar je održan u nazočnosti **Snežane Pavlović**, potpredsjednice vladine Komisije za školski vjeronauk. Uvodnu riječ i blagoslov dao je tajnik biskupije **mr. Mirko Štefković**. Obitelj **Flury, Remo i Karin** sa svojom djecom, iz biskupije St. Galen, župa Romanshorn, od samih početaka katehetskih susreta daju nenametljivo, ne samo moralnu, idejnu, već i materijalnu podršku da se seminari mogu održavati u kontinuitetu, još od 2005. godine. Rad u grupama predvodile su katehistica **Rozmari Mik i Karin Flury**, katehistica iz Švicarske.

Proslava sv. Cecilije u Subotici

Na blagdan sv. Cecilije, zaštitnice sakralne glazbe i glazbenika, u prostorijama HKC „Bunjevačko kolo“, okupila se nekolicina zborova i njihovih voditelja. Na slavlju su bili katedralni zborovi „Albe Vidaković“ i mađarski „Sveta Terezija“, zatim zbor Društva „Ivan Antunović“ „Collegium musicum catholicum“, dječji katedralni zbor „Zlatni klasovi“, te župni zbor Presvetoga Trojstva iz Male Bosne. Radosnom zajedništvu prethodila je svečana sveta

misa u katedrali koju je predvodio župnik **mons. Stjepan Beretić**, na kojoj su pjevali združeni zborovi.

Proštenje u Čonoplji

Rimokatolička zajednica u Čonoplji svečanom svetom misom proslavila je 9. studenog proštenje. Rimokatolička crkva duga 44, a 12 metara široka, na čijem glavnom oltaru je slika velike Gospe, podignuta je 1761. na čast Svih svetih, te je od tada u par navrata renovirana. Kako je ove godine Dušni dan po kalendaru pao na nedjelju, mjesni župnik **vlč. Endre Horváth** dao je prvenstvo pokojnicima te je misnu žrtvu odlučio slaviti tjedan dana kasnije. Uz čonopljskog župnika svojom homilijom euharistiju prigodom proštenja uzveličali su **vlč. István Sutka**, prefekt segedinskog sjemeništa te **vlč. Ivica Ivanković Radak**, kapelan iz Bačkog Petrovog sela.

Noć svetaca protiv noći vještica

U petak, 31. listopada u HKC „Bunjevačko kolo“ u Subotici održana je Druga noć svetaca (Holyween). Na ulazu u dvoranu preko tri stotine sudionika dobilo je ceduljicu s mišlju bl. Majke Terezije koje je priredila **Larisa Skenderović** iz Male Bosne. U okviru večeri, u prepunoj velikoj dvorani Centra, mladi iz župe Marije Majke Crkve i drugih župa iz Subotice i okoliце izveli su predstavu „Misionarka ljubavi“ u kojoj su prikazali život i djelovanje bl. Majke Terezije. Na početku programa sve je pozdravio u ime organizatora **Dražen Dulić**, kapelan župe Marije Majke Crkve. Slijedila je predstava pod naslovom „Misionarka ljubavi“. Vrlo uspješnu dramatizaciju zapisa Majke Terezije i režiju potpisuje **Nevena Mlinko**, mlada profesorica književnosti. Lik bl. Majke Terezije izvrsno igrala **Katarina Piuković**, učenica



sedmog razreda a u predstavi je još sudjelovalo dvadestak djece i mladih. Organizatori su poslije predstave sakupljali dobrovoljne priloge koje su namijenili za školovanje djece u Africi.

Misa za pokojne na groblju uz novi križ

Ove godine, prvi puta vjernici župe sv. Roka u Subotici imali su misu za pokojnike na Kerskom groblju na Svetkovinu Svih svetih. Misu je predvodio župnik **mons. Andrija Anišić** kod kapele sv. Ane. Poslije svete mise okupljeni vjernici su s upaljenim svijećama pošli su do drvenog križa koji je prebačen na novo, vidljivo mjesto. Ondje je bio Obred molitve za pokojne, a svatko je u šutnji pred križ stavljao svoju upaljenu svijeću i mislio na pokojne za koje je molio.

VIS „Proroci“ predstavili prvi autorski nosač zvuka „Božje djelo“

Prvi nosač zvuka moderne duhovne glazbe vokalno-instrumentalnog sastava „Proroci“ pod naslovom „Božje djelo“ svečano je predstavljen u subotu 8. studenoga u sportskoj dvorani Srednje tehničke škole „Ivan Sarić“ u Subotici. Na svečanoj promociji prvoga nosača zvuka vokalno-instrumentalnog sastava „Proroci“ mladi su glazbenici predstavili svoje pjesme s novog albuma, a na promociji su gostovali „Apostoli mira“ iz Zagreba. Album „Božje djelo“ izdao je Laudato na čelu s direktoricom **Ksenijom Abramović**.



Seminar za mlade

Mladi vjernici su u Subotici od 14. do 16. studenog sudjelovali na duhovnom seminaru koji je vodio **don Damir Stojić**, studentski kapelan u Zagrebu. Na seminar se prijavio veliki broj mladih. U subotu, 15. studenog se u dvorani HKC „Bunjevačko kolo“ okupilo skoro 250 mladih iz Subotičke i Srijemske biskupije. Tema ovog seminara bila je „Kako živjeti svoju vjeru-teorija u praksi“.

70 godina mučeništva novosadskih franjevaca

U franjevačkoj crkvi sv. Ivana Kapistrana u Novom Sadu, u subotu 25. listopada, svečanom liturgijom proslavljen je spomen na 70. obljetnicu mučeništva novosadskih franjevaca **p. Krizosztoma Kőrösztösa** i **p. Kristófa Kovácsa**. Misu je predvodio apostolski nuncij u Srbiji nadbiskup **Orlando Antonini**, uz koncelebraciju subotičkog biskupa **Ivana Pénzesa**, apostolskog egzarha za grkokatolike u Srbiji **Đure Džudžara**, provincijalnog ministra Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda **Ilije Vrdoljaka OFM**, te redovničkih i biskupijskih svećenika iz Srbije, Mađarske i Hrvatske.

Duhovna obnova Franjevačkog svjetovnog reda

Franjevački svjetovni red i svi simpatizeri franjevaštva i ove su godine od 13. do 16. studenog u crkvi sv. Mihaela u Subotici imali redovitu duhovnu obnovu, koju je u organizaciji prvog reda i napose OFS-a održao karizmatik **fra Smiljan Dragan Kožul OFM** iz Zagreba. Duhovna obnova je bila pretežito namijenjena franjevačkim svjetovnjacima ali i svim simpatizerima franjevačke duhovnosti.

Katolički mjesečnik *Zvonik* obilježio je dvadesetu obljetnicu izlaženja

Dvadeset godina izlaženja *Zvonik* je obilježio u petak, 14. studenog u Velikoj vijećnici Gradske kuće. U programu su nastupili VIS „Proroci“, ženska pjevačka skupina „Kraljice Bodroga“ iz Bačkog Monoštora i Subotički komorni zbor „Collegium musicum catholicum“, a urednica obiteljskih stranica *Zvonika* **Vesna Huska** pročitala je meditaciju **Stjepana Licea** „Ako ti je stalo do Crkve“. Na proslavi su govorili **mons. dr. Ivan Pénzés**, biskup zatim urednik *Zvonika* **mr. Dragan Muharem**, novinar *Glasa Koncila* iz Zagreba, **Tomislav Vuković** i urednica *Hrvatske riječi* iz Subotice **dr. sc. Jasminka Dulić**.

DUHOVNE TRIBINE

Duhovne večeri ponedjeljkom u Somboru

Duhovni centar o. Gerarda je tijekom korizmenog vremena organizirao Duhovne večeri ponedjeljkom. Tema ovogodišnjih predavanja bila je „Brak i obitelj u Božjem naumu“, u znaku biskupske sinode u Vatikanu, održane u listopadu, upravo na temu pastorala obitelji. Šest ponedjeljaka bilo je rezervirano za šest predavača, a tribine su održavane u dvorani Humanitarne udruge Nijemaca „St. Gerhard“ u Somboru.

U kronici donosimo popis predavača i tema ovogodišnjih tribina i datum održavanja.

1. **O. Dražen Marija Vargašević:** „Obitelj i blaženstva“ (10. ožujka)
2. **O. Antonio Mario Ćirko:** „Obitelj koja čuva vjeru“ (17. ožujka)
3. **O. Petar Janjić:** „Međuljudski odnosi zasnovani na ljubavi: temelj sretnе obitelji“ (24. ožujka)
4. **O. Vjenceslav Mihetec:** „Obitelj koja odgaja za ljudske i nadnaravne vrijednosti“ (31. ožujka)
5. **O. Franjo Podgorelec:** „Ljubav, spolnost i brak u nauku Ivana Pavla II.“ (7. travnja)
6. **Katarina Ćeliković:** „Izazovi suvremene kršćanske obitelji“ (14. travnja).

Međureligijska tribina o dolasku Mesije

Na inicijativu o. **Dragana Stokina** iz SPC u Subotici je ove godine pokrenuta u Subotici međureligijska tribina pod okvirnim naslovom „Djeca smo Abrahamova“ – različito o istim temama. Tribinu su podržali predstavnici Rimokatoličke crkve (**Andrija Anišić, Dragan Muharem**); Srpske pravoslavne crkve (**Dragan Stokin**), Evangeličke kršćanske crkve A. V. (**Szófia Mengyán**); Reformirane kršćanske crkve (**László Banyai**), Islamske vjerske zajednice (**Bajazit Nicović, Selmo Dreković**) i Židovske vjerske zajednice (**Tomislav Halbrohr**).

Ove godine održane su četiri tribine sa sljedećim temama:

Zakon Božji i djeca Abrahamova u suvremenom svijetu

Prva Božja zapovijed

Smisao Dana Gospodnjeg

Dolazak Mesije

Tribinu je podržala Fondacija Konrad Adenauer iz Beograda (**Jelena Jablanov Maksimović**).

Voditelje i sudionike tribine pozdravili su i podržali također **Dragi Vučković**, načelnik Sjeverno-bačkog okruga i **Ilija Maravić**, predsjednik Skupštine grada Subotice.

Osnovana Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“

Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ osnovana je 27. siječnja u prostorijama župe sv. Roka u Subotici. Pristupnicu novoj Udruzi potpisale su trideset tri osobe. Sve su to ljudi koji su u proteklih više od dvadeset godina aktivno sudjelovali u organiziranju Dužijance prije svega iz redova Katoličke crkve, HKC „Bunjevačko kolo“, iz Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ kao i članovi bivših organizacijskih odbora Dužijance.

Prije početka skupštine potpredsjednik HKC „Bunjevačko kolo“ **Pavle Kujundžić** pročitao je jednoglasnu odluku Upravnog odbora kojim HKC „Bunjevačko kolo“ svoje statutarno pravo organiziranja Dužijance prenosi na novu udругu. Na osnivačkoj skupštini za predsjednika nove udругe izabran je **dr. sc. Andrija Anišić**, župnik župe sv. Roka u Subotici. On je, prihvaćajući tu odgovornu dužnost, istaknuo da je to učinio prije svega zbog svoga predšasnika msgr. Blaška Rajića, koji je u toj istoj župi prije 103 godine, u suradnji s „Katoličkim divojačkim društvom“ priredio i održao prvu Dužijancu u crkvi. Za direktora udругe izabran je prošlogodišnji predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance **Marinko Piuković**, a za potpredsjednika dugogodišnji član Organizacijskog odbora Dužijance i pisac dviju knjiga o Dužijanci **Lazo Vojnić Hajduk**.

Na skupštini je izabran i Organizacijski odbor Dužijance čiji će mandat, kao i vodstvu udругe, trajati četiri godine. Članovi Organizacijskog odbora su: **Marinko Prčić**, **mons. Stjepan Beretić**, **Vlatko Vojnić Purčar**, **Marija Kujundžić**, **Pavle Kujundžić**, **Ljiljana Dulić** i **Ivan Piuković**.

Andrija Anišić ovim je riječima obrazložio motive i odluku o osnivanju te udругe: *Splet okolnosti posljednjih godina, a napose posljednji pokušaji politiziranja Dužijance potaknuli su nas da pokrenemo inicijativu za osnivanje jedne nove udругe kojoj bi prvotni cilj bio zaštititi ono što Dužijanca jest – zahvala Bogu za završetak žetve a onda i za kruh svagdašnji. Drugotni cilj nam je bio zaštititi ono što živi u našoj subotičkoj Crkvi, u našem hrvatskom narodu i milom nam bunjevačkom rodu već više od stotinu godina. I napose zaštititi ime velikana našeg hrvatskog naroda mons. Blaška Rajića, župnika župe sv. Roka koji je, sigurno vođen Duhom Svetim a onda i ljubavlju prema svom narodu i njegovim divnim običajima, obiteljsko slavlje Dužijance prenio u crkvu i učinio ga jedinstvenim slavljem kojim su bunjevački Hrvati stoljećima zahvaljivali Bogu za završetak žetve i očitovali ponos i ljubav prema svom narodu.*

Organizacijski odbor, koji će ubuduće birati i imenovati ova udruga, premislit će dosadašnji program proslave Dužijance i dati težište na duhovnu dimenziju slavlja Dužijance o čemu će voditi brigu predstavnici Crkve, napose Društvo „Ivan Antunović“ i kulturološko-rekreativnu dimenziju koju bi organizirao HKC „Bunjevačko kolo“ kao i druge udruge s kojima će Dužijanca međusobnim sporazumom urediti svoju suradnju.

Nova Udruga nije popustila ni pritiscima da se provede odluka Grada da ubuduće, na prijedlog DSHV-a Organizacijski odbor predlaže HNV, pa je Dužijancu Udruga ipak organizirala sama, bez povlačenja gradske odluke, ali i bez ometanja sa strane predlagača gradske odluke kao i same skupštine Grada. Grad Subotica je podržao organiziranje ovogodišnje Dužijance izdašnom novčanom potporom, na čemu osobito zahvaljujemo gradonačelniku **Jenőu Maglaiju**.

Udruga je ove godine prvi put organizirala Dužijancu. I kao predsjednik ove nove udruge mogu reći da je organizacija tekla mirno, usprkos nepredviđenim okolnostima kao što je bila obilna kiša zbog koje nije održano „Takmičenje risara“ te tragična smrt naše sugrađanke Tijane Jurić, zbog čega nije održana Tamburaška večer.

Vodstvo nove Udruge se nada da će buduća organizacija Dužijance biti još bolja i da će dobiti veću podršku cjelokupne hrvatske zajednice kako bi mogla svojim djelovanjem očitovati da Dužijanca doista jest zahvala Bogu i pohvala čovjeku.

Andrija Anišić, predsjednik UBH „Dužijanca“



Sadržaj

Kalendar	4
Astronomski i vremenski podaci za 2015. godinu	28
Pomrčine Sunca i Mjeseca tijekom 2015. godine	28
Zapovjedni blagdani	28
Obvezatni post i nemrs	29
Katolička Crkva u svijetu	29
Katolička Crkva u Hrvatskoj	31
Crkva u Bosni i Hercegovini i Makedoniji	31
Crkva u Crnoj Gori	32
Crkva u Srbiji	32
Značajniji datumi u Subotičkoj biskupiji	34
Katoličke novine i časopisi	35

Stjepan Beretić: Dragi Štioče (Riječ urednika)	36
--	----

PAPA GOVORI CRKVI I SVIJETU

Papa Franjo: Evangelii gaudium – radost Evanđelja	39
---	----

DUHOVNOST

Stjepan Beretić: Križarska organizacija u Subotici	45
Antun Kopilović: Sveti Eugen – nepoznati svetac u Futogu	52
Andrija Anišić (priredio): Providonosna prilika za obnovu Crkve i društva. Izvanredna Sinoda biskupa o obitelji	55
(*) Josipa Dević: Tvoja krv	72
(*) Mirjana Jaramazović: Duša i prah	72
O. Mato Miloš (priredio): 2015. – Godina posvećenog života	73
(*) Katarina Firanj: O, Kriste, Isuse!	78
(*) Tonka Šimić: Krist	78

NAŠ KANDIDAT ZA SVECA O. GERARD TOMO STANTIĆ

O. Mato Miloš: Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, OCD u svjetlu jubilarne 500. obljetnice rođenja sv. Terezije Avilske	79
--	----

NARODNO BLAGO

Antun Kesejić (zabilježio): Šokački porodni običaji i vjerovanja u Baču	87
--	----

Antun Kesejić (zabilježio): Šokački agrarni običaji i vjerovanja u Baču	92
Antun Kesejić (zabilježio): Osiguranje rodosti usjeva i priroda uopće i obrana od nedaća, nerodice, zlih sila, uroka i sličnoga i razna vjerovanja	94
(*) Tomislav Žigmanov: Žamor prela život zimi goni	98
(*) Tomislav Žigmanov: Križ i ja	98
Štivo za trenutke odmora	
Alojzije Stantić: Zgoda na udarničkom radu	99
Alojzije Firanj: 80. Dužionica u Somboru	105
Nataša Firanj: Između oholosti i poniznosti	106
(*) Zlatko Gorjanac: Put našeg spasa	108
(*) Ivan Andrašić: Zid	108
Stjepan Beretić (priredio): Za dane memrsa	109
(*) Elena Kopilović: Ne napuštaj me	114
OBITELJ (uredila obitelj Huska)	
Obitelj Marije i Danijela Mandića – aktivna ljubav	115
Obitelj Mirjane i Miroslava Šarčevića – ljubav u zraku	124
Sveti Ivan Pavao II.: Stari u obitelji	132
Molitva za obitelj	133
Tomislav Žigmanov: Slučaj oca Josipa Horvata sa Čikerije	134
MALA DANICA (uredile Mirela Varga Sakač i Katarina Čeliković)	
„Gerardići“ se utjecali u zagovor o. Gerardu Tomi Stantiću	138
„Gerardići“ na nagradnom izletu u Remetema	139
Utječemo se u zagovor o. Gerardu Tomi Stantiću (molitve djece) ..	140
(*) Nikoleta Malenić: Sluga Božji o. Gerard	141
Dječje molitve	142
Vera Zemunić: Božićni san magarčićev	144
Indijska legenda	145
Bruno Ferrero: Zašto ljudi viču	146
Dječje pismo Bogu	147
Katarina Čeliković: Željkove želje	148
Stjepan Lice: Kako su rasli nebo i zemlja	150
Malo se šalimo	152
MLADI (Uredila Larisa Skenderović)	
Ana Ivković: Sv. Terezija Avilska	154
(*) Maja Andrašić: Mali Isus	157
Larisa Skenderović: Prijatelj	158
(*) Bogdan Rudinski: Ostani, Gospodine!	160
(*) Hvala redovnika – Uz Godinu posvećenog života	161

Vedrana Cvijin: Orgulje vs. Gitare odnosno Liberalizam vs. Konzervativizam u Katoličkoj crkvi	162
Danijela Nuspl: Molitva. Je li mi potrebna?	163
A. de Mello: Poznavati Krista	166
K. Š.: Koliko vrijedi brat	167
Nepoznati autor: Gdje je moj par, Gospodine?	167
KULTURA	
Zvonko Sarić: Dokaz vitalnosti ovdašnje hrvatske književnosti	169
Božica Zoko: Suncokreta sedam u ruci joj zri... ..	178
(*) Lucía Tošaki Knezy: Kapelica u Lemešu	181
(*) Franjo Ivanković: Razmisli malo	182
(*) Marija Feher: Advent ili došašće	182
POVIJESNI KUTAK	
Stjepan Beretić: Dva stoljeća stoji spomenik Presvetog Trojstva u Subotici	183
Stjepan Beretić: Životni put Albe Vidakovića	187
Jasna Ivančić: Pogled na Albu Vidakovića iz obiteljskoga kutka ...	192
DA IH NE ZABORAVIMO	
Ususret jubilejima biskupa Ivana Antunovića i svećenika Paje Kujundžića	199
Andrija Anišić: Biskup Ivan Antunović – 200. obljetnica rođenja (1815.-1888.)	199
Stjepan Beretić: Pajo Kujundžić – 100. obljetnica smrti	206
OBLJETNICE	
Zlatomisničko slavlje Bele Stantića, župnika	209
Mons. Stjepan Beretić proslavio 40 obljetnicu svećeništva	210
Višestruko slavlje mons. Andrije Anišića	211
Proslava 25. obljetnice biskupskoga posvećenja mons. dr. Ivana Pénzesa	212
Srebrna misa vlč. Roberta Erharda	213
Srebrni jubilej svećeništva Istvána Palatinusa	214
Dvadeset godina postojanja katoličkog mjesečnika <i>Zvonik</i>	215
Proslava 40. obljetnice postojanja i djelovanja zbora „Albe Vidaković“ ..	216
DUHOVNA ZVANJA	
Novi svećenik Subotičke biskupije vlč. Dražen Dulić	217
Siniša Tumbas, novi đakon	218
NAŠI POKOJNICI	
Umro najstariji karmelićanin, naš. o. Ante Stantić (1919.-2013.) ...	219

Vilmoš Bunford (1949.-2014.)	221
Odlazak petrovaradinske orguljašice Anice Nevolić	222
KRONIKA	
Andrija Anišić: Od Danice do Danice	223
Osnovana udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“	265
Sadržaj	267

HRVATSKO KNJIŽEVNO DRUŠTVO SV. JERONIMA

Tomo Vereš: Razmišljanja jednog kršćanina

Dr. Tomo Vereš (1930. – 2002.), OP, među našim je teolozima jedan od najboljih poznavatelja djela Tome Akvinskoga i Alberta Velikoga, ali i Karla Marxa. Kao redovitom suradniku u svojim publikacijama, HKD sv. Jeronima objavilo mu je povodom njegova 70. rođendana (2000. god.) ovu knjigu kršćanskih razmišljanja, sastavljenu od tekstova prethodno objavljenih mahom u jeronimskoj „Danici” ili „Maruliću”. Pisani jasno i jednostavno (ne i simplicistički), zahvalno su štivo za svakog duhovno radoznalog čitatelja, a u knjizi se posebno izdvaja vrlo akribičan prikaz odjekâ enciklike „Rerum novarum” kod naših marksista i teologa u vrijeme komunizma, odnosno tzv. samoupravljanja.

Radovan Grgec: Odsjevi kršćanske kulture – II.

Ovaj II. dio „Odsjeva kršćanske kulture” nastavak je izbora kronikâ koje su izlazile kao urednički uvodnici u „Maruliću”, svojevrsnom glasilu HKD-a sv. Jeronima, naše najstarije kulturne ustanove vjerskog nadahnuća, koju je 1868. osnovao prvi nadbiskup zagrebački, kardinal *Haulik*. U skladu s načelima II. vatikanskoga koncila kršćanski laici ne razlikuju se od klerika dostojanstvom nego funkcijom, djelujući kao samostalne ličnosti na svojim specifičnim područjima, npr. u obiteljskom, društvenom, političkom i profesionalnom životu. Tim načelima ravnalo se i prije koncila Jeronimsko društvo, pa tako i njegova glasila. Karakterizirala ga je vjernost Crkvi i domovini, a ideal je bila slobodna Crkva u slobodnoj državi.

Gracijan Biršić: Marija – početak boljega svijeta (izd. 2005.)

Ovo mariološko djelo sastoji se od razmatranja prigodom marijanskih blagdana te od tumačenja sastavnih dijelova najpoznatije marijanske molitve – krunice. Posebna su odlika knjige pjesnički Očenaši i Zdravomarije velikih hrvatskih i svjetskih književnika (T. P. Marović, Izidor Poljak, Ujević, Nazor, Dizdar, T. Merton, Villon, Petrarca, Dante...), vrlo prikladno uklopljeni u razmatranja i znalački prokomentirani.

Georges Huber: Moj će anđeo ići pred tobom

Mogli bismo reći da su anđeli „zvijezde koje ne gasnu”, zvijezde o čijem sjaju svjedoče mnoga mjesta u Bibliji, kao i štovanje anđela kod nekih Božjih ugodnika, npr. sv. *Terezije od Maloga Isusa* ili biskupa *Langa*. Pobožnost prema anđelima, napose prema anđelima čuvarima i prema arkandelima *Mihaelu*, *Gabrijelu* i *Rafaelu*, stoga je itekako još živa među katoličkim vjernicima, pa nije čudno što je ubrzo bilo rasprodano prvo i

drugo izdanje ove popularno pisane knjige *Georgesa Hubera*, švicarskog katoličkog laika i novinara, koju je *Radovan Grgec* preveo na poticaj kard. *Kuharića*.

Gracijan Biršić: O sv. Antunu Padovanskom – drukčije

I *Antun Padovanski* po svojim je propovijedima postao legendaran, tako da njegov povijesni lik danas valja oslobađati nevjerodostojnih sastojaka kojima ga je opteretilo i nekadašnje i suvremeno praznovjerje. Upravo u tom smislu pristupa p. Gracijan Biršić u ovoj zbirci svojih propovijedi liku popularnog sveca „drukčije“, otisnuvši se od osnovnih, općepoznatih podataka o njemu u potragu za njegovom kompleksnom osobnošću te upućujući čitatelja i u bit svetosti uopće i u osobitost svetosti velikoga Padovanca.

Ivon Ćuk: Zvijezde koje ne zalaze

Ovo je drugo izdanje vrlo popularnog, 1976. godine prvi put objavljenog i ubrzo rasprodanog djela p. Ivona Ćuka, iliti „Yvesa Ivonidesa“, kako je prvo izdanje svoje knjige potpisao taj pionir našega vjerskog tiska.

„Zvijezde koje ne zalaze“ crkveni su velikani prvih pet stoljeća kršćanstva (Ignacije Antiohijski, Ciprijan, Hilarije, Bazilije, Ivan Zlatousti, Ambrozije, Augustin, Leon Veliki itd.), o čijim životima p. Ivon Ćuk piše uzbudljivo i zanosno, oduševljavajući čitatelja za svetost tih neugaslih zvijezda kršćanstva koje svojim primjerom nadahnjuju i današnje vjernike.

Narudžbe:

HRVATSKO KNJIŽEVNO DRUŠTVO
DRUŠTVO SV. JERONIMA
10000 ZAGREB, Trg kralja Tomislava 21
tel/fax: +385 1 49 22 300
e-mail: hkd.danica@zg.t-com.hr

Ćirilometodska (Jeronimska) knjižara
ZAGREB, Kaptol 29; tel./fax: +385 1 48 14 709

Popis ostalih izdanja možete vidjeti u prošlogodišnjoj
Subotičkoj Danici i na web stranici: www.hkd-sv-jeronima.hr

**ZAHVALJUJEMO HRVATSKOM KNJIŽEVNOM DRUŠTVU
SV. JERONIMA NA SURADNJI, POMOĆI I PODRŠCI!**

